

TEORİ de *doğrultu*

23

**Ocak - Şubat
2006**

Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Adına

İmtiyaz Sahibi: Ahmet Yaman

Sorumlu Yazışleri Müdürü: Ahmet Yaman

Yayın Türü: Yaygın Süreli

Yönetim Yeri: Çakırağa Mah. Çakırağa Camii Sok. Birlik Apt. No: 16/10 Aksaray - İstanbul

Tel: (0212) 529 15 94 Faks: (0212) 529 06 75 e-mail: varyos@ttnet.net.tr

Hesap No: Varyos Yay. San ve Tic. Ltd. Şti. Yapı Kredi Sirkeci Şubesi 6278-6

Sayfa ve Kapak Düzeni: Can Matbaa Grafik Atölyesi Tel: 0212 501 01 21 - 33

Baskı: Can Matbaacılık Adres: Davutpaşa Cad. İpek İş Merkezi Kat:3 No:7 / Şubat 2006

Tel/Fax: (0212) 613 10 77 Dağıtım: BİRYAY

Şemdinli'den Sonra...	5
Yeni Tasfiyecilik Olgunlaşıyor	9
Yeni Dönemin Habercisi Fransa'da Göçmen Gençlik İsyanı	21
Irak Yurtseverler Birliği Temsilcisi Dr. Mohammad Jabar Faris Silahla geldiler, silahla gönderilecekler	29
Bireysel Terörizm ve Lenin	39
Anadolu Halk Gerçekliğinin Bir Ögesi Efeler ve Zeybekler	47
Kadına Yönelik Şiddet Sorunu <i>Işık Kutlu</i>	57
Yüksel Akkaya'ya yanıt Gecekonduları niye savunmalıyız? <i>Elif Yıldırım</i>	71
Emeğin Sonu mu? <i>Eugenio Gastiazoro</i> <i>Çeviren: Haydar Özkan</i>	75
Antiemperyalist Mücadelede Yanılsamalar, Ortadoğu ve Irak'ta Direniş	79

Şemdinli'den Sonra...

Susurluk adının, Ege'nin alelade bir kasabasını temsil etmekten başka anlamı yoktu önceleri... Ancak 3 Kasım 1996'dan sonra bilinen olaylardan/nedenlerden dolayı durum tamamen değişti. Susurluk, bir kasabanın adı olmaktan çıktı, çok daha 'derin' bir anlam kazandı. O artık politik literatürün kavramsal bir niteliği haline geldi. Susurluk, çıplak burjuva devletti! Parlamenter kabuğun arkasındaki mevcut faşist-militarist devlet yapılanması, yönetimi ve işleyişinin bütün 'yasadışı' içeriğiyle görünür hale gelmesini simgeleyen bir kavramdı, Susurluk. O nedenle geniş halk yığınlarının, devlet ve onun temel kurumları hakkında taşıdığı güven duygusu büyük darbe aldı. Yanılsama, devlet gerçeğinin çıplak hale bürünmüş görünüşleri karşısında etkisini yitirmeye yüz tuttu.

Kapitalist düzenin selameti için olmasa da, devletin selameti için gerçek bir 'tehlike/tehdit' potansiyeli taşıyan bu durum, egemen yönetici sınıf klikleri arasındaki 'iç' kavganın da birinci dereceden gündemi haline gelmek zorundaydı. Nitekim öyle

de oldu. Rejim 'yeniden yapılandırılacak', devlet kendi yaralarını kendisi saracaktı. Susurluk'un 'çürük elmaları' ayıklanacak ya da kasanın altına atılacak, devletin bekası için 'yasal' ve 'sivil' elmalar üst tarafa çıkarılacaktı. 'Görüntü kirliliği'ne son verilecekti! Ama halk, bu işe kesinlikle 'gereğinden fazla' karıştırılmayacaktı. Onlara düşen, 'düzeltici' iradenin arkasında durup alkışlamak ve yeni hazırlanan tezgahın 'yasal'laştırılmış ve 'sivil'leştirilmiş elma'larının kalitesine 'güven' duymaktı.

Aradan on yıl geçti. 'Yeniden yapılandırma' hamleleri kesintisiz biçimde yürütüldü. 1997'de 28 Şubat 'post modern' darbesi, 1999'da Abdullah Öcalan'ın ABD tarafından yakalanarak Türkiye'ye teslim edilmesi, 19 aralık 2000'de devrimci siyasi tutsaklara dönük topyekün cezaevi operasyonlarıyla, toplumsal-siyasal ortam rektifiyeye(düzelte-meye) tabi tutuldu. Amaç, Susurluk asfaltını onarmak ve güvenli biçimde 'istikrar' rotasına bağlamaktı. AB otoyolu, bu bağlantı için az çok öngörülebilir 'en uygun' somut seçenek gibiydi. En

azından, TÜSIAD merkezli sermaye oligarşisinin Avrupa'yla varolan ekonomik-ticari ilişkilerinin gerçeği ve devletin yeniden yapılandırılması çerçevesindeki politik-ideolojik tercih ve eğilimleri bakımından bu böyleydi. Egemen tekelci burjuva sınıf klikleri arasındaki hesaplaşmanın son 7-8 yıllık serüveni, bu yolda devlet ve toplum yaşamında dümeninin kimin elinde olacağı, yeniden yapılandırmada hangi kuvvetin stratejik hesaplarının baskın geleceği ya da yöneteci güç olarak öne çıkacağı üzerinden şekillenmektedir.

Acil bir şekilde 'doğurtulan' AKP'nin, sermaye güçlerinin liberal 'değişim' tünelinden hızla geçirilerek hazırlanması, bir dizi kapsamlı siyasi operasyonla önünün açılması, hükümet koltuğuna oturtulması sonrasında kuşatma ve denetim altına alınarak ehliştirilmesi gerçekleşti. Nihayetinde üyelik müzakerelerinin başlatılmasına kadar varan çatışmalı-uzlaşmalı, uzlaşmalı-çatışmalı AB gündemi eksenli çetin 'iç' kavga, TÜSIAD'cı sermaye oligarşisi güçlerinin ordu merkezli statüko güçleri karşısında kazandığı bir dizi genel avantajlara işaret etmesi bakımından önemlidir.

Ama aynı zamanda bu süreç, yeniden yapılandırmanın asli güçlerinden biri olarak ordunun devlet yönetimindeki temel rolünü korumak ve mevzilerini savunmak bakımından bütün güçlerini seferber etmesine de tanıklık etti ve ediyor. Evveliyatını bir yana koysak bile, PKK'nin geçen yılın Haziran'ında daha önce ilan ettiği tek taraflı ateşkesi bozma kararının ardından ordunun, bu durumu politik ve ideolojik düzeyde de ipleri daha sıkı elinde tutmanın bir fırsatı olarak değerlendirmesi ve kapsamlı bir iç ve uluslararası inisiyatif atağı geliştirmesi gerçeği var.

Rejim bakımından Susurluk asfaltının biçimsel olarak 'geride' bırakıldığı, artık AB yoluna çıkıldığı söylenebilir belki ama, 'hep batıya doğru' gidince 'Kürt sorunu'nun da geride bırakılmış olmadığı anlaşılıyor! İşte Şemdinli, rejim bakımından bu acı dersin canlı tecrübesi oldu. Şimdi artık Kürdistan'ın küçük bir şehrinin adı da, politik literatürde kavramsal nitelik kazanmış bulunuyor. Bilinen olaylar/nedenler dolayısıyla...

Ama tabi ki bu iki kavramın içeriği arasında, Susurluk ve Şemdinli'nin 'Misak-ı milli'nin iki ucunda oluşu gibi bir uzaklık yok. Tam aksine, merkezinde faşist diktatörlük rejiminin durduğu çelişkiler yumağının 'çözücü' iki ucu olacak kadar, aynı gerçeğin parçasıdır. Susurluk, devletin iç çürümesinin

geldiği olgunluk düzeyini ve burjuvazinin buna müdahalesini gösteriyorsa, Şemdinli, Kürt sorununun ulaştığı olgunlaşma düzeyini ve halkın buna müdahalesini gösteriyor. Marksistlerin, 'devrimci durum'un genel koşullarının göstergesi kabul ettikleri kavramlaştırmalarını kullanarak ifade etmek gerekirse; birincisine, esasen egemen sınıfların eskisi gibi yönetememesinin bir göstergesi, ikincisine esasen halkın eskisi gibi yönetilmek istememesinin göstergesi deniliyor.

Susurluk'un, halk kitlelerinin yükselen örgütlü anti faşist hareketinin 1996 1 Mayıs gösterileri sonrasında kırılmaya uğrayıp geri çekilme süreci içinde yaşanmıştı. Ve devrimci öncülerin bunu değiştirme irade ve gücünden uzak olması nedeniyle politik krizden, açık devrimci gelişme yönünde yararlanılamadı. İşçi sınıfı ve ezilenlerin iradesi, rejimin karşısına güçlü bir şekilde dikilemedi. Şemdinli'nin Susurluk'tan üstün yanı ise tamamen bu türden bir iradeye dayalı oluşudur. Devletin otoritesini fiilen boşa çıkaran, yönetememe aczini en açık biçimde teşhir eden ve kendi iradesini dayatan halktır. Şemdinli'yi örgütlü halk yaratmıştır. Kürt halkı, böyle yönetilmeyi kabul etmeyeceğini, PKK/gerillaya bağlılığını sürdüreceğini, Öcalan'ı ulusal siyasi irade olarak kabul etmeye devam edeceğini, yurtsever güçlerin birliğini bozma girişimlerine prim vermeyeceğini, ulusal demokratik taleplerinden ve siyasi temsil hakkından vazgeçmeyeceğini ilan etmiştir. Şemdinli, Kürt halkının ulusal referandumuna dönüşmüştür.

Bu aynı zamanda, burjuvazinin Kürt sorunundaki inkar, asimilasyon ve imhaya dayalı bütün temel politikalarının iflas etme sürecinde geline en son halka demektir. Türk burjuva devletinin, ABD emperyalizminin Irak'ı işgaliyle birlikte fiili hale gelen Güney Kürdistan (Irak) politikasının iflası ve egemen sınıfların bunu kabul etmek zorunda kalışları bir olguydu. Güney'de kabul etmek zorunda kaldıkları, ama Türk halkından binbir yalan ve demagojiyle gizlemeye çalıştıkları gerçek neydi? Kürtler bir ulustur... Kürdistan diye bir toprak parçası vardır... Kürtler kendi kaderlerini tayin edebilirler... Kürtler bir devlet kurabilir... Şemdinli, işte bu realite'nin Kuzey Kürdistan'da da adının konulması ve rejimin suratına çarpılması oldu. Başbakan Erdoğan'ın bu gerçeği zaten hazırlayan ve uzun geçmişe dayanan ön olguların baskısıyla realiteyi yarım yamalak ve demogojik 'kabul etme' girişimini hatırlayalım... Erdoğan'ın Diyarbakır'a kürsü ku-

rup, 'Kürt sorunu vardır' demesiyle koparılan statükocu karşı fırtınayı da...

Türk burjuvazisi adına 'Kürt sorunu vardır' diyenler, Kürtlerin ulusal kimliğinin ve kolektif bir iradelerinin de var olduğunu kabul edecekler/edebilecekler mi? Çünkü bu, Türk burjuvazisinin yönetememe krizinin -en iyi ihtimalle- burjuva demokratik reformlar yolundan aşılmasının birinci dereceden kriterinden biri haline gelmiştir. Ama biliniyor ki bu yoldan bir tarihsel ilerleme bile, burjuva sınıf egemenliğinin politik olarak aşılmasının da devrimci yolunu döşeyecek olan sınıf savaşımını daha açık hale getirmek demektir. Türk burjuva devletinin tarihsel olarak oluşturulmuş geleneksel yapılanması ve temel kurumlaşması hala varlığını koruyan bugünkü yarı askeri faşist diktatörlük rejimi söz konusu olduğunda, burjuva demokrasisi temelinde dayanan bir politik dönüşüm stratejisine öncülük etmek ve sonuna kadar yönetmek, Türk burjuvazisinin boyunu aşan hayli radikal bir politik eyleme girişmek ve siyasi riski üstlenmek anlamına geliyor. Çünkü, Türk burjuvazisinin tarihsel sınıf bilinci, siyasal ve ideolojik olarak burjuva demokrasisi için geleneksel biçim kabul edilen çeşitli kurumlaşmalar, işleyiş ve değerler sisteminin 'gücünden beslenen bir kültür gelişimi olarak biçim-

lenmemiştir. Bu nedenle böylesi bir 'radikal' politik dönüşüm için güç alacağı bir öz sınıfsal tarihi olmadığı gibi, dayanak olarak kullanabileceği güçlü bir toplumsal yapı gerçekliği de bulamıyor. Ekonomik palazlanması zaman içerisinde ona hayli büyük bir fiziki cüsse kazandırmış da olsa, beyninin henüz devletin iplerini eline almaya yetecek kadar gelişkin bir tarihsel-torlumsal zeka birikimine sahip olduğu söylenemez. Ama generallerin ve bürokrasinin kucağında oturmanın artık sonunun gelmesi gerektiğini anlayacak ve devlet işlerini Avrupa'nın kucağında yürütmenin kendisi için daha hayırlı olduğunu kavrayacak kadar da zekası var kuşkusuz. Yani, bir taşla üç kuş: hem 'tarihsel' günahlarından, hem generallerin oyun bozanlıklarından, hem de Kürtlerin radikal ulusal demokratik taleplerinden kurtulmanın en 'akıl'lıca yolu bu!

Peki, Türk burjuvazisinin 'Kürt sorunu yoktur' diyen statükocuları, kendi iradelerini rejim adına eski biçimlerde sürdürebilecekler mi? Çünkü bu, burjuvazinin kolektif çıkarlarını tehlikeye sokarak derinleşen rejim krizini politik ve ideolojik bakımdan yönetme güçsüzlüğünde ısrar etmek demektir. Burjuvalar arası 'iç' çatışma içinde yıpranmayı sürdüren merkezi devlet otoritesinin, halk yığınlarının rızasını alma ve kontrol etmede zor dışındaki araç-

ları giderek işlevsizleşmektedir. Tehlike, daha stratejik bir kapsama bürünmektedir. Ne; ABD ve AB gibi Türkiye ve bölge üzerinde yaşamsal hesaplar yapan emperyalist güç merkezlerinin görünen vadedeki stratejik yönelimleri bakımından, ne de Türk sermaye oligarşisinin emperyalist küreselleşme düzenine entegrasyon hedefleri bakımından rejimin mevcut istikrarsızlık eşiği sürdürülebilir görünmemektedir.

Çelişkilerin keskin ve karmaşık ekonomik, siyasi/ideolojik ve toplumsal dokusu burjuva çözüm güçleri arasındaki topyekün bir hesaplaşmayı olanaksız kıldığı gibi, onlar bakımından tercih edilen de değildir. Ancak kesin olan, yukarıda ifade ettiğimiz iflas realitesi zemininde, yeni politika oluşturma arayışlarının yoğunlaştırılmasının zorunluluğudur. Şemdinli, zaten alttan alta başlamış olan bu yönelimin eşiğini de yükseltmiş oldu. MIT'in Güney'deki resmi Kürt iradesiyle (Barzani-Talabani yönetimi) geliştirdiği 'samimi' ilişkilerin ve 'çözüm' arama görüşmelerin basına yansıtılması, Şemdinli'nin yarattığı sarsıntının çatlakları arasından sızan arayış örneklerinden biriydi. Keza A. N. Sezer'in Şemdinli olayları öncesinde yaptığı bir değerlendirmesinde 'Güney'de durumun değiştiğini görmek ve yeni bir stratejinin belirlenmesi gerektiği' şeklindeki sözleri, devlet katındaki arayışlar da Cumhurbaşkanı'nın konumu hakkında fikir vermektedir. Nihayetinde Genelkurmay Başkanı Hilmi Özkök bile Güney'deki realitenin gücünden söz etmekte ve şunları söylemektedir: "Barzani bir aşiret lideriydi, biz öyle görüyorduk. Ama durum değişti. Bu değişikliği kabul etmemiz gerekiyor. Talabani'yi de öyle görüyorduk. Şimdi Irak Cumhurbaşkanı, Irak'ı tanırırsak, değişen koşullara göre hareket edeceğiz."

Hükümet ise Kürt sorununun siyasi çözümünde net bir yaklaşım oluşturmuş değil. Bir yandan, 'Kürt sorunu'nun lafını edip 'değişimci'lere göz kırpmıyor, diğer yandan geleneksel resmi söylemleri yenileyerek statükocularla ipleri koparmamaya çalışı-

yor. Oluşturulmaya çalışılan yeni Kürt politikasında kendisine düşen somut siyasi sorumluluğu ve riskini üstlenmekten ve pratik tutum geliştirmekten uzak duruyor. Daha çok kendi ekonomik- siyasi elitinin ve bürokrasisinin doğrudan çıkarlarını güvenceye almanın peşine düşmüş görünüyor. Böylece generallerin ve şoven-faşist diğer odakların, AB programının ve onun TÜSIAD gibi gerçek yürütücülerine karşı politik ve ideolojik manevra yapma alanlarını ve olanaklarını güçlendirmiş oluyor. AKP Hükümeti'nin 'alt kimlik üst kimlik', 'Anayasal vatandaşlık' tartışmasını açması ise, bütün tutarsız ve demogojik içeriğine karşın, yeni Kürt politikası oluşturma arayışlarına kendini uydurma gayreti, halkın nabzını yoklama ve toplumsal zemin oluşturma girişimleri olarak da okunmalıdır.

Olan bitenler burjuvazi için , Susurluk asfaltını AB otoyoluna bağlamaktan çok daha çetrefilli bir işle karşı karşıya kalındığını gösteriyor . Politik rejimin 'istikrar'lı değişim yolu 'doğu'ya doğru uzandıkça arazi sertleşiyor, engebeler yükseliyor. Şemdinli'nin politik rakımına tırmanacak 'demokrasi' yolunun masrafı epey yüklü; kolektif ulusal kimliğin kabulü, siyaset yapma hakkının tanınması, anadilde eğitim yasağının kaldırılması, koruculuğun ve özel birimlerin lağvedilmesi, geri dönüş hakkının tanınması ve zararların tazmin edilmesi, vb.

Ama daha yüksek rakımlar da var... Kandil var! Burjuvazinin onları, 'istikrar' rejimine bağlayacak yolun politik ve ideolojik maliyetini karşılamaya gücü yetecek mi? Çünkü; yurtsever Kürt halkının yüreğiyle Kandil arasında, inkarın reddedilmesine dayalı onurlu, adil ve demokratik barış arayışı yolu var. İnkâr ve imha politikasının en kan dökücü, terörcü güçlerinin çiğneyip geçmeyi başaramadığı bu yoldan, AB'ci TÜSIAD'ın heybesindeki demokratik kırımlarla geçebileceğine ilişkin ise hiçbir gerçek veri yok. Gelecekte de olmayacak. 2006 Newroz'u geleceğin kimin elinde olduğunu bir kez daha gösterecek.

Şemdinli neden olmuştu ki!? ■

Yeni Tasfiyecilik Olgunlaşıyor

Yapısal kriz gerçeği ve yapısal krizin aşılması devrimci görevi, iddia sahibi bütün devrimcilerin ve devrimci yapıların hayati sorunlarının başında yer alıyor. Uluslararası devrimci hareketin yapısal krizi aşması ya da aynı anlama gelmek üzere yeniden yapılanması, yani devrimci önderlik krizinin aşılması hiç kuşkusuz bir teori-pratik birliği sorundur. Yapısal krizin materyalist analizi, yapısal krize bilinçli, iradi müdahalenin zemini/temeli olduğu içindir ki, tasfiyeci yapısal kriz teori ve analizlerinin eleştirisi de bu teori-pratik birliği içerisindedir. Burada, krizin materyalist tahlilinin derinleştirilmesi ve keza dogmatik yaklaşımlar ile, yapısal kriz gerçeğinden kaçan, “yeniden yapılanma” görevini reddeden ya da geride kalan dönemin devrimci kazanımlarını ve keza bizzat kriz döneminde, krizin aşılması ve yeniden yapılanma yolunda elde edilen devrimci kazanımları reddeden tasfiyeci yaklaşımlarla ideolojik mücadelenin önemini altını çizme gereksinimi duyuyoruz. Bu iki eğilimin

aynı düzeyde ele alınması olanaklı olmadığı gibi, böyle bir yaklaşım doğru da olmaz. Bilinç ve Eylem yazarlarından Mehmet Güneş’in, derginin 1. sayısında yer alan “kriz” teori ve analizlerinin eleştirisiyle ikincisinin neden daha tehlikeli olduğu görülecektir.

Kriz içinde olan nedir?

“Kapitalist sistemin yarattığı bir sonuç olsa da insanlığın bugünkü bunalımı en başta düşünsel, ideolojik bir bunalımdır. Bir başka ifade ile Marksist düşüncenin bunalımıdır. Bu iki gerçeklik birbirinden ayrılmaz. İnsanlığın topyekun bunalımını kabul edip Marksist teorinin bunalımını reddetmek en hafifinden Tarihsel Materyalizm zemininden kopmaktır.” (86)

Kriz sorununun böyle konması, dolaysız biçimde kriz analizinin nesnesine yönelmeyi önlemekte, sorunu belirsizleştirmektedir. Analize konu olan gerçeklik konusunda yazının gelgitleri belirgindir. Zaten yazıya eklektik karakterini ve-

ren de herşeyden önce bu gerçekliktir.

Yazar, “insanlığın bunalımı”nı tartışma götürmez bir gerçek, örneğin tüm sosyalistlerin ortak doğrusu, düşüncesi gibi kabul ediyor. Yazar, “insanlığın bunalımının” “kapitalist sistemin yarattığı bir sonuç” olduğunu belirttikten sonra, bunun “en başta düşünsel, ideolojik bir bunalım” olduğunu vurguluyor. Ve hemen sonra bunun, “bir başka ifade ile Marksist düşüncenin bunalımı” olduğunu söylüyor ki, zaten yazarın gelmek istediği yer de burası. Bu bapta yazının en büyük iddiası ise, “İnsanlığın topyekun bunalımını kabul edip Marksist teorinin bunalımını reddetmek, en hafifinden Tarihsel Materyalizm zemininden kopmaktır” oluyor. Doğrusu, bizi de daha çok bu ilgilendiriyor. Yazının mantık dokusu bizi, anlatımda ilk sırada yer alan “insanlık topyekun bunalım içerisinde” tezinin ya da belirlemesinin, hatta kesin hükmünün “Marksist teori bunalım içerisinde” tezinin –bu da bir türev sonuç tez oluyor– “delili”, “kanıtlayıcısı” olarak geliştirildiğini düşündürüyor.

“Marksist teorinin bunalımı” tezi ve saptaması bakımından, bu da bir yana “yapısal kriz” tartışması bakımından “Tarihsel Materyalizmin” zemininde kalmanın gereği nedir? “Tarihsel Materyalizm”, Marksist teorinin (tarihsel materyalizm bu teoriye dahildir) bunalımı için ne der? Hem hakikaten, Güneş’in sorunu koyuşuna göre, şimdi Marksist teorinin bunalım içerisinde olduğunu kabul edip tarihsel materyalizmin bunalım içerisinde olmadığını söylemeye ne diyeceğiz!? Ya da tarihsel materyalizmin de bunalım içerisinde olduğunu kabul edince, pusula namına “elimizde” tasfiyecilikten başka ne kalacak!

Yapısal krizin analizinde tarihsel materyalizm zemininde kalmanın temel gereği, krize ve analize konu olan gerçekliğin aslına sadakattir. Hangi gerçeklik kriz içerisinde? Kriz analizi hangi gerçekliği çözümlenmeye ve açıklamaya çalışır? Yazarın neden doğrudan doğruya kriz içerisinde olan gerçekliği ele alarak başlamadığı, dikkat çekmektedir. Öyle ya, kriz içerisinde olan ve analize de konu olan “Marksist teori” olduğuna göre, yazarın yapısal kriz analizine “insanlığın bunalımı” ile başlaması yöntem bakımından bize hiç de materyalist görünmüyor. Materyalist yöntem, bize, analiz boyunca gerçeğin aslına sadık kalmayı emreder. Gerçek donuk, ölü ya da statik değildir; canlıdır, dinamik ve hareket halindedir. Durmaksızın değişir, gelişir. Tarihsel materyalizmin gereği, gerçeği hareket halinde kavramak, incelemek ve açıklamak; gerçeğin hareket yasalarını keşfetmektir.

M. Güneş, bize “Marksist teorinin bunalım içerisinde” olduğunu söyler. Bu bildirimde göre, yapısal kriz içerisinde olan gerçeklik, “Marksist teori”dir. Yazıya egemen olan da budur, ama Güneş, başka bir şey daha söyler. Örneğin;

“Marksizm’in krizi yalnız uygulamada veya politikada veya örgütsel düzeylerle sınırlı olsaydı, işimiz çok daha kolay olurdu.” (87) Buradaki bildirimde göre “uygulama”, “politika”, “örgüt” düzeyleri de olan bir şeydir kriz içerisinde olan. Ya da örneğin yazar, “Teorik-ideolojik kriz öne çıkmıştır” derken, yapısal krizini tartıştığı gerçek, artık “Marksist teori” değildir.

Yapısal kriz içerisindeki, analizin ve tartışmanın konusu olan gerçeklik nedir?

Marksist teori mi; Marksist hareket mi?

Marksist teori nedir, Marksist hareket nedir?

Marksist hareket, Marksist teoriye bağlı (en azından böyle bir iddiası olan), bu teoriyi eylem kılavuzu kabul eden (keza burada da en azından böyle bir iddiası olan), proletarya diktatörlüğünü savunan ve bunun için pratik mücadele yürüten grup, çevre, parti vb. biçimlerde örgütlenmiş hareketlerin her biri ya da tümüdür. Lenin bir yerde, bilimsel sosyalizmle kendiliğinden hareketin birliği biçiminde tarif eder. Buradan olarak, şöyle bir tarif de düşünülebilir; Marksist hareket, Marksist teori ile bu teorinin (Marksist teoriyi hadım etmeye çalışan marksolog taslakları, onun sınıfsal niteliğini reddetmeyi marifet sansalar da) odağında duran işçi sınıfı hareketinin birliğidir/

ki zaten Marksist parti, çevre, örgüt vb.nin tarihsel rolleri bu birliği kurmaktadır.

Marksist teori, yöntemi ve ulaştığı sonuçlarıyla birlikte Marks'ın ve Marksistlerin genelleme ve soyutlamaları demektir. Herhalde, Marksist hareketten ayrı olarak Marksist teori, kitabi bilgiler yığımından başka bir şey olamaz. Raflardaki kitabi bilgiler yığını olarak/ yani bir öznesiz nesnelik durumu olarak, "teorinin", "Marksist teorinin krizi"nden söz etmek, tarihsel materyalizm zemininde kalmak mı; yoksa tam tersine, bu zemini kaybetmek mi oluyor? Marksist harekete kimlerin kimleri dahil ettiği saklı kalmak kaydıyla, evet,

"Marksist hareket kriz içerisindedir." Tarihsel materyalizm adına neden ısrarla Marksist hareketin değil de, Marksist teorinin krizinden söz ediliyor? Bu bir nesnelik üzerine odaklanma durumu değil, bir öznellik durumu, kasıtlı biçimde buraya, krizin Marksist teorinin krizi olduğuna yüklenme durumudur! Peki, bu kasıttan murat edilen nedir?

Şimdi böyle bir duruşun, konumlanışın analizinde, tarihsel materyalizmin gereği nedir diye sormak, her halde yersiz olmaz. Materyalist tarih anlayışının insanların bilinçlerini belirleyen varlıkları olduğuna dair öğretisi, bu duruma uygulanabilir mi? Kişilerin düşüncelerini onların nesnel toplumsal konumlarıyla açıklamak, Marksizm'in ve Marksist tarihsel materyalizmin gereğidir. Bütün bunlardan, tecrit halde bir bireyin/yazarın durumunu tartıştığımız ve de açıklamaya çalıştığımız sonucunun çıkartılması doğru olmaz. Gerçek şu ki, yazarın da etkin bir parçası olduğu siyasal yapı ve uluslararası akım muazzam bir yıkım ve parçalanma, yenilgi yaşamış, onun akabinde de bir ideolojik ve örgütsel krize yuvarlanmış, tamamen siyaset alanının dışına itilmiştir. Ideolojik ve örgütsel kriz, on onbeş yılla yayılan biçimde, bir ideolojik ve örgütsel çözülmeye yol açmış, bir atomizasyon durumu

Yapısal krizin analizinde tarihsel materyalizm zemininde kalmanın temel gereği, krize ve analize konu olan gerçekliğin aslına sadakattir. Hangi gerçeklik kriz içerisindedir? Kriz analizi hangi gerçekliği çözümlenmeye ve açıklamaya çalışır? Yazarın neden doğrudan doğruya kriz içerisinde olan gerçekliği ele alarak başlamadığı, dikkat çekmektedir. Öyle ya, kriz içerisinde olan ve analize de konu olan "Marksist teori" olduğuna göre, yazarın yapısal kriz analizine "insanlığın bunalımı" ile başlaması yöntem bakımından bize hiç de materyalist görünmüyor.

oluşmuştur. Tabii ki, 21. yüzyıla 20. yüzyıl sosyalizminin yenilgisiyle girilmesi, sosyalizm ve Marksizm adına hareket eden yapıların toplam tablosunun da bir ideolojik ve örgütsel kriz içerisinde olmaları gerçekliğinin daha büyük tablosu dışında, bu büyük tabloda tecrit halde ele alınamaz. Yenilgi ve kriz, yazarın düşüncesini baskı altına almış ve hatta bir ölçüde felç etmiştir. Yazarın krizi gerçektir. Eğer tarihsel materyalizmi uygulayacaksak, kriz içerisinde olan, bizzat yazarın da etkin bir öznesi olduğu politik hareketin kendisidir. Yazarın Marksist teoride gördüğü kriz ise bizzat kendi düşünce dünyasındaki krizdir,

bunlarda ayıp olan bir şey de yoktur. Yazarın dahil olduğu hareket ideolojik ve örgütsel bir kriz içerisindedir, bu durum bu yapıyı politik mücadele dışına yuvarlamakla kalmamış, uzun süre kendi haline bırakıldığı için kronikleşerek bir ideolojik ve örgütsel çözülme durumu yaratmıştır. Şimdi bunun günahı Marksist teoriye yüklenilebilir mi? Ve de her yerde kriz görme, krizin yarattığı düşünsel felçlik durumu ve yenilginin yarattığı kötümserlikten başka nasıl açıklanabilir!

Marksizm'in donuklaşması sorunu

"(Sosyalizmi yaşamış) ülkelerde Marksizm resmi ideolojiye dönüştü... Marksist teorinin canlı hayatla bağı koptu, büyük bir durgunluğa ve giderek krize girdi..."

Marksizm'in devlet ideolojisi haline gelmesi, Marksist teorinin geliştirilmesi çabalarını nasıl etkiledi? Bu, 20. yy sosyalizm deneyimlerinin ortaya çıkarttığı gerçek ve oldukça da önemli bir sorudur! Fakat bundan, örneğin, sosyalist devletin ideolojisiz olması gerektiği sonucu çıkarılabilir mi?

Marksizm'in durgunluğa girmesinin nedeni resmi ideoloji haline gelmesi midir? Marksizm'in

resmi ideoloji haline gelmesinden kaçınılabılır mi, dahası kaçınılmalı mı? Eger kaçınılmaması gerekiyorsa resmi ideoloji haline geldiği koşullarda “durgunluğa” girmesi nasıl önlenebilecektir!

Proletarya, proleter devrim yolundan burjuvazinin egemenliğini yıkar ve kendi egemenliğini kurar. Herhangi bir devletin ve o arada proletarya diktatörlüğünün de ideolojisiz olması herhalde düşünülemez. Çünkü proletarya diktatörlüğü, sınıf mücadelesinin en sert şekilde sürüyor olması demektir. Sosyalizm ve Marksizm proletarya diktatörlüğünün “resmi” ideolojisi olacaktır. Marksizm’in gereği ve proleter sınıf mücadelesinin mantığı odur ki, proletarya diktatörlüğü programına; sınıfları ortadan kaldırmayı ve sosyalizmin inşasını, dünya proletarya diktatörlüğünü ve komünizme geçişi koyacaktır. Proletarya diktatörlüğünün resmi ideolojisi bundan başka bir şey de değildir ve keza Marksizm’in resmi ideoloji haline gelmesinin de başka bir anlamı olamaz.

Ancak 20. yy sosyalizm deneyimlerinde, proletarya diktatörlüğünün kurulduğu ülkelerde Marksizm’in donuklaşması gerçekliğinin nedenini, Marksizm’in resmi ideoloji haline gelmesinde görmek ve buradan hareketle Marksizm’in proletarya diktatörlüğü devletinin resmi ideolojisi haline getirilemeyeceği ve getirilmemesi gerektiği sonucunu çıkartmak; Marksist sınıf mücadelesi öğretisinden sapmak, tarihsel materyalizmi bir kenara fırlatmak olur.

Marksist teori donuklaştı, bu doğru. Marksist teorinin canlı hayatla bağı koptu, bu da doğru. Marksist teorinin “geliştirilme çabasının” sınırlı kalması anlamında durgunluğa sürüklendiği de doğru. Fakat bunlardan hareketle Marksist teorinin kriz içinde olduğunun iddia edilmesi de saçma olur. Yenilginin, Marksist teorinin dünyayı açıklama gücüne sahip olmamasından kaynaklandığı anlamına gelir ki; burjuva bilim adamlarının dahi Marks’ın analizlerine övgüler dizdikle-

Marksist teori nasıl geliştirilmiştir? Marksist teorinin kurucuları, içerisinde yaşadıkları “dünyayı” anlamak, açıklamak ve değiştirmek istemişlerdir. Marksist teorinin “keşfi” bütünüyle bu zeminde gerçekleşmiş ve tarihin döl yatağına teori-pratik birlikteliği/bütünlüğü biçiminde düşmüştür. Teori-pratik birliği, Marksizm’in genlerine içerilmiştir. Marksizm akademik çalışmalarla değil, bizzat proleter sınıf mücadelesinin içerisinde en ön saflarda mevzilenmiş devrimci Marksist partilerin kolektif ve keza bu partilerin önderlerinin ve etkin unsurlarının özel bireysel çabalarıyla geliştirilmiştir.

Marksizm’i fraksiyoncu tarzda tek yanlı kavrayarak çarpıtmaları dönemin temel gerçekleri arasındadır.

Marksist teori nasıl geliştirilmiştir? Marksist teorinin kurucuları, içerisinde yaşadıkları “dünyayı” anlamak, açıklamak ve değiştirmek istemişlerdir. Marksist teorinin “keşfi” bütünüyle bu zeminde gerçekleşmiş ve tarihin döl yatağına teori-pratik birlikteliği/bütünlüğü biçiminde düşmüştür. Teori-pratik birliği, Marksizm’in genlerine içerilmiştir. Marksizm akademik çalışmalarla değil, bizzat proleter sınıf mücadelesinin içerisinde en ön saflarda mevzilenmiş devrimci Marksist partilerin kolektif ve keza bu partilerin önderlerinin ve etkin unsurlarının özel bireysel çabalarıyla geliştirilmiştir. Zamanında Marksist partilerin saflarında yer almış ve fakat daha sonra kopan kimi etkin unsurların Marksizm’i geliştirme çabalarını da bir önceki dönemlerinin birikim ve koşullaması ile açıklamak anlamlı olur.

Proletarya diktatörlüğü ve sosyalizm koşulları altında teorinin canlı hayatla bağı konusu, karşımıza bizzat hayatın kendisinde bürokratik durgunluğun önlenmesi, yani hayatın canlılığının korunması sorunu olarak çıkmaktadır ki, bu, devrimin sürekliliği dışında bir başka yoldan sağlanamaz. Devrimci amaçlar olmadan, Mark-

ri, onu bir “150 yıl sonrası” olarak niteledikleri, şapka çıkarmak durumunda kaldıkları bir dönemde, Marksizm iddialı bir yazarın bunu öne sürmesi de gülünç bir durumdur.

Güneş, “Marksizm’in bütünlüğü parçalanmış ve parçaların her birini öne çıkartan Marksizm anlayışları ortama egemen olmuştur” diyor. Bir önceki dönemin Marksizm kavrayışına yöneltilmiş oldukça anlamlı bir eleştiridir bu. Marksizm iddialı hareketlerin Marksizm’le ilişkilenişleri söz konusu olduğunda, onların Marksizm kavrayışlarının Marksist bütünlükten uzak olduğu, daha doğrusu

sizm'in hayatla bağı kurulamaz. "Bürokratik durgunluk", devrimci amaç kaybına yol açmaktadır. Marksist teorinin donuklaşmış hayatla bağını kaybetmesini, esas olarak kurulan sosyalist düzenlerin amaçlaşması anlamında "bürokratik durgunluk" ile ve tabii bürokratik durgunluğu da bir sonuç kabul edersek; devrimin sürekliliğinin sağlanamaması ile açıklamaya çalışmak, Marksizm bakımından doğru ve anlamlı olur. Eğer Marksizm'i dinamik ve devrimci kılan temel etken Marksizm'in canlı hayatla ilişkilenebilmesi, canlı hayata bağlanması ise bu ancak devrimci bir biçimde olabilir. Devrimin bütün durumlar içerisinde nihai amacına doğru durmaksızın ilerletilmesi iradi çabası, Marksizm'i bütün yeni durumların devrimci teorisini yapmakla mükellef kılar. Burada Marksizm'in hayatla bağının kurucuları olarak partilerin, bireylerin devrimci duruşlarının süreğenliğidir temel olan.

Proletarya diktatörlüğü koşulları altında, düzenin amaçlaşması olarak bürokratik durgunluk eğilimi ile devrimin kesintisiz sürdürülmesi eğilimi ortaya çıkar. Bu iki temel eğilimden ilki Marksizm'in donuk, cansız, ölü kavranışını; ikincisi de canlı, dinamik, yani devrimci kavranışını koşullar. Tarihsel materyalizme bağlı kalacaksa, proletarya diktatörlüğü ülkelerinde Marksizm'in donuklaşması eğilimi gerçekliğini böyle açıklamalıyız.

Eğer Marksizm; hayatla bağı kopmuş için "durgunluğa, giderek krize girdiyse", o halde Marksizm ile hayat arasındaki bağın kuruluşu üzerinde odaklanmalı, tereddütsüz bu halkayı kavramalıyız. Marksizm'in hayatla bağını kurmak, bu Marksizm'in araçsal kavranışı ve Marksizm'in politikleşmesi demektir. O halde bu gerçek varoluş bağlamı dışında bir Marksizm, ölü/hayatla bağı kopmuş bir Marksizm olduğuna göre, "Marksist teorinin krizi" tanımı "hayattan kopuk" bir tartışma ya da fantastik bir durumdan başka nedir ki?

Kriz analizlerini baz alırsak yazı, akademik Marksizm ile hayatla bağlı devrimci Marksizm arasında gidip geliyor. Oysa sorun, bir teori pratik birliği olarak kavranmadıkça doğru konmuş olamaz. Yazının kafa karışıklığı, her şeyden önce sorunu teori pratik bütünlüğü içinde kavrayamayışından kaynaklanıyor. Kriz, onun düşüncesinde ve eyleminde teori pratik bütünlüğünü kırmış bulunuyor; bu, krizin yıkıcı etkisinden başka bir

şekilde açıklanamaz.

Teorinin görevi nedir?

Şu pasajda yalnızca Lenin değil, aynı zamanda, Marksist teorinin kurucularının görüşünü de buluyoruz:

"Öte yandan ise, Marks, teorisinin tüm değerinin, 'özünde eleştirel ve devrimci' olmasında yattığını kabul ediyordu. Ve bu son nitelik, gerçekten de tam ve koşulsuz olarak Marksizm'in yapısında vardır. Çünkü bu teori, modern toplumdaki bütün uzlaşmaz karşıtlık ve sömürü biçimlerini açığa çıkartma, bunların evrimini izleme, geçici niteliklerini farklı bir biçime dönüşmelerinin kaçınılmazlığını gösterme ve böylece tüm sömürüyü elden geldiğince çabuk ve kolayca sona erdirmesinde bir araç olarak proletaryaya hizmet etme görevini doğrudan doğruya önüne koymuştu. Tüm ülkelerdeki sosyalistleri kendine çeken bu teorinin dayanılmaz çekiciliği, tam da, kesinlikle ve en üstün biçimde bilimsel olmak (toplumsal bilimde son söz olmak) niteliği ile devrimci olmak niteliğini birleştirmiş olması olgusunda yatar, bunları rasgele ve yalnızca öğretinin kurucusu kendi kişiliğinde bir bilimcinin ve bir devrimcinin niteliklerini birleştirmiş olduğu için değil, kendi yaradılışı gereği ve ayrılmaz bir biçimde birleşmiştir. Gerçekten de, teorinin görevi, bilimin amacı, burada, gerçek ekonomik savaşımında ezilen sınıfa yardım olarak tanımlanmıştır." (24)

Marksist teorinin kendini işçi sınıfının hizmetinde görmesi, görevini açıkça böyle tanımlaması, Marksist teorinin hayat damarlarından birisidir ve keza devrimciliğinin bir ana kaynağıdır. Onun içindir ki, biz Marksist Leninist komünistler, kendini işçi sınıfının kurtuluşu mücadelesinin hizmetine adama dışındaki bir "Marksizm" in, ölü bir Marksizm olduğunu inatla, ısrarla açıkladık. Bu türden yaklaşımlarla aramıza kalın bir sınır çektik. Bu nedenledir ki, Marksizm dendiğinde, ezilen sınıfın mücadelesiyle ilişkilenecek, bağlanmış, ona hizmet etme görevini başarmakta olan bir Marksizm'i, yani Marksist hareketi anlıyoruz. "Marksizm'in krizi" dendiğinde de, kendi kendine krize girmesi olanaksız olan Marksist teorinin krizini değil, canlı bir şeyin, Marksist hareketin krizini anlıyoruz. Lenin ile düşünce birliği içerisindeyiz:

"Marksizm, tam da, cansız bir dogma olmadığı, tamamlanmış, hazır, değişmez bir öğreti ol-

madığı, eylemin canlı bir kılavuzu olduğu içindir ki, toplumsal yaşam koşullarındaki şaşılacak kadar beklenmedik değişimleri yansıtmak zorundaydı. Bu değişme, derin parçalanmalar ve dağılmalarda, yalpalamanın her biçiminde, kısaca, Marksizm'in çok ciddi bir iç bunalımında yansiyordu.”(Lenin, Marksizm'in Gelişiminin Bazı Özellikleri, Marks Engels Marksizm)

“Marksizm'in çok ciddi bir iç bunalımından” söz eden Lenin, burada bunalımın bir tanımını da yapıyor. O'na göre kriz, “toplumsal yaşam koşullarındaki değişimler”in Marksist hareketteki “derin parçalanmalar ve dağılmalarda, yalpalamanın her biçiminde” kendini göstermesidir. Elbette ki, Marksist teori, toplumsal koşullardaki değişimi yansıtmalıdır, zaten ezilen sınıfın mücadelesinin hizmetinde olma görevini bir başka şekilde yerine getiremez. Ama, her halde toplumsal koşullardaki değişim nedeniyle “parçalanmalar”, “dağılmalar”, “yalpalamalar” yaşayan “Marksist teori” değil, “Marksist harekettir.” Peki krizin teorik/düşünsel boyutu ya da düzlemi yok mudur? Kuşkusuz var, bütün yeni durumların materyalist çözümlemesinin yapılması ve devrimci teorisinin kurulması gerekiyor.

Bilinç ve Eylem yazarlarından E. Adaklı, M. Güneş'e itiraz ederken sorunu özsel bakımdan doğru koyuyor:

“Dünya devrim güçlerinde yaşanmakta olan ‘Marksizm'in krizi’ değildir. Marksizm'i çağın değişimlerine uygun olarak yeniden üretemeyen, eskiyen söylemlere sıkışan ve ezilenlere yeni siyasal açılımlar sunamayan bizlerin krizidir.”(Agy. S.95) Doğrudur. E. Adaklı, bir cümleyle değindiği “Marksist teorinin krizi” analizinin kapsamlı bir eleştirisine her nedense girmez.

Bir “kriz döneminden” geçmekte olduğumuza göre, Marksist olma iddiasındakilerin kriz konusunda bir düşünce birliğine ulaşmaları herhalde önemlidir. Çünkü bu tartışma en nihayetinde, “krizden nasıl çıkılacak” sorusunun yanıtıyla günlük devrimci eyleme bağlanmak zorundadır. Marksist hareket gerçekliği dışında, teori dünyasının alanında, Marksist teorinin krizi teorisi ortaya atıldığına göre, “Marksist teorinin krizden çıkması” ile “Marksist hareketin krizden çıkması”, herhalde farklı farklı şeyler olacaktır!

Teorik tasfiyeciliğin derinliği

“Marksist düşüncenin yığınca birikmiş sorunu

var. Marksizm'in sorunlarına gene ancak Marksizm içinden ve onun yöntemini esas alarak cevaplar üretebilirsiniz.”

Acil, yaşamsal teorik görevlerin, “Marksist düşüncenin yığınca birikmiş sorunu var” formatında sunulması, Marksizme/devrimci teoriye akademik yaklaşımın çarpıcı bir yansımasıdır. Marksist akademisyenler teorinin biriken sorunlarından söz ederler, bu onların kendi alanlarını ve rollerini tanımlayışını, keza Marksizm'le/teori ile ilişkileneşlerine tanımlayıcı biçimde denk düşer. Onlar, teori için teori peşindedirler. Devrimci Marksistler ise mevcut duruma hücum edip pratik biçimde devrimleştirme eyleminin ışığı, kılavuzu olarak Marksizm/devrimci teori ile ilgilenirler. Devrimci teorinin görevidir bu.

“Yığınca birikmiş sorun”, nedir bunlar? Bu tarz sunumlara, teorinin birikmiş sorunları vb. tanımlara, ilk defa tanık oluyor değiliz. Sorunun bu tarz konusu okuyana nasıl bir mesaj veriyor, nasıl bir düşünceye sevk ediyor? Tanıyı koyana kazandırdığı nedir bunun? “Sorun”ların çözümüne nasıl bir katkı sunuyor? Bu, devrimci teoriye ciddi bir yaklaşım olarak kabul edilebilir mi? “Marksizm'in birikmiş sorunları”, bu “sorun”lar somut olarak çözümlenip tarif edilmediği sürece, bu türden yaklaşımlar, en iyimser ifade ile Marksizm hakkında kuşku ve güvensizlik yaymaktan, “ideolojik bunalımı” ağırlaştırmaktan öte bir rol oynayamaz. Yazarın devrimci teoriye karşı sorumlu olmayan, daha doğrusu sorunlu yaklaşımını şu satırlarda da buluyoruz:

“...Eski nizamın böylesine temellerinden sarsılıp çatırdadığı bir dönemde, geçen yüzyılın klasik doğruları da işlevsizleşmiştir.”

Hakikaten, “...geçen yüzyılın... işlevsizleş”tiği iddia edilen “klasik doğruları” nelerdir? Marksist hareketin klasik doğrularının işlevsizleştiği, geçerliliğini yitirdiği mi iddia edilmektedir? Öyle değilse niçin yazılmıştır bu satırlar!

Her şey bir kez daha sorgulanabilir, ama her şeyin işlevsizleştiği ve dolayısıyla geçerliliğini kaybettiğini ilan etmek, düpedüz teorik/ideolojik tasfiyeciliktir.

Geçen yüzyılın en geçerli “klasik doğrusu”, sınıf mücadelesidir, örneğin. Ne oldu, Marksizm'in sınıf mücadelesi öğretisi/teorisi ve tabii yaşamdaki karşılığı işlevsizleşti mi?

Sosyalist düzenle kapitalist düzenin barış içinde bir arada yaşayamayacağı, geçen yüzyılın

bütün tarihi tarafından doğrulanmadı mı? Bu devrimci teorinin klasik bir doğrusu değil mi, bu geçersiz mi artık?

Ya da burjuva diktatör-lüğün parlamenter yoldan devrilemeyeceği, burjuvazi-nin egemenliğinin şiddete dayanan devrimle yıkılma-sının kaçınılmaz olduğu bü-tün çıplaklığı ile açığa çıkmadı mı? Şimdi teorinin klasik bir doğrusu değil mi, şiddete dayanan devrimin zorunluluğu?

Ve de burjuvazinin sınıf olarak tasfiyesi, üretim araçlarının toplumsal mülkiyete dönüşümü ve sosyalist ekonominin inşası vb. için proletarya diktatörlüğünün zorunluluğunu göstermedi mi geçen yüzyıl? Ve, geçen yüzyılın klasik doğruları arasında değil miydi bunlar?

Ya da devrimci teori ile silahlanmış profesyonel devrimciler çekirdeğinin ekseninde illegal temelde kurulmuş ve işçi sınıfı ve ezilenlerin hareketiyle sıkı sıkıya bağlı, sınıflar mücadelesinin tanıdığı her çeşit mücadele biçimini kullanmaya hazır devrimci parti modeli, Leninist tipte devrimci parti teori ve pratiği, geçen yüzyılın genel kabul gören bir doğrusu değil miydi? Tabii ki, tartışılabilir, ama niçin, niçin yitirdi geçerliliğini!

Bu toptancı yaklaşım, bu mantık yürüterek sonuca gitme tavrı, sorunların çözümü bakımından ne işe yarayacaktır? Burjuvazi devrimcileri fiziki olarak yenebilir, birçok kez yenebilir ve gerçek devrimciler, yenilginin akabinde ayağa kalkıp yeniden savaşa tutuşanlardır. Ama klasik doğrularımızın geçerliliğini yitirdiğini söylemek, ideolojik yenilgi anlamına gelir ki, bunun Marksizm'i terk edip başka sonuç vermesi de beklenemez. Zaten içinden geçmekte olduğumuz dönemde Marksizm'i terk edip eğilimi bir gerçektir ve besbelli ki, devrimci saflarda belli ölçülerde oluşmuş bulunan ideolojik yenilginin bir yansımasıdır. Geçen yüzyılın klasik doğrularının ge-

Kriz, kendini aynı zamanda hareketin iç parçalanmaları ve atomizasyonu biçiminde de ortaya koyduğuna göre, buradan çıkarılabilecek sonuç da Marksizm'in ve sosyalizmin ilkeleri ve temellerini korumak için mücadelenin önem ve aciliyetidir. Herhangi bir biçimde yanlış anlaşılmaya meydan vermemek için, şunu özellikle vurgulamalıyız: Marksizm'in ve sosyalizmin ilkeleri ve temelleri uğruna savaşım, bu asla Marksist formüllerin, Marksist metinlerin günümüzde işçi sınıfı ve ezilenlerin devrimci eyleminin yaşamsal sorunlarından kopuk bir tarzda tekrarı anlamına gelmiyor, alıntıcılık ya da derlemecilik anlamına ise hiç gelmiyor.

çerliliğini yitirdiğinin bu kadar kolay ilanı, yazarın Marksizmle bağlarının ve bağlılığının ne denli zayıfladığının bir göstergesidir.

Kriz nasıl çözülecek?

Tabii ki burada söz konusu olan, yapısal krizdir. Krizin analizi, krize müdahalenin girişini oluşturmakta, bu soruların yanıtı da kriz analizlerinden başlayarak netleşmektedir.

Krize müdahalenin hayati sorunu, her şeyden önce Marksizm'in ilkeleri ve temelleri için mücadeledir. Yalnızca muhataplarımızın, "Marksizm'in yöntemi" ve tarihsel materyalizm dışında Marksizm'e herhangi bir göndermede bulunmayarak o muazzam Marksizm hazinesini önemsiz gösteren teorik tasfiyecilikleri nedeniyle değil; ke-

za yalnızca muhatabımız geçen yüzyılın klasik doğrularını topyekun "işlevsiz"likle damgalayıp böylelikle geçersiz ilan ettiği için değil, ama bizzat burjuvazi, ideolojilerin öldüğünü, tarihin sonunun geldiğini ilan ederek Marksizm'e ve sosyalist ideolojiye karşı yok edici bir savaş yürüttüğü ve bu caniyane savaş, 20. yüzyıl sosyalizminin yenilgisi gerçekliği ile de birleşerek işçi sınıfının ileri bölüklerinin sosyalist sınıf bilincini felç ettiği için de Marksizm'in ve sosyalizmin ilkeleri ve temelleri uğruna mücadele yaşamsaldır.

Kriz, kendini aynı zamanda hareketin iç parçalanmaları ve atomizasyonu biçiminde de ortaya koyduğuna göre, buradan çıkarılabilecek sonuç da Marksizm'in ve sosyalizmin ilkeleri ve temellerini korumak için mücadelenin önem ve aciliyetidir. Herhangi bir biçimde yanlış anlaşılmaya meydan vermemek için, şunu özellikle vurgulamalıyız: Marksizm'in ve sosyalizmin ilkeleri ve temelleri uğruna savaşım, bu asla Marksist formüllerin, Marksist metinlerin günümüzde işçi sınıfı ve ezilenlerin devrimci eyleminin yaşamsal sorunlarından kopuk bir tarzda tekrarı anlamına gelmiyor, alıntıcılık ya da derlemecilik anlamına

ise hiç gelmiyor. Bu, politik bir sorundur; Marksizm'in ve sosyalizmin ilkeleri ve temelleri ancak günün yaşamsal devrimci sorunlarını yanıtlama zemininde savunulabilir. Bunlar elbette ki devrimci programın, strateji ve taktiğin, devrimci önderliği örgütlemenin sorunlarıdır. Bunlar, doğası gereği akademisyenlerin değil, devrimcilerin işidir.

Lenin'in Marksist hareketin krizine müdahale yaklaşımı da özsel bakımdan böyleydi. O, Marksist hareketin krizi koşullarında aynı şeyi yapmıştır: "Bu parçalanmaya karşı kararlı bir direnme, Marksizm'in temellerini ayakta tutmak uğruna kararlı ve inatçı bir savaşım, yeniden gündem konusu olmuştu." (aynı yerde) Kaldı ki, bizim bugün karşı karşıya kaldığımız kıyaslanamaz biçimde ağır durum, on misli, yüz misli daha büyük bir kararlılık ve enerjiyle Marksizm'in ve sosyalizmin ilkeleri ve temelleri uğruna mücadele etmemizi gerektiriyor.

Her kriz analizi, esasen öyle ya da böyle krize bir biçimde müdahale anlamına da gelir. Bunun da ötesinde her kriz analizi bir müdahale planını kapsar ya da koşullandırır. Bu nedenledir ki, krizin "Marksist teorinin krizi" olarak görülmesi ile "Marksist hareketin krizi" olarak tanımlanması, krize tamamen farklı yöndeki müdahaleleri koşullandıracaktır ve koşullandırmaktadır. Kriz, bir kez Marksist teorinin krizi olarak değerlendirildikten sonra, teori-pratik birlikteliği tutarlılığı içinde bir müdahale planı geliştirilemez.

"Marksizm'in sorunlarına gene ancak Marksizm içinden ve onun yöntemini esas alarak cevaplar üretebiliriz. Teorik-ideolojik kriz öne çıkmıştır. Ancak salt teorinin alanında kalarak mevcut kriz aşılamaz."(87) Krizi, "Marksist teorinin krizi" olarak tanımlayıp, "Marksizm'in sorunları" gibi teorisist kavramlarla yol almaya çalışılırken; eylemin, pratiğin gerekliliğinin zikredilmesi güzel, ama durumu kurtarmaya yetmiyor, yazının eklektizmini derinleştirip daha da çarpıcı hale getiriyor.

"Salt teorinin alanında kalarak mevcut kriz aşılamaz"... Tamam, peki, teorinin alanı dışına, hemen şimdi nasıl çıkacaksınız? Yazının, krizin nasıl aşılabileceğine dair bir öngörüsü niçin yok?

Eğer kriz, teorinin krizi ise kuşku yoktur ki, krizden çıkış hipotezleri de bu öncül üzerine kurulacaktır. Şimdilik politik eylemin ve örgütün çok da önemli görülmediği ise zaten biliniyor.

Dahası yazı ilerledikçe, tutkulu tasfiyeciler meydan okuma çizgisi, belirginleşiyor.

"Salt teorinin alanında kalarak mevcut kriz aşılamaz" diyen Güneş'in krize çözüm planı nedir? Bakalım:

"Bu çalışmayla bir grubun, bir çevrenin, bir geleneğin canlandırılmasına çabalamıyoruz. Mevcut gruplara bir yenisini eklemeyi hiç düşünmüyoruz. Yapmak istediğimiz, mevcut kaos ve çözümsüzlük ortamını yok ederek, solun tüm birikiminin topyekün ileri sıçratılmasının yollarını aramaktır. Bildik ve alışılmış tavırlar bizi belirlemiyor. Tüm devrimci ve sol ortamın ihtiyacı olan yeni bir siyaset tarzını hayata geçirmek üzere yola çıkıyoruz. Alışılmış siyaset yapma tarzını ve alanını terk ederek solda yeni bir zemin ve yol açmak istiyoruz." (90)

Durun, bu iş böyle olmaz. Geride kalan birkaç yılın kaybedilmesinden hiçbir sonuç çıkartılmıyor mu? Geride kalan birkaç yılın kaybedilmesinin burada tartışmakta olduğumuz tasfiyeciler kriz çözümlenmeleriyle bağıntısı yok mu? "Öteki..." deneyimi ne oldu? Çıkan, elde edilen sonuç nedir? Denemeye, aramaya yeni başlamıyorsunuz? Evet, başkalarını tutuculukla, tasfiyecilikle vb. yargılıyorsunuz; ama orta yerde çözülmüş atomize, olmuş/edilmiş yapılar gerçeği de var! Bunların da bir sorumluluğunun, hesap-kitabının olması gerekmez mi?

İddia büyük, "Yapmak istediğimiz mevcut kaos ve çözümsüzlük ortamını yok ederek solun tüm birikiminin topyekün ileri sıçratılmasının yollarını aramaktır." Peki, yapılan ne: Bir kısım sicilli tasfiyecilerle buluşarak bir teorik politik dergi çıkartmak ve de "sosyalist forum" nevinden çabalar, değil mi! Bu araçlarla, bu yollardan "kaos ve çözümsüzlük ortamını" nasıl "yok edecek"siniz? Hangi teori ve hangi pratikle, hangi teori ve pratik birliği ile yapacaksınız bunu!

Tanrı aşkına, "hayata geçirmek üzere yola çık"tığınız bu "yeni bir siyaset tarzı" nedir? Niçin tanımlamıyor, tarif etmiyorsunuz? "Alışılmış siyaset yapma tarzını ve alanını terk" etmekten söz ediyorsunuz, ama bunu yeni bir durum gibi niçin sunuyorsunuz? Hayır, siz "alışılmış siyaset yapma tarzının ve alanını" değil, siyaset alanını "terk ediyorsunuz", daha doğrusu, siz siyasal mücadele alanının dışına çıkmalı çok oluyor. Sizce sosyalist forumda bir araya gelmeye eğilim gösterenlerin genelinin, siyasal mücadele alanında

varlık gösteremeyenlerden oluşması bir tesadüf mü?

“...Yeni programatik gerçekler ipuçlarıyla hızla öne çıksa da, dönemin Marksist tahlili tamamlanmadan gerçek temellerine oturamaz. Boşluktaki programlar, politik pusulasızlık ve stratejik hedefsizlik doğuruyor. Büyük devrimci görevler bir yana, kendini koruma amaç haline geliyor. Bu durumun bıktırması tekrarı, devrimci saflardaki moral motivasyonu tüketiyor. Somut olarak görülmeyen şiddetli bir tasfiyecilik dalgası tüm devrimci özneleri kemirmeye devam ediyor.” (89)

Görüldüğü gibi, “Salt teorinin alanında kalarak mevcut kriz aşılabilir”, ama dönemin Marksist tahlilinin “tamamlanması” birinci sorun oluyor. Bunda da şaşılacak bir şey yok, kriz “teorinin krizi” olunca asıl sorun da “tahlili tamamlamak” oluyor. Zaten programlar “boşlukta” olduğuna ve keza bu, “stratejik hedefsizlik” doğduğuna göre, ee tabii ki, bu “politik pusulasızlık” koşullarında nasıl politika yapacaksın, neyle politika yapacaksın! Bir önceki dönemin tüm kazanımları reddedildiğinde; yeni dönemin tahlili de tamamlanmadığına göre, buyurunuz meleklerin cinsiyetini tartışmaya! Pardon, bu tartışma ne kadar zamandır sürüyor? Bu tartışma süreci boyunca kazanımlar ne oldu? Bu tartışmalar, aynı zamanda ideolojik ve örgütsel atomizasyon süreci olmadı mı?

Peki, “somut olarak görülmeyen şiddetli bir tasfiyecilik dalgası, tüm devrimci özneleri kemirmeye devam” etmiyor mu? Evet, “şiddetli bir tasfiyecilik dalgası” devrimci özneler için için işliyor. Güneş, tasfiyecilikten söz ederken onun yalnızca bir biçiminden, düne saplanıp kalmaktan, yani dogmatizm biçimindeki tasfiyecilikten bahsediyor. Buna odaklanıyor. Bununla hesaplaşıyor. Doğrudur, böyle bir tasfiyeciliği görmemek körlük olur.

Evet, “kendini koruma amaç haline geliyor.” Kendi kendisinin amacı haline gelmek gerçek bir tehlike, gerçekleşmekte olan bir durum. Kendi kendisinin amacı haline gelmek, sosyalist ve devrimci amaçların terk edilişi, varlık hakkının yitirilmesi demektir. Amaç kaybına uğrayan ve kitlelerle bağını kaybedenlerin varlık hakkı kalmayacak ve tükenecektir haliyle.

Ama Güneş’in pozisyonunda olanlar için asıl önemli olan, tasfiyeciliğin diğer biçimini görebil-

mek ve onunla bir sınır oluşturabilmektir. Diğer biçimiyle tasfiyecilik, her şeyden önce bir önceki dönemin kazanımlarının görülebilmesi ve savunulamaması ya da düpedüz reddedilmesi nedeniyle sürekliliğin kaybedilmesidir. Yukarıda bunun çarpıcı görüngüleri üzerinde durduk. Bunlar tasfiyeciliğin yeniden yapılanma döneminin kazanımlarına karşı körleşme biçimiyle de birleşerek, dönemin özgün tasfiyeciliğini meydana getirmektedir.

“Eski bizimdir, bizim olduğu için güzeldir. Ancak olduğu gibi korumamız ve devam ettirmemiz imkansızdır. Şimdi devrimcilik, kendi yeter-siz temelleri dahil her şeyin yıkılıp yeniden kurulmasını zorunlu kılıyor.” (88)

“Şimdi” tarihsel bakımdan, yani bir yeniden yapılanma döneminin genel ruhu hakikaten böyledir. Ama Güneş, buna, mutlaklaştırıcı çok güncel bir anlam veriyor. Bu da, doğruluğunu kuşku ve tartışılır kılmanın ötesinde tasfiyecilik karakter kazandırıyor. Neden ille de her şey yıkılıp yeniden kurulacak! “Yıkılmak ve yeniden kurulmak”, yeniden yapılanmanın temel görüngülerinden birisi olabilir ve öyledir de. Ama neden tek biçimli bir süreç olsun ki, yeniden yapılanma? Hakikaten neden tutkuyla tek biçimli bir süreç olarak sunuluyor yeniden yapılanma? Dönüşüme uğrayarak yeni döneme adapte olmak, önceki dönemin kazanımlarını içerip aşmak da yeniden yapılanmanın temel görüngüleridir.

“Eski olanı yıkın”, bu olsa olsa tasfiyeciliğin ilkesi olabilir. İyi de, geride kalan dönemin kazanımları yok mu? Düne ait olan her şey, düne ait olduğu için eski ve geçersiz mi? Tarihsel süreklilik diye bir şey yok mu? Dün, bugün ve yarın; tarihin ard arda gelen, ama bir biri ile ilişkisiz, organik bağıntıdan yoksun, tecrit haldeki kompartımanları mı yani?

Örgütsel tasfiyecilik

“Geçen dönemin ideolojik, politik, örgütsel yapı ve kurumlarının kalıntıları üzerimize ağır bir yük olarak çökmüş ve bizleri nefessiz hale getirmiştir... Her şeyin çatırdadığı bu dönemde, kalıcı kurumlar ve araçlar inşa etme ve var olanları aynı biçimde tutma çabası büyük bir tutuculuktur.” (88)

Çok farklı şeyler, tam bir üstünkörülükle ay-nılaştırılıyor. “Var olanları aynı biçimde tutma çabası”, bunun gerici bir çaba olacağı hemen an-

laşıyor tabi, ama varolandan varolana fark yok mu? Varolandan varolana fark var ve bu esasen öyle önemsiz, ihmal edilebilir bir durum da değil. Birilerinin farklı olduğunun altını çizmekte de utanılacak bir şey yok. Evet, MLKP farklı. O krize doğdu ve yapısal krize gelişen bir yanıt. Onun somutunda varolanı korumak için gerici olsun? Bu yeni bir yapı, ama “var”; onu korumak, geliştirmek için gerici olsun!

Zincirlerinden boşalmış bir tasfiyecilik! Geçen döneme ait olan öldürür, onlar bizi öldürmeden; biz yakıp, yıkıp her ne biçimde olursa olsun tasfiye ederek, onların işini bir an önce bitirelim, bir an önce yakamızı kurtaralım! Tutucu olmamak için elde avuçta ne varsa her şeyi, ama her şeyi tasfiye edelim. Böylece neyin eskiyi ve tutuculuğu temsil ettiği, neyin geçen dönem kazanılmış, yarına taşınması gereken birikimi temsil ettiği gibi can sıkıcı ayıklama işleriyle uğraşmaya de gerek yoktur.

Şöyle özetlenebilir tasfiyecilik:

Birinci tez: “Şimdi devrimcilik, kendi yetersiz temelleri dahil her şeyin yıkılıp yeniden kurulmasını zorunlu kılıyor.”

İkinci tez: “Her şeyin çatırdadığı bu dönemde... var olanları aynı biçimde tutma çabası büyük bir tutuculuktur.” Ve de “her şeyin çatırdadığı bu dönemde, kalıcı kurumlar ve araçlar inşa etme... büyük bir tutuculuktur.”

Sonuç: Her şey yıkılmalı, ama asla yeni yapılar kurulmamalıdır!

Bütün bunların, içinden çıkılmakta olan dönemle devrimci ve sorumlu bir hesaplaşma olduğu iddia edilebilir mi? Bunlar dünden, içinden çıkılan dönemden bir kaçıştır. Ne yenilikçidir, ne devrimci; en kaba biçimiyle tasfiyecidir.

“Onlarca birlik deneyleri yaşanmış ve tümden tüketilmiştir, tekrarı mümkün değildir. Yeniden yapılanma, mevcut hiçbir yapıya veya yapılara bağlı olarak ele alınamaz. Tersine, mevcut örgütsel yapıların ve sol ortamın aşılmasına yakından bağlıdır. Mevcut örgütlü öznelerden biri veya birkaçı veya tümünde belirli kesimler bu göreve büyük katkılarda bulunabilir. Ama yeniden yapılanma, verili duruma yaslanarak başarılamaz. Mevcut sol ortamın dışında farklı zeminlerde yaratılacak ortak birikim ve araçları şart koşar.” (91)

Tam bir tasfiyeci cephanelik oluşturan bu iddiaların her birine en azından değinmek kaçınıl-

maz oluyor.

“Onlarca birlik deneyleri yaşanmış ve tümden tüketilmiştir, tekrarı mümkün değildir.” Bunun bir tekerleme olduğunu ve rahatlıkla çok kötü bir şekilde tekrar edildiğini söyleyebiliriz. Bilinç ve Eylem’in yapmakta olduğu da bir çeşit birlik değil midir? Herhalde yayın kurulu da bir örgüttür. Malum sicilli tasfiyecilerle Yayın Kurulunda bir birlik yapılmıştır. Demek ki, Güneş, gerçekte bugün birliğe değil, birliğin belli biçimlerine karşıdır. Ve zaten yeniden yapılanma, kendi içerisinde potansiyel olarak birlik sorun ve olanaklarını da barındırmaktadır. Bilinç ve Eylem’in de dahil olduğu “Sosyalist Forum” girişimini yapan çevrelerin davet ettikleri yapılara çözülme ve birliğe açık olmayı önşart olarak ileri sürmeleri de, bu gerçeğin yansıması. Birlik deneyimlerinin “yaşandığı ve tüketildiği” tezi, hem bir yeniden yapılanma döneminin yüklü olduğu birlik olanaklarına karşı köreltilmesi nedeniyle ve hem de yaşanmış birlik deneyimlerini aynılaştıran ve devrimci kazanımları kabaca reddeden yaklaşımı nedeniyle, her iki bakımdan da tasfiyecidir.

Öyle değil mi, tarihimizdeki farklı birlik deneyimleri gerçeğini inkar ve görmezden gelmenin neresi yeni siyaset tarzıdır? Öznesi başkaları olunca devrimci kazanımları kabaca görmezden gelip yadsımanın neresi “yeni siyaset tarzı”dır? Siyasi mücadeleye dolaysız biçimde karışmayı gündeme getirmeyen birlik biçimlerini onaylayan yaklaşımın, neresindedir bu yeni siyaset tarzı?

“Yeniden yapılanma, mevcut hiçbir yapıya veya yapılara bağlı olarak ele alınamaz.... Mevcut örgütlü öznelerden biri veya birkaçı veya tümünde belirli kesimler bu göreve büyük katkılarda bulunabilir.” Tasfiyecilik M. Güneş’te bir tutku haline gelmiştir. Fakat kafası hakikaten çok karışık. Devrimci hareket söz konusu oldu mu statik düşünüyor. Değişimi ve yenilenmeyi göremiyor. İncelemesinde değişeni, yeniden yapılananı, yeni olanı, geleceği olanı bulma, anlama, öne çıkartma yaklaşım ve yönelimi görülüyor. Kazanımlara karşı körelmiş bir durumu, duruşu var. Devrimci imkanlara karşı körelmiş bu duruş, yenilgi ve kötümser yaklaşımı yansıtır.

“Mevcut yapılar” krizle ilişkilenişleri itibarıyla eşit midir? Eşitsiz gelişme yasası devrimci yapılar için geçersiz midir? Gelişme her yerde eşitsizdir. Ama “mevcut yapılar”ın = “eski yapılar” olarak

sunulması, gerçeklere meydan okumaktır, materyalist yöntemden açıkça uzaklaşıp, sapmaktır. Örneğin; yapısal kriz 1990'larda olduğu zaman, ne ÖDP, ne Bilineç ve Eylem, ne de MLKP vardı! Bunların her biri biz-zat krize doğdular! Mevcut yapıların kimilerinin tutuculaşmaktan da öte gericileşmesi (yani yeniden yapılanmayı ifade eden gerçek gelişmelere karşı direnmele-ri ve savaşmaları), kimilerinin dönüşüp yenilenmesi, kimilerinin ölümü vb. sürecin doğasına uygundur.

“Verili durum”, 1990'lar-da yapısal krizin olduğu koşullardaki “verili durum” değildir. Öyle değil mi? Verili durum çok değişti, bu verili durum, bir verili durum, ama başka bir durum! O halde sorun nedir ? Güneş'in

“verili duruma” yaslanarak bir yere varamazsınız uyarısının muhatabı, olsa olsa bugün için “verili durumu” iyi görünenlerdir! Verili durumu kötü olanların buna yaslanmaları zaten anlamlı olamayacağına göre, bu böyledir. O halde demek ki, tasfiyecilik kötümserlikle bağlıdır; öyle ki, tasfiyeciliğin manifestosu niteliğindeki yazı, açıkça karamsarlık yaymaktadır. Adeta şöyle deniyor; düşman pek ala yarın sizi de yere serebilir, verili durumunuzun ilerleyerek sürmesinin bir güvencesi mi var sanıyorsunuz! Siz de aklınızı başınıza toplayıp, tasfiyecilikte karar kılın!

“Mevcut örgütsel yapıların ve sol ortamın aşılmasına...” Şimdi “mevcut örgütsel yapılar”ın hiç biri, yapısal krizin olduğu dönemdeki yapılar değil, az ya da çok hepsi, ister krizin tutuculaştırıcı, ister çözücü ve isterse devrimci dönüştürücü/yeniden yapılandırıcı etkilerinin belirleyiciliği altında ve gelişme çizgisinde olsunlar, bütün “mevcut örgütsel yapılar” değişmiş ve değişmekte olan örgütsel yapılarıdır. Devrimci örgütlerin gelişim çizgileri somut olarak çözümlenebilir durumlarıdır. Hepsinin ayrılaştırılmasına en başta Marksist Leninist komünistlerin farklılığı gerçek-

“Yeniden yapılanma, mevcut hiçbir yapıya veya yapılara bağlı olarak ele alınamaz.... Mevcut örgütlü öznelerden biri veya birkaçı veya tümünde belirli kesimler bu göreve büyük katkılarda bulunabilir.”

Tasfiyecilik M. Güneş'te bir tutku haline gelmiştir. Fakat kafası hakikaten çok karışık. Devrimci hareket söz konusu oldu mu statik düşünüyor. Değişimi ve yenilenmeyi göremiyor. İncelemesinde değişeni, yeniden yapılananı, yeni olanı, geleceği olanı bulma, anlama, öne çıkartma yaklaşım ve yönelimi görülüyor. Kazanımlara karşı körelmiş bir durumu, duruşu var. Devrimci imkanlara karşı körelmiş bu duruş, yenilgici ve kötümser yaklaşımı yansıtıyor.

liğini vurgulamak için itiraz ediyoruz, ama aynı zamanda kriz ve yeniden yapılanma gerçekliğinin anlaşılabilmesi için de devrimci yapıların ayrılaştırılmaması gerektiğinin altını çiziyoruz.

Güneş'in bir yeniden yapılanma döneminde dünkü yapıların durumunun ne olacağına dair teorik görüşleri, durumu anlamasına yetmiyor. Bu nedenle bir yandan varolan gruplardan biri veya bir kaçının yeniden yapılanma devrimci görevlerine önemli katkılarda bulunabileceğini belirtirken, diğer yandan “var olan gruplar her türlü devrimci gelişmenin önünde engel” ilan edilebiliyor.

Aşağıdaki satırlarda yansıyan düşüncelerin tutarsızlığı çarpıcıdır. Tutarsızlığın altını kalınca çizmek gereği-

ni duyuyoruz:

“Mevcut örgütlü öznelerden biri veya birkaçı veya tümünde belirli kesimler bu göreve büyük katkılarda bulunabilir.”

“Niyet ve iradelerin dışında var olan gruplar her türlü devrimci gelişmenin önünde engel haline gelmiştir.”

Hangisine inanacağız?

“Niyet ve iradelerin dışında var olan gruplar her türlü devrimci gelişmenin önünde engel haline gelmiştir. Devrimi hareketin yaşadığı en büyük çıkışsızlık buradan kaynaklanmaktadır. Bu gerçeklik bütün çıplaklığıyla gruplar dünyasının önündedir. Bir büyük devrimci yapılanma kaçınılmazdır. Gruplar ya inatla eski zeminlerde daha da tutuculaşıp felçleşecekler ya da daha büyük dünyaları kurmak için mevcut işlevsizleşmiş eski yapılarını aşmaya cesaret edecekler. Mevcut durumda ısrar her şeye varabilir, ama asla büyük bir devrim örgütüne sığrayamaz.” (90)

Varolan gruplara savaş açılıyor. Fakat bu ne kadar devrimci ve ne kadar tasfiyecidir? Tasfiyecilik ve gericilik burada açığa çıkıyor.

“Var olan gruplar” bakımından hiçbir ayırım

yapılmaması bir tesadüf sayılmamalıdır. Grupların yeniden yapılanma süreciyle bilinçli, yarı bilinçli ya da tamamen kendiliğindenci tarzda kurduğu ilişki, dolayısıyla süreci yönetme, süreç tarafından yönetilme, sürüklenme durumları da farklıdır. Her birinin durumu farklıdır ve materyalist analizini bunu açığa çıkartması gerekir. O zaman yeniden yapılanma söz konusu oldu mu her birinin pozisyonu da netleşir.

“...Ancak yeniden yapılanma, eskinin kadrolarıyla başarılamaz. Yeni bir genç devrimciler kuşağının hızla mücadeleye kazanılması esastır. Yeniden yapılanma, ancak bu genç kuşağın omuzlarında yükselir...” (91)

Bunu yazanlar “eskinin kadroları” olunca, bizim ilk aklımıza gelen; acaba sorumluluk üstlenmekten mi kaçınıyorlar, sorusu oluyor. Eğer dünden devralınacak bir şey yoksa, yani yeniden yapılanma yeni, boş ve temiz bir sayfa açma gibi algılanıyorsa, yani yeniden yapılanma aynı zamanda geçmiş/bir önceki dönemin kazanımlarını koruma/sürdürme gibi bir temel unsur da taşıyorsa Güneş’in öne sürdüğü görüş doğru kabul edilebilir. Tersine geçerliyse, dünden devralınacak bir şeyler varsa, yani yeniden yapılanma aynı zamanda geçmiş/bir önceki dönemin kazanımlarını

koruma/sürdürme gibi bir temel unsuru da taşıyorsa, eski kadroların ayrışacağını, “yenilenenlerin”, hadi söyleyelim kendini yeniden yapılandırmayı başaranların yeniden yapılanmanın temel bir unsuru olabileceğini/ olacağını da kabul etmek, devrimci aklın ve materyalist tarih anlayışının gereğidir. Yeniden yapılanma, hemen şimdi çözülmesi gereken devrimci bir sorun olduğu içindir ki, yeni devrimci kuşakların omuzları üzerine yükselemez. Onlara bırakmak, günün en yakıcı devrimci görevinden yan çizmek olur. Kaldı ki, yeniden yapılanma artık tanımlanabilir bir gerçekliktir, yeniden yapılanmanın temellerinin de kendini aşan “eskinin kadroları” tarafından atılabileceği ve atmakta olduğunu da rahatlıkla söyleyebiliriz.

“Yeni bir genç devrimciler kuşağının hızla mücadeleye kazanılması”na gelince, bu tabii ki hemen başarmakla yükümlü olduğumuz ertelenemez görkemli bir devrimci görevdir. Bunun üstesinden gelmek, muazzam bir devrimci başarı olacaktır. Ama nasıl başarılacaktır bu? Ve kim gerçekleştirecektir bunu? Ve tabii, nasıl bir çalışma tarzı ve hangi araçlar ile? Bütün bu soruların açık devrimci yanıtları olmadığı zaman, her şey kendiliğindencilğe terk edilmiş olmaz mı! ■

Yeni dönemin habercisi

Fransa'da Göçmen Gençlik İsyanı

27 Ekim tarihinde göçmen kökenli yoksulların kaldığı Paris'in kuzey doğusundaki Clichy-sous-Bois semtinde, polisin kovaladığı iki göçmen kökenli gencin elektrik santralinde yaşamlarını yitirmesi, Fransız hükümetinin göçmen kökenli gençlere yönelik saldırılarına karşı biriken tepkiyi tetikledi. Hemen o gün, polisin saldırganlığına karşı birleşmiş öfke sokakları ateş çemberine çevirdi.

İsyanın başladığı semte iki gün önce yaptığı ziyarette yumurtalarla karşılanan göçmen kökenli İçişleri Bakanı Sarkozy'nin, "Merak etmeyin çok yakında hepinizi temizleyeceğiz, pislikler" sözü yetmiyormuş gibi, isyancıları "serseri", "ayak takımı" olarak nitelmesi, isyanın hızla yaygınlaşarak Fransa geneline yayılmasını körükledi.

Göçmenlerin isyanı hızla, Paris kuzeyinde yer alan ve yoksullarının yaşadığı, Clichy-sous-Bois, Bondy, Aulnay-sous-Bois semtleri ve Seine-Saint-Denis bölgesi başta olmak üzere, Val-d'Oise, Seine-et-Marne, Hauts-de-Seine ve Yvelines semtlerine, 10. günden sonra Fransa'nın Strasbourg, Nantes,

Toulouse, Nancy, Lyon, Bordeaux, Carpentras, St-Etienne gibi pek çok şehrine yayıldı.

Burjuvazi, kitle tabanını baskın biçimde göçmen kökenli gençlerin oluşturduğu isyana, kitlesel tutuklamalar, sınır dışı etmeler ve sokağa çıkma yasağı ilanı ile cevap verdi. 1955 yılında Cezayir işgaline karşı direniş döneminde hükümeti protesto edenleri susturmak için çıkarılan yasa⁽¹⁾ yeniden yürürlüğe sokuldu. Önce 3 günlüğüne ilan edilen sokağa çıkma yasağı, isyanın bastırılmaması üzerine 3 ay uzatıldı.

Göçmen kökenli gençlerin eylemleri daha önce de olmuştu. Ancak bu eylemleri, bir öncekilerden ayıran en temel özelliği, 400'ün üzerinde site de aynı anda ya da paralellik içinde yaklaşık bir aylık bir süre ülkeyi sarsmasıdır. Eylemlerin etkisi öylesine güçlü oldu ki, İçişleri Bakanı'nın tüm soytarınlığına karşın Chirac, "gençlerin dile getirdiği taleplere yanıt verilmesi"ni istemek sorunda kaldı.

Almanya'nın Berlin, Bremen, Köln şehirlerinde; Belçika'nın Brüksel, Liege gibi şehirlerinde yapılan

benzeri eylemler, Avrupa burjuvazisini "İsyan Avrupa'ya yayılır mı?" korkusuna itti.

Yaklaşık bir ay süren isyanda;

8500 araba ve onlarca kamu binası ateşe verildi.

En genci 10 yaşında olmak üzere 5000'e yakın kişi gözaltına alındı, bunlardan 470'i tutuklandı. Gözaltına alınan ve tutuklanan bu kişilerin yüzde 85'inin sicilinde hiçbir "suç" kaydına rastlanmadı.

İsyanın toplumsal kökenleri

İsyanın olduğu tüm bölgelerde, yoksul göçmenler veya göçmen kökenliler oturuyor. Magrepli⁽²⁾ göçmen kökenliler, iki yıl önceden Sarkozy'nin devreye koyduğu "İç Güvenlik Yasaları"nın ana hedefi haline gelmişti. İki yıl önce çıkarılan ve "sokakları pisliklerden temizleyeceğim" söylemine denk düşen yasalar sonrası bu bölgelerdeki polis kontrolleri arttı. Bu kontrollerin karakterini, isyan zamanında görüşülen bir gencin, "Polis her zaman gelir ve bizi taciz eder. Bizden günde 10 ke-re kimliklerimizi isterler. Bize suçlularımız gibi davranıyorlar" sözleri ortaya koyuyordu.

İşsizliğin ve yoksulluğun göçmenler ve göçmen kökenliler arasında yoğun olması, uzun yıllardır burjuvazinin özel olarak uyguladığı politikaların sonucudur. Gerek sömürgeciliğin bir parçası olarak, gerekse "işgücü anlaşmaları" ile getirilen göçmen işgücü, en zor işlerde ve en ucuz olarak değerlendirilirken, işsizliğin arttığı dönemlerde de hedefe konulmuştur. İşsizliğin arttığı dönemlerde sınır dışı edilemeyen göçmen işgücüne karşı burjuvazinin politikası; ayrımcılık, dışlama ve ırkçılık olmuştur. Öyle ki, göçmenler Fransız vatandaşı olsa bile ikinci sınıf olmaktan kurtulamamışlardır. İsten ilk çıkarılan onlar olduğu gibi, işe son alınan da onlar olmuşlardır. Clichy-Sois-Bois'dan bir gencin sözleri bu çıplak gerçeği özetlemektedir: "İki yıl önce okulu bıraktım ve o zamandan beri bir işe giremedim. İsmimi ve yaşadığım yeri söyler söylemez, bana o

İşsizliğin ve yoksulluğun göçmenler ve göçmen kökenliler arasında yoğun olması, uzun yıllardır burjuvazinin özel olarak uyguladığı politikaların sonucudur. Gerek sömürgeciliğin bir parçası olarak, gerekse "işgücü anlaşmaları" ile getirilen göçmen işgücü, en zor işlerde ve en ucuz olarak değerlendirilirken, işsizliğin arttığı dönemlerde de hedefe konulmuştur. İşsizliğin arttığı dönemlerde sınır dışı edilemeyen göçmen işgücüne karşı burjuvazinin politikası; ayrımcılık, dışlama ve ırkçılık olmuştur. Öyle ki, göçmenler Fransız vatandaşı olsa bile ikinci sınıf olmaktan kurtulamamışlardır.

işe başkasının alındığını söylüyorlar. Her işi yaparım. Polis memurluğu hariç... Polisten nefret ediyorum. Siyah ya da Arapları görür görmez, onların üzerine gidiyor ve sadece sorun yaratıyorlar."

Fransa'daki göçmenler, emekçi sınıfın ve sınıfların birer unsuru olarak, burjuvazinin neoliberal saldırılarından en fazla payı alanlar oldu. Sana-yi sektöründen uzaklaştırılmaları veya esas olarak göçmen işçi ve emekçilerin çalıştığı maden ve kömür sektörünün bir bir yok edilmesi ile birlikte, işçi sınıfının saflarında yerli ve göçmenlerin fiziki gövdesel birliği kırılmış oldu. Son otuz yıldır izlenen politikalar sonucu, 1960'lı yıllarda yeni şehirleşmeye yanıt olarak yapılan sosyal konutlara, geli-

ri düşen/düşük göçmenler ağırlıklı yoksulların yerleşmesi gündeme geldi ki, işte bu durum siteler dediğimiz konutlar etrafındaki emekçi semtlerini yarattı. Bugün gettolaşmanın da adı olan bu semtlerde ve çatışmanın yaşandığı sitelerinde, Fransız yoksulları ile göçmenler kalmaktadırlar.

Entegrasyon adına asimilasyon

Fransa devletinin resmi entegrasyon politikasının özü asimilasyondur. Asimilasyon, doğası gereği yerli "ulusun" kültürünü "üstün", göçmenlerin kendi kültürlerini ise "aşağı" olarak görme üzerine kurulduğu için, bu politikanın yürürlükte olduğu her yerde toplum içinde ayrımcılığı, aşağılanmayı ve dışlanmayı, ırkçılığı geliştirmiş, tepki olarak da gettolaşmanın temelini oluşturmuştur. Kültürleri sınıfsal karakterinden bağımsız, uluslara, ülkelere, derilerinin beyaz veya siyah olmasına göre bölmek, burjuvazinin işçi sınıfını ve emekçiler üzerindeki hakimiyetinin aracı olmuştur. Bugün gettolaşmayı ve gettolaşmanın çıkardığı sorunların nedenlerini burjuvazinin izlediği bu asimilasyon politikasından ayrı olarak ele almak, isyanın nasıl olup da bir semtten başlayıp hızla göçmen kökenli yoksulların yaşadığı diğer yerleşim birimlerine sıçradığını anlamamıza olanak vermez.

Emekçi semtlerindeki yaşantı

Fransa'nın geçmişteki sosyal yapısının aksine, bu semtlerde gençlerin gidip gelebilecekleri, eğlenebilecekleri, rahatça günlük yaşamlarını sürdürebilecekleri tüm alanlar bir bir daraltılıp kontrol altına alınmaya çalışıldı veya yok edildi. Örneğin; 60'lı yıllarda inşa edilen bu toplu konutlarda (hepsinde olmasa da) binaların girişlerinde veya önünde, yeşillik sahalarında banketler bulunurdu. Son on yılda bunlar bir bir sökülüp atıldılar. 15 bin kişinin yaşadığı kimi banliyölerde bulunan ve bu sitelerin yanı başında gençlerin barınma, buluşma ve eğlenme yerleri yoktur. Var olan kahvehane türü yerler de gençlere yasak tutulmuştur. Dışarıda kalınca da kapı girişleri meşgul oluyor. Çevre sakinlerinin rahatsız edilmesi vb. gerekçelerle gençlerle bundan 10-15 yıl önce bu temelde çatışmalar yaşandı.

Bu sorunlarla yaşayan gençler, '92-'93 yıllarında MIB (Banliyö Göçmen Hareketi)³ adlı kurum etrafında örgütlenmişlerdir. Bu kurumun yaygınlaşmasıyla, devlet önce bu kurumun ele geçirilmesini denedi. Ancak bunu başaramayınca, bu kurumu ekonomik ambargo ve politik entrikalarla çökertme yoluna gittiler. Tümüyle yok edemeseler de, cılız bir hareket haline getirmeyi başardılar.

Bugün gençlerin enerjisini akıtacak bir kanal kalmamıştır. Belediyeler tarafından gençlerin kullanılmasına hizmet etmek amaçlı kurulan/kurdurtulan kimi gençlik evleri ya dejenere olduğunda ya da gençler için ilgi çekici olmadığından belediyeler ta-

rafından kapatılmış.

Sistem tarafından yaratılan stajlar ise, gençlerin asgari ücretten daha da aşağı bir ücret ile çalıştırılmasını getirdiği için, gençler tarafından giderek terk edilmiştir.

Bu yaşam koşulları altındaki semtlerde polislerle gençler sürekli karşı karşıyadır. Ve bu iki güç arasındaki çatışma yeni değildir. Son yirmi yılda onlarca çatışma yaşanmıştır. Roubaix, Vaux-vaulent, Mants les Jolie, Montbeliard, vb. bunlardan sadece bazılarıdır. Nitekim en son isyanın yaşandığı alan olan Montbeliard'daki gençlerin eylemini analiz eden iki sosyolog Stephane Beaud ve Michel Pialoux'un, 2003 yılında yayınlanan "Şehir şiddeti, toplumsal şiddet" adlı eserlerinin önsözünde, uyarı olarak şu cümleler yer alıyor;

"Bu kitabın merkezinde yer alan Sochaux-Montbeliard isyanı, herhangi bir başka şehirde, Paris, Toulous, Lyon gibi büyük illerin etrafındaki banliyölerinde yaşanacağı gibi, Saint-Dizier, Sens, Thonon-les-Bains küçük illerde de yaşanabilir."

Bu kitap çok net bir şekilde, son yirmi beş yılda sayısız örnek etrafında gençlerin değil; sistemin, işsizliğin ve eğitimsiz kalmalarının sorumlusu olduklarını gözler önüne sermektedir.

Liberte (Özgürlük), Egalite (Eşitlik), Fraternite (Kardeşlik)

Bu isyan özgürlük, eşitlik ve kardeşlik taleplerini öne çıkarmıştır. Fransız burjuvazisi, 1789 Fransa devriminde proletaryayı da yedeklemek için kul-

landığı ama esas karakteri burjuvazi için özgürlük, eşitlik ve kardeşlik olan bu şiarlardan daha 1848 devrimleri döneminde vazgeçmişti. O zamandan bu yana bu şiarlar, işçi sınıfının, emekçilerin ve gençliğin ellerinde bayrak oldu. Şimdi ise bu bayrağı, göçmen kökenli gençler de ellerine aldılar.

“Polisler ortalama günde en az 3 kez üstümü arıyorlar, kimlik kontrolü yapıyorlar. Üstelik hepsi beni tanıyorlar. Hep aynı polisler. Boşu boşuna karakola götürüyorlar. İki gün önce derse yetişmek için koştuğumda polisler beni durdurup niye koşuyorsun dediler ve 7 saat gözaltına aldılar. Bu mudur özgürlük dedikleri şey? Artık yeter, bunlara dur demenin zamanı gelmiştir.”

“Sadece Araplar ya da siyahlar olarak değil, ‘insanlar’ olarak algılanmak istiyoruz.”

“Sarko çok kötü konuştu. En tehlikeli ve en kötü sitelerde bile insanlara karşı saygı var. Ama ona göre hepimiz ‘ayak takımı’yız.”

Yaklaşık %95’inin Fransa’da doğup büyüyen kesimi oluşturduğu bu gençlik; çalışırken, iş bulurken, okurken, kısacası yaşarken, özgür, eşit ve kardeş olmak istemektedir. Bu talepler bugün sadece göçmenleri değil, esas olarak göçmen kökenli siyah Fransızlarla beyaz Fransızların arasındaki bir eşitlik talebidir.

Bu semtlerdeki gençler, öğrenim alanından hızla uzaklaştırılmayı yaratacak eleme sisteminden sonra en geç 17-18’inde %60’ı iş aramaya koyulur. Ancak işsizlik koşullarında onlara iş kapıları kapalıdır. Bu gençler burada doğmalarına karşın, Magrepli olmaları işe girmeye engeldir. Eğer göçmen statüsünde iseler, 7 milyon kişilik iş alanı (devlet daireleri, nükleer sanayii, edf, devlet demir yolları, okullar, vb.) onlara kapalıdır. Hatta Fransa’da öğretmenlik diploması almasına karşın, vatandaş olmadığınız koşullarda öğretmenlik yapamazsınız vb.

Göçmen kökenli gençlerin, eğitim alanında ve iş bulmada yaşadıkları dışlanma ve ırkçı uygulamalar,

Göçmen kökenli gençlerin, eğitim alanında ve iş bulmada yaşadıkları dışlanma ve ırkçı uygulamalar, onların öfkelerini ve tepkilerini her geçen gün arttırmaktan öte bir şey üretmemiştir. Yıllara dayalı bir şekilde, Mitterand’dan Chirac’a kadar toplumsal eşitsizlik ilan edilip durulmuştur. Ancak kapitalist sistemin kronik hastalığı olan işsizlik ve toplumsal eşitsizliğin önüne geçilmesi olanaklı değildir. Ancak özgürlük, eşitlik ve kardeşlik şiarı bir kere sokaklara akmıştır. Bugün için düzen içi olan bu talepleri, geleceğin Fransız devriminin en önemli talepleri arasında yer alacağını ve alması gerektiğini belirtmek gerekir.

onların öfkelerini ve tepkilerini her geçen gün arttırmaktan öte bir şey üretmemiştir. Yıllara dayalı bir şekilde, Mitterand’dan Chirac’a kadar toplumsal eşitsizlik ilan edilip durulmuştur. Ancak kapitalist sistemin kronik hastalığı olan işsizlik ve toplumsal eşitsizliğin önüne geçilmesi olanaklı değildir. Ancak özgürlük, eşitlik ve kardeşlik şiarı bir kere sokaklara akmıştır. Bugün için düzen içi olan bu talepleri, geleceğin Fransız devriminin en önemli talepleri arasında yer alacağını ve alması gerektiğini belirtmek gerekir.

İsyan ve Şiddet

Bu sürede en çok kullanılan kelimenin şiddet olduğunu söylersek, abartı olmaz. Burjuva kalemşorleri, şiddeti

doğuran ve yaygınlaştırmanın kapitalist sistemin kendisi olduğunu unutarak, olayın iki boyutunda da, bireyselleştirmeye çalışıyorlar. Olayın bir yanda bir bakanın “kişisel densizliği” sonucu doğduğu şeklinde sunulurken; diğer bir yanda da “serseri”, “çete mensubu”, “iş kaçkını” vb. suçlamalarla olay basit adli vaka derekesine indirilmeye çalışıldı.

Sorunun özü, keskinleşen sınıf çelişkilerinin her geçen gün derinleşmesiyle birlikte, burjuvazinin korku ve panik içinde devlet terörüne sarılmasıdır. Bu devlet terörü, askeri olduğu gibi, ekonomik kuşatmadan, siyasal haklardan yoksun kılma, sosyal olarak yalnızlaştırmaya kadar varan değişik boyut ve biçimlerde kendini göstermektedir.

Bu sistemin geliştirdiği şiddetin boyutunu/derinliğini anlamak için, küçük bir şiddet listesiyle işe koyulalım.

İşbaşı yapmada ayrımcılık ve işten atma tehdidi veya işten atmak, bir emekçinin yaşamını sindirmek için kullanılan en etkili şiddet unsurudur. Nitekim, Moulinex fabrikasının kapanmasından sonra, işten atılan 400 işçiden 12’si işini kaybettikleri için intihar etmişlerdir.

İnsanları gelirlerine göre okula gitme, tedavi olma, üniversiteye kaydolma, sosyal haklardan yarar-

lanma vb. alanlarda derinleşen toplumsal eşitsizliğin sonuçları, emekçilere her gün şiddetli acılar yaşatmaktadır. Fiziki işkencenin hiç bir biçimi bu kadar acılı olamaz. Her gün sessizce ve görünmez biçimde uygulanan ve yalnızlık içinde sefaletle debelleşmenin ne kadar acı olduğunu tahmin etmek zordur. En katı işkence şeklinin bundan ağır olduğu söylenemez. Çünkü onurunuz elinizden alınıyor. Sadece basit bir solucan gibi soluk alıp verme ile yetindiriliyorsunuz.

Elektriği ve suyu kesilerek evden atılmak, köprü altında veya sokaklarda yatmaktan daha ağır bir terör ve şiddet olabilir mi?

En kötü evlerde yaşadıkları için, çıkan yangın veya değişik kazalarda 40'ın üzerinde insan, daha bir kaç ay önce Paris'te hayatını yitirmedi mi?

Göçmenlerin en meşru aile birleştirme talepleri bin bir yolla imkansız kılınarak, çocuklar hiç bir güvence olmaksızın ailelerinden koparılıp (ya anne, ya baba, ya da çocuk) yurt dışı edilmesi, şiddetin bir başka unsurudur.

Her gün sokakta, yolda, ilk elden kontrol edilenler ve hakarete uğrayanlar yine yoksul emekçiler, özelde de emekçilerin bir bölümü olan göçmenler veya göçmen kökenli emekçilerdir.

Bu tabloya "asgari zorunlu hizmet" adına grev hakkını emekçilerin elinden alınması, Marsilya Metro ve otobüs şoförlerinin grevinde görüldüğü gibi grevlerin yasaklanması ve Ekim ayında Marsilyalı grevci denizcilere saldırıda olduğu gibi anti-terör timleriyle baskın düzenlenmesi eklenmelidir.

Başkaldırının dersleri

Göçmen gençlerin bu isyanı, tümüyle kendiliğindenci tarzda güçlü bir toplumsal tepkinin eşliğinde yaşanan bir birikimin dışa vurmasıdır. Burjuvazinin propaganda ettiği gibi hareket ne İslamcı, ne de mafyanın denetimindedir.

Gençlerin isyanı, neoliberalizm, ayrımcılık, ırkçı-

lık, antiterör yasaları vb. değişik boyuttaki burjuvazinin saldırgan politikalarına, burjuvazinin sistemine olan bir isyandır ve bundan dolayı nesnel içeriği itibariyle antikapitalist bir içeriğe sahiptir. Fransız işçi sınıfının en alt tabakasının sisteme isyanıdır.

Bu olay karşısında, kimi güçlerin sadece 'Sarkozy'yi öne çıkarmaları, kimi güçlerin ise bu olayları 'proleter olmayan', ne yaptığını bilmeyen gençlerin 'densiz' eylemleri olarak sunmalarının kaynağında, Marksist devrimci perspektiften yoksun olmaları yatmaktadır. Bugün sayısı milyonlarla ifade edilen işsizler ve her gün kapıyı çalan yüzbinlerce göçmenin varlığı, işçi sınıfını işini kaybetme korkusuyla rehin almaya çalışan burjuvazinin karşısında, bu işsizlerin ve göçmenlerin konumunu doğru belirlemezsen, elbette doğru bir sınıf ittifakı politikası oluşturamazsın. Buradan hareketle de iktidarı almak gibi bir gücün oluşmayacaktır.

Burjuvazinin isyana histerik bir şekilde, 14-18/19 yaşındaki gençleri yer altı mafyasının yürütücülerini ilan ederek, zımnen İslamcı bir güç olarak sunarak, "serseri takımı", "işten güçten kaçanlar" olarak saldırmıştır. Bu saldırının bir yanı Fransa'daki emperyalist sistemin gençliğe, ama özel olarak ta göçmen gençliğe vereceği bir şeyin kalmadığını gizlemek ise, diğer yanı, isyanın sisteme karşı işçi sınıfı hareketiyle birleşme tehlikesidir. Çünkü tam da o günlerde özelleştirmeye karşı Marsilya Metro işçilerinin grevi⁽⁴⁾, SNCM işçilerinin görkemli direnişi⁽⁵⁾, EDF-GDF'in özelleştirilmesine karşı gelişen öfkesi⁽⁶⁾, SNCF'in (Fransa devlet demir yolları) özelleştirilmesine karşı 21 Kasım'da yapılması planlanan ulusal eylem⁽⁷⁾ gündemdedi. Burjuvazi ve özelde onun çiçeği burnundaki 'devlet başkanı aday' Sarkozy, uluslararası arenada bilinen 'İslamcı' fobiye de kullanılarak, yerli işçi hareketinin saflarında kafa karışıklığı yaratma ve son yıllarda gelişen işçi ve emekçi hareketini birbirine kırdırmanın da yollarının aradı. Fransız burjuvazisinin bu taktiği, Türkiye'de-

ki Türk-Kürt, Alevi-Sünni ve Laik-Şeriatçı çelişkileri üzerinden sınıf mücadelesini kontrol etme taktikleri gibi, gelecekte sertleşecek olan sınıf mücadelesinde de kullanabileceği taktikler hakkında fikir vermiştir. Bu durumun Avrupa'nın tüm ülkelerinde de geçerli olacağı unutulmamalıdır.

Burjuvazi, isyana şiddetle yanıt vermiştir. Fransa'nın bir çok ilinde sokağa çıkma ve toplanma özgürlüğünün yasaklanması, en küçüğü 10 yaşında olmak üzere binlerce gencin tutuklanması, Fransız vatandaşı olmayanların sınır dışı edilmesi, Marsilya denizcilerinin eylemlerine anti-terör timleriyle saldırmasında olduğu gibi hem bugün için devreye koyabileceği şiddetin biçim ve şiddetini göstermekte, hem de sertleşecek sınıf mücadelelerinde kullanacağı araçlar için ip ucu vermektedir. İsyanın hızının kesildiği zamandan başlayarak anti-terör ve iç güvenlik yasalarında değişiklikler yapmanın devreye girmesi de, burjuvazinin sonraki sert sınıf mücadelelerine hazırlığını göstermektedir.

Burjuvazi, önümüzdeki günlerde hem saldırılarını yoğunlaştıracak, hem de gençliği etkisiz kılmanın çarelerini arayacaktır. Bu bağlamda, bir yandan gerici güçler aracılığıyla (düzen içi İslami güçleri tercih etmelerini yadırgamamak gerekir) gençliği kontrol etmenin çabası içinde olacakken, asıl yönünün şiddeti yaygınlaştırmak olacağını unutmamak lazım.

İsyan, doğası gereği şiddeti içermiştir. Arabaların yakılması, kamu binaların ateşe verilmesi şiddetin biçimleri olarak gündemleşmiştir. İsyanın somut ifadesi olan şiddetin bu biçimde kullanılması, isyana katılanların sınıfsal ve toplumsal konumla-

rıyla direkt bağlıdır. Ama gençlik aynı zamanda, kullanılan tüm mücadele biçim ve araçlarının çözümsüz kalışı ile birlikte, düzen dışı çözüm arayışına kalkışmıştır. Bu arayışın sadece banliyö gençlerine ait olduğunu söyleyemeyiz. Fransa'da son yıllarda peş peşe gelişen güçlü toplumsal tepkilere karşın, kazanımların devasa kitlesel güce denk düşmemesi, eylem biçimlerinde de yeni arayışları daha fazla güncelleştirmiştir. Nitekim MacDonald işçileri eylemi⁽⁸⁾, Daveoo işçilerinin 2002 yılında işyerlerini savunmak için

başvurdukları eylemler⁽⁹⁾, geçen öğrenim yılında liselilerin eylemleri⁽¹⁰⁾, Marsilyalı ve Korsikalı denizcilerin ortak tarzda baş vurdukları eylemleri⁽¹¹⁾ bu arayışların habercileri olduklarını görmek gerekir. Bu bağlamda, "gençler eylemlerinde haklılar" dedikten sonra, 'ama' dedin mi, sapla samanı bir birine karıştırırsın. Burjuvazi, zaten muhalif güçlerden böylesi 'olgun' analizler bekliyor. Bu nedenle biz, gençliğin haklı olduğunu söylemekle yetinmiyor, aynı zamanda uzun vadeli sınıf savaşımında, mücadele biçim ve araçları bağlamında da isyanlarından dersler çıkarıyoruz.

Gençlerin isyanındaki şiddetten dolayı, eylemlere seyirci kalanlar, aslında burjuvazinin şiddetini görmeyenler veya ona sessiz kalanlardır. Bu gençler şiddeti çok ölçülü kullanılmıştır. Göçmen kökenli gençlerin bu isyanı bir kör şiddet olarak sunulamaz. İsyancı gençlerin insan canına zarar gelmemesi için özenli davrandıklarını çok net görebiliriz. Arabaların yakmasını öne çıkarıp da, iki gencin ölümünü unutan mantığı sadece terslemekle yetinmek gerekir.

Paris'te bir semtte başlayan, hızla diğer semtlere ve Fransa'nın diğer şehirlerine yayılan bu isyan, gerek Fransa işçi sınıfından ve emekçilerden, gerekse diğer göçmen kesimlerden gereken desteği görmemiştir. Aynı dönem içinde eylem içinde olan işçi sınıfı, kendisinin de mücadele ettiği neoliberal saldırılara karşı mücadele ederken, burjuvazinin demagogilerinin ve saldırganlığının etkisinde kalarak, sokak gösterileri ile neoliberal kapitalist sisteme karşı mücadeleyi büyütme görevini yerine getirmemiş-

tir. Bu durum, Fransa Komünist Partisi, isyanı onaylayamayacağı, “Vandalizm” olarak değerlendirirken, Sosyalist Parti'nin “Sarkozy'nin istifasının sokaklara yenilgi anlamına geleceğini” açıklaması yaparak; “Fransa'nın kutsal çıkarları” temelinde isyan karşı birlikte yer almaları, sadece onların mücadelenin sertleşmesinden duyduğu korkuyu göstermemiş, aynı zamanda işçi hareketinin isyanı büyütme görevinin yerine getirilmemesinde de rol oynamışlardır.

Fransız burjuvazisinin, işçi hareketini bu tür sertleşen sınıf mücadelesinden uzak tutmak için, sınıfsal davranışlarını yok etmek yönünde son otuz yıldır yürüttüğü sistematik çabalarını unutmamak gerekir. Bunun için sınıf sendikacılığını esas alan işçi önderlerini ve sendikaları yok etmek için her şey yapıldı. Sendikalardaki sarı sendikacılar eliyle işçi hareketi, politik mücadeleden ve militan mücadelelerden sürekli uzak tutularak reformist bir çembere alındı. Devrimci ve komünist yapılar ideolojik ve politik olarak ablukaya alındı.

Burjuvazinin sosyalizmin öldüğü, sınıf mücadelesinin bittiği yönlü ideolojik saldırılarının altında kalan küçük burjuva aydınlar; “elveda proletarya, elveda sınıf mücadelesi” apolitik tutumu içine girdiler. Tüm bunlar mücadeleyi düzen içinde, burjuvazinin de kabul edebileceği talep ve biçimler altında olduğunda kabul eden bir reformist politik mücadele anlayış ve pratiğini Fransa politik çevrelerinde hakim kıldı. Doğal olarak sendikacısından siyasal oluşumlara kadar bu reformist mücadele hattında olan tüm güçler, gençlerin isyanı karşısında “tarafsız” kalmak gibi apolitik bir davranış sergilediler. Örneğin Troçkist bir akım olan LO'nın (İşçi Mücadelesi) olaylara seyirci kalması, Troçkizmin iktidarsızlık fikrinin tipik bir örneği oldu. Diğer Troçkist akımlar ise düzen içi çözüm sunmakla yetinmişlerdir.

Bu koşullar altında ne yazık ki, ilerici, devrimci,

Göçmen kökenli gençliğin bu isyanı; gerek talepleri, gerekse mücadele biçimleriyle Fransa sınıf savaşmaları tarihinde yerini almıştır. Ama sadece yer almakla kalmamış, aynı zamanda sertleşen sınıf mücadelesinin şiarlarına ve mücadele biçimlerine de örnek olmuştur. Gençlerin haykırdığı özgürlük, eşitlik ve kardeşlik şiarları, Fransız devrim mücadelesinin talepleri arasında daha şimdiden yerini almıştır. Bu isyan, Komünist Partisi'nden Sosyalist Partisi'ne, Troçkistinden revizyonistene kadar var olan reformist solun, geleceğin sertleşen sınıf mücadelelerini göğüsleyecek yapıda olmadığını göstermiş, Fransa'da devrimci ve komünist bir hareketin ihtiyacını açığa çıkarmıştır.

komünist güçlerin gençlik hareketiyle ciddi bir ilişkileri olmadı. Nihayetinde, gençliğin kimi umutsuz eylem biçimlerine başvurmasını, bilinçli sınıf hareketi perspektifinden yoksun olmalarından dolayı olduğunu söylemeliyiz ki, bunun sorumluları arasında devrimci ve komünist güçler yer almaktadır.

Gençliğin bu çıkışı, tüm kurum ve siyasal akımları ciddi bir şekilde sorgulamaya başlamıştır bile. Ancak başta sendikalar ve 'sol' partiler gelmek üzere, reformist hatta olan siyasal güçlerin bu olaylardan doğru sonuçlar çıkartıp, çözüm üretme kapasitelerine sahip olduklarına inanmak saflık olur. Ancak bu güçlerin saflarında, daha doğrusu tabanlarından kopuşlar sonucu yeni bir akımın veya akımların doğmasının koşul-

larının daha da olgunlaştığını söyleyebiliriz.

Gençlerin isyanı, Avrupa işçi sınıfından ve göçmenlerinden de hak ettiği desteği alamadı. Halbuki göçmenlere veya göçmen kökenlilere yönelik uygulanan ayrımcı ve ırkçı politikalar sadece Fransa burjuvazisine has değildi. Avrupa burjuvazisinin yıllardır gündemleştirdiği ayrımcılık ve ırkçılığın, Almanya'daki hedefi Türkiyeliler; İngiltere'deki hedefi siyahlar; Hollanda, Belçika ve Fransa'daki hedefi ise Magrepliler olmuştur. 11 Eylül'den sonra bu saldırganlık daha fazla artmış, çıkarılan antiterör yasalarında ve iç güvenlik yasalarında özel olarak göçmenleri hedefleyen pek çok madde konulmuş, göç yasalarında değişiklikler yapılmış, kartsızlara, ilticacılara karşı kitlesel sınır dışı uygulamaları artmış, tüm bunlar burjuva medya eliyle yaratılan manipülasyonla atbaşı gitmiştir.

Avrupa Ezilen Göçmenler Konfederasyonu'nun bu isyan karşısında duyarlı tavrını özel olarak belirtmek gerekir. Mayıs ayından başlayarak Temmuz sonuna kadar Avrupa çapında ırkçılığa karşı kampanya ile Avrupa emperyalistlerinin ayrımcı ve ırkçı politikalarını teşhir eden AvEG-Kon, isyan başladıktan birkaç gün sonra çıkardığı bir bildiri ile isya-

nı desteklemiş, aynı zamanda başta Almanya'nın çeşitli şehirlerinde, İngiltere ve İsviçre'de Fransız konsolosluklarının önünde Fransa devletinin saldırganlığını protesto etmiştir. AvEG-Kon'un Fransa kolu, sokak gösterilerinin örgütleyerek, Türkiyeli ve K.Kürdistanlı göçmenleri aydınlatma çalışmalarıyla isyanı desteklemiştir.

Sonuç olarak

Göçmen kökenli gençliğin bu isyanı; gerek talepleri, gerekse mücadele biçimleriyle Fransa sınıf savaşımı tarihinde yerini almıştır. Ama sadece yer almakla kalmamış, aynı zamanda sertleşen sınıf mücadelesinin şiarlarına ve mücadele biçimlerine de örnek olmuştur. Gençlerin haykırdığı özgürlük, eşitlik ve kardeşlik şiarları, Fransız devrim mücadelesinin talepleri arasında daha şimdiden yerini almıştır.

Hareketin, uzun erimli istikrarlı bir ilerleyiş çizgisinden ziyade yer yer kabaran/alevlenen, yer yer sönmümlenen/geri çekilen biçimde, dalgalanan bir biçimde varlığını koruyacağını söyleyebiliriz. Fransa'daki sınıf-kitle hareketinin öncü dinamiklerinden biri olma potansiyeli taşıdığı şimdiden açığa çıkmış görünüyor. Burada kritik sorunun, Fransız işçi sınıfının göçmenlerin bu hareketiyle buluşup buluşmama, birleşip birleşmeme eğilimi/tutumu olduğunu belirtmek istiyoruz. Mevcut durumda bu bir zaaf olarak varlığını koruyor.

Bu isyan, Komünist Partisi'nden Sosyalist Partisi'ne, Troçkistinden revizyonistine kadar var olan reformist solun, geleceğin sertleşen sınıf mücadelelerini göğüsleyecek yapıda olmadığını göstermiş, Fransa'da devrimci ve komünist bir hareketin ihtiyacını açığa çıkarmıştır. ■

1) Cezayir'deki Fransa'ya karşı bağımsızlık savaşı sırasında, Fransa'da sömürgeci devlete karşı yapılan gösterileri bastırmak için, 1955 yılında toplanma ve gösteri haklarını yasaklayan olağan üstü hal yarasası kabul edilmişti. Bu yasa aynı zamanda polis veya askere, istediği yerlere izinsiz baskınlar yapma yetkilerini de veriyordu.

2) Magrepli: Fas, Cezayir, Tunuslulara Magrepliler deniyor.

3) MIB (Banliyö Göçmen Hareketi):(Bilgi eklenmeli)

4) Marsilya işçilerinin eylemi:

5) SNCM işçilerinin görkemli direnişi:

6) EDF-GDF'in özelleştirilmesine karşı gelişen öfkesi:

7) Son yıllarda dört sendika, ilk kez özelleştirmeye karşı ulusal çapta bir süresiz grev çağrısı yaptılar. 21 Kasım'da başlaması planlan bu süresiz genel grev başlamadan, burjuvazi geri adım attı ve işçilerin talepleri kabul edildi. (Özelleştirilen hızlı tren projesi yeniden SNCF'e dahil edildi. %3'lük zam ve 120 Euro'luk zam). Burjuvazinin geri adımında işçilerin kazanımının grev sonucu değil de, "pazarlık" sonucu olduğu imajı verilmeye çalışılarak, aynı zamanda gençliğe "ders" verilmeye çalışıldı. Aslında burjuvaziye geri adım attıran olgulardan biri de gençliğin isyanıyla süresiz genel grevin birleşmesi durumunda çıkacak devrimci atmosferden duyulan korkuydu ki, bu korkunun oluşmasında gençlik isyanını rolü büyüktür.

8) McDonald işçilerinin eylemi: ...

9) Daveoo işçilerinin eylemleri: ...

10) Öğrenci eylemleri: ...

11) Marsilya ve Korsika denizcilerini eylemleri: ...

Irak'ta İşgale Hayır Koordinasyonu'nun davetlisi olarak, Filistin Halk Kurtuluş Cephesi (FHKC) Genel Komutanlık üyesi Mariam Abu Dagga ile birlikte Türkiye'ye gelen Irak Yurtseverler Birliği temsilcisi Dr. Mohammad Jabar Faris, Irak direnişinin anatomisi ile ilgili sorularımızı yanıtladı. Dr. Faris, işgalcilere yardım ve yataklık yapan tekelci emperyalist ve yerli basının aksine, bize, ABD tarafından karartılmak ve çarpıtılmak istenen Irak direnişe ışık tuttu. Faris'in anlatımlarıyla birlikte, Irak direnişi ve yapısı konusunda pek çok şey daha açık seçik hale geldi. Dr. Mohammad Jabar Faris'i kısaca tanıtmak gerekirse; o bir politik mülteci. Şu anda Suriye'de yaşıyor. Irak Yurtseverler Birliği temsilcisi olmanın dışında aynı zamanda İşgale Karşı Irak Aydınları Birliği üyesi... Ancak görevleri bu kadarla sınırlı da değil. Dr. Faris, kurulma aşamasındaki Birleşik Irak Komünistleri Birliği'nin aynı zamanda kurucu üyesi. Dr. Faris, bunların dışında Birleşik Arap Sosyalistler Birliği üyesi ve Özgürlükçü Ulusal Demokratik Arap Hareketi'nin kurucularından.

Irak Yurtseverler Birliği temsilcisi Dr. Mohammad Jabar Faris

Silahla Geldiler, Silahla Gönderilecekler

- Irak Yurtseverler Birliği Başkan Abdülcabbar Kubeysi, işgalci ABD ordusu tarafından kaçırılarak 5 ay boyunca işkenceler eşliğinde hücre hapsinde tutulmuştu, değil mi?

Dr. Faris: Abdülcabbar Kubeysi, Irak Yurtseverler Birliği'nin başkanıdır. Ayrıca Ulusal Kurtuluş Arap Hareketi'nin de içinde yer almaktadır. 14 ay Irak'taki ABD hapishanelerinde kaldı. O ve mücadele arkadaşları Irak hapishanelerinde türlü işkencelere maruz kaldı. Ama direndiklerini bildirmek istiyorum. Özellikle El Baas Partisi'nin kadın liderlerinden olan Huda Ammaşin, biyoloji alanında çalışan profesör Rehat Taha da, Kubeysi ile birlikte serbest bırakılanlar arasında. Onların yanı sıra çok sayıda devrimci yurtsever kişi daha serbest bırakıldı.

- İşgale karşı direniş üçüncü yılına girdi. Direnişin geleceği size nasıl görünüyor?

İlk başta vurgulamalıyım ki, ben, direnişin za-

fere yakınlaştığını düşünüyorum. Ve bunun örneklerinden bir tanesi, Amerikalı ve diğer işgalcilerin gittikçe artan kayıplarıdır. Hem asker kaybıyla, hem araç gereç bakımından... Onun için Amerikalılar şu an Irak'tan çıkmak için yol arıyorlar. Direnişçileri muhatap alıyor, onlarla görüşüyorlar. Tabi şu an Irak bir batağa dönüştü, ikinci bir Vietnam oldu.

- Kukla hükümetin kurulmak zorunda kalışını da bu geri çekilişinin bir parçası olarak değerlendirilebilir misiniz?

Tabi, kuşkusuz. Bu, Amerika'nın Irak'tan çekilmesinin bir hazırlığıdır, ama çıkmadan önce işbirlikçi bir hükümet kurmaya çalışıyorlar. Özellikle ekonomi konusunda, petrol ihracatı konusunda işbirliği yapacak bir hükümet kurmak istiyorlar. Şunu size söyleyeyim, şundan emin olun; ABD askerleri Irak'tan çekilir çekilmez, tankın üzerinde gelen işbirlikçiler, onlardan önce Irak'ı terk edecekler.

Direnişin açık ve net bir programı var

- Gerçekte, işgalin son bulması, işgalcilerin ve işbirlikçilerin yenilgiye uğratılması gibi ortak bir stratejik görüş açısı olmasına rağmen, ortak bir politik cephe yok. Neden? Direniş ortak bir politik cephe oluşturabilir mi? Nasıl olacak bu?

Direnişin açık ve net bir programı var. Ama uluslararası medya kuruluşları, bu programı kamuoyuna duyurmuyor, karanlıkta bırakıyor. Direnişin programı şöyle: 1- Direnişin ilk hedefi ve stratejisi, Irak'ta bulunan bütün yabancı güçlerin kayıtsız şartsız Irak'tan çekilmesini, sabit ya da seyyar askeri üslerin kaldırılması; 2- Feshedilen Irak ordusunun, Irak'ın güvenliğini sağlaması için bütün yetkileriyle iş başına gelmesi; 3- İşgalci ve işbirlikçilerin elinde tutsak bulunan direnişçilerin kayıtsız şartsız salıverilmesi; 4- Amerika ve işbirlikçilerinin, Irak halkına çektiği acılardan dolayı özür dilemesi; 5- İşgal sırasında yıkılan yerlerin yeniden inşa edilmesi ve şehit düşen Iraklıların ailelerine tazminat ödemesi; 6- Geçici bir ulusal birlik hükümeti kurulması, ama bu ulusal birlik hükümetinin direnişçilerden oluşturulması, bu geçici

h ü k ü m e t i n maksimum iki yıl iktidarda kalması, bu süreç içinde demokratik ve adil bir seçim sistemi için hazırlıkların tamamlanması; 7- İşgalden sonra Irak adına imzalanan tüm anlaşmaların, çıkarılan bütün yasaların iptal edilmesi.

Çünkü bu yasa ve dayatmalar, ancak işgalciyi korur. İşgal altındaki yasalar gayri meşrudur.

- Hem direnişteki rolleri, hem de siyasi ve ideolojik referansları bakımından Irak'taki direniş grupları nasıl kategorilendirebiliriz?

Birincisi; Irak direnişinin ana omurgasını eski Irak Ordusu oluşturuyor. Bu ordu, ABD'nin eski işgal valisi Paul Bremer'in kararıyla feshedilmişti. İkincisi; Muhammed Ordusu. Muhammed Ordusu'nun içinde Baasçılar, sosyalistler, komünistler,

ulusalcılar var. Birleştikleri konu, işgale son vermek. Üçüncüsü; 20. Yıl Devrim Tugayları. Bu tugaylar demokrat yurtseverlerden ve ilerici İslamcılardan oluşuyor. İşte bunlar, direnişin üç ana fraksiyonu.

- Peki, bu örgütlerin aralarındaki ilişki nasıl düzenleniyor? Direnişin bir önderliği, yürütmesi var mı? Örneğin kamuoyuna yansıyan bir sözcükleri yok.

Hem bu üç örgüt arasında, hem de bu üç örgütün içerisindeki fraksiyonlar arasında bir ilişki sistemi bulunuyor. Ama onların resmi, açık bir sözcüsü yok. Ama "Ulusal Cephe" adı altında bildiriler çıkarılıyor. Ya da "Ulusal Yurtsever İslami Cephe"...

El Kaide'nin ve Zerkavi'nin direnişle hiçbir bağlantısı yok

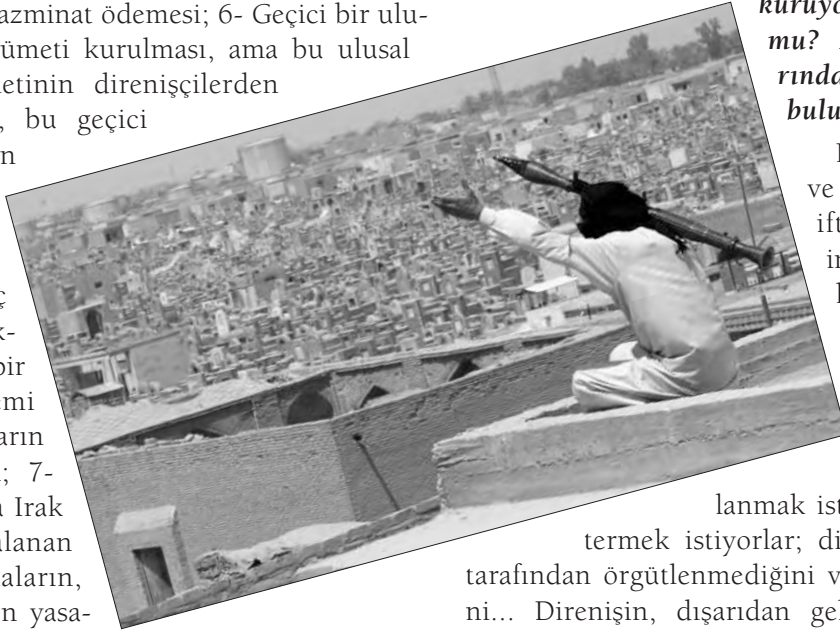
- İşgalci ABD, sürekli Zerkavi ile Irak direnişi arasında bir ilişki kuruyor. Bu iddia doğru mu? Doğruysa, aralarında nasıl bir ilişki bulunuyor?

Bu, Amerikalıların ve işbirlikçilerin bir iftirasıdır. Benim inancım şu ki, Zerkavi diye bir zat bulunmuyor. Bu bir karalama. Zerkavi ismi kullanılarak Irak direnişi kara-

lanmak isteniyor. Şunu göstermek istiyorlar; direnişin Irak halkı tarafından örgütlenmediğini ve sürdürülmediğini... Direnişin, dışarıdan gelen yabancılar ve kökten dinciler tarafından örgütlendiği kanısını oluşturmaya çalışıyorlar.

- Tamam, Zerkavi'yi dışta tutalım, peki direnişçilerin El Kaide'yle bir ilişkisi var mı?

Kesinlikle ve kesinlikle El Kaide'nin direnişle hiçbir bağlantısı yok. Eğer El Kaide Irak'taysa, direnişçilerden, yani Ulusal Cephe'den bağımsız eylemler yapıyordur. Direnişle hiçbir ilişkisi yoktur. El Kaide belki Irak'ı, ABD emperyalizmiyle hesaplaşmak için bir merkez olarak kullanıyordur. Ancak bütün Iraklılar ve tüm dünya halkla-

rı biliyor ki; El Kaide'yi kuran ve besleyen ABD emperyalizmidir. El Kaide, Afganistan'da Sovyet tehlikesine karşı kullanılmıştır.

- Direnişe diğer Arap ülkelerinden, özellikle komşu halklarından destek ne boyutta?

Şu anda onurlu Arap devrimci ve komünistleri, Irak halkına ve onların direnişine destek vermek için onlarla omuz omuza mücadele ediyor. Irak halkı, örnek bir direniş sergilediklerine tanık oldu, oluyor. Örneğin; uluslararası tugayların özellikle Bağdat Hava Alanı Savaşı'nda büyük bir katkısı oldu. Hava Alanı Savaşı, Bağdat'ın düşmesinden iki gün önce gerçekleşti. Halkımız, diğer ülkelerden Arap direnişçileri bağrına bastı, onları kucakladı. Şimdi de öyle.

Bizler, bu kurtuluş savaşında Iraklı kardeşlerini yalnız bırakmadığı için, tüm Arap halkına teşekkür ediyoruz. Kardeşlerimiz bir an bile olsa bizi yalnız bırakmadılar. Tarihsel olarak da bu böyleydi. Özellikle, 1956'da Fransa, İngiltere ve İsrail'in saldırısında Irak, Mısır halkını desteklemek için tugaylar gönderdi. Cezayir'e Iraklıların hem maddi olarak, hem askeri katkısı oldu. Irak, Cezayir'e fedai gönderdi. Filistin direnişinin safalarında binlerce Iraklı'nın bulunduğunu hatırlatmama gerek var mı, bilmiyorum. Ya da şimdi... Örneğin; yılbaşından bir gün önce, Irak topraklarında, Fırat'ın doğusundaki direniş alanlarında iki Filistinli şehit verdik.

- Arap dayanışmasının, Arap kardeşleşmesinin bu kez Irak direnişi özgülünde filiz verdiğini görüyoruz. Tıpkı, Filistin direnişinde de bundan önce olduğu gibi. Bir döneme damgasını vuran Milli Arap Hareketi'ni biliyoruz. MAH, sadece bir direniş kutbu olarak değil, aydınlanma kutbu olarak da işlev görmüştü. Irak direnişi etrafından da böyle bir aydınlanmanın yeşermesini ve tüm Ortadoğu'yu etkisi altına almasını bekleyebilir miyiz?

Tabi ki. Bunun temellerini iki seneden beri atıyoruz. Özgürlükçü Ulusal Demokratik Arap Hareketi'ni oluşturmaya çalışıyoruz.

Bağdat'ın düşüşü, planlı bir geri çekilişi

- Bu konuya daha sonra dönebiliriz. Türkiye halkları, Irak'ın ve dolayısıyla Bağdat'ın bu kadar çabuk düşmeyeceğini tahmin ediyordu. İşgal kuvvetlerinin bu "başarısı", savaş karşıtı hareket açı-

sından önemli bir dönemeç oldu. Bağdat neden bu kadar çabuk düştü?

Irak'ta savaş, bildiğimiz, alışık olduğumuz iki ordunun karşı karşıya gelişi değildi. Örneğin, Amerikalılar uzun süre yeryüzüne inmedi. Günlerce Bağdat'ı bombaladılar. Hava saldırılarına hiçbir gücün dayanmadığını siz de biliyorsunuz!

- Yani Bağdat'ın düşmesi, örgütlü bir geri çekilişi, değil mi?

Evet, planlı bir çekilişi diyebiliriz. Direniş, aslında işgalden önce planlanmıştı. Ulusal İttifak adı altında, işgalden iki ay önce Irak askeri komutası altında bir toplantı düzenlendi. Biz de bu toplantıya katıldık. O toplantıya, Irak Devlet Başkanı Yardımcısı İzzet Duri başkanlık ediyordu. İzzet Duri, şimdi de direnişin önde gelen liderlerinden biri. Bize dedi ki: "Sovyetler Birliği'ne karşı kendini hazırlamış dünyanın bu büyük gücüne karşı koyacak askeri gücümüz yok. Teknolojik olarak bizden on binlerce kat üstünler. Ama biz onlara öyle bir direniş hazırladık ki, bu direniş, minimum 20 yıl sürecek. Hem gönüllüler, hem silah ve hem de maddi bakımından onlara karşı gerilla savaşı sürdürebilecek 20 yıllık gücümüz var." Bize bunları söylemiş ve eklemiştir: "Amerikan imparatorluğu Irak direnişinin, Irak'ın direngen çocuklarının elinde bitecek, söz veriyorum!"

- Bağdat'ın düşüşü, Saddam Hüseyin'in direnişte birleştirici bir mayaya olamamasına bağlandı, böyle tartışıldı. Ama şimdi burada, böyle olmadığını görüyoruz. Görüyoruz ki, direniş çok daha önceden planlanmış ve adım adım uygulanmış. Durum bu mu?

İşgalciler, böyle bir direnişle karşılaşacaklarını biliyordu, zaten hazırlık da bu yöndeydi. Irak, 12 yıl boyunca ambargo altında tutulmuştu. Bu bakımdan gerilla savaşı dışında bir seçenek yoktu. Özellikle ulusal muhalefet, yurtsever muhalefet - her ne kadar Baas yönetimine zıtsa, Baas hapishanelerinde işkence görmüşlerse de- şu anda Irak'ın kurtuluşu için Baas Partisi ile yan yanalar. Çünkü önemli olan, Irak'ın toprak bütünlüğüydü. Ayrıştırdığımız birçok nokta olmasına rağmen, özellikle Baas partisini ile, şimdi bizim ortak amacımız, Irak'ı saldırılardan korumak. Şu anda Irak'ta iki kesim var: İşgale karşı direnenler ve işbirlikçi hainler. Onlar Irak'a işgalcilerin tanklarıyla geldiler. Özellikle Çelebi ve Caferi... Bir de Kuzey Irak'taki işbirlikçi Kürt aşiret reisleri var tabi...

Direnış bir kişiye bağlı değil

- *Saddam Hüseyin'in yakalanması, Baas partisinin önemli bir rol aldığı ulusal kurtuluşçu direnişi nasıl etkiledi?*

Amerikalılar sanıyorlardı ki, direnişi Saddam Hüseyin'in yakalanmasıyla bitecek. Ama şunu görüyoruz ki, direnişi Saddam Hüseyin yakalandıktan sonra, daha da büyüdü. Çünkü direnişi bir kişiye bağlı değil. Direnişi, Irak'ın tüm direngen çocuklarının bağrından çıktı. Tıpkı Filistin gibi. Bu yüzden biri gider, yerine binlercesi gelir.

- *Saddam Hüseyin'in mahkemede direngen bir tutum takınması, direnişi ve genel olarak Irak'ı nasıl etkiliyor?*

Saddam Hüseyin, mahkemeye Irak Devlet Başkanı olarak çıktı ve emperyalizmin planlarını deşifre etti, onları teşhir etti. Emperyalistler ve işbirlikçiler, mahkemeyi Saddam ve yönetimini karalama kampanyasına dönüştürmek istedi. Yalancı şahitler tuttu. Saddam şahsında direnişiçileri vatan haini, halk düşmanı olarak göstermek istediler. Ancak Saddam, tutumuyla onların maskesini düşürdü.

Özellikle savcılar, hâkimlerden daha çok baskı yapıyorlardı, davanın çabuk bir şekilde bitirilmesi için. Mahkemenin eski başkanı Rızgar Muhammet Emin'in takındığı tutum örnektir. Irak'ta güvenilen hukukçulardan biridir. Mahkeme her ne kadar işgal yasalarına dayanarak kurulmuş olsa da, mahkeme boyunca onun sergilediği tavır, bir hukukçuya yakışır bir tavidir. Amerikalıların ve işbirlikçilerin baskılarına dayanamayarak mahkeme başkanlığından istifa etti. O, onursuzluğu reddetti. Bu yüzden Irak halkından ve direnişten takdir aldı.

Saddam'ın tutumu, özellikle Baasçı ya da Saddamcı olanlar üzerinde değil, Saddam döneminde hak-

ları ihlal edilen kişiler üzerinde de olumlu bir etki uyandırdı. şu anda Saddam'ı savunuyorlar, çünkü şu anda yaşadıkları, Saddam'ı bile aratıyor. Saddam'ın mahkemede ki tutumu, saygınlık uyandırdı. İşbirlikçi basın dahi Saddam'ın onurlu tutumunu manşetlerine taşıdı.

Komünistler şu an için direnişi müttevazı bir bileşeni

- *Direnişin mimarı Ulusal Cephe içerisinde sosyalistler ve komünistler de yer alıyor. Onların etki düzeyi nedir? Belli bir alanda kayda değer bir etkinlik gösterebildiklerinden bahsedebilir miyiz?*

Müttevazı bir kitlemiz var. Kuvvetlerimiz özellikle orta ve güney bölgelerinde yoğunlaşmış durumda. Ancak bütün Irak topraklarında da yoldaşlarımız var. Özellikle Kerbela bölgesinde.... Burada işgalcilerle büyük çatışmalar yaşandı, direnişiçiler burada büyük kayıplar verdiler. Bu direnişe bizim yoldaşlarımız önderlik etti. Ancak Amerikancı basın bunları yansıtmıyor.

- *Baas rejimi altında komünistlerin ezildiğini biliyoruz. Irak'ın özgürlüğünü kazanmasından sonra da benzer bir tehlike var. Bu olasılığı nasıl bertaraf etmeyi düşünöyorsunuz?*

Dünyada olduğu gibi Irak'ta da tek parti sisteminin sonucu; ya faşizm ya da diktatörlük.

Ama vatana karşı, ulusal davaya karşı bütün komünistler, yurtsever ve devrimciler çektikleri yaraları bağırlarına basıyor şimdi. Diğer siyasal anlayışlarla, özellikle Baas ile birlikte şimdi Irak'ı savunuyorlar, özgürlüğü için mücadele ediyorlar. Yine

de Irak'ı kurtarıldıktan sonra böyle bir tehlike var. Ancak biliyoruz ki, Baas partisi Irak kurtarıldıktan sonra genel kongre yapacak. Ve görüştüğümüz binlerce Baasçı ve önderler, daha önce yaptık-

ları ve işledikleri hatadan pişmanlar, kendilerini affettirmek için bir şeyler yapmaya çalışacaklarını söylüyorlar ve şu anda da yapmaya çalışıyorlar. Şu an için özel olarak geçmişle hesaplaşmalarına gerek yok, şu anda bir kurtuluş savaşı yürütüyoruz. Ve onlar emperyalist işgale karşı en ön safhalarda savaşıyorlar. Bunun için tüm Iraklılar, bütün kurumlar tarafından direnişçilerin bir silah yoldaşı olarak görülmüyorlar, hiçbir ayrıma maruz kalmıyorlar.

Bu tür olayların yaşanmaması için, şu an tüm direnişçilerin de kabul ettiği gibi, işgalin hemen ardından çok bileşenli geçici bir hükümetin oluşturulması ve bu hükümetin Irak'ı serbest ve demokratik seçimlere götürmesi gerekiyor. Bu seçimin ardından ise herkesin yeni Irak yönetiminde gücü oranında yer alması gerekiyor. Bu, tek partili sisteme, diktatörlüğe karşı tek güvencemizdir.

- Baasçılarla aranızda bu yönde bir anlaşma var mı?

Şu anda Suriye'de yaşadığım için gelişmelerin tüm ayrıntılarına hakim değilim. Ama direniş programında böyle bir şeyin olduğunu sanıyorum. Ben bu belgeyi görmedim, ama Irak'taki yoldaşlarımız şahit oldu. Irak'ın geleceğiyle ilgili bazı anlaşmalar olduğunu biliyorum. Özellikle, demokratik bir Irak için böyle bir program olduğunu biliyorum. Ve kesinlikle ve kesinlikle bu programda bölünmeye yer yoktur. Irkçılığa, din ayrımcılığına da yer yoktur.

Kürdistan, kendi isteği ile Irak'ın bağımsız bir eyaleti olacak

- Irkçılığa dediniz, buradan hemen Kürt sorununa girelim. Kürt sorununun nasıl çözümü düşünüyorsunuz? Kürtleri direnişe kazanmak için, direnişçilerin ne gibi bir planı var?

Irak halkı içinde Şii-Sünni ve Kürt-Arap ayrımı olduğunu sanmıyorum. Aralarında bir düşmanlık yok. Bu ayrımcılığı, son dönemlerde yaşamaya başladık. Ancak, Irak'ın genelinde Şii-Sünni, Kürt-Arap ayrımı yok. Böyle bir ayrımdan ziyade, şu anda Irak'ta işbirlikçi ve yurtsever ayrımı var. İşbirlikçiler Sünni olabilir, Arap olabilir, Kürt de...

Kürt sorununa gelirsek, biz Iraklı komünistler olarak, bu konuda şeref duyuyoruz. Zira, Irak Kürtleri için kendi kaderini tayin etme hakkını isteyen ilk örgütlerdendir. Marksizm Leninizm'e göre; bütün halklar kendi kaderini tayin etmede özgürdür. Bu yüzden bunu ilk biz istedik. Bunun için yüzlerce Iraklı komünist şehit düştü. Bu mücadelenin bir sonucunu olarak 1970 Mayıs Anayasası yapıldı. Bu

yasayla; Kürt halkının meşru hakları, hem ulusal hem de kültürel hakları, yani kendi dilini özgürce konuşma ve öğrenme hakkı tanındı. Parlametoda temsil hakkı kazandılar. Bu hakkın, daha önce başka hiçbir ülkede Kürtlere ya da başka azınlıklarına verildiğini biz görmedik.

- Buradan şöyle bir sonuç mu çıkıyor: Saddam Hüseyin, Kürtleri ezmedi?

Irak ordusunun Kürt Peşmergeler ile ilk çatışması, 1978'de gerçekleşti. Onun öncesinde, Anayasa hakları tanındı, meclisleri kuruldu, okulları açıldı. Bunlar olduktan sonra, Peşmergeler ve başlarındaki aşiret liderleri bağımsızlık ilan etti. Çatışmaları bu başlattı.

Kürt halkı o zaman da şu andaki iki parti ile temsil ediliyordu. Onların şüpheli ilişkileri o dönemde biliniyordu. Özellikle MOSSAD istihbarat ajanlarının, Türkiye üzerinden Kürdistan bölgesini ziyaret ettikleri biliniyordu. Bunların şu anki liderleri bunu reddetmiyorlar. CIA ilişkilerini sizin bizden daha iyi bildiğinizi sanıyorum. Bunlar; işgalin, işgalci Amerikan askerlerinin ön safhalarında yer aldılar. Kürdistan bölgesinin bütün sahasını, işgalci emperyalist güçlere açtılar. Bunu siz de biliyorsunuz. Ancak inanıyoruz ki; Barzani ve Talabani evliliği fazla sürmeyecek, aralarındaki anlaşmazlık yeniden alevlenecek. Çünkü onlar feodal aşiret kafasıyla düşünen iki kişi. Onların hedefi, Kürt halkının çıkarları değil, özel çıkarlarını düşünüyorlar. Kürt halkını düşünmüyorlar. Süleymaniye belediye başkanları dışında başka bir şey olamayacaklar.

- Birleşik ve demokratik bir Irak'tan bahsediyorsunuz. Bu Irak'ın bir unsurunun da Kürtler olacağını söylüyorsunuz. Bu yüzden tekrar sormak istiyoruz. Kürtleri kazanmadan bu nasıl mümkün olacak? Direniş cephesinin, Kürt halkını emperyalizme karşı kendi yanına çekebilmek için herhangi bir öngörüsü yok mu? Güney Kürdistan'daki önderliğin işbirlikçi olduğu açık, ama halk şu anda onları izliyor? Demek ki, şimdilik bunun maddi bir zemini var. Evet direniş, Kürt halkını nasıl kazanacak?

Kurulacak demokratik Irak devletinin, Arap halkının on binlerce yıllık bir kardeşi olan Kürt halkını yalnız bırakmayacağını belirtmek istiyorum. Kürt-Arap kanı on binlerce yıldır birbirine karışmış durumda. Özellikle şehitlerin kanları, İngilizlere karşı verilen kurtuluş savaşında birleşti.

1958'deki Ağustos devriminden sonra, Irak anayasasına konulan en önemli maddelerden bir,

“Arap ve Kürtler bu topraklarda eşit haklara sahiptir” şeklindedir. Bu anayasa maddesidir. Bu yüzden inanıyorum ki, Kürt halkı, bu maddeyi ihlal edenin Kürt önderleri olduğunu keşfedecektir. Bu maddeyi ihlal eden Arap yönetimleri değil, Barzani ve Talabani’dir.

Bakın şu anda, işgalle birlikte bazı Kürtler bu önderliğin arkasından ayrılmaya başladılar. Birinci seçimlere Kürtler tek liste halinde girmişlerdi. İki partinin birleşimiydi bu. Ancak bu seçimlerde, üçüncü bir akım, İslami Kürdistan listesi çıktı ortaya. Ve İslamcı Kürtler parlamentoda 11 sandalye kazandı. Barzani ve Talabani’nin Kürt halkını Arap halkından uzaklaştırmak için kurduğu planlar, yavaş yavaş su yüzüne çıkacaktır. Biz ümit ediyoruz ki; kurtuluş savaşından sonra Kürdistan eyaleti ana vatana dönecek. Çabamız bunun içindir. Kürt halkı meşru ulusal haklarını muhafaza ederek, özgür ve birleşik Irak’ın bir unsuru olacak ve bölgedeki tüm ülkelere bir örnek olacak; göreceksiniz! Tabii Kürdistan eyaleti, Amerikan ve İsrail istihbaratından, işbirlikçilerden temizlendikten sonra...

- Kürt sorunu ile ilgili son bir soru. Şu anda Kürdistan dört ülkenin bir sömürgesidir. Ve bu yüzden Kürt halkı dörde bölünmüş durumdadır. Irak’ın kurtuluşundan sonra, başka dengelerin de şekillenmesiyle birlikte, Irak Kürtleri diğer kardeşleriyle bir araya gelmek isterlerse ne olacak? Savunduğunuzu belirttiğiniz ulusların kendi kaderini tayin hakkı, birleşme hakkını da öngörüyor mu?

İşgal bittikten sonra, inanın ki; bütün yurtsever, devrimciler, komünistler Kürt halkının yanında olacaktır. Bunu onlar da inkâr edemiyor. Irak, işbirlikçilerden ve feodal aşiretlerden kurtulduktan sonra; Kürdistan’ın, kendi isteği ile Irak’ın bağımsız bir eyaleti ve özerk bir bölgesi haline geleceğini göreceksiniz.

Emperyalistler iç savaşı körüklüyor

- Emperyalistler şu anda iç savaşı körüklüyorlar. Barzani ve Talabani’de cisimleşen işbirlikçilik dışında, Şii cephe de benzer bir durum olduğunu görüyoruz. Tabii Sünnilerde de öyle. Örneğin son seçimler. Bu bağlamda, Bedr Tugayları’nı sormak istiyoruz. Sempozyumda bu tugayların Amerika tarafından ölüm tugayları olarak örgütlendiğini anlatmıştınız. Bir süredir sivil halka karşı Irak’ta kontra eylemler düzenlendiğine biz de tanık oluyoruz. İç savaş, Irak için ciddi bir tehlike

mi?

İşgalden önce, ama özellikle işgalle birlikte; emperyalistler ile işbirlikçilerinin oynadığı tek at, iç savaş oldu. Özellikle yeni sömürge valisi Negropon-te’nin gelişiyle birlikte kontra saldırılar daha da arttı. Şiilerden oluşan Bedr Tugayları ölüm tugayları olarak örgütlendi. Eş zamanlı operasyonlarla, patlamalarla Sünni ve Şii bölgelerinde fitne tohumları atmaya çalıştılar. Bu saldırı ve patlamaların hedefi; nefret ve kin ortamı yaratarak, mezhep ayrımını büyütmezdir.

Irak mozaiktir. Binlerce yıllık bir birlikteliktir bu. Şii ve Sünni mezhepleri arasındaki birliktelik binlerce olayla pekişti, bunun binlerce şahidi vardır.

Irak’ın Dört Asırlık Tarihi diye bir kitap yayınlandı geçenlerde. Yazarı İngiliz Lony Greek. Bu kitabın içinde çok ilginç bir hikâye anlatılıyor: Osmanlılar, kuzeyden Irak’a geldiklerinde yolları üzerindeki bütün Şiileri kılıçtan geçirmişler. Farisiler, yani İranlılar ise doğudan geldiklerinde, yani Kuvveyt tarafından, onlar da yolları üzerindeki bütün Sünnileri kılıçtan geçirilmişler ve Kerbela şehrini işgal etmişler. Buna rağmen Kerbela Valisi, şehirde yaşayan ailelerin mezhep temelini gösteren listede herkesi Şii olarak göstermiş. Tabii İranlılar, kandırıldıklarını anladıklarında, Sünni kardeşlerinin kanını dökülmesini istemeyen Kerbela’nın Şii valisini idam etmişler.

Bu da gösteriyor ki, Irak halkı Şii ya da Sünni ayrımı yapmıyor. Şiiler ne kadar savunuluyorsa,

Sünniler de o kadar savunuluyor.

Şu anda yurtseverlerin tek düşmanı, Amerika ve onların işbirlikçileridir. Bu durumda iç savaş nasıl olur?

- Direnişçilerin, sivilleri hedef almamak gibi bir kararları var mı?

Tabii, böyle bir karar var. Şu ana kadar hiçbir sivil, direnişçiler tarafından hedef alınmadı. Çünkü direnişçileri siviller barındırıyor, kolluyor. Neden bu insanları hedef alsın ki? Ama kişi eğer işbirlikçi, vatan haini ise sivil ya da asker olsun fark etmiyor. Hedef alınıyor. Ama özellikle işbirlikçiler, üç sefer uyarıldıktan sonra ancak hedef alınıyor. Eğer gittiği yoldan dönmezse, üçüncüsünde uyarılmadan infaz diliyor.

- Soru şu açıdan önemli: Emperyalistler, sürekliliğini bunu dillendiriyor...

Bizce de önemli. Özellikle son dönemde cami ve kiliselere ya da okullara karşı planlı saldırılar arttı. Çok açık ve net söylüyorum; sivillerin hedef alındığı bu saldırılar CIA ve M-16 tarafından tezgahlanıyor. Bunları, direnişi karartmak için yapıyorlar. Bu bir kirli savaş yöntemi. Bunun en bariz örneği, geçenlerde Basra kentinde iki İngiliz subayının bir caminin etrafına patlayıcı yerleştirirken yakalanmasıdır. Bu olay, Irak İçişleri Bakanlığı tarafından da doğrulandı. Zaten akabinde askerler de tutuklandı.

- Çok tartışılan bir diğer konu da kaçırımlar ve baş kesmeler. Direnişçilerin bu konudaki yaklaşımı ne?

Özellikle vurgulamak istiyorum ki; sivillerin hedef almasını gerektirecek ortada bir durum söz konusu değil. Zira işgalciler ve işbirlikçi Irak ordusu her yerde var. Onları kolayca kaçırabiliyorken, direnişçiler neden sivilleri kaçırmaya ihtiyaç duysun! Biliyorsunuz; Irak'ta denetim, güvenlik diye bir şey yok. Bu yüzden bazı çeteler, sırf fidye için kolayca insan kaçırabiliyor.

Sivillerin kaçırılması bir yana, direnişçilerin kaçırılan bazı kişilerin serbest bırakılmasında payı olduğunu vurgulamak istiyorum. Direnişçiler, özellikle kaçırılan Fransız gazetecilerin serbest bırakılmasında etkili oldu. Direnişçiler aynı zamanda, İtalyan gazeteci ve öldürülen korumasını kurtarmak için de büyük bir operasyon düzenledi. Bunu basın yazmadı. İşgal güçleri, bu kişileri kaçırarak çeteleri bildiği halde üzerine gitmedi. Çünkü o gazeteci muhalif biriydi ve halka dönük katliamları teşhir etmek için Irak'taydı. Siz de gördünüz, işgalci

askerler tarafından arabasına ateş edildi ve koruması öldürüldü. Oysa Irak ordusu, işgal ordusu istese o kadın gazeteciyi anında bulurdu, ama yapmadılar. Bu durumda kurtarılması için direnişçilerin çok sistemli ve organize bir operasyon düzenlemesi gerekti.

-Direnişçiler sivilleri hedef almıyor dediniz. Ancak direnişçiler, komşu ülke halklarından işgale ekonomik destek sunmamalarını istiyordur herhalde?

Özellikle Türkiye'deki kardeşlerimize bir çağrımız var. Onlardan özellikle işgal güçlerine lojistik, gıda ya da başka türlü bir destek sunmamalarını istiyoruz. Bu konuda onlara rica ediyoruz. Çünkü lojistik destek, işgalin daha uzun sürmesi anlamına geliyor. Eğer işgale yardım ederlerse, direnişçilerin hedefi haline gelmeleri kaçınılmaz. Bu durumda direnişçilere operasyon düzenlenme hakkı doğuyor.

İşgalci ancak geldiği gibi gider

- Direnişçilerin kullandığı eylem biçimleri arasında feda eylemleri ön plana çıkıyor. Başka hangi eylem biçimlerini kullanıyorlar?

Direnin işgalcilere karşı ağırlıklı ve ilk başta kullandığı eylem biçimlerinden birisi, işgal güçlerinin askerlerini, araçlarını ve konvoylarını hedef almaktır. Bunun için uzaktan kumandalı patlayıcılar ve mayınlar kullanıyor. İkinci önemli biçim ise, şahadet saldırısıdır. Bu biçimde, özellikle işgalci güçlerin ve işbirlikçilerin yaya olarak toplandıkları yerler hedef seçiliyor. Ama işgalcilerin iddia ettiği gibi, pazaryerleri ya da sivillerin toplandığı yerlere dönük şahadet eylemleri düzenlenmiyor. Bu da işgal

güçlerinin yalanlarından ve tezgâhlarından biridir.

- Peki, kitle eylemlerinin düzeyi nedir?

Direnişçilerin silahlı mücadeleyi seçmesinin sebebi şu; emperyalistler Irak'ı işgal ederken, ekonomiyle işgal etmediler. Adamlar tanklarıyla, tüfekleriyle, uçaklarıyla Irak'ı işgal ettiler. Bunları çıkartmak için en etkili direniş şekli, bu yüzden silahlı mücadeledir. Başka bir mücadele değil. Bizim inancımız budur. Ama silahlı mücadele, siyasi mücadelenin yürütülmesi için bir engel değildir. İkisi yan yana yürütülebilir. Gerek işgal karşıtı basın, gerekse siyasi partiler sivil direniş sürdürüyorlar. Bu da silahlı mücadele gibi gün geçtikçe büyüyor. Zaten silahlı mücadelenin en büyük destekçisi, bu kitle eylemleri. Lakin bir daha bunu tekrarlayayım, tarih de bunu ispatladı; Vietnam, Güney Afrika, Cezayir ve diğer ülkelerde silahlı mücadeleler... İşgalci, ancak geldiği gibi gider. Silahla geldi, silahla gönderilecektir.

İran'a saldırı aptallık olur

- Afganistan ve Irak'tan sonra şimdi de İran, ABD emperyalizminin hedefinde. İran'a dönük saldırı hazırlıkları sürüyor. ABD emperyalizmi, başta Türkiye olmak üzere bir dizi ülke ile temasları sıklaştırdı. İran'a saldırı, Irak direnişini ve Ortadoğu'daki dengeleri nasıl etkiler?

Ben inanıyorum ki, bilimsel düşünen bütün aydın insanlar aynı görüşü paylaşıyor; Beyaz Saray'daki yeni muhafazakarlar Irak'ta yaptıkları hatayı bir kez daha tekrarlamayacaklar. Ne İran'da, ne Suriye'de... Eğer bunu tekrarlarsa, Irak'ta açılan cehennem kapısına ikincisi eklenecek. İkinci bir cehennem kapısı açmaya güçleri yetmez. Böyle bir riski göze alamazlar. Irak'ın güneyinde başlayıp Filistin ortasına kadar uzanan bir direniş zincirini göze alamazlar. Zaten Irak ve Filistin'deki direnişleri denetleyemiyorlar. Geniş

alanda bir direniş, hiç yapamazlar. Bu bir aptallık olur. Ve şunu belirtirim ki; Irak direniş, İran ya da Suriye'ye yönelik saldırıya asla izin veremeyecektir. O zaman Irak'ın direnişinden daha büyük bir direniş olacaktır. O yüzden Amerika Irak'ın hatasını tekrarlamayacaktır. Ama o ülkelerin iç mekanizmalarını, işbirlikçilerini harekete geçirmeye çalışıyor, çalışacaktır. Yeniden yapılandırma ya da demokrasi bahaneleri adı altında iç muhalefeti, Lübnan'da olduğu gibi, Suriye ve İran'da da kullanmaya çalışacaktır.

- Farklı düşünüyoruz. Suriye belli ölçülerde geri adım attı. Ama İran bu konuda taviz vermiyor. Faşist Bush çetesinin konsepti düşünülürse, saldırı olasılığı yine de var bizce...

Şunu söylemek istiyorum: Lübnan'da kazanamadılar. Örneğin, eski "sosyalist" yandaşları hareketi geçirdiler, demokrasi adı altında bir araya getirdiler, ama emellerine ulaşamadılar. Lübnan'daki

silahlı direniş gün geçtikçe güçleniyor. Bunun en bariz örneği; El Hariri öldürüldükten sonra düzenlenen eylemler oldu. Muhalefet yüz bin kişi toplarken, Hizbullah ve ilerici devrimci güçlerin çağrı yaptığı yürüyüşe Lübnan halkın yarısı katıldı. Yani iki milyon insan...

Suriye ise, soruşturma komitesiyle işbirliği yapmayı kabul etti. Ama bu işbirliği, Suriye devletinin egemenliğini ihlal etmeyecek şekilde düzenlendi. Yani egemenliğine dokundurmuyor Suriye. Çünkü soruşturma, siz de biliyorsunuz, hukuksal bir soruşturma değil, tam tersi siyasal bir soruşturma.

Hariri'nin suikastında en ilginç olan şey ne biliyor musunuz? Hariri'nin öldürülmesinden en karlı çıkan İsrail'in, bu soruşturmada hiç adının geçmemesi... Aslında bu meselede en çok İsrail'in soruşturulması gerekiyor. İsrail istihbaratı

hakkında soruşturma başlatılması gerekiyor.

İran'a gelirse. Her ne kadar İran, Irak'ta iğrenç bir rol üstleniyor olsa da, özellikle Bedr Tuğayları olarak adlandırılan ölüm sürülerini desteklemek konusunda... Şunu unutmamak lazım; Irak ve İran halkları arasında on binlerce yıllık bir komşuluk ilişkisi var. Irak halkının İranlı kardeşleri ile binlerce yıla yayılan bir gelenek ve görenek birlikteliği, tarihi geçmişi var. Irak halkı, İran'a dönük bütün saldırılar karşısında İran halkının ve İran devletinin yanında yer almıştır, bundan sonra da alacaktır.

Halklar, savaşan liderlere saygı duyar

- Lübnan meselesinden açıldı. "Amerikan işbirlikçisi komünistler ya da sosyalistler" şeklinde ifadeler kullanıyorsunuz. Buna açıklık getirmekte yarar var...

İlk başka şunu söylemek istiyorum; bütün Ortadoğulu sosyalistler ve komünistler ABD işbirlikçisi değildir. Ama bazı önderler, liderler Amerikan dolarının cazibesine dayanamayarak ruhunu satmıştır.

- Ama bu durumda onlar artık sosyalist değildir, sadece adları "sosyalist"tir...

Öyle ama, onlar kendilerini hala o şekilde adlandırıyorlar. Bu sıfatla işgale destek verilmesi, büyük bir utanç. Tarih, yalnızca direnişçilerin ve devrimcilerin yanında olacaktır. Bakın, artık çoğu yerde bu işbirlikçi önderlerin arkalarından gidenler de onları terk etmeye başladı. Şu anda Irak'ın resmi Komünist Partisi'nin genel sekreteri, Iraklı komünist şehitlerinin değerlerini, mirasını lekelemektedir. Onun şerefsizliği unutulmayacaktır. Şimdiden özellikle Latin Amerika'da ve doğuda, komünist partilerden dışlanmaya başlandılar. Halklar, ancak direnen ve savaşan liderlere saygı duyar.

Ortadoğu için antiemperyalist cephe

- Irak'ta İşgale Hayır Koordinasyonu'nun düzenlediği sempozyumda, Ortadoğu'da Arap yurtsever, devrimci örgütlerin aynı çatı altında hareket etme çabalarında sona doğru geldiği bilgisini verdiniz. Nasıl bir oluşum bu?

Emperyalist saldırganlığa ve işgallere karşı büyük bir cephe örme perspektifiyle yola çıktık. Yaklaşık 1,5 yıl önce çalışmalara başladık. Özgürlükçü Ulusal Demokratik Arap Hareketi adı

altında bir araya geldik. Bu hareketin içinde, bölgedeki Arap devrimci, sosyalist, yurtsever güçler yer alıyor. Ancak, uluslararası antiemperyalist güçlerle de sürekli ilişki ve dayanışma içinde olmayı hedefliyoruz.

Oluşumun en önemli örgütlerinden biri Filistin Halk Kurtuluş Cephesi. Ve Necef Vakiim'in önderlik ettiği sosyalist Lübnan Halkçı Hareketi. Oluşumun içinde ayrıca; Arap yurtseverleri (Nasırlılar), Lübnan'dan Maruf Saad ve Körfez ülkelerinden yurtsever oluşumlar var. Bu oluşumlar köklü örgütlerdir. Gerici rejimlere karşı şanlı bir mücadele tarihleri vardır. Yemen'den direnişçi ve yurtsever örgütler, Mısır Kıfaye Hareketi, Kuzey Afrika'dan Fas, Moritanya, Cezayir'deki antiemperyalist oluşumlar, hareketimizin içinde yer alıyor. Özetle diyebiliriz ki, yurtsever, komünist, devrimci örgütler ile ilerici İslamcılar ve Baasçılar bu hareketin içinde bulunuyor. İki ay sonra Şam'da kongremizi yapıp, programımızı yeniden gözden geçireceğiz. Kongremizi Şam'da toplayarak, Suriye'nin direnişe katkısını sağlamaya çalıştık. Kongremize, hem bölgedeki, hem de dünyadaki bütün antiemperyalist örgütleri davet ettik, edeceğiz.

- Emperyalist barbarlık, bütün halkların kaderini aynı noktaya getiriyor. Arap ilerici, devrimci örgütlerin bir araya gelmesi, bölge halkları açısından son derece önemli bir gelişme. Bunun dışında bizim kaderimizi aynı noktaya bağlıyor. Emperyalizme karşı mücadelede ortak bir direniş cephesi nasıl kurulacak? Neden Araplarla sınırlandırdınız?

Biz, bir araya gelmeye önce kendi örgütlerimizle başladık. Önce kendi aramızda birliği sağlamaya çalışıyoruz. Ancak şunu bilmenizi isteriz ki, bizim Türkiyeli ilerici sol örgütlerle bir araya gelmemizi engelleyecek bir sorun yok. Özellikle bölgedeki antiemperyalist, antisyonist bütün güçlerle işbirliğinin geliştirilmesi gerektiğine inanıyoruz. Eğer bölgedeki halkların deneyimlerini ortaklaştırabilirsek, birbirlerimizin deneyimlerinden öğrenirsek, daha önce düştüğümüz hatalara düşmeyiz. Böylece, emperyalizme ve siyonizme karşı gerekli olan mücadeleyi verebiliriz. Arap özgürlük hareketi, bölgedeki diğer ulusların örgütleriyle birlikte hareket etme sorununu daha önce de tartıştı, tartışmaya da devam ediyor. Bu bölgede yaşayan halklar olarak, bizim düşmanımız tektir. Aynı düşman, bütün ulusla-

rın geleceğini tehdit ettiğine göre, birlikteliğimiz zorunludur. Yani, mücadele yolunu birlikte çizmek zorundayız. Sizin aracılığınızla bu davetimizi, Türkiye'deki sol örgütlere de tekrarlıyoruz. Ayrıca, Türkiye'deki sol örgütlerin de emperyalizme ve siyonizme karşı aynı çatı altında çalışmalarını sürdürmeleri gerektiğine inanıyoruz. Halkınız için aranızdaki ayrılıkları göz ardı edebilirsiniz. Böylece, hem bölgesel hem de enternasyonal çıkarlar için daha büyük katkılar sunabilirsiniz. Bir araya gelmelisiniz. İnaniyorum ki, bu bir araya geliş, kazanmanın başlangıcı olacak.

- Özgürlükçü Ulusal Demokratik Arap Hareketi'nin programında neler var?

Programımız daha önceden hazırlandı. Gelecek kongrede yeniden tartışılacak. Ancak, Mariam yoldaşla birlikte bu programı daha zenginleştireceğiz. Çünkü, program eski anlayışlara göre hazırlanmış. Emperyalizm, devrimci ve yurtseverlere karşı programlarında değişikliğe gittiğine göre, biz de programımızı gözden geçirmek zorundayız. İzlenecek yollarda mutlaka değişiklik yapılması gere-

kiyor. Emperyalistler, en tehlikeli yöntemi kullanmaya başladı. Devreye yeni liberal örgütleri, politikacıları sokuyorlar. Bunların bir kısmı da, eskiden sosyalist kimliği benimsemiş kişiler. Ancak artık yorulup, kendi şahsi geleceklerini teminat altına almak için liberalleştiler. Onlara göre demokrasi, dışarıdan müdahale ile gelecek. Dışarıdan gelen "demokrasi"nin nasıl olduğunu Irak'ta gördük. ABD emperyalizmi de bölgede "demokrasi getirmek" için gelmişti.

Savaşa karşı çıkan herkesin önünde saygıyla eğiliyorum

Sizin aracılığınızla, Türkiye'deki kardeş halklarımıza, Irak halkının yanında duran bütün dostlarımıza, gerek savaştan önce gerekse de işgalden sonra bizi yalnız bırakmayan ve savaşa karşı çıkan herkese saygı ve sevgiler gönderiyorum. Londra'dan Caracas'a kadar... Başta İngiliz parlamenter George Galloway, Venezuela Devlet Başkanı Chavez, Küba lideri Fidel Castro olmak üzere dünyadaki ve Ortadoğu'daki bütün devrimcileri selamlıyorum. Onların önünde saygıyla eğiliyorum. ■

Bireysel Terörizm ve Lenin

“Kaplumbağaya dikkat et! Ancak kafasını çıkarıp risk aldığında ilerleyebilir”

James B. Conant

“Devrimci politikanın bugüne kadar bilinen en büyük ustası Danton’un dediği gibi, Atılganlık, atılganlık ve yine atılganlık”

F. Engels

Oportünistler telaşlanmışa benziyor. Parti binalarının ve gazete bürolarının sıcak köşelerinde “huzur bozucu bomba”lara karşı atıp tutuyorlar. Başta, Birgün ve Evrensel – Özgürlük Dünyası yazarları olmak üzere küçük burjuva baylar, Latin Amerika’da ya da Asya’nın derinliklerinde grup ve kitlelerin devrimci şiddeti söz konusu olunca büyük puntolar ve iri harflerle bu mücadele biçimini selamlıyor, coğrafyamızda gerçekleştiğinde ise “silahların gömülmesi”nden söz ediyor, devlet şiddetini azdırdığı için devrimcileri, yurtseverleri kınıyorlar. Paris’te sokakları tutuşturan ezilenleri destekliyorlar ama çok daha küçük çaplı bir eylem bu coğrafyada gerçekleşti mi “Vandallar şehri

bastı” diye canhıraş feryat ediyorlar. Bombaların sesi uzaktan hoş geliyor, tutuşan arabaların, binaların TV’deki görüntüleri pek de heyecan verici anlaşılır. Onlar; “bizden uzak olan” devrimciliği ve kitle şiddetini pek seviyorlar, yanı başlarındaki ise anlaşılır pek “sıcak”, çok “gürültülü”!

Onlar; devrimci şiddetten duydukları derin korkuyu her defasında “bireysel terörü” “daha şiddetle” kınıyor ve tam bir utanmaz adam edasıyla Lenin’e başvurarak pespaye fikirlerini teorize etmeye kalkışıyorlar.

Bu yazının amacı, küçük burjuva oportünizminin devrimci teröre karşı takındığı tutumu eleştirmek değil, bunların emperyalist-faşist-siyonist terör karşısında ezilenlerin terörünü kınarken, Lenin’i dayanak yapmalarının ne denli büyük bir sahtekârlık olduğunu ortaya koymaktır. O nedenle, şu ya da bu yazarın şu ya da bu yazısı ele alınmamıştır. Çünkü konuyla ilgili yayınladıkları onlarca yazıda neredeyse aynı şeyleri tekrarlayıp durmaktadırlar. Her defasında Lenin’i ağızlarında pelesenk etmektedirler. Gerçekte Lenin’in

konuyla ilgili düşünceleri nelerdir?

Lenin devrimci teröre karşı mı?

Lenin, 1901 Mayıs'ında Nereden Başlamalı adlı makalesinde şunları yazıyordu.

"Biz, ilke olarak, terörü hiçbir zaman reddetmedik ve edemeyiz de. Terör savaşın belli bir anında, birliklerin belli bir durumunda ve belli şartlarda son derece uygun ve hatta zorunlu olabilecek askeri eylem biçimlerinden biridir."

Lenin'in bu ilkesel koyuşu açık seçikken küçük burjuva reformcularımız kılını bile kıpırdatmaz. Onlar hemen şunu söyleyeceklerdir: "evet, Lenin'in sorunu ilkesel koyuşuna katılıyoruz ama" (işte bütün tılsım bu "ama"da yatıyor) " şartların olgunlaşmasını beklemek gerekir"... Aynen böyle!

Elbette, kendilerinden pek emin olarak, Lenin'i karşımıza çıkaracaklardır. Aynı makalenin devamında Lenin şöyle der:

"Mevcut şartlarda bu mücadele aracının vakitsiz ve elverişsiz olduğunu, en faal savaşçıların gerçek görevlerinden, bir bütün olarak hareketin çıkarları açısından en önemli olan görevden saptıracağını ve hükümetin değil, devrimin güçlerini dağıtacağını, üzerine basa basa belirtiyoruz."

Lenin'in üzerine basa basa belirttiği şeyi pek maharetli küçük burjuvalarımız çiğneye çiğneye bitiremediler.

Lenin bunları hangi tarihsel koşullarda yazıyor? Bir oportünist bu soruyla asla ilgilenmez. Onu ilgilendiren tek şey teslimiyetçi fikirlerine kanıt bulmaktır.

Lenin bu iki fikrin arasında bağlantıyı şu biçimde kurar.

"Asıl önemli olan, bugün için terörün asla savaş meydanındaki ordu için bir harekât değil, tüm mücadele sistemiyle sıkı sıkıya bağlantılı ve bütünleştirilmiş bir harekât olarak değil, hiçbir orduyla bağlantısı olmayan zaman zaman yapılacak bağımsız bir saldırı biçimi olarak önerilmiş olmasıdır."

Mesele açıklığa kavuşmuş oldu. Lenin, oportünist yasalıcıların iddia ettiği gibi, devrimci şiddeti, ayaklan-

Lenin devrimci teröre karşı mı? Lenin, 1901 Mayıs'ında Nereden Başlamalı adlı makalesinde şunları yazıyordu. "Biz, ilke olarak, terörü hiçbir zaman reddetmedik ve edemeyiz de. Terör savaşın belli bir anında, birliklerin belli bir durumunda ve belli şartlarda son derece uygun ve hatta zorunlu olabilecek askeri eylem biçimlerinden biridir." Lenin'in bu ilkesel koyuşu açık seçikken küçük burjuva reformcularımız kılını bile kıpırdatmaz. Onlar hemen şunu söyleyeceklerdir: "evet, Lenin'in sorunu ilkesel koyuşuna katılıyoruz ama" (işte bütün tılsım bu "ama"da yatıyor) " şartların olgunlaşmasını beklemek gerekir" ...

ma anına kadar reddetmiyor, aksine onu devrimci çalışmanın her aşamasında başvurulacak bir araç olarak görüyor. Onun karşı çıktığı silahlı mücadelenin iktidar bilincinden kopuk, hareketin genel birliğin dışında kendi başına ele alınmasıdır.

Lenin, hiçbir dönemde terörün bir mücadele biçimi olarak kullanılmasına karşı olmamıştır. Onun karşı çıktığı "terörü esas ve temel mücadele aracı olarak görmek"tir. Lenin "gözüpek bireysel darbelerin önemini inkâr edecek değiliz" diyor.

Lenin'in muhataplarıyla giriştiği polemikte karşı çıktığı temel olgu, terörün düzenli bir askeri harekât olarak düşünülmesidir. "Terör hiçbir zaman düzenli bir askeri harekât

olamaz, olsa olsa tayin edici bir saldırıda kullanılan metotlardan biri olarak hizmet edebilir." İşte, oportünistlerin bitmez tükenmez kaynaklarından biri. Onlar, diğer her şeyi bir kenara bırakarak, iki kelimenin ve bir cümlenin üzerine demir atarlar. "Olsa olsa" ve " tayin edici bir saldırıda kullanılan bir metot." Lenin'in ne söylemek istediği açık. Ama bir oportünist bir kez demir atacak bir liman buldu mu, onu oradan kımıldatana aşk olsun. Bu tayin edici saldırı ne zaman gelecek ve bu saldırıya nasıl hazırlanılacak?!!

Lenin bu cümlenin hemen altında şu tespiti yapar "Biz sadece birkaç düzenli birliğe sahibiz, üstelik bunlar harekete geçirilmiş bile değildir; bunların hem birbiriyle bağlantıları yoktur, hem de saldırı birliğini bir yana bırakalım, herhangi bir birlik şeklinde bile eğitilmiş değildirler. Bütün bunlar göz önüne alındığında mücadelemizin genel şartlarını değerlendirebilen ve olayların tarihi akışı içindeki her 'dönemçe'te bu şartları hesaba katabilen bir kimse için, şu anda sloganımızın 'saldırıya geçin' olamayacağı, 'düşman kalesini kuşatın' olması gerektiği açıktır."

Tartışma, devrimci teröre başvurulmasının doğru olup olmadığına dair değildir; tartışma, saldırı taktiği için koşulların oluşup oluşmadığına dairdir. Sosyal demokratlar (komünistler) henüz bir örgüt haline da-

hi gelmemişken, birbirinden kopuk ve dağınıkken saldırıya geçmeyi savunulara karşı “bütün güçleri birleştirebilecek ve harekete fiiliyatta rehberlik edebilecek bir devrimci örgütün kurulmasını” kavranılacak temel halka olarak ortaya koymak tek doğru tutumdur. Çünkü ancak böyle bir “örgüt lafta değil, fiiliyatta her protesto hareketini ve her patlayışı her zaman desteklemeye hazır ve bunu, tayin edici mücadele için uygun savaş kuvvetlerinin inşasında ve sağlamlaşmasında” kullanılabilir.

Demek ki, Lenin, saldırı için önce saldırıya geçecek bir örgüt kurmak gerektiği, saldırı için “savaş kuvvetlerinin” hazırlanması gerektiği üzerinde durur.

Devrimci maceracılıktan ne anlaşılmalıdır?

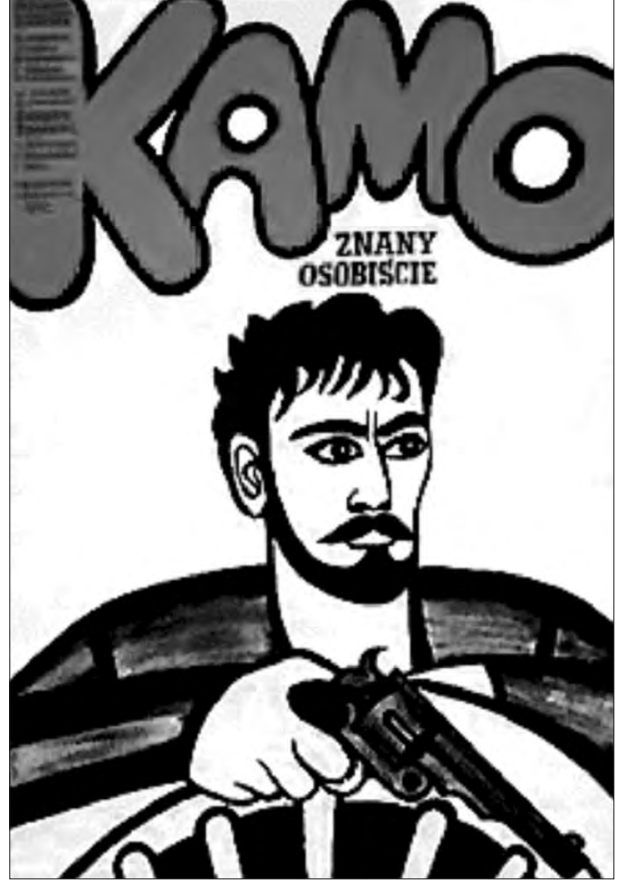
Devrimci şiddete karşı “yasal dayanak” arayanların en çok başvurdukları makalelerden biri de, Lenin’in sosyalist devrimcilerle giriştiği polemigi içeren “Devrimci Maceracılık” adlı yazısıdır.

Lenin, maceracılıkla sıkı bir ideolojik hesaplaşmaya girer. Sosyalist devrimciler, eski dönem teröristlerin hatalarını tekrarlamadıklarını ve dikkatleri kitleler arasında çalışmadan saptırmadıklarını iddia eder. Lenin, bunun geçersizliğini, sosyalist devrimcilerin yayınladıkları bir bildiriye dayanarak ispatlar.

İlgili bildiride sosyalist devrimciler, “biz terörizmi, kitleler arasında çalışmanın yerine değil, aksine sırf bu çalışma için ve onunla birlikte savunuyoruz” demelerine karşın, yine aynı bildiride emekçi halk hareketine duyulan inançsızlığın bir sonucu olarak terörizme başvurmak gerektiği oraya konmaktadır.

Lenin’in altına basa basa karşı çıktığı ana fikir budur. Ne Yapmalı makalesinde de belirttiği gibi; “İnançlarını yitirmiş olanların ya da bunun mümkün olduğuna hiçbir zaman inanmamış olanların öfkeleri ve devrimci enerjileri için, terör dışında bir çıkış yolu bulmaları gerçekten zordur.”

“Emekçi halk olmadan bütün bombalar güçsüzdür” diyor Lenin. Bunu nasıl yorumlamak gerekir? Devrimi süslü bir kavuk gibi başında taşımak dışında ona bir anlam yüklemeyen bir oportünist, bu cümleden şu sonucu çıkarır: “Bombalar gereksizdir.” Çünkü o, gerçekte devrime hiçbir zaman inanmaz. O nedenle ayaklanma anında kullanılmak üzere silahlanma ve silahlı devrime hazırlanmayı düşünmez. O, silahlanma fikrini reddetmez ama o da bilinmez bir geleceğin ürünü olduğu için, bu fikri toprağın derinliklerine gömer. Oportünistin silahı olmazsa bile, silahlanma fikri toprak altında çürümeye bırakılır. Onun

için bunun bir önemi yoktur. Çünkü hiçbir zaman o fikri toprağın altından almayı aklından geçirmez.

Lenin’in yaklaşımından ise bir devrimci tam tersi bir sonuç çıkarır: “İktidar için emekçi halkın silahlandırılması.” Ya da bu cümle şöyle de okunabilir: “Bombalar yoksa, emekçi halk güçsüzdür.” “Bombaların gücü ile emekçi halkın gücünü birleştirmek gerekir.” Lenin’i böyle okumak, oportünistlerin tüylerini diken diken eder. Ama gerçekte Lenin budur. Bu cümle bombalar ve emekçi halk arasında sıkı bir ilişkiye işaret eder. İktidar zor yoluyla elde edilecekse en başta zor araçlarına, bu zor araçlarını kullanacak insanlara ve son olarak zor yöntemlerine ihtiyaç vardır. Bunlar olmadan, bunlarla ilgili tecrübe birikimi olmadan, yeterli teknik, taktik ve pratik hazırlık yapılmadan nasıl olur da işçi sınıfı savaşmayı öğrenir. Savaşmayı öğrenmeden nihai bir çarpışmaya giren bir işçi sınıfı, yenilgiyle karşılaşacaktır.

Lenin, maceracılık eleştirisini halktan, kitlelerden kopukluk, onların eylemine inançsızlık üzerine bina eder. Bir avuç kararlı devrimcinin birbirinden kopuk eyleminin kitle mücadelesinin yerine geçirilmesine karşı çıkar. Bireysel terörizmi, tek tek bireylerin yüksek devlet görevlilerini öldürme eylemleri olarak açıklar.

Oportünistler, kavramların içeriği ile istedikleri gibi oynuyorlar. Onlara kalırsa devrimci grupların her türden devrimci şiddet eylemi maceracılıktır ve yine bu devrimci grupların devlet görevlilerini cezalandırmaları bireysel terörizm kapsamına girer; bu nedenledir ki, her ikisi de lanetlenmelidir. Çünkü maceracılık ve bireysel terörizm işçi hareketini baltalar.

Bütün bu kirli fikirler Lenin'e dayandırılarak ispat edilmek isteniyor.

Oysa Lenin, yasalıcıların öne sürdüğü görüşlerin aksine, sonraki bütün Rus devrim tarihi boyunca devrimci terörün her dönem uygulanmasını savunmuş ve buna karşı gelenlerle apansız mücadele etmiştir.

Bunun anlamı, Lenin'in düşüncelerinin süreç için-

de değişmesi değil, mücadelede ideolojik önceliklerle ilgilidir. Henüz Rusya çapında bir örgüt haline gelmemiş bir partinin, sosyalist devrimcilerin kitlelerin devrimci başkaldırısına karşı duydukları umutsuzluğun ürünü olan devrimci terör eylemlerine karşı örgütlenme ve kitlelere güveni öne çıkarması kaçınılmazdı. Gerçekte, Lenin'in tartıştığı, şiddetin kullanılması değil, onun her şey haline getirilmesiydi. Oportünistlerin iddialarının aksine "savaş, şiddet, terör" kavramları, Leninizm'in bütün ruhuna sinmiştir.

"Gösteriler güçlendiğinde, gösterilerin örgütlenmesi ve kitlelerin silahlandırılması için çağrıda bulunmaya başladık ve bir halk ayaklanmasını hazırlama görevini öne sürdük. Şiddet ve terörizmi ilke olarak asla reddetmeksizin, kitlelerin doğrudan katılımını

sağlayabilecek ve bu katılımı teminat altına alabilecek şiddet biçimlerinin hazırlanması için çalışılmasını istedik."

Görülüyor ki, "silahlanma, şiddet, terör" Lenin tarafından açık ve seçik olarak savunulmaktadır. Ve bu savunu hep aynı noktada olmaktadır: Sosyalist devrimciler şiddeti kitle hareketinin geriliği ile ve birkaç devrimci kahramanın ateşli eylemleri ile kutsarken, Lenin; şiddeti kitle hareketinin yardımcı bir unsuru, onu güçlendiren, önünü açan bir unsuru olarak benimser ve uygular.

Lenin, Sosyalist Devrimciler'in terör savunusunu üç temel noktadan eleştirir.

Birincisi, şiddetin kitlelere güvensizlik üzerine binilmesi,

İkincisi, "kıvrak bireylerin" şiddet hareketinin mücadelenin temel biçimi olarak benimsenmesi,

Üçüncüsü, terör eylemlerinin "kitleleri kızıştıracağı" fikridir.

Yukarıda da ifade edildiği gibi, devrimci terör devrimci mücadelenin vazgeçilmez biçimlerinden biridir. Ama sadece biridir ve her kim devrimci terörü mücadelenin herhangi bir anında siyasal mücadelenin ihtiyaçlarına bağlı ele almaz ve onu kendi başına her şeyi halleden bir tılsıma çevirirse, buna maceracılık diyoruz. Maceracılık; tanımı gereği, bir nicelik değil, bir yönelim sorunudur. Kişi sayısı ya da eylem biçimi değil bunlara biçilen roldür esas olan. Lenin'in karşı çıktığı üç temel unsur da, devrimci terörü kitle mücadelesinden kopuk ve devrime yürüyüşün bir aracı olarak görülmemesini içerir. Yoksa ne grup ve birey şiddetine, ne suikastlara, ne de devrimci eylemin bilinçlerde oynayacağı role karşı değildir.

Moskova ayaklanmasından çıkarılan dersler

a) Silahlı eylem tahrik nedeni olabilir mi?

"Ona göre (Plehanaov), grev zamansızdı, başlatılmamalıydı ve 'silaha sarılmamalıydılar.' Oysa, tam tersine, daha kararlı, daha saldırgan ve daha canlı olarak silaha sarılmalıydık; sorunları sakın bir grev sınırı içinde çözenin imkansız olduğunu, korkusuz ve amansız bir silahlı çarpışma gerektiğini kitlelere anlatmalıydık. Şimdi artık siyasal grevlerin yetersiz olduğunu açıktan açığa kabul etmeliyiz; silahlı çarpış-

madan yana kitleler arasında yaygın bir tahrike girişmeli ve 'hazırlık aşamaları' yaveleriyle ya da herhangi bir yolla bu sorunu bulandırmaya kalkışmamalıyız. Gelecek devrimci hareketin baş ödevi olarak korkunç, kanlı bir yok etme savaşı gerektiğini kitlelerden gizleydik hem kendimizi, hem halkı aldatmış olacaktık.”

Lenin, “silahlı çarpışmalardan yana tahrike girişmeli” derken, Plehanov’un bugünkü çömezleri bunu provokasyon olarak niteliyorlar. Kitleleri kışkırtmak, tahrik etmek için öncü hangi metotları kullanacak?! Hiçbir silahı yokken, herhangi bir çarpışmaya girişmemişken, silahlı birliklerini eğitmemişken yalnızca sözle bu tahrik gerçekleşebilir mi? Tahrik etme “kızıştırma”nın bir biçimi değil mi?

Marksistler eylem biçimine değil, eylemin hangi tarihsel koşullarda ortaya çıktığına bakarlar. Demek ki, “silahlı mücadeleye tahrik etme, kızıştırma” belirli tarihsel koşullar altında pekâlâ devrimci bir rol oynayabilir.

Devrim “korkunç, kanlı bir yok etme savaşı”dır. Leninizm’in devrim perspektifi budur. Bunu anlayamayan, buna uygun konumlanmayanlar, bırakalım bu gerçeği kitlelere anlatmayı, bunu tam da bu biçimde açıklayanları kitleleri ürkütmekle itham ediyorlar. Aslında ürken kitle değil, çünkü yoksul kitleler “korkunç, kanlı” bir yaşamı zaten sürdürüyorlar, gerçekte ürkenler küçük burjuva reformcularıdır. Onlar için durumu kurtarmak, gıdım gıdım ilerleyerek burjuvalardan birkaç lokma koparmak temel mücadele biçimidir. Bunun dışına çıktınız mı “aşırılık”la eleştirilmekten kendinizi alamazsınız.

b) Devlet yöneticilerinin yok edilmesi doğru mu?

“Bir ayaklanmada sivil ve askeri şeflerin amansızca yok edilmesi, ödevimizdir.

Atak, yıkıcı, silahlı bir saldırı gerektiğini, böyle zamanlarda düşmana komuta eden kişilerin yok edilmesi gerektiğini, kararsız askerleri elde etmek için daha canlı bir savaş gerektiğini, evlerin damlarından bağırmalıyız.”

Lenin, “silahlı çarpışmalardan yana tahrike girişmeli” derken, Plehanov’un bugünkü çömezleri bunu provokasyon olarak niteliyorlar. Kitleleri kışkırtmak, tahrik etmek için öncü hangi metotları kullanacak?! Hiçbir silahı yokken, herhangi bir çarpışmaya girişmemişken, silahlı birliklerini eğitmemişken yalnızca sözle bu tahrik gerçekleşebilir mi? Tahrik etme “kızıştırma”nın bir biçimi değil mi? Marksistler eylem biçimine değil, eylemin hangi tarihsel koşullarda ortaya çıktığına bakarlar. Demek ki, “silahlı mücadeleye tahrik etme, kızıştırma” belirli tarihsel koşullar altında pekâlâ devrimci bir rol oynayabilir.

Bunları yazan Lenin daha önce yazdıklarıyla çelişiyor mu? Hayır. Lenin, bir avuç devrimci kahramanın kitle hareketine güvensizliğin sonucu Çar’a ve bakanlarına saldırıyı her şey haline getirenler için her şey haline getirenler için gelmiştir. Bu doğaldır. Çünkü, Rusya devrim tarihinde, suikastlarla kitleleri aydınlatmak çok önemli bir yer tutar. Aydın küçük burjuvazinin işçi sınıfı ve emekçilere tepeden bakmasının, onlar mücadelenin asli unsurları haline geleceğine dair güvensizliklerinin bir sonucu olarak ortaya çıkan bu devrimci eylem biçimi Rus devrimcilerinde derin etki bırakmıştır. Öyle ki, 19. yüzyılın son çeyreği boyunca küçük burjuva devrimcileri, Çar’a ve bakanlarına suikast yapmayı siyasal mücadelenin odağına

koymuştu. Sosyalist Devrimciler onların geleneğini sürdürüyorlardı. Mücadelenin bu biçimi Rus aydınları arasında köklü bir yer edinmişti. Lenin’in bir komünist parti inşa etme sürecinde Sosyalist Devrimcilerle ideolojik ve politik ayrımları ortaya koyma gayreti bu gerçekten kaynaklanır.

Bu nedenledir ki, devrimci maceracılığı mahkûm etmek o günlerin temel önemdeki sorunlarından biriydi. Çünkü kitle hareketi geliyordu ve Çar’a karşı yoksulların öfkesi büyüyordu. Böyle bir anda komünistlerin ve Rus aydınların dikkatini disiplinli bir örgüte çekmek ve bu örgüt aracılığıyla kitleleri harekete geçirmek başlıca sorundu. O nedenledir ki, Narodniklere ve Sosyalist Devrimcilere karşı ideolojik mücadele esasen şiddet biçimlerinin kullanılmasına ilişkin değildi. Narodnikler ya da Sosyalist Devrimciler, kitle mücadelesinden kopuk, birbirini tanımayan kişi ya da grupların devrimci terör eylemini her şey haline getiriyordu. Oysa devrimi yakınlaştırmak için kitleler içinde çalışacak disiplinli bir örgüt gerekiyordu. Tartışmanın tam da komünistlerin partileşme sürecine denk gelmesi bu nedenle bir tesadüf değildi.

Patlayan Moskova ayaklanması, komünistlerin hem ne denli haklı olduğunu ortaya koydu hem de şiddet ve terör hakkında düşüncelerini pratikte sına ma ve öğrenme olanağı sundu.

Halka karşı suç işleyenlere düzenlenen siyasi suikastlara, ilkede bir karşı çıkış olmadığı hatta bunun yeterince yerine getirilmediğini Lenin Moskova ayaklanması vesilesiyle bir kez daha göstermiş oldu.

c) Barikat savaşı kitle şiddet biçimi mi, küçük grupların şiddet eksenli eylemi mi?

Sorunun bu biçimde konulması belki tuhaf gelebilir. Ama “utanmaz” oportünist, sözde ilkesel olarak şiddete karşı olmadığını ama küçük grupların şiddetine karşı kitlelerin şiddetini benimsediğini öne sürer.

1800'lü yıllarda ezilenler ezenlere karşı barikat savaşı yürütüyordu. Fakat yüzyılın sonunda toplara karşı insan kalabalıklarıyla yürümek, barikatları tabancalarla savunmak imkânsız hale geldi. O nedenlerdir ki, Engels, barikat savaşının yeni koşullar oluşuncaya kadar gündemden kalktığını yazdı. Moskova ayaklanması bu “yeni koşullar”ı yarattı. Moskova’da yeni barikat taktikleri ortaya çıktı.

“Bu taktikler, gerilla savaşı taktikleridir. Böyle bir taktik için gereken örgüt, çok küçük ve hareketli birliklerdir; on kişilik, üç kişilik, hatta iki kişilik birlikler. Şimdilerde beş ya da üç kişilik birliklerden söz edilince, burun kıvıran Sosyal Demokratlara rastlıyoruz. Alay etmek, çağdaş askeri tekniğin getirdiği koşullar altındaki sokak çarpışmasının ortaya çıkardığı yeni taktik ve örgüt sorununu bilmezlikten gelişin ucuz bir yoludur. Moskova ayaklanmasının hikâyesini iyice bir inceleyin beyler, “beş kişilik birlikler” ile “yeni barikat taktiği” sorunu arasında nasıl bir bağlantı olduğunu göreceksiniz.”

Açık ki, küçük grupların eylemini örgütlemek öyle bir an gelir ki, devrimin kaderini tayin eder. Moskova’da eksik olan budur. Gönüllü savaş birliklerinin sayısı azdır. Bunlar, donanımsız ve eğitimsizdir. O günün acil görevi, bu gönüllü birliklerin sayısını artırmak ve bu küçük grupların savaşını organize etmektir.

Bir kez daha anlaşılıyor ki, neyin bireysel terör ya da grup şiddeti olduğu, neyin olmadığını belirleyen nicelik değil, politik durumdan çıkan görevlerdir.

Silahlı mücadele ne zaman verilir

“Silahlı mücadele, bireyler ve küçük gruplar tarafından yürütülmektedir. . . Silahlı mücadele, birbirlerinden kesenkes olarak ayrılması gereken, farklı iki amaca yöneliktir; önce, bu mücadele kişilere, liderlere ve ordu ve polisteki görevlilere suikast yapmayı amaçlar; ikinci olarak, hem hükümete ait, hem de özel kişilere ait para kaynaklarına el koyar. El konulan paralar kısmen parti kasasına, kısmen özel silah-

lanma amacına ve ayaklanma hazırlığına ve kısmen de tanımlamakta olduğumuz mücadeleye katılan kişilerin geçimine gider.”

Lenin, “Gerilla Savaşı” adlı makalesinde silahlı mücadeleyi böyle tanımlar. Konuyla ilgili tartışma tanıdık. Silahlı mücadele 1906 Aralık Ayaklanmasından sonra gelişip yaygınlaşır. İşsizlik, yoksulluk ve açlığın yaygınlaşması, halk kitlelerinin bu mücadele biçimini benimsemesinin temel nedenlerinden biridir. Komünistlerin bir kesimi bu eylemleri şiddetle eleştirir.

“Sözünü etmekte olduğumuz mücadelenin alışılmalı değerlendirilmesi, bunun, işçilerin moralini bozan, halkın geniş tabakalarını geri iten, hareketin örgütlenmesini dağıtan ve devrimi yaralayan anarşizm, blankicilik, eski terörizm, yığınlardan kopmuş bireylerin hareketi olduğu yolundadır. Bu değerlendirmeyi destekleyen örnekler, her gün gazetelerde verilmekte olan olaylar arasında kolayca bulunabilir.”

İktisadi ve siyasi bunalımın şiddetlenmesi, silahlı mücadele biçimlerini kaçınılmaz biçimde öne çıkarıyordu, “gerilla savaşı” yaygınlaşıyordu. Her zaman olduğu gibi şiddetin bu biçimde yayılmasından rahatsız olanlar vardı. Onlar, bildik ezberi tekrarlıyorlardı. Halkın devrimci şiddeti karşı devrimin kara şiddetine bir yanıtı. Ama oportünizm, dikkatini kara şiddete yanıtı büyütme değil, halkın devrimci şiddetini eleştirmeye veriyordu. Onlara inanacak olursak, bu devrimci şiddet, yığınlardan kopmuş bireylerin hareketiydi ve hareketin örgütlenmesini dağıtıp devrimi yaralıyordu. Ne kadar da tanıdık ifadeler!!!

Lenin, bu düşüncede olanları şiddetle eleştirir. Bu fikri savunanları Blankicilik ve anarşizmle ilgili “klişecilik zaafı” olmakla itham eder. Bu zaafa sahip olanların olayları kolaylıkla kafalarındaki klişelere uydurduklarını belirtir. Lenin’in görüş açısından durum tam da şudur:

“Aralıktan sonra ‘gerilla’ savaşlarının belirgin bir biçimde yaygınlaşması gerçeği ve onun yalnızca iktisadi bunalımın değil, aynı zamanda da siyasal bunalımın şiddetlenmesi ile de bağlantısı tartışma götürmez. Eski Rus terörizmi, aydın komplocunun işi idi; bugün, genel bir kural olarak gerilla savaşı, işçi savaşçı-larca ya da doğrudan doğruya işsiz işçilerce verilmektedir.”

Lenin’in gerilla savaşının hareketi örgütsüzleştirdiğini iddia edenlere de yanıtı vardır. “Böyle bir dönemde hareketi daha çok ne dağıtmaktadır: Direnmenin bulunmayışı mı, yoksa örgütlü gerilla savaşı mı?” sorunun yanıtını şu karşılaştırmayla verir. Gerilla sava-

şının yoğunlaştığı batı sınır bölgelerinde bu hareket içindeki komünist partiler ve kitle hareketi çok daha canlı ve örgütlüdür. Buna karşın merkezi Rusya’da bir gerilla savaşı verilmemektedir ama hem parti, hem de hareket çok daha dağınıktır. “Hareketi dağıtan, gerilla eylemleri değildir, ama böylesine eylemleri denetimi altına alma yeteneğinde olmayan partinin zayıflığıdır.”

Silahlı mücadelenin hangi tarihsel koşullarda ortaya çıktığına bakmaksızın onu her koşulda bildik nakaratla mahkûm etmek kolaydır. Zor olan, durumu anlamak ve yeni sürece yön vermektir. O günkü koşullarda silahlı mücadeleye şiddetle karşı çıkanlar, silahlı mücadelenin gerilla savaşı biçiminde ancak ulusal baskı koşullarında çıkabileceğini ileri sürüyorlardı. Onlara göre ulusal baskı ve karşıtlık silahlı mücadelenin bu yeni biçimine kaynaklık edebilirdi. Gerisi çapulculuk, serserilik; en iyi tanımla bireysel terörist hareketlerdi. Lenin, onları, “somut”u incelemeye davet etti.

“Somut olarak inceleyin baylar! O zaman göreceksiniz ki, ulusal baskı ya da karşıtlık bir şey açıklamaz, çünkü bunlar batı sınır bölgesinde her zaman var olmuştur, oysa gerilla savaşı, ancak bugünün tarihsel döneminde ortaya çıkmaktadır. Ulusal baskının ve karşıtlığın bulunduğu çok yer vardır, ama kimi zaman ulusal baskı ve benzeri şeylerin olmadığı yerlerde olan gerilla savaşı, burada yoktur. Sorunun somut bir tahlili, bunun bir ulusal baskı sorunu olmadığını, ama ayaklanma koşullarının bir sorunu olduğunu gösterecektir. Gerilla savaşı, yığın hareketinin bir ayaklanma noktasına gerçekten ulaştığı ve iç savaşın ‘büyük girişimleri’ arasında oldukça geniş bir aralık olduğu bir sıradaki kaçınılmaz bir mücadele biçimidir.”

Buraya kadar belirtilenler, Marksist Leninist yöntemin, olguları somut koşulları içinde diğer olgularla

ilişkili ve tarihsel olarak incelemenin, bizi gerçeğe yaklaştıracağını göstermiştir. Ezberci ve şabloncu bir bakış açısının durumu anlamayı ne denli zorlaştırdığı ve bu tarzın tam da oportünistlerin başvuru kaynağı olduğu açıktır. Yukarıda Lenin’in “bireysel terörizm” ve silahlı mücadeleyle ilgili 1906’ya kadar yazdıklarını ele aldık. Konuyu 1916’da İrlanda Ayaklanması üzerine yazdığı makale ile kapatıyoruz.

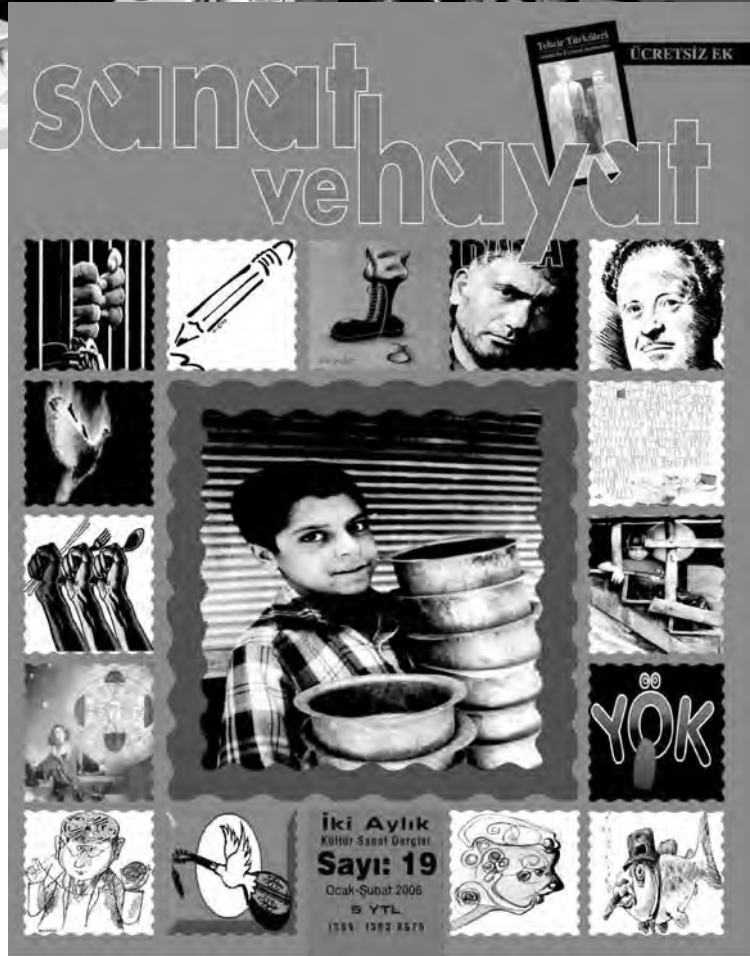
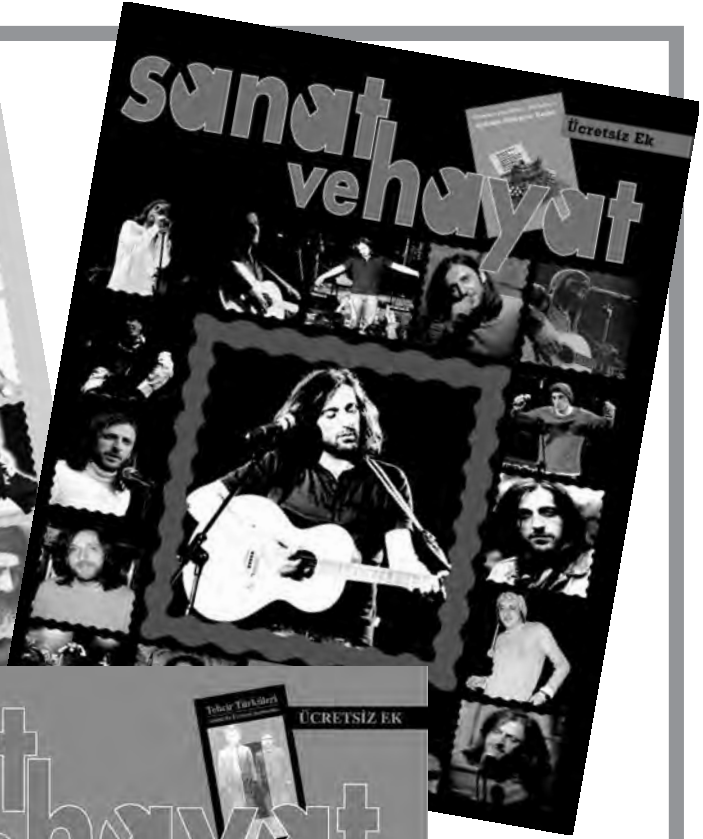
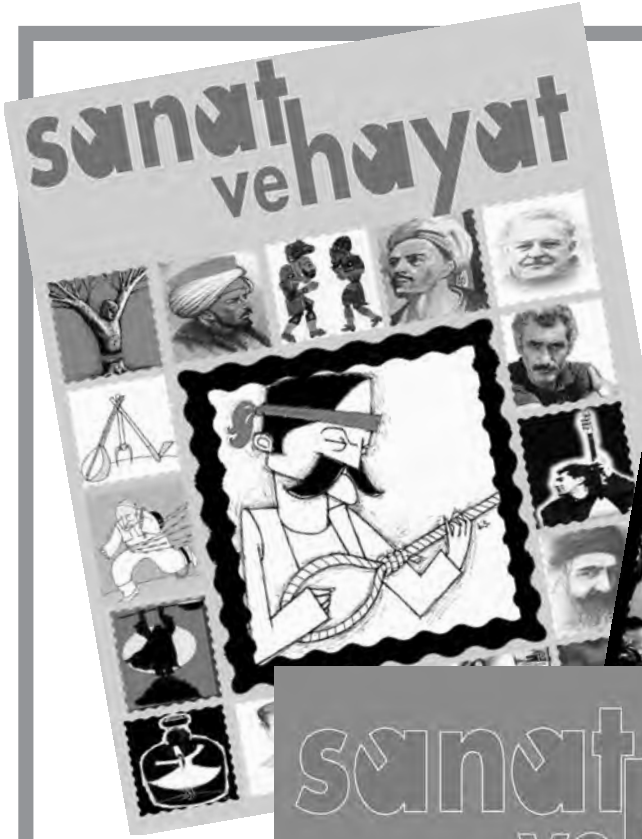
1916’da İrlanda’da İngiliz sömürgeciliğine karşı ayaklanma patlak verdiğinde bazı Marksistler, bunu “putsch” hareketi olarak nitelerler. Lenin’in açıklamasıyla ifade edersek, “Bilimsel anlamda ‘putsch’ terimi birtakım gizli işler çevirenlerin ya da budala manyakların giriştikleri ve kitleler arasında duygudaşlık uyandırmayan başkaldırma için kullanılabilir.” Bu tanımlı yapıldıktan sonra Lenin şöyle der: “Böyle bir ayaklanmaya ‘putsch’ diyen, ya azılı bir gerici ya da toplumsal bir devrimi canlı bir olgu olarak görme umudunu yitirmiş bir doktrinerdir.

Toplumsal devrimin, sömürgelerdeki ve Avrupa’daki küçük uluslar ayaklanmadan, bütün önyargılarıyla küçük burjuvaların bir bölümünün devrimci parlamaları olmadan, mutlakıyetin, kilisenin, toprak ağalarının vb. baskısına karşı siyasal bilince varmamış işçilerin ve yarı işçilerin hareketi olmadan yapılabileceğini hayal etmek, toplumsal devrimi reddetmektir. Demek bir yerde bir ordu dizilecek ve ‘biz sosyalizmden yanayız’ diyecek, başka bir yerde bir başkası da ‘biz emperyalizmden yanayız’ diyecek ve bunun adı toplumsal devrim olacak! Ancak böyle gülünç, bilgiççe düşünceleri olanlar İrlanda Ayaklanmasını ‘putsch’ diyerek küçültürler.

‘Salt’ bir toplumsal devrim bekleyenlerin ömrü, bunu görmeye yetmeyecektir. Böyle biri, devrimin ne olduğunu anlamadan devrime sözle bağlı demektir.” ■

Başvurulan makaleler:

Nereden Başlanmalı
Ne Yapılmalı
Devrimci Maceracılık
1905 Devriminde Silahlı Mücadele
Marksizm ve Ayaklanma
Moskova Ayaklanmasından Alınacak Dersler
Gerilla Savaşı
1916 İrlanda Ayaklanması

sanat →
ve hayat

Yönetim Yeri: Osmanağa Mahallesi, Mürverçiçeği Sokak, Mürver Apartmanı No: 1 D: 12 Kadıköy/İSTANBUL **Tel:** (0216) 346 85 70
Tele-Faks: (0216) 348 99 04 e-mail: beksav@tnn.net

Yörük Ali Efe zeybekleriyle birlikte

Anadolu halk gerçeğinin bir ögesi

Efeler ve Zeybekler

“Efe ve zeybek, hakkını arayan adamdır. Saltanat devrinin o karmaşık, halkı adam yerine koymayan, herkesi hiçe sayan idaresinde, zulme boyun eğmeyen adamdır. Köylerde, kasabalarda insanlar arasında yaşarken hükümet denen kuvvete, haklı derdini anlatamayınca silahını kapar, dağlara çıkar. Orada hürriyetine kavuşur, kendi hükümetini kurardı.

Bir de çalıkakıcı vardı. Bu düpedüz çapulcu hırsızdır. Çalar, çırpar, merhamet, hak, namus bilmez. Soyar durur. Sonra ormanlarda saklanır. Elindeki avucundaki bitince tekrar yol keser, köy basar, soygunculuk yapardı.

Efeyi, zeybeği bu serseri ile karıştırmayınız. Zeybekler efenin yardımcısıdır. Çalmaz, soymaz. Çalanın, çırpanın düşmanıdır. O; yalnız zulme, hak tanımayan hükümet kuvvetine meydan okur. Dağda jandarma ile karşılaşınca kaçmaz, çarpışır. Güpegündüz şehirlere, kasabalara iner. Halkın sırtından kasalarını doldurmuş zenginleri haraca keser, imana getirir. Fakat bunları gizli kapaklı değil, dobra dobra apaçık yapar. İsmi, hüviyetini bildirir. ‘Ben filan efeyim.

Hükümet bilsin, gelsin, arasın bulsun beni’ diye haber bırakır. Efe intikam bilmez, kin tutmaz. Öyle yapsaydı zaman zaman sürü sürü insanları öldürmesi, ortalığı kana bulaması icap ederdi.” (Yörük Ali Efe)

Bu yazımızda, genel tanımı Yörük Ali Efe tarafından yapılan efelik ve zeybeklik olgusunu kısaca tanıtmaya çalışacağız.

Zeybeklik, Osmanlı saltanatına karşı Ege bölgesi ezilen köylülüğünün isyan çılgıdır. Zeybeklik, yerel despotlardan, tefecilerden, toprak ağalarından hesap soran, ezilen halkı kollayan bir paralel iktidar kurumudur. Kökü halkın içindedir. Osmanlı’nın sayısız kanlı yıldırma takipleri, zeybeklik geleneğini halk arasında sadece daha köklü hale getirmiştir.

Efe ve zeybek, Osmanlı döneminde Anadolu’nun her köşesinde kendine özgü biçimlere bürünen sosyal isyancılığın Batı Anadolu’da/Ege’de büründüğü kültürel biçimdir. İç Anadolu’da Çöllo, Çukurova’da İnce Memed neyse, Ege’de de efeler odur. Ancak zeybeklik, sosyal isyancılığı bir kurallar ve davranış mo-

delleri dizisi içine sokmuş, kurumlaştırmıştır. Zeybek kültürünün temel öğeleri, tüm sosyal isyancı eşkiyalarda görülür. Zeybeklik bunu ezilen köylü sınıfının direniş kültürü şeklinde kurumlaştırmıştır. Zeybeklik, Ege köylüsünün feodal baskıya karşı bir savunma ve dayanışma sistemidir.

Osmanlı'ya göre zeybekler, "eşkiya", "eşirra" (azgınlar), "kutta-i tarik" (yol kesiciler), bozguncu ve "haydut"lardır. Dinleri imanları yoktur. "Haşarat"lardır. Tıpkı bugün ezilmişliğe isyan eden Kürt yurtseverlerinin, devrimcilerin ve komünistlerin rejimin resmi dili tarafından aşağılanması, karalanması ve lanetlenmesi gibi, efeler ve zeybekler de Osmanlı tarafından sınırsızca aşağılanmıştır. Hatta Abdülhamid döneminde zeybek haberlerine, özellikle de Çakırcalı Mehmet Efe ile ilgili haberlere resmi sansür konulmuştur. Halka göre ise onlar birer kahraman, "halkın hak arayan kılıcı"dırlar. Batı Anadolu'dan Çukurova'ya uzanan şeritte efeler ve zeybekler için yakılmış sayısız halk türküsünde, ağıdında bu hayranlığın, övgünün ve saygının açıkça ortaya konduğunu tespit etmek mümkündür.

Zeybeklik olgusu, bizzat Osmanlı'nın köylünün sömürsüne ve Avrupa'nın sömürgeci fetihlerle istila edilmesine dayalı sosyo-ekonomik koşullarından doğmuştur. Padişahın vergi tahsildarlarından yerel toprak beylerine, yerel idarecilere, tefecilere kadar köylü sınıfını cendereye alan tüm bir siyasi ve ekonomik baskı aygıtı karşısında köylülüğün öz savunma aracıdır, zeybeklik. Barış dönemlerinde baskı ve zorbalıkla inletilen, ürünlerine el konan köylülük, savaş dönemlerinde de yıllar süren askerlik angaryasına ve ek savaş verilerine maruz kalır. Ağa soyu, yerel despotların aileleri askere gitmezken, ezilen köylü beş yıla varan askerliğin ardından, köyüne ya tabut içinde döner, ya da sağ dönerse ailesinin dağıldığını görür.

Tüm efe hikâyelerinin başlangıcı benzerdir. Ya bizzat uğradığı ya da tanık olduğu bir haksızlığı düzeltmek için "kanunu çiğner" bir köylü. Ve o güne kadar adım adım biriken kinin ve öfkenin bu biçimde patlak vermesi, köylüyü dağlara götürür. "Kurt bunalırsa düze iner, kul bunalırsa dağa çıkar"...

Efe ve zeybek, Osmanlı döneminde Anadolu'nun her köşesinde kendine özgü biçimlere bürünen sosyal isyancılığın Batı Anadolu'da/Ege'de büründüğü kültürel biçimdir. İç Anadolu'da Çöllo, Çukurova'da İnce Memed neyse, Ege'de de efeler odur. Ancak zeybeklik, sosyal isyancılığı bir kurallar ve davranış modelleri dizisi içine sokmuş, kurumlaştırmıştır. Zeybek kültürünün temel öğeleri, tüm sosyal isyancı eşkiyalarda görülür.

1908 devrimine ve nihayet Kurtuluş Savaşı'na kadar uzanır.

İzmir'in işgaliyle açılan dönemde, zeybek çeteleri, hızla ulusal kurtuluş savaşı yürüten gerilla çetelerine dönüşür. Emperyalistlere ve onların aleti olan Yunan ordusuna karşı ilk direniş zeybek çeteleri tarafından yürütülür. Kurtuluş Savaşı'nın ilerleyen aşamalarında ise Batı cephesinin asli gücünü oluşturan gerilla çeteleri, ezilen köylülüğün iradesini yansıtan bir kendine has bir önderlik, bir program ve bir ordulaşmaya sıçrayamadılar. TKP ve Halk İştirakiyun Fırkası'yla kurdukları ilişkiler de bu düzeye varamadı. Nihayetinde, Ankara'da kurduğu önderlik ile ulusal mücadelede hegemonya kuran burjuvazi, düzenli ordunun kurulması aşamasında, bu adımı aynı zamanda zeybek çetelerinin de tasfiyesine vesile yaptı. Düzenli orduyu burjuvazi kurduğu için, bunu kendi amaç ve programına bağladı. Zeybek güçlerine, ya düzenli orduya katılma ya da ezilme ikilemi dayatıldı. Böylece zeybek çeteleri, düzenli ordu disiplini içinde, burjuvazinin siyasal egemenliği içinde eritildi.

Cumhuriyet'in kuruluşundan bu yana zeybeklik olgusu ortadan kalktı. Ancak zeybeklik, Türk halk geleneğinde isyancılığın, başkaldırının, haksızlığa karşı adalet arayışının bir sembolü olarak tarihte yerini aldı. Kemalizm ise kendisi Osmanlı'nın soyundan geldiği ve bizzat zeybekliği zor yoluyla tasfiye ettiği halde ikiyüzlü biçimde zeybekliğin mirasını sahiplendi. Bu mirası, Türk milliyetçiliğinin bir ögesi haline getirdi. Köylülüğü Osmanlı'dan daha ağır yöntemlerle soymaya devam ettiği halde, ezilen köy-

Zeybeklik olgusu, 16. yüzyıla, yani resmi tarihe göre Osmanlı'nın "yükseliş dönemine" kadar uzanır. Zira bu "yükseliş"in temelini oluşturan sömürgeci seferler için gerekli mali kaynaklar, Anadolu köylülüğünün acımasızca soyulmasıyla elde edilir. Tarih kitaplarında ballandırılarak anlatılan "şanlı" seferlerden önce, yoksul Ege köylüsünün üzerine tahsildar "seferleri" düzenlenmiştir.

Zeybeklik olgusu, Osmanlı'nın "duraklama" döneminden "gerilemeye", oradan Abdülhamid istibdatına,

lülüğün isyancılarını kendi ideolojilerinin içine çekip zeybekliğin özünü boşalttı. Zeybeklik; tarihsel mirasına uygun bir öze, ancak devrimciler, komünistler tarafından kapitalizme, emperyalizme ve faşizme karşı mücadelenin bir imgesine dönüştürülürse bulabilir. Bu yazımın bir amacı da budur.

Zeybeklik geleneğinin kimi unsurları...

Zeybek, bir haydut değildir. Kuşkusuz o da soygun yapar. Ama o zenginleri soyar. Aldıklarının bir kısmını kendi çetesinin geçimine harcar, bir kısmını ise köylülüğe dağıtır. Köylünün sırtından geçinen asalaklardan aldığı parayı yoksul köylülere dağıtarak sömürüyü bir parça da olsa sınırlandırır. Elindeki gücü ezilen köylü sınıfının çıkarları için kullanır. Bunun karşılığında köylü kitleleri de onu korur ve yasar.

“Çalıkakıcı”lar gibi halka saldırmaz. Ağaların, despotların hizmetine girmez. Yoksullara zulmetmez. Bunu yapanlar ise, diğer efeler tarafından cezalandırılır.

Zeybekliğin kurallarına dair genel bir fikir vermesi bakımından, 20. yüzyıldan bir örneği, zeybeklik geleneğinin yüzyıllardan süzülüp gelen en yetkin temsilcilerinden birini, Çakırcalı Mehmet Efe’yi ele alalım. Çakırcalı’nın zeybekleri uymakla yükümlü kıldığı temel kurallar şunlardır:

“1. Fakir-fukarayı ezmeyeceksin, yetim hakkı yemeyeceksin, elinden geldiğince onlara yardım edeceksin.

2. Kadına-kıza kötü gözle bakmayacaksın, saldırgan olmayacaksın. Her koşulda onları koruyacaksın. (Bu kuralın çiğnenmesinin cezası genellikle ölüm olmuştur, bn.)

3. Zorunlu olarak görev yapan, tamamına yakını fakir köylü çocuğu olan askere zorda kalmadıkça silah çekmeyeceksin, çatışmaya girmeyeceksin. (Paralı asker olan ve özel işi zeybekleri izlemek olan zaptiyelere ise hiçbir acıma yoktur, bn)

4. Nerede ve nasıl olursan ol, adil olacaksın, doğruluktan ayrılmayacaksın.”

Burada sözü geçen “adalet” kuşkusuz ki, feodal Osmanlı düzeninde ezilen, emekçi köylülüğün adaletidir. Adalet kavramı, onu dile getiren sınıfın toplumsal çıkarlarında ifadesini bulur. Zeybekliğin karşısında direnişe geçtiği “adaletsizlik”, feodal baskı ve sömürü koşullarından başka bir şey değildi. Bu bakımdan zeybekliğin adalet kavramı da köylünün sırtından asalak biçimde zenginleşen beylerin soyulması, gelirin yoksul köylülere aktarılması, Osmanlı’nın

Aydın İhtilalinde Atçalı’nın ele geçirdiği bölge

vergi tahsildarlarının halkı soymasına izin verilmemesi, yıllarca süren askerlik angaryasına tabi olmak istemeyen gençlerin korunması ve çeteye alınması idi.

Efeler, köylere köprü yaptırmak, yoksul gençleri evlendirmek gibi ‘hayır işleri’ yaparak bir tür sosyal güvence kurumu olarak da işlev görürlerdi. Bu tür yardımlar, hem dayanışma ruhunu geliştirir hem de halkı efeyi korumaya kollamaya daha fazla sevk ederdi.

Bir zeybek deyişinde söylendiği gibi: “Halkın uzağına düşen, düşmanın tuzağına düşer.”

Efe, baskıdan bunalan köylüleri çetesine zeybek olarak kabul eder. Sayısız köyde pek çok “yatak” ona yardımcı olur, barındırır, istihbarat taşır. Yatak örgütü, efeliği toplumsallaştırır. Çünkü efe, kendisine yatak yapanları korur, kollar. Yataklar da efeyi. Böylece efe, yüzlerce, giderek binlerce, hatta onbinlerce köylünün çıkarlarını temsil eden bir odak durumuna gelir. Bazı efelerin kendi çetelerinin dışında, haki-

Yörük Ali Efe

miyeti altında çalışan “muavin çete”leri de vardır.

Zeybek çetesinin unsurları; tüm çeteyi mutlak bir otoriteyle yöneten efe, onun sağ kolu ve yardımcısı başzeybek, çetenin savaş gücünü oluşturan zeybekler ve zeybekliğe yetişmekte olan kızanlardır.

Yoldaşlık olgusu, zeybek kültüründe yer alan bir diğer unsurdur. Efe'nin yönetimindeki tüm çete, birbiriyle “yoldaş” idi. Bunun anlamı, en zor anlarda dahi kader birliği halinde olmaktır. Çatışmada ölüm pahasına birbirini kollamaktır. Zeybeklikte yoldaşlık kavramı, yiğitlikle iç içe geçmiştir.

Zeybekliğin eleştirisi

Ancak diğer yandan zeybeklik, “adaletsizliğe isyan”ı iktidarı almaya yönelmemiştir. Bunun yegâne istisnası, aşağıda ele alacağımız Aydın İhtilali'dir. “Ovaları beyler, dağları efeler yönetir” deyişinde de

ifade edildiği üzere efeler dağda, Osmanlı iktidarına paralel ikinci bir iktidar yaratmayı tercih etmişlerdir. Efe, bu ikinci iktidar aracılığıyla sömürüye ve baskıya müdahale eder, bunları bir ölçüde sınırlar, ancak alternatif bir iktidar yaratmaya yönelmez.

Bu olgu, kısmen feodalizmde köylü sınıfının dağınık ve yalıtık konumundan kaynaklanır. Köylülük ortak bir sınıf olarak hareket etme, iktidarı ele geçirmek için örgütlenme olanaklarına sahip değildi. Bedrettin, Celali isyanlarında ve Aydın İhtilali'nde olduğu gibi, ayaklanmalar gerçekleştirdiğinde de Osmanlı'nın yıldırma seferleri ve kanlı kıyımlarla eziliyordu.

Diğer yandan, köylülüğün içinden gelen efeler, alternatif bir düzen tasarlayacak bir kültürel birikime dayanıyorlardı. Atçalı Kel Mehmed bu bakımdan da bir istisnayı oluşturur. Efeler, yeni bir düzen alternatifi oluşturmada, ne işçi sınıfı gibi merkezleşmiş ve belli kentlerde yoğunlaşmış bir sınıfa dayanabiliyorlardı, ne de aydınların desteğini alabiliyorlardı.

Zeybek kültürü bu bakımdan protestocu bir kültürdür. Devrim yapma ve iktidarı alma yoktur bu kültürde. Atçalı gibi, fiilen yerel iktidarı ele geçirenleri bile, Osmanlı Sultanı'na bağlılıklarını bildirmişler, sorunlarının kötü yerel yöneticilerle olduğunu ilan etmişlerdir.

Ezilenler, örgütlenirken, onların birinci öğretmeni daima egemenler olmuştur. Zeybek örgütü de feodalizmin ataerkil ve despotik kültürünün izlerini taşır.

Efenin mutlak otoritesi bunun bir göstergesidir. Zeybekler efenin sözünü tartışamazlar, karşı çıkamazlar, başka bir yol öneremezler. Efe, zeybek çetesinin yegâne söz söyleyenidir. Zeybekler, tüm kaderlerini efeye bağlamakla birlikte alınacak kararlar konusunda hemen hiçbir söz sahibi değillerdir. Bu mutlak otorite, kısmen dağın zor yaşam koşulları ve disiplin gereğinin; ancak büyük oranda da feodal toplumsal geleneklerin ürünüdür.

Aynı geleneklerin izini, kadının konumunda da görürüz. Kadınlar zeybek olamazlar. Efe ve zeybekler evlenebilirler, ancak eşleri daima pasif ve ikincil bir konumdadır. Çakırcalı Mehmet Efe'nin eşi İraz, kimi görüşmeleri yürütmek gibi işler üstlense de esasta pasiftir. Atçalı Kel Mehmet'in eşi Fatma'nın ise, ayaklanmadaki rolü, Atçalı Aydın'a girdiğinde yapılan görkemli düğünden ibarettir.

Aydın İhtilali

Aydın İhtilali, 19. yüzyılda yaşanmış büyük bir köylü hareketidir.

Atçalı Kel Mehmet, Aydın bölgesindeki Atça köyünde doğmuş yoksul bir ırgattır. Yetimdir. Köyün muhtarı ve ağası Hüseyin ağanın kızı Fatma'ya sevdalanır. Bu yüzden aşağılanır, hor görür, şiddete uğrar. Bir onur patlaması yaşar ve dağlara çıkar.

Atçalı, önce kişisel intikam peşinde koşar. Amacı Hüseyin ağayı cezalandırmak, Fatma'ya kavuşmaktır! Ancak efelik geleneğiyle buluşur ve giderek eylemlerinin içeriği toplumsal bir karakter kazanmaya başlar. Hüseyin ağadan fidyeye alıp halka dağıtır. Bir müddet düze indiyse de tekrar dağa çıkar.

Giderek bölgedeki tüm ağaların ve Osmanlı yöneticilerinin kabusu olur. Atçalı'nın eylemleri, Aydın Cezaevi'ni basıp, idama mahkum arkadaşlarını kurtarmasıyla doruk noktasına çıkar. Binlerce yörük ve Türkmen aşireti Atçalı'nın etrafında kenetlenmeye başlar. Zaten Padişahın savaş dönemine özgü "Avârız" vergisini barış dönemi olmasına rağmen halktan kesmeye devam etmesi halkı barut fıçısı haline getirmiştir. Bu büyük öfke, Atçalı'da kendisine bir dayanak bulur. Halk, yıllarca dağlardan sökülemeyen bir adalet simgesi olarak Atçalı'yı umut görür. Kendi kentine, adaleti sağlamak, zorba yöneticileri değiştirmek üzere Atçalı'yı çağırır.

Aydın İhtilali, Ekim 1829'da başlar.

Etrafında zeybeklerden ve yörüklerden oluşan 7-8 bin kişilik bir ordu oluşturan Atçalı, önce Kuyucak'a girer. Buradan Nazilli halkının çağrısına uyarak bu kasabayı ele geçirir. Ardından ise Aydın-Güzelhisar'a girer. Aydın'da Fatma'yla görkemli bir düğün yapar.

Bugünkü İzmir'in Tire, Ödemiş ve Bayındır ilçeleri, bugünkü Manisa'nın Salihli, Turgutlu ve Alaşehir ilçeleri, Kütahya'nın Kula ve Uşak'ın Eşme ilçeleri ile Denizli'nin Buldan ilçesini ele geçirir. Toplam 24 yerleşim biriminde Atçalı'nın hakimiyeti kurulur.

Atçalı, girdiği bütün kentlerde yerel yöneticileri değiştirir. Çoğu kente zeybekbaşlarını ve efeleri yönetici olarak atar. Halkın şikayetçi olmadığı yöneticileri ise değiştirmez.

Atçalı, hakim olduğu bölgede vergileri kendisi toplar. Halktan aldığı vergi, eskisine nazaran çok cüzi orandadır. Atçalı, topladığı bu vergileri merkezi yönetime yollamaya devam eder. Bununla bir denge siyaseti izler. Ancak bu tavrı, Osmanlı'nın hışmına uğramasını engellemeyecektir.

Bu oldukça geniş coğrafyada, ezilen köylü sınıfının damgasını taşıyan yeni türde bir iktidar kurulur. Atçalı, kendi mührünü bastırır, bölgede iktidar gücü olarak hareket eder. Yol güvenliğini sağlar, kentlerde

yağmayı önler.

Atçalı, köylülüğün vergilerle sömürülmesine son verir. Bu vergiler, gerçekte feodal sömürünün parrant biçimindeki araçlarıdır ve gerçekten bitmek tükenmek bilmemektedir. Öşür, ağnam, salâriye ve avârız gibi merkezi yönetimin aldığı vergilere, ağanın payı olarak alınan vergi, ve tüm bunlara da ağaların keyfi olarak aldığı "salgın" vergisi ekleniyordu. Ki bu sonuncusu, ağanın adamlarıyla birlikte bir köye gelip, köylünün nesi var nesi yoksa alması anlamına geliyordu.

Atçalı, merkezi iktidara yönelik kaleme aldığı bir belgede ayaklanmanın taleplerini şöyle formüle eder: Tüm emeği ve tarlaları, bahçeleri ile hayvanları çeşitli yollarla ele geçirilen köylülerin üzerindeki baskının dizginlenmesi. Ağa, bey ve tefeci kapılarında karın tokluğuna ırgat, yarıncı haline getirilen halkın durumunun düzeltilmesi. Serbest ticaretin ve tarımın korunması. Toplumsal güvenlik ortamının ve gezi özgürlüğünün sağlanması. Adaletsizliğe yol açan kanunların değiştirilerek daha eşitlikçi kanunların yapılması. Yıllarca sürerek insanları bitirip tüketen, ocakları söndüren askerlik yeni esaslara bağlanması.

Osmanlı Vak'anüvislerinden Ahmet Lütfi Efendi'nin Atçalı için söylediği: "Yanında okur yazar, söz anlar ademler varmış" sözü, Atçalı'nın dönemin kimi aydınlarıyla da ilişki kurmuş olabileceğini düşündürmektedir.

Keza Atçalı'nın isyanı, 1821'de başlayan Mora isyanından da etkilenmiş olabilir. Türkmen ve Rum köylülerini birlikte ezen Osmanlı düzenine karşı Mora köylülerinin isyanı adalar üzerinden Batı Anadolu'ya da etkilemiştir. Bu isyanın önder kadrolarından Dimitrios Ypisilantis, Türk halkına gönderdiği mektupta, Osmanlı'nın zulüm ve adaletsizliğinin sadece Hristiyan değil, Müslüman halkı da ezdiğini belirterek, "Bizler; eşitsizliğe, adaletsizliğe, baskı ve zulme karşı savaşıyoruz" demektedir. Mektupta, "Haksız ve zorba yönetime son vermek ve adil kanunların korunması altında kardeşçe ve yurttaşça bir arada yaşamak için" destek talep edilmektedir.

Osmanlı'nın Aydın İhtilali'ne yanıtı tanındıktır. Büyük bir ordu derlenerek İhtilal bölgesine yollanır. Aralık 1829'da Osmanlı ordusu Aydın'a girerek hakimiyeti ele geçirir. Atçalı yenilginin kaçınılmaz olduğunu görüp binlerce zeybekle birlikte dağlara geri çekilir. Osmanlı'ya en güçlü direniş Turgutlu'da olur. Aydın İhtilali'nin ömrü iki ay sürer.

Atçalı, kış koşullarında zeybeklerine küçük gruplar halinde dağılma emrini verir. Mayıs'ta zeybek

Aydın'ın Atça beldesinde bulunan Atçalı Kel Mehmet heykeli

grupları yeniden birleşmeye başlar. Atçalı, zeybekleriyle birlikte Nazilli üzerine yürür. Nazilli'yi ve ardından Atça'yı alır. Arpaz ve Karahayıt'ı alarak yeniden Aydın üzerine yürür.

Aydın'a iki saat mesafedeki Tepecik köyünde Osmanlı ordusuyla zeybek ordusu karşı karşıya gelir. Atçalı ve zeybekbaşları Turnalı Ali ile Palabıykoğlu burada öldürülür. Başsız kalan zeybek ordusu dağılır.

“Benim amacım fukarayı korumaktır, voyvodaların zulmüne karşı memleketi kollamaktır” diyen devrimci Atçalı, Tepecik'te şehit düşer. (Voyvoda, iltizama verilen yerlerin kirasını toplayan devlet görevlisidir)

İsyanın bastırılmasının ardından, Osmanlı, zararlarını bölgedeki Türkmen köylülerine fatura etti. Halktan, savaş tazminatı niyetine çok ağır vergiler aldı. Ayrıca sarp noktadaki ve dağlardaki köylüleri zorunlu sürgüne tabi tuttu.

“Osmanlı'ya güven olmaz”... Çakırcalı Mehmet Efe

“İzmir'in kavakları, /Dökülür yaprakları, /Bize derler Çakıcı, /Yakarız konakları”

Çakırcalı, ya da Çakıcı, Efelik geleneğinin en ileri temsilcilerinden biridir. Onun kurduğu zeybek örgütü, zeybekliğin tüm mirasını en üst düzeyde içerir.

Çakırcalı Mehmet Efe, 1880'lerde “düze inerek”, yani Osmanlı'yla anlaşma yaparak dağdan inen bir efenin oğludur. Babası Çakırcalı Ahmet Efe, düze inen birçok efe gibi Osmanlı tarafından katledilmiş-

tir. Babasını yitirdiğinde 8 yaşında olan Çakırcalı Mehmet, 15 yaşında dağlara çıkar ve kısa sürede Efe olur. 1897'den 1912'ye kadar Ege dağlarının efendisi olur. Çakıcı, onlarca silahlı adamı, binlerce hatta onbinlerce yatağı ve kendisine bağlı 33 tane “muavin çete”siyle neredeyse tüm Ege bölgesini denetimine alır. Çakıcı'nın hakimiyeti, Ege'yi kendisinden yana olanlar ve karşı olanlar biçiminde saflaştırır.

Çakıcı'nın gücü öylesine büyük, hakkında anlatılan efsaneler o kadar yaygındır ki, Abdülhamid'in başkatibi Kara Tahsin Paşa, Çakıcı'nın İstanbul Yıldız Sarayı'nı basacağına

dair bir ‘istihbarat’a hem kendisinin hem de Abdülhamid'in inandığını ve korktuklarını itiraf eder: “Çünkü bu haydudun yapamayacağı bir şey yoktu.”

“Osmanlı'ya güven olmaz” sözünü sıkça yinelen Çakıcı, Osmanlı'yla düze inme anlaşması yapmak için çok ağır koşullar öne sürmüştür. Babasının katlinin acı hatıralarını taşıyan Çakıcı, Osmanlı'ya şu koşulları dayatmıştır: Çakıcı ve çetesi tüm kişisel haklardan yararlanacak ve silahlarını muhafaza edecek. Çete, Çine'nin Akçaova köyünde oturacak; bu köye hiçbir sebeple jandarma, asker, tahsildar ve herhangi bir hükümet mensubu girmeyecek. Haklarında geçmişe dönük hiçbir takibat yapılmayacak. Akçaova'da vergileri Çakıcı toplayıp hükümete verecek.

Osmanlı'nın bu koşulları kabul etmesiyle Çakıcı, 1904 Mayıs'ında yüze inmiştir. Ancak Osmanlı'nın şartları ihlal etmesi sonucunda tekrar dağa çıkan Çakıcı, 1906 Nisanında daha iyi koşullarla tekrar yüze inmiştir:

Bazı yerel jandarma komutanlarının sürgün edilmesi, Çakıcı'nın köyüne hiçbir jandarma vb.nin girmemesi, Çakıcı çetesine mensuplar hakkında yeni kovuşturma yapılacaksa, bu kişilerin Çakıcı'dan talep edilmesi vb.

Çakıcı, ovaya indiği bu dönemde geniş bir bölgenin yerel yöneticisi olarak davranmış, ağaların haksızlıklarını düzeltmiş, bölgedeki atamalara kadar bir dizi devlet işine karışmıştır.

Zaten zeybeklik töresine göre, bir zeybek, düze inse de zeybekliği sürer. O, zeybek töresini düze indiğinde de uygulamaya devam eder. Ve her an yeniden dağa çekilebilir.

O dönem Ege bölgesine gelen iki Avrupalı gözlemci, Çakırcalı'ya dair şunları anlatıyor:

“Çakıcı Mehmet, kimilerince kendisinden korkulan, nefret edilen, kimilerince de sevilen ve hayran olunan birisiydi. İzmir ve dolaylarında adı korkuyla anılırdı. O bir eşkiyabaşı (efe), belki de daha iyi bir deyimle Anadolu halkının yüreğine seslenen bir tür isyancıbaşı idi. Sanki O, Anadolu halkı için Köroğlu'nun bir yansıması idi. ... Güvenilir ve korkusuz,

asaletli ve cesur olarak, ama yönetimin ve tefecilerin en büyük düşmanı ve başkesici, ancak ezilenlerin ve yoksulların dostu olarak biliniyordu.” (Prof. Enno Littmann)

“Çakıcı Mehmet Efe, babasının öcünü almak için isyancılık yapıyor. Aldığı paraları halka bağışlıyor, fakirlere veriyor. Köprüler, yollar yaptırıyor. Böylece kendisini halkın sevgilisi haline getirmiş durumda. Halk da kendisini böylece hem koruyor, hem de tehlikelere karşı uyarıyor. Çakıcı akıllı, bilinçli, cesur bir adamdır. Zira kanlı işlerden hiç çekinmez, ama kalbinin asil ve yiğit eğilimini de her zaman gösterir.” (Alman gezgin Carl Hopf)

Çakıcı tekrar dağa çıktıktan sonra, 1912'de bir çatışmada vurularak ölür.

Kurtuluş Savaşı'nda zeybekler

1.Emperyalist Paylaşım Savaşı'na “Turan İmparatorluğu” hayalleriyle katılan Osmanlı, çürümüş yapısının her yandan çatırdayıp çöküşünü yaşadı. Uzayıp giden savaş yılları boyunca Ege dağları da asker kaçaklarıyla dolup taşı. Efeler ve zeybeklerin dağlarda hüküm sürdüğü bir dönemdi bu. Savaşın bitiminde emperyalistler Osmanlı'ya teslimiyeti kabul ettirdiklerinde ve Yunan ordusu, emperyalizmin aleti olarak Batı Anadolu'ya çıktığında, zeybekler bu kez ulusal bir direniş gücüne dönüştüler.

İzmir'in işgalinin ardından, Aydın ve Manisa üzerine, oradan daha da içerilere doğru ilerleyen Yunan

Zeybekler, Türk emekçi yurtseverliğinin, Türk halk onurunun bir unsurudur. Emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı savaştan devrimciler, tarihsel bir dayanaklarını ve referanslarını Anadolu'yu işgalden kurtarmak için vuruştan zeybeklerde bulurlar. Aynı zamanda zeybekler, ezilen köylülüğün direniş kültürüdür. IMF'nin emekçi köylülüğü yıkıma uğratan tarım politikalarına karşı mücadeleyi örgütlerken devrimciler, tarihsel dayanaklarını, yine köylülüğün sömürülmesine isyan eden zeybeklerde bulurlar.

ordusunu durduran zeybekler olmuştur.

Bu olguyu, “Efeler yolunu kesmeselerdi, Ankara toparlanmaya vakit bulamazdı” tespitini yapan Yunan İşgal Kuvvetleri Komutanlığı da doğrulamaktadır.

“Biz yürüyelim, millet arkamızdan gelir” (Yörük Ali Efe) diyen efeler ve zeybekler, işgalcilere karşı gerilla savaşı vermişlerdir.

Ege'de Kurtuluş Savaşı'nın ilk fitili, 16 Haziran 1919'da, Malgaç baskınıyla çakılmıştır. Yörük Ali Efe ve 100 adamı, Malgaç bölgesinde bir köprüyü tutan Yunan birliğini tamamen imha etmişlerdir. Keza, Ahmetli ilçesindeki Yunan

birlikleri de baskına uğratılmıştır.

Yunan ordusuna karşı ilk geniş çaplı direniş ise, Aydın'ın ele geçirilmesidir. 29 Haziran 1919'da Aydın'ın üzerine yürüyen, Yörük Ali Efe'nin ve Osmanlı ordusundan gelme Albay Şefik'in komitasındaki zeybekler beş bin askerle korunan kenti ele geçirmeyi başardılar. Bu arada, Osmanlı birliğinin toplarının da kullanıldığı bu çarpışma, Kurtuluş Savaşı'nda topların kullanıldığı ilk muharebe unvanını da taşıyor.

Yörük Ali Efe, Demirci Mehmet Efe, Gökçen Efe, Sökeli Cafer Efe, Tuzcu Efe, Danişmendli İsmail Efe, Postlu Mestan Efe gibi birçok efe, 1919'un o karanlık günlerinde Anadolu'da direnme fikrini, umudunu yayan ilk gerilla savaştan verdiler. İşgalcilere karşı direnişi örgütlemek isteyen eski İttihatçılar ve subaylar, bu hazır savaş gücünü karşılarında buldular. Ege'nin Osmanlı'ya karşı yüzyıllardır birikmiş isyan geleneği, bu kez işgalcilerin karşısına dikildi.

Resmi tarihin Samsun'dan başlattığı Kurtuluş Savaşı, gerçekte zeybekler tarafından ve Ege'de başlatılmıştır. Tabii, Güney'de Fransızlara karşı yerel halk tarafından verilen savaştan da buna eklemeliyiz.

Osmanlı döneminin efeleri, işgal döneminde gerilla komutanları olmuşlardır. Ankara'da oluşan burjuva önderlik, öncelikle bu gerilla hareketini tanımış, efelerine ve komutanlarına resmi payeler vermiştir. Örneğin, Demirci Mehmet Efe önce Aydın bölgesi Kumandanı, sonra tüm Batı Cephesi Kumandanı olmuştur.

Ancak daha sonra, Kemalistler, ezilen köylülüğün iradesini yansıtan bu güçleri kendi boyunduruğunun altına almaya yönelmiştir. Düşmanın yenilmesi için düzenli bir ordunun kurulması gerekliliğini, Çerkez Ethem, Demirci Mehmet, Yörük Ali ve diğer köylü isyancılığı önderlerini egemenliği altına almak için kullanmıştır. Mustafa Kemal sadece işgalcileri kovmak için değil, kendi sınıfının egemenliğini kurmak için de savaştığından, henüz Yunan işgali sürerken gerilla çetelerine askeri gücünü dayatmıştır. Ya Ankara'yla çatışmak, ya da düzenli ordunun saflarına katılmak... Bu seçenek karşısında Yörük Ali Efe orduya katılmış, Demirci Mehmet önceleri direndiyse de sonuçta orduya katılmış, Çerkez Ethem ise bu dayatmayı kabul etmemiş, ancak kendisini işgalcilere teslim olmaya kadar götüren bir trajedi yaşamıştır.

Gökçen Efe ise 21 Kasım 1919'da, Tire'nin Fata bucağında işgalcilerle bir çatışmada şehit düşmüştür. Onun anısına Kemalistler sonradan Fata'nın adını Gökçen bucağı olarak değiştirdiler. Rejimin ideologlarından Halide Edip Adivar'ın "Efe'nin Yemini" öyküsü, Gökçen Efe'yi anlatır.

Kemalist burjuvaziyle Ege'deki gerilla çeteleri arasında yaşanan bu gerilim ve çatışma durumu, her ulusal kurtuluş savaşının, aynı zamanda bu savaşa katılan sınıflar arasında bir hegemonya savaşı olduğu gerçeğini bize bir kez daha göstermektedir. Aynı olgu, TKP önderliğinin Karadeniz'de boğdurtulmasında ve Meclis'teki Halk İştirakiyyun Fırkası'nın tasfiyesinde de kendini gösterir.

Osmanlı'dan egemenlik mirasını devralan Türk burjuvazisiyle zeybeklik arasındaki ittifak, işgal karşıtı savaş sürerken mümkündü. Ama bu savaşın sona ermeye, zaferin kazanılmaya yüz tuttuğu dönemde, gelecekte kurulacak düzen sorunu bu iki sınıfsal gücü karşı karşıya getirdi. Türk burjuvazisi, zeybekliği ve Ege'de oluşan Kuvva-i Seyyare birliklerini dağıtarak, gelecekteki iktidarının temellerini güçlendirmişti.

Kurtuluş Savaşı'nın bitiminin ardından, efelik ve zeybeklik geleneği pratikte son buldu. Kemalistler, zeybeklik geleneğini, tam da ezilen köylülükle ittifaklarının sınırına, yani işgalcilere karşı vatan savunmasına doğru daraltarak sahiplendiler.

Sonuç... Zeybekler ve devrimimiz

Özü ve ruhu itibarıyla evrensel bir ideoloji olan Marksizmin bayrağını bu topraklarda dalgalandıran Marksist Leninist komünistler, bunu, ezilenlerin bu topraklardaki mücadelelerin biriktirdiği ve taşıdığı tarihsel-toplumsal, ulusal-kültürel değerler sistemine

de dayandırmalıdır. ML komünistler, halklarımızın isyan tarihinin değerlerini, egemenlerin küllendirmelerinden arındırıp yeniden soylulaştırmalı, devrimci kavganın kaldıracına dönüştürmelidir.

Köroğlu, Şeyh Bedrettin, Celali isyanları, Pir Sultan Abdal, vb. gibi zeybekler de Türk halkının tarihinde, halkın kolektif bilinçaltına yer etmiş bir direniş ve isyan imgesidir. Batı'da, Türk halk yığınları arasında Marksizmin toplumsallaşmasında zeybekler taşıyıcı bir imge olabilir. Marksizmin sınıfsal başkaldırı ve devrim çağrısı, zeybeklerin direniş kültürüyle sentezlenebilir.

Komünistler, Osmanlı döneminin ve Kurtuluş Savaşı'nın bu halkçı imgesine dayanarak, Türkiye'de halka kendilerini ve amaçlarını daha güçlü biçimde anlatabilirler.

Tıpkı Kürdistan devrimcilerinin Kawa'yı, Nikaragua devrimcilerinin Sandino'yu, Küba devrimcilerinin Jose Marti'yi simgeleştirmeleri ve bayraklaştırmaları gibi. Bu tür imgeler, devrimci proletaryanın halkı kendi siyasi programı etrafında örgütlemesini kolaylaştırır.

Zeybekler, Türk emekçi yurtseverliğinin, Türk halk onurunun bir unsurudur. Emperyalizme ve işbirlikçilerine karşı savaşan devrimciler, tarihsel bir dayanaklarını ve referanslarını Anadolu'yu işgalden kurtarmak için vuruşan zeybeklerde bulurlar.

Aynı zamanda zeybekler, ezilen köylülüğün direniş kültürüdür. IMF'nin emekçi köylülüğü yıkıma uğratan tarım politikalarına karşı mücadeleyi örgütleyen devrimciler, tarihsel dayanaklarını, yine köylülüğün sömürülmesine isyan eden zeybeklerde bulurlar.

Devrimci hareketin zeybek olgusunu güncel mücadelenin hizmetine sokmada gösterdiği belleksizlik, ulusal nihilizmin bir biçimini oluşturuyor. Zeybekliği Kemalizmin resmi yorumuna terk ediyor. Zeybekliğe sahip çıkmak, Osmanlı'da ezilen köylülüğün isyanına ve Kurtuluş Savaşı'nın halkçı yönüne sahip çıkmaktır. Türk burjuva devleti, zeybeklerin üzerine takip kolları yollayan Kuyucu Murat Paşa'ların, Abdülhamid Sultan'ın mirasçısıdır, bizse dağlara hükmeden efelerin.

Türk burjuva egemenlerinin Osmanlı'ya sahip çıkmada gösterdiği yüksek tarih bilincine rağmen, devrimci ve komünist hareket Osmanlı ezilenlerinin direniş tarihine sahip çıkmada, güncelleştirmede ve bayraklaştırmada tutuk, edilgen ve pasiftir. Güçlü bir tarih bilinci, iktidar bilincinin mayalandığı zemini oluşturur. Kendi sınıfına ait bir tarih bilinci olmayanın iktidar bilinci de zayıf kalır.

Zeybek Yemini

Kızanlığa kabul töreni, zeybekliğin 'ideoloji'si'ni formüle eden bir zeybek yeminiyle yapılır. Bu yeminin içeriği, zeybekliğin çerçevesini formüle eder. Bu yemini için köylü, artık çetenin bir üyesi ve efenin emirlerine bağlı bir savaşçıdır. Yemin, efenin sorduğu sorulara kızanların yanıt vermesi biçiminde bir ritüeldir. Zeybek yeminini kısaltarak aktarıyoruz:

-Bu koca dağların sahibi kim? Erimiz.

-Yigidi kim? Efemiz!

-Yiğit kime derler? Sözünde durup, efesiyle ölene...

-Korkak kime derler? Sözünden dönüp aman diyene...

-Dağ başından duman eksik olur mu? Olmaz.

-Yiğit başından güman eksik olur mu? Olmaz.

-Kara gün kararır kalır mı? Kalmaz.

-Duvarı ne yıkar? Nem yıkar.

-Yigidi ne yıkar? Gam yıkar.

-İnsan dünyaya ne için gelir? Gülmek için...

-İnsana gülmeyi haram edenler?.. Dertlenip gün görmeye...

-Yigide öğüdüntüz nedir? Zalimden korkmaya...

-Kurt bunalırsa nereye iner? Köye iner.

-Kul bunalırsa nereye gider? Dağa gider.

-Cömertlik ne ile olur? Vermekle olur.

-Yiğitlik ne ile olur? Vurmakla olur.

-İstemedenden hak alınır mı? Alınmaz.

-Yürümeden yol tükenir mi? Tükenmez.

-Şeytana bel bağlanır mı? Yardımcımızdır, bağlanır.

-Adem uşağına bel bağlanır mı? Bağlanırsa ağlanır.

(Yeminin en ilginç kısımlarından birisi budur. Osmanlı'ya isyan eden zeybekler, Tanrı'ya isyan eden şeytanla aralarında bir özdeşlik görüyorlar. Tanrı şeytana, insana secde etmesini söylemiş, şeytan ise bunu kabul etmeyip isyan etmiştir. Dolayısıyla zeybeklikteki bu kültürel öge, "kula kulluk etmeme" anlayışının bir yansıması olsa gerekir. Ancak tıpkı Kızılbaşlar gibi, zeybekler de Osmanlı tarafından sürekli "dinsizlik ve sapkınlık"la itham edilmişlerdir.)

-Dirlik nedir? Yiyip yedirmek, donatıp giydirmek.

-Cömertlik nedir? Düşkünün elinden tutmak, kırık gönülleri onarmak.

-Yiğitlik nedir? Kimsesizi, arkasızı korumak, zalime karşı koymak.

-Varyemezlere acımak mı haktır, dayak mı? Dayak haktır.

-Korkunun ecele faydası var mıdır? Yoktur.

-Zalime karşı yiğitlerde ne olmaz? Merhamet...

-Korkaklar zeytini nerede döverler? Ağaç dibekte.

-Yiğitler yağı nerede kavururlar? Zalim göbeğinde...

-Eğer sözünden dönersen boynuna Ali'nin kılıcı uğrasın mı? Uğrasın.

-Yedilerin, kırkların gazabı seni çarpsın mı? Çarpsın.

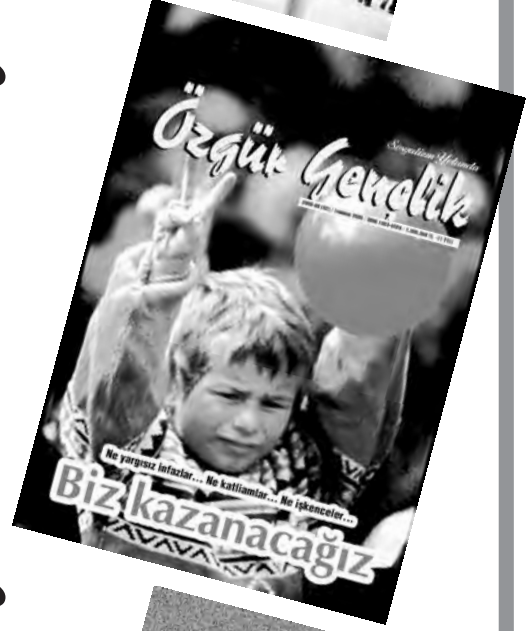
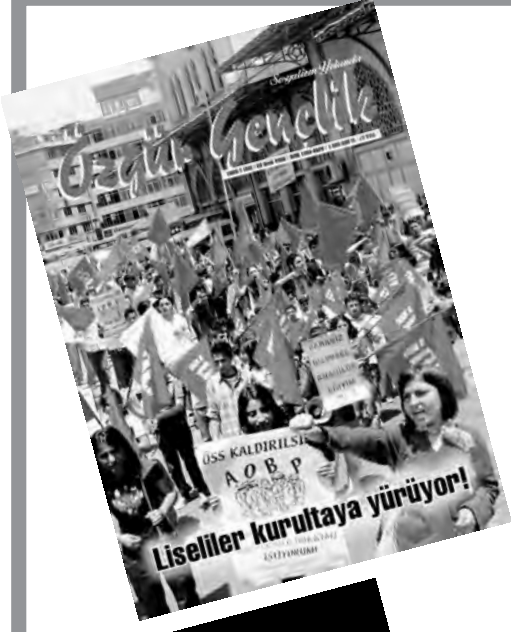
(Yeminde Ali'nin kılıcına, yedilere, kırklara yapılan gönderme, İslam'da Ali'nin mazlumunu temsil etmesine olduğu kadar, Batı Anadolu Türkmen köylülüğünün Alevi inancına da bir göndermedir.)

-Bu sözden dönersen yiğitler huzurunda yüzün kara olsun mu? Olsun.

-Dar günde, zor günde yolumuzdan dönmeyeceğine söz olsun mu? Olsun.

-Sır verenin seri gitsin mi? Gitsin.

(Türkiye devrimci hareketi üzerinde zeybekliğin etkilerinden birisi de sanırız bu kavramdır. "Ser verip sır vermeme", İbrahim Kaypakkaya'da somutlaşan işkencede direniş geleneğinin bu ilkesi, tarihsel olarak zeybek töresinden gelmektedir.)

Gençliğin "Özgür" sesi

Kadına Yönelik Şiddet Sorunu

- Işık Kutlu-

Bilindiği gibi erkek ve dişi olmak, biyolojik bir durumdur. Kadın olmaksızın toplumsal bir durum. “Kadın olarak doğulmaz, kadın olunur” der bu yüzden, Fransız kadın yazar Simone de Beauvoir. Analık hukukunun egemen olduğu dönemi bir tarafa bırakırsak, kadın cinsi daima ezilmiş ikinci sınıf insan sayılmıştır. Kadın cinsinin ezilmesi ve cinsel olarak tecridi özel mülkiyetin ortaya çıkmasıyla aynı zamana rastlar. Aile içinde mülk sahibi erkekle mülksüz kadın arasındaki çelişki, kadın cinsinin ekonomik bağımlılığı ve toplumsal hak yoksunluğunun temeli olmuştur. Kadının toplumsal ve ekonomik bağımlılığı bir kez başladıktan sonra, ailenin kutsallığı, kadının geriliği ve zayıflığı yüzyıllar boyu temel bir dünya görüşü haline gelmiş; bunun üstüne bedeni, ahlaki ve ruhi bir baskı sistemi inşa edilmiştir. Tarihle, felsefeyle, toplumbilimle, biyolojiyle desteklenen, ideolojik olarak durmadan yeniden üretilen bir sistemdir bu.

“Kadınların tarihi her şeyden evvel baskı altına alınışlarının ve bunun gizlenişinin tarihidir” der,

Andree Michel. Kadınlar bu tarihi süreçte, toplumdan eve, kamusal alanı özele, özerklikten bağımlılığa sürülmüşlerdir. Böylece Clara Zetkin’in dediği gibi; dünya erkeğin evi, ev kadının dünyası sayıla gelmiş; iki cins dünyayı eşitlik içinde paylaşamamışlardır. Kadının toplumsal statüsü ve özellikleri doğa vergisi sayılarak insan soyunun kafasına içselleştirilmiştir. Böylece ataerkil ideoloji doğallık kılıfı ile meşurlaştırılmıştır.

Gücün ve bereketin timsali kadın, ancak mitolojik bir figür olarak korunmuştur varlığını. Bütün o ana tanrıçalar; Romalı Ceres, Efesli Artemis, Frigyalı Kibele, Mısırlı Isis, Mezopotamyalı İştâr, Aztek diyarından Coatlicue egemenliklerini erkeklere terk edip yer ölçüsüne inmişlerdir. Çok tanrılıktan tek tanrılığa geçişle birlikte Adem’i kötü yollara düşüren, cennetten kovduran, şeytanın her an kandırabileceği Havva’nın kızları olmuştur kadınlar. Hekim kadınlar gün olmuş Ortaçağ’da cadı diye yakılmışlardır. Ve bazılarının şahitliği günümüzde hala caiz değildir.

Özel mülkiyet sisteminin tesis edilmesinden bu yana kadınlar, toplumun onlara yüklediği rolden ötürü doğumdan ölüme, savaş zamanında olduğu kadar barış zamanında da; devlet, toplum ve ailelerinin ellerinde şiddet ve ayrımcılığa maruz kalıyorlar. Birleşmiş Milletler tarafından Pekin’de Eylül 1995’te yapılan 4. Dünya Kadın Konferansı Eylem Platformu ve Pekin Deklarasyonunda yer alan metinde: Kadının fiziksel, cinsel veya psikolojik zarar görmesi ile veya acı çekmesi ile sonuçlanan veya sonuçlanması muhtemel olan, bu tip hareketlerin tehdidini, baskıyı ya da özgürlüğün keyfi engellenmesini de içeren ister toplum önünde ister özel hayatta meydana gelmiş olsun, cinsiyete dayalı her türden şiddet, kadına yönelik şiddet olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi kadına yönelik şiddet fiziksel, cinsel, psikolojik veya ekonomik olabilmektedir.

Şiddetin kaynağı, cinsler özelinde güçlünün güçsüze iktidarını kabul ettirmek, bu iktidarı sürdürmek veya perçinlemek amacı ile uyguladığı her türlü baskıdır. Kadına yönelik şiddet, diğer şiddet ve tahakküm biçimleriyle iç içe geçerek her toplumsal evrede kendini yeniden üretmektedir. Bu nedenle cinsiyetçi ataerkil bir tahakküm biçiminin kurucu unsuru olarak kadına yönelik şiddet, ne mevcut diğer tahakküm biçimlerinden soyutlanabilir, ne de onlara indirgenebilir. Bu şiddet biçimlerinin hepsi bir arada veya tek başına; ailede, içinde yaşanılan toplumda, veya devletin kadınıla ilişkisinde doğrudan gerçekleşebilir.

Kadına yönelik şiddette fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik zor kullanma iç içe geçmiştir. Aile içi şiddet ise evlilikte ırza geçme, ensest, kız çocuklarının küçük yaşta evlendirilmesi ve ayrıca zorla ev-

lendirme gibi biçimler alabilir. Cinsel tacizden tecavüze uzanan cinsel şiddet biçimlerine, gelenek ve göreneklerden kaynaklanan ve coğrafyamızda sık görülen namus cinayetleri gibi şiddet biçimleri eklenebilir. Devletin ilişkili olduğu şiddet biçimlerinin en bilineni ise, gözaltında yaşanan cinsel taciz ve tecavüzler ile bir kirli savaş yöntemi olarak taciz ve tecavüzlerdir.

Türkiye’de; kadınların %79’u fiziksel şiddete, %52’si sözel şiddete, %29’u duygusal şiddete, %18’i ise ekonomik şiddete maruz kalmaktadır. Türkiye’de evliliklerinin ilk 3 yılında üniversiteli kadınların %73’ü, gecekonduda yaşayan kadınların %90’ı şiddete maruz kalmaktadır. Türkiye’de erkeklerin %45’i, kadının kendisine itaat etmemesi halinde “dövme hakkı” bulunduğu inanırken, %23’ü de eşine “tecavüz” etmektedir. Şiddet gören kadınların %80’i şiddetle ilgili olarak hiçbir şey yapılamayacağını düşünmektedirler. Üstelik şiddete maruz kalan bu kadınların neredeyse yarısı da, erkeğin bu konuda haklı olduğuna inanmaktadır.

2004’te Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu’nun yaptırdığı bir araştırma sonucuna göre, ailelerin yüzde 34’ünde fiziksel şiddet, yüzde 53’ünde sözlü şiddetin uygulandığı ve ev içi şiddetin yoğun olarak yaşandığı açıklanmıştır. Bu ankette evli kadınların %39’u kocaya karşılık verme, yemeği yakma; %27’si parayı gereksiz yere harcama, %23’ü çocuk bakımını ihmal etme gibi durumlarda bir kocanın karısını dövmesini haklı bulmaktadır. Öte yandan 15-44 yaşları arasındaki kadınlarda evdeki şiddet, en önemli yaralanma nedenidir.

1985 yılında “Kadınlara Karşı Her Türlü Ayrımcılığın Önlenmesi Sözleşmesi”ni imzalayan Türkiye, bu sözleşmenin gereklerinin pek çoğunu yerine getirmemiştir. Türkiye’de kadınlar ailenin bir parçası, çocukların annesi, bir erkeğin karısı veya birinin kızıdır; ama bağımsız bir birey değildir. Kendi bedeni üzerinde söz hakkı olmayan kadınlar, ailenin namusu ile özdeşleştirilmiştir ve kendisinden mutlak itaat beklenmektedir. İtaat ettiği sürece sorun yoktur. Başkaldırdığı zamansa en temel hakkı olan yaşam hakkı dahi elinden alınmakta, “namus” veya “töre cinayeti”nin kurbanı olmaktadır.

Namus ve kadın cinselliğinin özdeşleştirilmesinin bir sonucu da, bekâret kontrolüdür. Bekâret

kontrolü, bizzat yasalar marifetiyle ve devlet eliyle uygulanan bir cinsel taciz biçimi sayılmalıdır. Namus, temizlik kavramını da kapsadığından ve önce aileye, sonra kocaya ve daha sonra devlete ait olan kadın bedeni, meta değişimi sırasında “temiz” ve “el değmemiş” olmalıdır. O nedenle temizliğinin, bekâretinin sıkı koruma altında olması gerekir. Kadın, eğer bakire değilse, ailenin namusu kirlenmiştir, “mal” defolu çıkmıştır. Bu nedenle evlenme vaadi ile kızlık bozmak, suçtur ama kızlığı bozan kızlığı bozulan ile evlenirse ceza verilmez. Olayın kadın mağdurunun bu konudaki iradesinin önemi yoktur.

Necla Arat şöyle diyor: “Türkçe’de İngilizce’deki “rape” karşılığı bir sözcük yoktur. Bunun için “ırza geçme” tâbiri kullanılır ki, ‘ırz’ ‘şan ve şeref- namus iffet yani temizlik’ demektir. Veya ‘tecavüz’ sözcüğü kullanılır; o da ‘ötesine geçme, sınırı aşma, atlama, saldırma, sataşma, sarkıntılık’; ‘el uzatma, başkasının hakkına dokunma’ anlamlarına gelir. Bu kavram, Türk Ceza Kanununda da ‘Adab-ı Umumiye ve Nizam-ı Aile Aleyhine Cürümler’ başlığı altında toplanmıştır. Yani bir kadına cinsel saldırıda bulunduğu zaman aile düzeni bozulmuş olur, genel adab bozulmuş olur ve sanık bu nedenlerle ceza alır. Kadının cinsel özgürlüğüne saldırı kavramı yoktur. Kadın için böyle bir özgürlük de düşünülmemektedir.”

Şiddet konusunda dünya kadınlarının durumu da iç açıcı görünmemektedir. Fransa’da, 18 yaşının üzerindeki 1,5 milyon kadın kocasından dayak yemektir. Her ay 6 kadın kocası tarafından öldürülmekte, 10 kadından biri fiziksel veya psikolojik şiddete maruz kalmaktadır. ABD’de yılda 4 milyon kadın eşinden dayak yemekte; her yıl 4 bin kadın dövülerek yaşamını yitirmektedir. Pakistan’da ev kadınlarının % 99’u, çalışan kadınların %77’si kocalarından dayak yemektirler. Kadınlara uygulanan şiddet bununla da sınırlı değildir. Yılda 700.000 kadın, yani her 6 dakikada bir kadın, tecavüze uğramaktadır. ABD’de her 1,5 dakikada, Güney Afrika’da ise her 26 saniyede bir kadına tecavüz edil-

**Birleşmiş Milletler tarafından
Pekin’de Eylül 1995’te yapılan
4. Dünya Kadın Konferansı Eylem
Platformu ve Pekin
Deklarasyonunda yer alan
metinde: Kadının fiziksel, cinsel
veya psikolojik zarar görmesi ile
veya acı çekmesi ile sonuçlanan
veya sonuçlanması muhtemel
olan, bu tip hareketlerin tehdidini,
baskıyı ya da özgürlüğün keyfi
engellenmesini de içeren ister
toplum önünde ister özel hayatta
meydana gelmiş olsun, cinsiyete
dayalı her türden şiddet, kadına
yönelik şiddet olarak
tanımlanmaktadır.**

mektedir.

Uluslararası Af Örgütü, geçtiğimiz yıl yayınladığı raporda, kadına yönelik şiddetin yaşamın her alanında dehiset verici oranda arttığını açıkladı. Dünyada her 3 kadından birine tekabül eden 1 milyara yakın kadının dövüldüğü, her 5 kadından birinin seks yapmaya zorlandığı veya taciz ve şiddetin bir başka şeklini yaşamak zorunda bırakıldığı belirtilen raporda, bu şiddeti yaratanların da genellikle kadının yakınındaki erkekler ya da aile bireyleri olduğu kaydedildi. Her yıl yaşları 5 ile 15 arasında değişen 2 milyona yakın kız çocuğunun fahişeliğe zorlandığı ve kadınların

fuhşa zorlanmasıyla ortaya çıkan ticaretin boyutunun yılda 7 milyar dolara kadar yükseldiği kaydedildi.

Öte yandan İnsan Hakları İzleme Örgütü (HRW), Endonezya’da ev işlerinde çalıştırılan yüz binlerce kız çocuğunun fiziksel ve cinsel istismarın yanı sıra, ucuz işgücü olarak sömürüldüğünü açıkladı. Çocuk İşçilerin İstismarı ve Sömürüsü” başlıklı bir rapor yayınlayan örgüte göre; yaşları 12’ye kadar düşen çocuklar günde 14 ila 18 saat, haftada yedi gün çalıştırılıyor. Bu durumda bulunan kız çocuklarının sayısı 640 bindir.

Uluslararası Göç Örgütü’nün raporu, yaklaşık 1000 Tacikistanlı kadının Ortadoğu ve Rusya’da satıldığını ortaya koydu. İş bulma vaadiyle kandırılan Tacikistanlı kadınların fahişe ya da hizmetçi olarak pazarlandığını belirten Uluslararası Göç Örgütü raporu, Tacikistan ve diğer Orta Asya cumhuriyetlerindeki işsizlik ve kıtlığın insan kaçakçılığına yol açtığını da ifade etti. Rapora göre, kandırılıp kaçırılan Tacikistanlı kadınların yüzde 58’i Birleşik Arap Emirlikleri’nde, yüzde 29’u Rusya’da, geri kalanı da Suudi Arabistan, Suriye, İran, Pakistan, Türkiye ve Macaristan’da satılıyor. İş bulma vaadiyle kaçırılan kadınların, yasadışı insan kaçakçılığı yapan örgütlerin elinde çaresiz kaldığı, zorla hizmetçilik ya da fahişelik yapmaya mecbur bırakıldıkları bildirildi. Kaçırılan kadınların kendilerine ve ailelerine zarar verilmesi tehdidiyle karşı karşıya kaldıkları, üstelik

zorla yaptıkları işlerden kazanılan paralara da el konduğu ifade edildi.

Militarizm ve kadın

İnsanlığın 5500 yıllık gelişim tarihinde, 15 bin savaşta yaklaşık 4,5 milyar kişi yok oldu. Günümüz dünya nüfusunun üçte ikisinden fazlasını ifade ediyor bu rakam. Daha sonra Nazizme karşı mücadeleye dönüşen İkinci Dünya Savaşı ise her ulustan 52 milyon insanın ölümüne yol açtı. Ki, bu rakamın 20 milyonu Sovyetler Birliği yurttaşlarına aittir. Bu savaşta sakat kalan insan sayısı ise 34 milyon kişidir.

Savaş yalnızca ölüm demek değildir elbette. Savaş işsizlik, açlıktır, ırkçılıktır, halkların arasında körüklenen düşmanlıktır, kadınların ve çocukların aşağılanmasıdır, tecavüzdür, fahişeliktir. Geçtiğimiz yıllarda Japon Tarih profesörü Yoshiaki Yoshimi, askeri arşivleri tarayarak, Japon Kraliyet Ordusu'nun savaş sırasında çoğunluğu Koreli, Taylandlı ve Filipinli 200.000 kadar genç kızı fahişeliğe zorladığını ortaya çıkarmıştı. Japonya, İkinci Dünya Savaşı sırasında işgal ettiği topraklardaki askerleri için "askeri genelevler" kurup, buralarda Kore ve Tayland'dan ve bir miktar da Japonya'dan "topladığı" kızları zorla çalıştırdığını kabul etti. Faşizminin ve emperyalizmin kirli yüzü böylece bir kez daha belgelenmiş oldu.

ABD emperyalistlerinin kendi Yeni Dünya Düzeni'ni ilan etmelerinden bu yana, militarizm ve kadına yönelik şiddet ilişkisini kurmanın aciliyeti artmaktadır. Bu bağın kavranması tüm kadınların yaşadığı şiddet kuşatmasını kırmak bakımından da önemlidir. Kadınların belirli bir tarza göre toplumsallaşması ve bu toplumsallaşmanın daha sonra onlarla karşı, hatta hedef alınan topluma karşı bir aşağılama aracı olarak kullanılması, kadına yönelik saldırının özünü oluşturmaktadır.

Emperyalizm, sömürgeleştirmek için daima "öteki"ne gerek duyar. Bu, onun eylemini meşrulaştırmanın bir aracıdır. Ve ırkçılıkla işlevselleşir. Öteki egemenlik altına alınır, kendi talebi dışında "korunur" ya da yok edilmesi uygun görülür. Kadın, öte-

Emperyalizm, sömürgeleştirmek için daima "öteki"ne gerek duyar.

Bu, onun eylemini meşrulaştırmanın bir aracıdır. Ve ırkçılıkla işlevselleşir. Öteki egemenlik altına alınır, kendi talebi dışında "korunur" ya da yok edilmesi uygun görülür. Kadın, ötekiler içinde bir ötekidir. Militarizm kadınların ve dışılığa ilişkin kavramların erkekler tarafından kullanılması gereken araçlar olduğu varsayımına dayanmaktadır. Kadınlar, bu durumda kadın kimlikleri özellikle eş ve anne rolü kullanılarak, bedensel ve ruhsal şiddete maruz kalırlar.

kiler içinde bir ötekidir. Militarizm kadınların ve dışılığa ilişkin kavramların erkekler tarafından kullanılması gereken araçlar olduğu varsayımına dayanmaktadır. Kadınlar, bu durumda kadın kimlikleri özellikle eş ve anne rolü kullanılarak, bedensel ve ruhsal şiddete maruz kalırlar.

Çünkü pek çok kültürde annelik kutsaldır. Ve kadın, erkeğin mülkü sayılır. Bir kadın tecavüze uğradığında hem mensubu olduğu grubun/topluluğun ya da ulusun kutsal değerlerine, hem de mülk sahibi erkeğin erkekliğine fiili bir saldırıda bulunmaktadır. Bu şekilde kadının "kutsallığına" yö-

neltilen saldırı, gerçekte bir halkı aşağılamanın ve köleleştirmenin yolu olarak görülmektedir.

Sırf bu yüzden bile kadınlar, savaşın bilinçle seçilmiş hedefleri arasındadır.

Kadınlar, köleleştirilecek ve saldırılabilecek leke sürülecek, erkeklerin korumasına muhtaç bir mülk olarak görüldüklerinden, baskı altında tutulmak isteyen bir halkı, ötekini, düşmanı aşağılamanın küçük düşürmenin ve "kadınlaştırmanın" bir aracı haline gelir. Amerikalı işkencecilerin Ebu Garib'te Iraklı erkeklerin başına kadın iç çamaşırı geçirmeleri sadistliklerinden değil, eylemlerinin, uyguladıkları bilinçli psikolojik savaş taktiklerinin bir parçası olmasındandır.

Kadınlara yönelik şiddetin emperyalist saldırganlar ve militarist güçler tarafından nasıl azdırıldığını anlamak için araştırmacı olmaya gerek yoktur. ABD'nin Yugoslavya ve Somali operasyonları ve son Irak işgali yeterince aydınlatıcıdır. Kadına yönelik şiddet ve aşağılama bir kez gündemleştğinde yalnız çatışma ve işgal sırasında değil, sivil hayatta da etkinliğini sürdürür. Kirlilik bulaşıcı hale gelir. ABD askerleri işgal sırasında Irak'a Türkiye üstünden gitmeyi planladıklarından, Türkiye'de toprak kiralama başlamışlardı. Bu yörelerde "genelevlerin" kurulmasının da hazırlığın bir parçası olduğu, ana akım medya tarafından haber olarak yansıtıldı.

ABD'nin caydırıcılığı esas alan yeni savaş kon-

septinin bir parçası olarak dünyanın her köşesine yaydığı askeri üsler, aynı zamanda askerlerin cinsel gereksinimleri ve konuşulan ülkenin bu gereksinimleri karşılama kapasiteleri bakımından da bir dizi varsayımlar toplamıdır. Uluslararası Af Örgütü'nün son yayımladığı rapor, üsler bölgesinde fuhuş sektörünün hızla geliştiğini, bölgeyi denetleyen askeri gücün dolaysız, tam ve açık desteğinin söz konusu olduğunu, hatta bizzat onlar tarafından yürütüldüğünü gözler önüne sermektedir. Üsler yalnız emperyalist yayılmacılığı gözetmemekte, ataerkilliği de güçlendirmektedir.

Ataerkilliğin egemen olduğu dönemden bu yana kadınların savaş ganimeti olarak görüldüğü bilinmektedir. Antik mitoloji bu tür öykülerle doludur. Günümüzde de durum, antik çağı aratmamaktadır. Raunda da etnik soykırım sürecinde en az 250.000 kadına tecavüz edildiği bilinmektedir. Bosna'daki etnik temizlik kampanyasının bir parçası olarak 20.000 kadın tecavüze uğramıştır. Kongo'da binlerce kadın ve çocuk, toplu tecavüz kurbanıdır. Ancak insancıl müdahaleciler ve kurtarıcılar da, iç savaşta yapılan vahşeti aratmamaktadır. Af Örgütü'nün yayınladığı bir rapor işte böyle bir gerçeğe denk düşmektedir.

6 Mayıs'ta yayınlanan 56 sayfalık rapor, NATO'yu, Kosova'daki beyaz kadın ticaretini desteklemekle suçlamaktadır. Bölgedeki NATO Birliği ve Birleşmiş Milletler yönetimi mensuplarının en üst düzeyde karıştığı bir köle ticaretinin söz konusu olduğunu bulgulamaktadır. Yaklaşık 2000 kadın, tıpkı İkinci Dünya Savaşı yıllarındaki Koreli ve Taylandlı kardeşleri gibi fuhuş sektöründe yer almaya zorlanmışlardır. Bunların üçte bir 14 yaşın, yüzde 80'i de 18 yaşın altındadır. 1999'daki NATO müdahalesi öncesinde bölgede 19 genelev varken, bu sayı müdahaleden sonra hızla artmış, 2004 yılına gelindiğinde bölgedeki genelev sayısı 200'ü bulmuştur.

Doğu Avrupa'nın her yerinden gelen kadınlar, Kosova'da silahlı adamlar tarafından seks kölesi olarak kullanılmaktadırlar. Beyaz kadın ticaretinin işçileri ise Moldavya, Ukrayna, Rusya, Romanya ve Bulgaristan'dan gelenlerdir. Bu ülkelerdeki ekonomik krizden kaçmak isteyen kadınlar, Kosova'da Arnavut mafyasının eline düşüyor. Örneğin Bulgaristan'da ilanlarla kadınlara batılı ülkelerde garson ve dadı olarak çalışma imkanı sunulduğu duyuruluyor ve bir cep telefonu numarası veriliyor. Kadın bir kez arayıp iş başvurusu yaptığında da, kendini çok fark-

lı bir yerde buluyor.

Büyük bir beyaz kadın ticareti merkezi haline gelen yörede, bu ticaretin geçiş yolları NATO'nun Barış Gücü Görev Bölgesidir. Burada görev yapan askeri ve sivil yetkililerin cezai muafiyeti vardır. Kadınlar fuhşa zorlanmak için işkence görmekte, tecavüze uğramakta ve dayak yemekte, "sahipleri" tarafından hapsedilmektedir. Müşterilerin çoğunun ordu mensubu olması ise hiç şaşırtıcı değildir. Kadınların satış fiyatı 60 dolardan 2000 dolara kadar değişmekte, şiddet ve tecavüz bir denetim ve baskı biçimi olarak kullanılmaktadır.

Müşterilerin NATO ve Barış Gücü mensupları olması bile, kadınlara yapılan eziyete göz yumulması için yeterlidir. Seks kölesi olarak kullanılan bu kadınlar mahkemeye çıktıklarında, bu sözde "kurtarıcılar" tarafından "kaçak göçmen" olarak suçlanıyorlar. İşleri NATO Birlikleri, Barış Gücü görevlileri ve polis yetkililerine hizmet vermek olduğu için, işlevsellikleri onlar tarafından böylece muhafaza ediliyor. İşte, serbest pazar ekonomisi kadınları böyle özgürleştiriyor! Barış Gücü askerlerinin kuşkusuz ilk vukuatı değil bu. Birleşmiş Milletler Barış Gücü askerlerinin yakın geçmişte Kamboçya'yı, neredeyse askerlerinin cinsel gereksinmelerine yanıt veren bir açık geneleve dönüştürdükleri bilinmektedir. Amerikalı ve Belçikalı askerlerin Somali'deki vukuatları da, zamanında günlük basında geniş yer bulmuştu.

Askeri eylemlerin bir yönü tecavüz ve saldırı ise diğer yönü fuhuştur. Kadını aşağılamanın askeri eğitimin bir parçası olması bir yana, pornografi ve fuhuş, askerlerin resmi eğlence biçimi olarak onay görülür. Seks piyasası askeri bölgelerde bizzat cesaretlendirilir. Naziler, toplama kamplarının hemen bitişiğinde "evler" açmışlardı. Genç ve güzel tutsakları burada istihdam ediyor, hamile kalanları ise hemen öldürüyorlardı. Kosova'da olup bitenler bundan çok da farklı bir şey değildir. Kadınlar; iş vaadiyle yanıltma, aileleri tarafından satılma, kaçırılma benzeri yollarla seks köleliğine zorlanmaktadırlar. Militarizm ve cinsiyetçilik birbirini beslemektedir.

İkincil Zarar

1993'te gerçekleştirilen Somali'ye "insani yardım" operasyonu sırasında Barış Gücü askerleriyle fuhuş yaptığı iddia edilen Leyla adlı genç kadın, linç edilmekten son anda Fransız askerlerince kurtarılmıştı. Daha sonra kurtarıcılarınca da tecavüze uğradığı iddia edildi. Daima savaşın ganimetleri olarak düşünülen kadınlar, üstü örtük "ikincil za-

rar” ifadesinin altında görünmezleştirilmişlerdir. Zorunlu savaş zayıtı ve yan hasar sayılmışlardır. 2003 gibi yakın bir tarihte BM, Demokratik Kongo Cumhuriyetindeki savaş boyunca binlerce kadın ve kız çocuğunun tecavüze uğradığını belirtiyordu. Grup tecavüzleri o kadar yaygın ve vahşiydi ki, doktorlar, vajinal tahribi savaşa ilgili suçlar içinde sınıflandırmaya başladılar.

Askeri eğitim çoğunlukla kadına yönelik düşmanlığı ve kadınları aşağılamayı teşvik eder. Toplumsal cinsiyete dair hakaretleri kullanmak, erkekleri hem kendi kültürlerindeki kadınlara karşı, hem de “öteki” kültürün kadınlarına karşı saldırgan davranma yönünde motive eder. Pornografi ve fuhuş her zaman için askerlerin gayri resmi bir şekilde onaylanmış eğlence biçimleridir. Fuhuş, erkekleri mutlu etmek için kullanılan, her zaman hiç dilendirilmeyen bir askeri politika olmuştur. Gelişmesi için izin verilmiştir ve cesaretlendirilmiştir. Kadın ticareti güzergahlarının askeri karargâhların yanına kadar genişleyebilmesi sürpriz değildir. Filipinler ve eski Sovyetler Birliği’nden 5000’den fazla kadın, 1990’ların ortalarında Güney Kore’de, özellikle Birleşik Devletler askeri üsleri yakınlarındaki barlarda “eğlendirici”ler olarak çalışmak üzere satılmıştır.

Emperyalizmin olmazsa olmaz parçası militarizmi insanları, şiddeti ve ataerkini norm olarak toplumsallaştırmaktadır. Öte yandan, ekonomik olarak emperyalist kontrol altındaki toplumlar açısından din ve geleneklerin kadın üzerindeki baskıyı azdırdığı da bir gerçekliktir. Militarizmin etkin olabilmesi için kadın her koşulda “kadın” gibi davranmaya zorlanmakta, “öteki” olmanın bedeli daima kadınlar tarafından ödenmektedir. Bu durumda emperyalizme ve savaşa karşı mücadelenin, emperyalizm bakımından verimli olan cinsiyetçiliğe karşı mücadeleyle birleştirilmesi gerçeği kendini dayatmaktadır. Namus ve onuru erkeklerin tekelinden almak, onları ne olduklarını adlandırmaya zorlamak gerekmektedir

Bilinmelidir ki, kadınlara yönelik militarist şiddet, erkeklik unvanının kadını mülk sayan bu zehirli yönünden güç almaktadır. Görüldüğü gibi emperyalizme ve militarizme karşı mücadele, aynı zamanda cinsiyetçiliğe karşı mücadeledir. Kadının ulusal, sınıfsal ve cinsel kurtuluşu iç içe geçmiştir. Emperyalist ahlakı kadını her biçimde baskı altına alma ve saldırganlık şekillendirmektedir. Emperyalizmin yenilgiye uğratılması politik ve fiili olduğu kadar, cinsiyetçi zihniyete karşı bir iç mücadeleyi de zorlamaktadır.

olan cinsiyetçi işleyişin de alt edilmesi gerekmektedir. Bu yapılamazsa mücadeledeki her kazanım geçici olacaktır.

Uluslararası Af Örgütü’nün kadına yönelik şiddetle ilgili raporunu açıklayan Genel Sekreter Irene Khan, “Çatışmalarda kadına yönelik şiddet ‘doğal’ olarak gelişmez, emredilir, uygulanır veya göz yumulur. Bu şiddet ısrarla sürmektedir çünkü suç işleyenler, bu nedenle başlarının ağrımayacağını, cezalandırılmayacaklarının farkındadır” demektedir. Rapor, Kolombiya’dan Irak’a, Sudan’dan Çeçenya’ya, Nepal’den Afganistan’a ve otuzun üzerindeki diğer ülkede süren çatışmalarda kendini sürekli gösteren sistematik bir ihlali ortaya koymaktadır. Verilen sözlere, sözleşmelere ve yasal mekanizmalara rağmen kadın ve kız çocukları şiddette maruz bırakılmaktadır.

Tüm bunlara ilaveten, evlerini terk edip kaçmak zorunda kalanlar da kadınlar ve kız çocuklarıdır. Yaşlı ve yaralıları bakanlar, su ve yiyecek bulmak zorunda olanlar kadınlardır. Tüm bu görev ve ortamlar, kadınları daha fazla tacize uğrama riskiyle karşı karşıya bırakmaktadır. Afganistan, Irak, Somali, Kosova iyi bilinen örneklerdir. Tecavüz kurbanları yaşadıkları psikolojik ve duygusal travma yanında, olay sonucu sağlıklarını da yitirmektedir. Kadınlar HIV/AIDS riskiyle karşı karşıya kalmanın yanında, tecavüz kurbanı olduğunun bilinmesi halinde aileleri ve toplumdan dışlan-

caklarından da korkmaktadırlar

Savaşın bir sonucu olarak göç olgusu da en çok kadını etkilemektedir. Bir çok kadın için savaş bölgelerinden kaçmanın güvenli bir yolu bulunmamaktadır. Göç etmek zorunda kalan mülteci kadınlar, kamplarda cinsel ve fiziksel baskı ile karşılaşmaktadırlar. Yıllardır yaşadığı yerleri terk etmek zorunda kalan kadınlar, geldikleri yerlerde kendilerine tamamen yabancı olan bir yaşam tarzı, kültür ve geleneklerle karşılaşmakta, bu da aidiyet duygusunun yitimine ve yabancılaşma başta olmak üzere ekonomik, fiziksel ve psikolojik pek çok soruna neden olmaktadır.

Kirli savaş yöntemi

Cinsel taciz ve tecavüz, en bilinen kirli savaş yöntemlerinden biridir. Eğer yaşadığımız topraklardan örneklersek; 15 yıl boyunca süren çatışma döneminde Kürt kadınları şiddete maruz kalmış, göçe zorlanmış, faili meçhul cinayetlerde eşini ve hayatını kaybetmiştir. Yerinden yurdundan edilmiş göz, altında işkence görmüş, cinsel taciz ve tecavüze uğramıştır. Tecavüz sonucu hamile kalmış, hamile iken öldürülmüş, uğradığı şiddet sonucu intihar etmiş veya intihara zorlanmıştır. Batman'da yaşanan intihar vakaları dinsel ve ataerkil baskı yanında kirli savaşın getirdiği bir sonuçtur. Kürt illerde artan ve el altından desteklenen fuhuş sektörü, kirli savaşın bir parçası sayılmalıdır. Kürt kadınları hem cinsel, hem ulusal baskıyı aynı anda yaşamaktadır. Köy meydanlarında ölüsü ve dirisi ile çırılçıplak dolaştırılarak teşhir edilen de bu kadınlardır, töre ve namus adına burnu kesilen ve öldürülen de.

Kirli Savaş'ın tecavüz mağdurları; Ş.E'nin, Şükran Aydın'ın ve Hanım Baran'ın öyküsü hafızalarımızda henüz taptazedir. Ş.E, Mardin Ağır Ceza Mahkemesinin aralarında rütbelilerin de bulundu-

ğu 405 asker hakkında açtığı davanın "mağduru" olarak biliniyor. İlk kez 1993 Kasım'ında göz altına alınıyor. İşkenceden geçiriliyor. Onu bir araba lastiğinin içine koyup, ellerindeki sopayı cinsel organına sokuyorlar. Daha sonra defalarca tecavüz ediyorlar. Gözaltı sonrası tutuklanması bile istenmeden serbest bırakılıyor. Dört ay sonra evi basılarak tekrar gözaltına alınıyor. Bu kez 15 gün süreyle tecavüze uğruyor. Olanları anlatmaya kalkarsa kız kardeşlerini de aynı muamelenin beklediği tehdidiyle gene salıveriliyor.

Yaklaşık dört ay sonra bu kez tarlada çalışırken geliyor gözaltı. Köydeki boşaltılmış evlerden birine sokuluyor. Dayak yiyor, ağzına tuz dolduruluyor. "İri yeşil gözleri

olan bir subay vardı. Beni çırılçıplak soyup üzerimden geçti. İşini bitirdikten sonra oradaki askerlere dönüp; 'Siz de serbestsiniz' deyince bu kez de onlar üzerime saldırdı. Baylına kadar dört kişi daha tecavüz etti" diye anlatıyor yaşadıklarını.

Sonra silah dipçığıyle dövülüp öldü sanılarak oracıkta bırakılıyor. Babası "yardım ve yataklıktan" tutuklanan Ş.E'nin, annesi de tecavüz mağduru.

Ş.E. tüm yaşadıklarını, daha sonra kaçmak zorunda bırakıldığı Almanya'da, "Kadına Yönelik Devlet Kaynaklı Şiddet" konulu panelde açıklıyor. Devlete karşı mücadelesi ondan sonra başlıyor. Zamanın Derik Karakol Komutanı, tecavüz ve işkenceden sabıkalı Musa Çitil. Karakolda askerlerin cinsel ihtiyaçlarını karşılamak için mutlaka göz altına alınmış bir kadın kurban bulundurduğu yollu yoğun iddialar var hakkında. Kendisi tescilli bir işkenceci. Ve; "Solcu diye, Kürt diye, yoksul diye, fahişe diye, kocasının karısı diye, onun yeğeni bunun baldızı diye ve daha bütün insanlık hallerini sıralarsak onlar diye, her şeyden geçtim; kadın diye, 'kirlenmek fiiliyle' peçelenmiş yüzlerce kadın var bu coğrafyada.

Emperyalist - Sömürgeci söylem ve kadın hakları

Küresel kapitalizm koşullarında kadınlar her zamankinden daha fazla şiddete ve sömürüye maruz kalıyor. Bu durum, kadınları eylemliliğe ve yeni örgütlenmeler yaratmaya zorluyor. Hal böyleyken başta ABD emperyalistleri, kadın olmaya değin hakları ve kadınların ezilmişliğini, saldırganlıklarını gerekçelendirmek amacıyla kullanmaktan çekinmiyorlar. Özellikle Afganistan ve Irak'ta yaptıkları budur. Tipik olan, "kadın hakları" söyleminin sömürgecilik bakımından bu tür işlevselleştirilmesidir. Üstelik sömürgeciler, barbarlar neredeyse alt-insanlar karşısında uygarlık taşıyıcı bir misyon üstlenilmiş oluyor böylece.

ABD Ekim 2001'de Afganistan'ı bombalamaya başladığında, Afgan kadınları üzerindeki baskı, Taliban rejimini yıkmak bahanesi öne sürülerek bombalamayı haklılaştırmak için kullanıldı.

Bombalamadan 5 hafta sonra

ABD Başkanının eşi

Laura Bush;

"Afganistan'daki son askeri kazanimlarımızdan dolayı kadınlar artık evlerine mahkum değil. Terörizme karşı savaş, aynı zamanda kadın hakları ve kadın saygınlığı adına yapılan bir savaştır" dedi.

George. W. Bush ise Afganistan işgal edildikten yaklaşık 3 ay sonra yaptığı "Ulusa Sesleniş" konuşmasında; "Bu senatoda en son bulduğumuzda Afgan anneler ve kız çocukları kendi evlerinde birer esir durumundaydılar, çalışmaları ve okula gitmeleri yasaktı. Bugün ise kadınlar özgür..." diye konuşuyordu. Ve bundan yaklaşık 11 ay sonra Amerika'nın eylemini şöyle savunuyordu; "Afganistan'a insanları özgürleştirmek için girdik; çünkü biz özgürlüğe inanıyoruz. Bize göre herkesin hayatı önemlidir, değerlidir. Bu nedenle, uzun yıllar zorbalığa ve baskıya maruz kalmış insanlara kendilerini toparlamaları için yardım ediyoruz. Demokratik geleceğine sahip çıkması için Afganistan'a destek oluyoruz." Afganistan'ın her karesini sivil-as-

keri hedef ayırımı yapmadan bombalama emri veren adamdı, bu sözleri söyleyen.

11 Eylül'le tetiklenen son Afganistan müdahalesi böylece El Kaide bahanesi ile bir cezalandırma operasyonu olmasının yanında, kadınların kurtuluşuna ve özgürleştirilmesine dayandırılan bir emperyal müdahale olmuştur. Buna dayanarak kurgulanan insani propaganda sayesinde işgalci emperyalist güçler, yerel diktatörlükler ve gerici rejimlerle yüzeysel olarak eşitlenmekte, ulusların kendi kaderlerini tayin hakkı hiçe sayılarak sömürgeleştirme meşrulaştırılabilmektedir. İnsan hakları ve özel olarak da kadın hakları retoriği, özellikle Batı dünyasındaki sessizlik ve suç ortaklığına gerekçe olabilmektedir.

Oysa kazananlar, hep aynı Amerikan kökenli tekkellerdir. Bolivya'da suyu özelleştiren ve yağmur su-

larının bile toplatılmasını ya-

saklattıran Bechtel, Irak'ta

da büyük ihaleler üstlen-

miştir. Afganistan'da adını

sıkça duyduğumuz Halli-

burton, Exxon-Mobil

şimdi Iraktadır. Ve Ham-

mid Karzai petrol şir-

keti temsilcisiyken,

Afganistan'a başba-

kan atanmıştır. Tüm

bu insan hakları,

kadın özgürlüğü,

demokrasi savu-

nuları emperya-

list çıkarları gözden gizle-

mek içindir.

Bugün kadınların özgürleştirilmesinden dem vuranlar, dün komünizme karşı İslamcı akımları örgütlemiş olanlardır. Bugün "burka" ve "çador" gibi simgeler seçerek örtünmeye karşı çıkmak ya da kadının yönetim kademelerinde temsili işgal bölgelerindeki kadın sorununun çözümü olarak görülüyor. Ve sözde Hükümet Dışı Örgütler (NGO) saflarındaki kadınlar, bu ideolojik meşrulaşmayı güçlendirip, Leyla Ahmed'in deyişini ödünç alırsam; bir tür sömürgeci feminizmi güncelleştiriyor. Örneğin bunlardan biri Natasha Walter, Afganistan'ın geleneksel Loya Jirga (Büyük Konsey) danışma toplantıları sırasında dinlediği kadınlardan söz ettikten sonra; "Afganistan'daki savaşı hiç bir zaman desteklemediğim halde, bu kadınların anlattıklarını duydukça, gerçek iyiliğin terörden çıkabileceğine inanmaya başladım" diyor.

Taliban'ı destekleyen, Afganistan'daki din savaşını örgütleyen Amerika değilmiş gibi, mütevazı bir dille, kendilerine yapılan kötülükten bir iyilik doğduğuna inanmamızı istiyor. Halbuki, Afganistan'da kurulan laik solcu hükümet, kadınlarla ilgili tüm eşitlikçi yasaları kabul etmişti. Ve ABD tarafından Pakistan aracılığıyla desteklenen, bizzat Pakistan ordusu tarafından yönlendirilen Taliban başkent Kabil'e girmeden önce; doktorların yüzde 40'ı, öğretmenlerin yüzde 70'i, devlet memurlarının yüzde 50'si kadınlardan oluşuyordu.

Şimdi ise işgal altındaki ülkenin kadınları açtır, yoksuldur, fahişelik artmış, tecavüz ve şiddet üst boyutlara ulaşmıştır. Ellerine kamera verilip film çektilen birkaç kadın, televizyonda başı açık haber sunan bir spiker, kadınların özgürleştiğinin işareti olarak vitrine çıkarılmaktadır. Oysa Afganistan, şimdi ABD'yle işbirliği yapan eski tecavüzcü savaş ağalarının elindedir. Ve onların durumunu, bir Sivil Toplum Örgütü çalışanının, Uluslararası Af Örgütü temsilcilerine söylediği şu sözler çok iyi anlatmaktadır: "Taliban döneminde bir kadın markete giderse ya da bedeninin bir yeri görünürse kırbaçlanırdı, şimdiyse tecavüze uğruyor." Durum budur.

Iraklı kadınlar konusunda yazan feminist yazar Lesley Abdela, konuyla ilgili yazısına; "Basra'nın kurtuluşunun hemen sonrasında" diye başlıyor: İşgali "kurtuluş" gören bir mantığın, Iraklı kadınların haklarından söz etmesinin değeri ne olabilir? Üstelik aynı kişi besbelli Somali, Sırbistan, Kosova ve diğer emperyalist saldırıya uğrayan ülkeler "kurtarıldıktan sonra" da kadın hakları konusunda çaba harcamıştır. Oralardaki deneyimlerinden ve kadın yöneticilerin yokluğundan ötürü hayal kırıklığını yazıyor. Ülkenin geleceğine bir yerli Bush yerine, bir yerli Condeleaza Rice hükmedince kadınların yaşamı değişecekmiş gibi! Ebu Garib Cezaevindeki kadınların durumunun üstü Irak Hükümetindeki kadın bakanlar tarafından özellikle örtülmemiş gibi...

Ünlü Mısırlı feminist yazar Neval Al Saadavi'nin, işgalden 1 yıl sonra El Hayat gazetesinde bir yazısı yayınlanmıştı. Afganistan ve Irak işgalinde emperya-

Bugün kadınların özgürleştirilmesinden dem vuranlar, dün komünizme karşı İslamcı akımları örgütlemiş olanlardır. Bugün "burka" ve "çador" gibi simgeler seçerek örtünmeye karşı çıkmak ya da kadının yönetim kademelerinde temsili işgal bölgelerindeki kadın sorununun çözümü olarak görülüyor. Ve sözde Hükümet Dışı Örgütler (NGO) saflarındaki kadınlar, bu ideolojik meşrulaşmayı güçlendirip, Leyla Ahmed'in deyişini ödünç alırsam; bir tür sömürgeci feminizmi güncelleştiriyor.

lizmin rolünü ortaya koyduktan ve savaş koşullarında her yerde en çok zarar görenin kadınlar olduğunun altını çizdikten sonra, Iraklı kadınların kendine yazdığı bir mektuptan söz ediyordu. Çalışmak zorunda olan eğitilmiş kadınları bunların bir kısmı, bir kısmı da yoksul işçi kadınlar. "Bizler bugün iki ateş arasındaız, ABD terörü ve yabancı işgalin cesaretlendirdiği İslami grupların terörü: Namlular her iki taraftan da göğsümüze çevrilmiş durumda. İşgal ordusu halkçı direnişi bastırmak için, terörist İslami gruplar ise ahlak ve iffet adına öl-

dürmekte bizleri" diyorlardı.

Çalışmak zorunda olan bu kadınların evlere dönmesini ve çadorla örtünmesini istiyor İslamcı gruplar. "Bizler eğitilmiş, fakir Iraklı kadınlarız. Ekonomik ambargo altında, Baas rejiminin gölgesinde, Saddam rejimi altında fakirliği ve açlığı yaşadık; ancak hayatımızda bugün yabancı işgalin, dini terörün gölgesinde yaşadığımız gibi bir kahır görmedik. Bizler Iraklı kadınlar, hiçbir iletişim aracına sahip olmadığımız için sessizce yaşayıp ölmekteyiz" diye yazmışlardı Saadavi'ye. Iraklı kadınlar bugün çocuklarını korkutmak için; susun, yoksa Amerikalıları çağırınız, diyorlardı.

Kosova'dan Sırbistan'a NATO askerlerince desteklenen kadın ve çocuk ticareti ve şiddettir, işgalden geriye kalan. Kadın haklarının iktidar sahipleri tarafından her zaman ve her isteneni meşrulaştırmak adına politik olarak manipüle edildiğini görmek gerekmektedir. Ne Afgan kadınların, ne de Iraklı kadınların kurtarılmaya ihtiyaçları yoktur. Batı medyasında kurtarıcısını bekleyen zavallılar olarak resmedilmeleri de ideolojik bir yönlendirmedir. Afgan kadınların o vakitler Amerika desteklediği için mollalar rejimi tarafından recm edilişleri, eve kapatılışları "iç işleyiş" olarak görülüyor ve haber değeri taşııyordu. 11 Eylül 2001'den önce Afgan Kadınları Devrimci Birliği (RAWA) lideri Zarmena'nın infazına ait görüntüler CNN, BBC, ABC ve diğerlerine verildiğinde, görüntüler şok edici bulu-

narak yayınlanmamıştı.

Daha önce yayınlanamayan bu görüntüler RAWA'nın elinde bulunan ve Batılı feminist gruplara ulaştırılan Taliban'a ait taciz fotoğrafları daha sonra izinsiz olarak her biçimde kullanıldı. El ilanı olarak çoğaltıldı, hatta ABD savaş uçakları tarafından Afganistan'ın her yerine atıldı. Çünkü artık sorunu Afgan geleneklerine bağlamanın zamanı geçmişti. Yine de ne Afgan kadınlar, ne de Iraklı kadınlar gösterilmek istendiği gibi asla sessiz kurbanlar olmadılar. Mücadele ettiler ve etmektedirler. İşgalcilerden umdukları hiçbir ihsan yoktur. Gölge etmemelerinden başka!

Cinsiyetçilik her zaman olduğu gibi egemenlerin elinde işlevsellik kazanmaktadır. Emperyalistlerin yaptığı da budur. İşgali ve zorbalığı kadınlar sayesinde "insanilik" örtüsüyle kapatmak istemektedirler. Örtüyü kaldırmak ve bütün gericiliklere karşı mücadele etmek gerekmektedir. Emperyalistlerin sözde feminist ve sivil toplumcu maskeleri düşürülmeli ve gerçeğe çıplak gözle bakılması sağlanmalıdır. Zafer ancak, kadınların ve erkeklerin toplumsal ve sınıfsal eşitlik için mücadele ortaklığıyla gerçekleşecektir. Türk ve Kürt kadınları açısından da durum budur.

Amerikalı işgalcilerin Ebu Garip Cezaevindeki Iraklı tutsaklara yaptığı işkenceler tüm dünyada duyulduğu sırada, tecavüz mağduru Nur adlı çocuk yaşta bir kadının çığılığı da ulaşmıştı dışarıya. "Halkıma, Ramadi'nin, Halidiye'nin ve Felluce'nin insanlarına; erdem ve onurlarını kaybetmeyen tüm dünyadaki insanlara..." diye başlıyordu mektubuna Nur. İşbirlikçileri, başta dini liderler olmak üzere kınıyor, halkına sesleniyordu: "Amerikalılar, Ebu Garip'te namusunuzu her gün ayaklar altına alıyor. Mektubumu okuyanları, Allah adına; Ebu Garip Hapishanesindeki vahşiliklere dur demeye çağırıyorum. Buradaki insanlığa sığmayan işkenceleri durdurmak için sesinizi yükseltmeye davet ediyorum."

Nur; "...burada her gün ırzımıza geçiyorlar. Vahşi kana susamış hayvanlar gibi bedenlerimize saldırıyorlar" diye haykırıyordu. Bu hapishaneye saldırın, gelin ve kurtarın bizi, diyordu: "Elinize geçen bütün silahlarla bu hapishaneye saldırın! Hem onları, hem de bizleri öldürün!!! Biz çoktan buna razıyız. Burayı yerle bir edin! Hepimizin karnında onların piçleri var! Çoğumuz hamileyiz! Biz dünden ölüme razıyız." Ölümü isteyen bu kız, henüz çocuk yaştaydı. Yalvarıyor, ailelerimize ve ülkemize daha fazla zarar vermemek için ölmek istiyoruz, diyordu ısrarla. Bu mektubu okuduğumda içim isyanla dol-

muştu. Bu utancın Nur'a değil; işgalcilere, işkencecilere, işbirlikçilerine ve susarak ortak olanlara ait olduğunu Nur'a söyleyememenin, paylaşamamanın acısı birikmişti yüreğimde

Nur, bu mektubu 10 Nisan 2004'te yazmıştı. Mektup işkence ve tecavüzlerle ilgili ilk resmi bilgileri içeren ve General Antonio Taguba tarafından Amerikan ordusu için hazırlanan gizli raporda da yer alıyordu. Raporda video görüntüleri de vardı. Video kayıtları, Amerikan askerlerini "Iraklı bir kadın mahkumla cinsel ilişkiye girerken" gösteriyordu. Amerikan muhafızlarının çıplak kadın mahkumları kameraya çektiği ve fotoğrafladığı, bu "resmi" raporla da doğrulanmış oluyordu.

İşgalciyi tüm toplumsal değer yargılarını bir tarafa bırakarak teşhir eden bu yiğit hamile kadının fiilen kim tarafından öldürüldüğü bilinmiyor şimdi. Ailesi mi, yoksa işgalciler mi? Çünkü tecavüz mağduru kadınların kimi intihar ediyor, kimi bizzat işgal güçleri, bazıları da aileleri tarafından öldürülüyordu. İşgalin faturasını da her durumda mülkle, toprakla özdeşleştirilen; sonuçta her biçimde mal olarak görülen kadınlar ödüyordu.

Nur'un mektubundan aylar sonra, Ebu Garip Cezaevi'nden bir başka kadının sesi daha yükseldi; "Bu zindanda gün geçmiyor ki, bu domuz ve maymunlar sürüsünün azgın şehvetleri vücudumuzu yıpratmasın. Bekaretimizi bozdular" diyordu. Ve o da tıpkı Nur gibi halkına, din kardeşlerine sesleniyordu: "Ben din kardeşiniz (Fatima), bir günde 9 kez bana tecavüz ettiler. Bu zilleti tahayyül edebiliyor musunuz? Düşünün gözlerinizin önünde kız kardeşinize tecavüz ediliyor. Niçin benim de sizin kız kardeşiniz olduğumu tasavvur etmiyorsunuz?" Fatima da işkenceyi, tecavüzü, dayağı, aşağılanmayı anlatıyordu: Fatima da Nur gibi; bırakın tankı tüfeği, bize yönelin diyordu. Utançtan kurtulmak istiyordu. Fatima'nın mektubu elimi yaktı sanki, halkların yeminli düşmanı emperyalist kapitalizm yenilmeden aşımızın, aşkımızın, sevincimizin yarım ve kirli olacağını düşündüm. Sıcak yataklardan, sevgiliye gülümsemekten, çocuğunu kucaklamaktan utanmamak mümkün müydü bunlar olup biterken?

Tecavüz ve taciz, bilinçli bir ırkçı aşağılamayla koşturuluyor. Kadına tecavüz, ülkeye tecavüzle özdeşleştiriliyor. Irak'ta çoğu erkek tutsak gibi kadınlar da, hiçbir suçla itham edilmiş değil. Kadınlar, işgal güçleri tarafından aranan aile üyelerine karşı "pazarlık" malı olarak kullanılıyorlar. Seks kölesi yapılıyorlar. Öte yandan tıpkı Afganistan'da olduğu gi-

bi, Irak'ta da kadınlar ve onların hakları işgali meşrulaştırmak için araçsallaştırılıyor. Afganistan'ın işgali ve iktidarın tecavüzcü savaş ağaları güruhuna teslim edilmesi nasıl kadınların kurtarılmasını sağlamak diye sunulduysa, Irak'ta da aynı "kurtarma" edimi Saddam'ın zulmüne karşı yapıldı. Bush ve Blair'in Irak için tasarladıklarının merkezinde, "kadınların durumlarının iyileştirilmesi olduğu" propagandası Sivil Toplum Örgütleri eliyle pazarlandı.

Bu öyle bir özgürleştirme operasyonuydu ki, 100.000 sivil işgalciler tarafından öldürüldü. Ve İşgalcilerin Irak'taki İnsan Hakları Bakanı Muhammed Emin'in verdiği rakamlara göre 1 milyon Iraklı kayıp. Tecavüz ve taciz, açlık ve yoksulluk yüzünden fuhsa sürüklenme, özgürlük olarak karşısına çıkarılıyor Iraklı kadınların. Emperyalist işgalin misyonerleri olan Sivil Toplum Örgütleri,

kadınların özgürleştirilmesi gerekçeyle işgali meşrulaştıracak eylemlerde bulunuyor. Sözde, Iraklı kadınlara demokratik yaşamın gereklerini öğretmek için milyonlarca dolar tutarındaki fonları devreye sokuyorlar.

Feminist Sivil Toplum Örgütü mensubu Lesley Abdela; "Irak'ı yeniden yapılandırma planlarının Irak nüfusunun yarısından fazlasını dışlamasından" üzüntü duyuyordu. İşgal, onun için kurtuluş ve demokratik yeniden yapılandırma anlamına geliyordu. Lesley Abdela, kadınların bu sürece gerektiği gibi müdahil olamaması yüzünden uykusuz geceler geçirdiğini yazıyordu.

"Basra'nın kurtuluşunun hemen sonrasında, televizyonda İngiliz askeri komutanının bir grup papazı Irak'ın ikinci büyük şehrinin yönetimine yardımcı olması için atamasını izlerken; bir şeylerin bana tanıdık geldiğinin farkına vardım. Bosna, Kosova, Timor, Sierra Leone ve Afganistan'da olanların yankıları. Kadınların kendi toplumlarının geleceği üzerine yeni güç yapılarının ve tartışmalarının neredeyse tamamen dışında bırakıldığı bir ulusun yeniden doğuşunun en son örneğine tanıklık ediyordum",

diyordu Abdela, İşte sömürgeci feminizmin ta kendisidir bu! Basra sömürgeciler tarafından "kurtarılmıştır", işgal ordularının yanı başında tıpkı klasik sömürgecilik döneminde olduğu gibi, bir papazlar ordusu vardır. Ve onları da Sivil Toplum Örgütleri izlemektedir.

Amaç, nüfusun yüzde 55'ini oluşturan kadınlara, ülkenin yeniden doğma aşamasında yardım etmektir! Onlarca STÖ bunun için faaliyet göstermekte, Iraklı kadın gruplarıyla toplantılar yapılmaktadır. Birleşmiş Milletlerin 2000 yılında aldığı 1325 sayılı karar, barışın ilanı ve inşası tartışmalarının her aşamasında kadınlara yer verilmesi gerektiğini ifade etmektedir.

Ve bunun hayata geçirilmesi için uykusuz geceler geçirmektedir Abdela ve benzeri feminist kadınlar. Nur'un ve Fatima'nın uykusuz geceleri ile onlarınki temelden farklıdır. Ve bu durumda, Saddam sonrası dönem için; "Kadınlar sürecin yalnızca seyircileri değil, tam katılımcıları olmalıdır" sözü, Fatima ve Nur'un çığlıklarına ta-
kılıp kalmaktadır.

"Özgüleştirmeden" sonra Iraklı kadınların durumunu, Saddam rejimine de muhalif olduğu için Irak zindanlarında yatmış kadın yazar Haifa Zangana şöyle anlatıyor; "Güvensizlik ve kaçırılma korkusu Iraklı kadınları kendi evine hapsediyor. Elektrik ve sudan bile yoksun haldeyken, ülkelerinin Halliburton, Bechtel, Amerikan Sivil Toplum Kuruluşları, misyonerler, tüccarlar ve yerel işbirlikçileri tarafından nasıl yağmalandığını görüyorlar. Petrol yatağı bir ülkede gazyığı veya petrol almak için beş saat kuyrukta bekliyorlar; açlıktan çocuk ölümleri iki kat arttı. Yüzde 70'e varan işsizlik yoksulluğu, fahişeliği, kürtajı ve töre cinayetlerini körükliyor."

Özgürleşmeyi ve cinsler arası eşitliği kadınların yönetimde temsili olarak kavrayan feminist anlayış, tümüyle sakattır. Kadınların yönetime katılması, özgürlüklerin gelişmesine hizmet etmiyor. Yönetimleri daha insani kılmıyor. Fatima ile Nur'un tutsak

edildiği hapisaneyi ve aralarında kadınlar da olan işkencecileri yöneten bir kadın general; Guantanamo'daki X-Ray kampını ziyaret edip pek beğenen; Janis Karpinski idi. Irak'taki en yüksek rütbeli Amerikan istihbarat subayı olan ve esirler bırakılmadan önce durumlarını gözden geçirmekle sorumlu olan kişi, Tümgeneral Barbara Fast'tı. Ebu Garip cezaevinde Arap erkek tutsakları boynuna tasma bağlayarak dolaştıran ve işini bir zevk haline getiren er Lynndie England ve benzerleri ise; cinselleştirilmiş ırkçılığın bir parçasıydılar. Ve 2003 Ekim'inden bu yana işgali yönetmekten sorumlu kişi yine bir kadın; Condeleezza Rice'tı.

Emperyalist ve ırkçı bir saldırının arkasında yer alarak toplumsal cinsiyet eşitliği için mücadele edilemez. Çünkü toplumsal cinsiyet eşitliği için yapılan mücadele, tek başına adil ve eşitlikçi bir dünya yaratamaz. Sömürünün cinsiyeti yoktur. Emperyalizmin peşine takılmış feministlerin eylemi, niyetleri ne olursa olsun sömürgeciliğin meşrulaşmasına hizmet eder. Cinsel, ulusal ve toplumsal eşitlik mücadelesi bir bütündür. Biri eksik kaldığında diğeri geçersizleşiyor. Kız kardeşlerimiz Nur ve Fatima'nın cılgılığı bize bu gerçeği bir kez daha anımsatıyor.

İşkence altında kadın

Şükran Aydın bir Kürt kadını. 17 yaşında gözaltında tecavüze uğruyor. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Heyetine yaşadıklarını şöyle anlatıyor: "30 Haziran 1993 günü korucular ve güvenlik güçleri köyümüzü bastılar. Köy halkını meydanda topladılar. Beni, babamı ve yengemi PKK'ye yardım ettiğimiz gerekçesiyle köylülerin arasından çıkarıp gözaltına aldılar. Derik Jandarma Karakolu'na götürdüler. Gözlerimi bağladılar. "Eğer konuşmazsan sana tecavüz edeceğiz, şimdi nişanlısın, ama sana tecavüz ettikten sonra kimse seninle evlenmeyecek" dediler. Beni işkence yapılan odaya götürdüler, elbiselerimi çıkardılar. Asker olduğunu sandığım biri beni çıplak soydu. Yere yatırdı. Bağırمامı önlemek için ağzımı kapadı. Sonra tecavüz etti. Ağrılar hissediyordum ve vücudumdan kan akıyordu. Üzerimi giymemi söylediler. Görebildiğim tek şey, bir askerin pantolonunu giyiyor olduğu. Üç gün sonra serbest bıraktılar. Tecavüz olayını anlatmam halinde, beni ve ailemi öldüreceklerini söylediler." Şükran Aydın; AHİM'de Türkiye'yi işkence nedeniyle mahkum ettirdi. Şimdi evli ve çocukları var. Evlendikten hemen sonra hamile olduğunu anlıyor. Ve gazetelerin yazdığına göre, ilk çocuğunun adını Ezizet koyuyor.

Şükran Aydın'dan Gülbahar Gündüz'e bir süreçtir bu. Ve Şükran Aydın olayı, devlet tarafından gerçekleştirilen

cinsel taciz ve tecavüzün ne ilki, ne de sonuncusudur. 12 Mart, 12 Eylül rejimi ve Kürt savaşına uzanan bir çizgide işkence altında cinsel şiddet konusunda Türkiye'den de sayıyız örnek vermek mümkündür. İtirafçı işkenceci polis Sedat Caner'in anlattığı Zeynep Değirmenci'den Asiye Güzel Zeybek, Muhabbet Kurt ve Tuğba Gümüşi'ye sayısız genç kadın taciz ya da tecavüzü yaşadı. İşkenceci Sedat Caner, "fiili tecavüze rastlamadığını, ama cop ve şişe ile tecavüzün oldukça sık başvurulan bir yöntem olduğunu" söyledi itiraflarında. Konuyla ilgili görüşleri sorulan zamanın MDP başkanı ve kontrgerillacı general Turgut Sunalp; "Koç gibi delikanlılarımız var. Ne diye cop kullanalım?" sözleriyle tarihe geçti.

1990'lı yıllarda adli suçlular da gözaltında tecavüz mağdurları arasında katıldı. 23 yaşındaki Leyla Karaluk adlı tutuklu kadına, Siverek adliyesinden Urfa Kapalı Cezaevine geri götürülürken ring aracında tecavüz edildi: Tarih 13 Temmuz 1994'tü. 8 Mart 1999'da, İskenderun'da o zaman 19 yaşında olan Fatma Deniz Polattaş ve 16 yaşındaki Nazmiye Ceren Salmanoğlu adlı iki genç kız, PKK lehine gösteri yaptıkları gerekçesiyle gözaltına alındı. İşkence gördüler ve coplu tecavüze uğradılar. Tecavüz suçlularından biri kadındı. Suçluların savunma avukatları da yine işkencecileri savunmakla meşhur bir kadın; Nilgün Duman. 10 yaşında iken 4 ay boyunca tecavüze uğrayan Diyarbakırlı R.K da bu coğrafyadan bir Kürt kızı idi. 1994 yılında 17 yaşındayken

gözüne alınıp tecavüze uğrayan ve bu duruma karşı mücadele ettiği için tahliyesinden sonra tekrar tekrar gözüne alınıp da pek çok polis tarafından defalarca tecavüze uğrayıp hamile kalan M.F. de öyle.

Kuşkusuz tecavüz, savaş koşullarında olduğu gibi işkence altında da uygulanan bir saldırı politikasıdır. Kadın siyasi tutukluların cezai amaçla cinsel olarak köleleştirilmesine dünyanın her yerinde rastlanır. Ama Latin Amerika ve Türkiye benzeri ülkelerdeki devletlerde uygulamalar daha da dikkat çekicidir. Bu ülkelerde baskı ve sömürüye karşı mücadele eden kadınlara, örgütlü biçimde işkence ve devlet terörü uygulanmıştır. Kadınlara yönelik eziyetlerin biçimi, devlet işkencecilerinin; bilgi alma, itiraf etmeye zorlama ya da cezalandırması biçimindedir. Bu işkencelerin her aşamasında “kadınlık durumu” öne çıkarılır. Bir kadın siyasi tutuklunun bedenine ve bilincine yönelik cinsel saldırıların ortak niteliği, benlik duygusunun parçalanması ve kadınlık gururunun bilinçle ayaklar altına alınmasıdır. Kadın, kutsallık halesinden sıyrılır. Ve ikinci cins rolü iyice derinleştirilir. Kadınlar, kendi toplumsal kimlikleri nedeniyle sorgulanır. Eş, ana ve sevgili olma durumu ona karşı kullanılır. Bu durumda sistem, düşmanı olarak gördüğü erkeğin malı ve onun benliğinin bir uzantısı olarak işkence eder kadına. Bu durum, erkeğe olduğu kadar, kadının içselleştirdiği kendini algılayış biçimine de saldırdır. Kadın, kendini kirli ve işe yaramaz hisseder. Asiyi özgülünde olduğu gibi, kimliği paramparça olur.

İşkence merkezlerinde, hatta tutukevlerinde tutukluların acı duygularını arttırmak, gücünü zayıflatarak benliğini parçalamak amacıyla acı duygusu yanında, zihinsel eziyet de çekirtilir. Gerçek, işkenceciler tarafından tanımlanmış ve oluşturulmuştur. Belirsizlik egemendir ve kendi günlük hayatı üzerinde hiçbir denetimi yoktur. Ancak kadına yönelik işkencenin özgünlüğü, onların cinsel kimliğinin de yok edilmek istenmesidir. Kadın siyasi tutuklulara uygulanan cinsel şiddet onları sorgulama, denetleme ve cezalandırmada bir kilit unsurdur. Muhafız ve siyasallaşmış kadınlara cinsel işkence yapılmasının nedenlerinden biri de, kadın olarak bir karşı duruş sergilemiş olmalarıdır. Böylece onlara geleneksel rollerine geri dönmeleri gerektiği hissettirilir. Saygı görmelerini sağlayacak rolün bu olduğu kafalarına kakılır. Kültürel olarak tanımlanmış kadın modeline ilişkin kavramlar, kadının kendini algılayışının önemli bir parçasıdır. Varlığının her düzeyinde ya-

pılan saldırı, onu bu nedenle çözebilir. Ve, iki anlamda da kendisine olan saygısını yok eder.

Latin Amerikalı işkencecilerin, işkence yöntemleri arasına hayvanları da dahil ettikleri bilinmektedir. Vajinalarına fare sokulması sonucu bazı kadınların yalnız bedensel sağlığı değil, ruhsal sağlığı da bozulmuştur. Şili’de bir çok siyasi kadın tutuklunun eğitilmiş köpeklerin saldırısına uğradığı bilinmektedir. Bu yolla işkenceciler, kadınların kendi vücutlarından utanç duymalarını ve tiksindirmelerini sağlamaya çalışmışlardır. Kadınlara tecavüz edilmesi de benzer oyunun bir parçasıdır. Bu durumda kadın, yoldaşlarına ve sevdiklerine verilecek zararın ortağı haline getirilmekte, aynı zamanda sözde erkeği çözen rolüne düşürülerek suçluluk duygusu yaşaması, kendini işkenceci ile işbirliği yapmış olarak görmesi sağlanmaktadır. İşkencede tehdit unsuru olarak çocukların kullanılması ve hamile kadınlara yapılan işkence de, daima eziyetlerin ve kadın kimliğine saldırının bir parçası olagelmıştır.

Bu tür işkence, yalnız kadını değil, birçok kuşağı etkileyen ve psikolojik olarak zarar veren bir yöntem olduğu için seçilmiştir. Arjantin’de hamile siyasi tutsakların doğurması sağlanmış ve sonra anneler ölüme gönderilirken, çocuklar işkencecilere ve cunta ileri gelenlerine evlatlık verilmiştir. Arjantin’in kayıplar dönemini anlatan ünlü “Resmi Tarih” filmi de böyle bir öyküyü anlatır işte. Plazo de Mayo büyükanneleleri, torunlarını bulmak için hala mücadelelerini sürdürmektedir. Bu fiil, işkencecinin yalnız zalimliğini değil, giderek hastalıklı hale gelen kişiliğini de yansıtmaktadır.

Cinsel işkence mağdurları, diğer işkence mağdurlarına göre durumlarını açıklamada ve hesap sormada daha çekiniktirler. Ancak mücadele ve müdahaleler, sorunun aşılması yolunda yavaş da olsa adımlar atılmasını sağlamıştır. Gözüne alınıp Cinsel Taciz ve Tecavüz Kurultayı başta olmak üzere yürütülen mücadele, mağdurların daha açık bir tutum alması üzerinde etkin olmuştur. İster kirli savaş ve etnik temizlik yöntemi olsun, ister politik tutsaklara uygulansın; tecavüz başta olmak üzere cinsel şiddet, insanlığa karşı işlenen suçlar kapsamına girmektedir. Ve bu suçlarda, uluslararası hukuka göre zaman aşımı yoktur. İşkencecilerin ve tecavüzcülerin teşhiri ve yasal yollara baş vurma konusunda titiz ve uyanık olunmalı, nerede yaşanırsa yaşansın bu insanlık suçuna karşı mücadeleye katılmak bir gereklilik olarak görülmelidir.

Kuşkusuz dilin ataerkil karakteri bile, kadın cin-

sine karşı ayrımcı tutum ve şiddetin doğallaştırılmasına hizmet ediyor. Tüm küfürlerin kadın cinselliği üzerinden dillendirildiği düşünülürse başkasının anasını, bacısını, karısını, kızını sıraya dizme fiilinin ne kadar doğallaştırılmış olduğu ortaya çıkıyor. Böyle bir toplumda “ortak olmanın” çerçevesinin epeyce genişleyebileceğini düşünmek gerekiyor. “Hukuk; o muhteşem eşitlikçiliğiyle, köprü altında yatmayı, sokaklarda dilenmeyi ve ekmek çalmayı yoksullara da varıllara da aynı biçimde yasaklar” demişti Fransız romancı Anatole France. Yasalar karşısında her tür tecavüz mağduru kadının durumu tam da böyledir. Bu yüzden susmamak, tanıklık etmek, teşhir etmek başta devrimci ve muhalif mağdurlar olmak üzere en temel görev sayılmalıdır. Tecavüz ve taciz eğer hâlâ egemenlerin aşağılama, cezalandırma ve boyun eğdirme politikalarının bir parçası olabiliyorsa, bunda geleneksel suskunluğun payı unutulmamalıdır.

Büyük ütopyacı Fourier; “Toplumsal ilerleme ve çağ değişimleri, kadınların özgürlüğe doğru ilerleyişiyle orantılıdır. Toplum alanında gerilemeler ise kadınların özgürlüğünün azalmasıyla gelir. Kadın imtiyazlarının genişlemesi, tüm toplumsal ilerlemenin temel ilkesidir” demişti. Kadın erkek ilişkilerinde geline düzey, insanın doğal davranışının ne derece insanlaştığının bir göstergesidir. Yaşadığımız toplumda kadının düşürüldüğü insanlık dışı hallerin bize yansıyan yüzü, toplumsal gerilemenin ulaştığı düzeyi kavramak bakımından dikkat çekicidir.

Kuşkusuz özel mülkiyet düzeninden kaynaklanan zihniyet, kadını nesneleştirmiştir. Nesne-eşya ise onu elinde bulunduran ve onu tüketenindir. Bu durumda fiziksel ve ruhsal bütün duyguların yerini sahip olma duygusu almaktadır. Kadın-erkek ilişkileri konusunda özellikle böyledir bu. Kısaca tecavüz ve sahip olma arasındaki bağlantıya dikkatimizi çekmek isterim. Geçerken söyleyelim, kadın erkek ilişkisinin erkek tarafından bilinç altında bir mal edinme olarak görünmesi, kişisel gibi görünen pek çok sorunun kaynağıdır.

Geleneksel rolleri benimsemek, sanıldığı kadar masum olmamaktır asla. Tıpkı ikiyüzlülükle, korkaklıkla, susup görmezden gelmekle açıkça onaylamanın sınırının inceliği gibi. “İnsanları ancak hayvana yakışan bir durumda bırakırsak, ya isyan eder ya

da hayvanlığa kapılırlar” demişti Engels. Şimdi buradayız. Bu yüzden umutsuzlar ne derse desin, hedef sosyalizm. Yani insan kalmak, yani insan olmak. Her zalimlik karşısında biraz daha umutlu, biraz daha insan; yani, biraz daha kavgacı olmamız gereken zamanlardayız.

Kadına karşı şiddet, kadına karşı ayrımcılığı kurumsallaştıran ataerkil ilişki sistemini sürdürmede baş vurulan evrensel bir araç olagelmıştır. Kadınların kendi yakınları tarafından dayak, tecavüz, işkence, öldürme gibi fiillere maruz bırakılmaları yakın zamana kadar özel yaşam ve aile mahremiyeti içinde algılandığı için insan hakları mücadelesinin dışında kalmıştır. Şiddetin kadın mücadelesinin konusu olmasıyla ki, anlayışlar ve yasalar düzeyinde bazı gelişmeler sağlanmıştır. Kadına yönelik şiddet, egemen ilişkilerin temelinde yatan eşitsizliklerle ilişkilidir. Ve diğer hak ve özgürlüklerin ihlalinin bir sonucu olarak evde/sokakta; savaşta/barışta; devletin ya da özel aktörlerin elinde sürdürülmektedir. Bu nedenle kadınların yürüttüğü mücadele çok yönlü olmak durumundadır.

Kadınlara yönelik şiddete karşı yürütülen mücadele, kadınları ikinci sınıf insan olarak örgütleyen ve onları metalaştırıp şiddetin nesnesi haline getiren kapitalist/ataerkil düzene olduğu kadar, onun bir sonucu olan militarizme ve şovenizme de yönelmelidir. Çünkü militarizm, insanların şiddeti ve ataerkiyi norm olarak kabul ederek toplumsallaşmasında en etkili rollerden birine sahiptir. Ve dışarıdaki militarizm, her zaman içerde ev içi şiddeti doğurmaktadır. Irak’tan Afganistan’a, Filistin’den coğrafyamıza, oradan ABD’ye mücadeleyi ortaklaştıran bir gerçektir bu. Kapitalizme ve emperyalizme karşı devrimci mücadeleyle birleştirilmediğinde haklar düzeyinde her kazanım, geçici ve eksik kalacaktır. İnsanlık onunun işkenceyi ve cinsel şiddeti yenmesi, ancak mücadele ile mümkün olacaktır. Bu coğrafyada adları ŞE, MF ve BO olan pek çok kadın vardır. Mücadele, onları birer rumuz olmaktan çıkarak, kirliliği ve utancı çoğu iyi aile babası ya da annesi olan gerçek sahiplerinin yüzüne çarpacak bilinç yükselmesi yaratacaktır. Bu inançla, mücadeleye katılma yürekliliği gösteren tüm kadınları, gecenin evinde yangın çıkarmaya çağırıyorum. ■

Yüksel Akkaya'ya yanıt

Gecekonduları Niye Savunmalıyız?

-Elif Yıldırım-

“Bir devrimci sosyalist için gecekonduları savunmak, büyük bir çelişki olmanın ötesinde büyük bir yanıltır. Bu nedenle devrimci sosyalist hareketin gecekondu politikası tartışılmalı, eleştirilmeli, daha doğru bir politikanın benimsenmesi için sorun açıkça ortaya konmalıdır.”

Bu satırlar, Yüksel Akkaya'nın “Gecekonduları Niçin Yıkmalıyız?” başlıklı yazısından alınmıştır. Paragraftan ve başlıktan da anlaşılacağı üzere yazı gecekonduların yıkılmasının gerekliliğiyle, devrimci ve sosyalistlerin sorunla ilişkilenmelerinin, ideolojik ve politik eleştirisi üzerine kurulmuştur. İlk olarak Sendika.org'da yayımlanan bu yazı, Kızıl Bayrak dergisinde de basılmıştır. Akkaya, ayrıca, yazısına yönelen kimi eleştirileri yanıtladığı ikinci bir yazıyı da Sendika.org'da yayımladı.

Özellikle son yıllarda, devletin gecekondu bölgelerine dönük yıkım saldırısının artmasıyla birlikte gecekondu direnişleri ve barınma/konut meselesi tartışılmaya başlandı. Burjuvazinin, emekçilerin barınma hakkına yönelen gecekonduları yıkma po-

litikasının güncel olduğu bir dönemde bu yazı, yıkım karşıtı mücadeleyi bulanıklaştırmayı hedefleyen bir içerik taşımaktadır. Emekçi kitlelerle burjuvaziyi karşı karşıya getiren barınma sorunu temelindeki bu çatışma sosyalistlere de emekçilerle yan yana olma ve onlara öncülük etme görevini dayatmaktadır.

Akkaya gecekondu olgusunu yanlış tanımlıyor: “Konut sorununa burjuvazinin bulduğu çözüm, gecekondu olmuştur. Sağlıklı bir yaşam sağlayacak olanaklardan yoksun olan bu gecekondu konutlar zamanla işçi sınıfının mücadelesinin önündeki engellerden birine dönüşürken, ücretler üzerinde olumsuz bir etkide de bulunmuştur.”

Gecekondu ülkemizde, burjuvazinin bulduğu bir çözüm değil, aksine emekçilerin barınma sorunlarını çözmek için kendilerinin yarattıkları bir çözümdür.

Kapitalizmin gelişmesiyle birlikte emekçi köylülük, kırlarda yaşayamaz hale gelip köylerini terk ederek milyonlarca işsiz olduğu büyük kentlere

göç etmek zorunda kalınca kentle kır arasındaki çelişki derinleşmeye başladı ve konut sorunu kendini dayattı.

Göç eden yüz binlerce emekçi, kendi barınma sorunlarını kendileri çözmüşlerdir. Çünkü konut darlığı burjuva toplumun zorunlu ürünüdür. Kapitalizm, emekçilerin barınma sorunlarını çözemez. Kapitalizmde emekçi yığınlar bakımından olası en ileri çözüm gecekondudur. Çünkü söz konusu olan; bin, beş bin, on bin emekçi değil, yığınlar halinde kente gelen milyonlarca emekçidir.

Kapitalistler bu emekçi yığınlarına sağlıklı, insanca yaşanabilir konutlar sağlayamaz. Konut yapımı ve satışı sermaye için önemli bir kâr alanıdır. Düşük ücretli konut onun iştahını gidermeyecektir. Sermaye için tercih edilebilir konut tipi çok insanın ihtiyacını karşılayan ucuz konutlar değil, az sayıda insanı kapsayan yüksek fiyatlı lüks konutlar yapmaktır. O yüzden de emekçiler bu konutların kapsama alanının dışında kalırlar. Kapitalistler, lüks konutların yapımına yöneldikleri için ve dahası kapitalist düzenin koşulları işçilerin normal yollardan ev sahibi olmasını çok güçleştirdiği için, emekçi yığınları kendi sorunlarını fiilen çözmeye yönelirler. Devletten fiili olarak aldıkları arsalara kurdukları gecekondularla birer barınak yaratmışlardır.

Aynı zamanda ücretleri düşürücü bir rol oynadığı için burjuvazinin uzlaşmak durumunda kaldığı bu durum, bugün tekelci burjuvazinin kent rantı için duyduğu açlığın önünde bir engele dönüşmüştür. Kentin yeniden yapılandırılması, sermayenin büyümesi için temel alanlardan birisi haline gelmiştir. Ve böylece, tekelci burjuvazi, emekçilerin fiilen aldığı barınakları onlardan geri almak için sert bir sınıf savaşımına girişmiştir. Bundan dolayıdır ki gecekonduların yıkımlarına karşı mücadele bir sınıf mücadelesidir.

Giderek büyüyen şehirlerde açığa çıkan gecekondular sınıf mücadelesi geliyor. Bu direnişler, esas olarak işçi sınıfının merkezinde durduğu politik bir hareket açığa çıkartıyor. Ancak Akkaya,

Akkaya gecekondular olgusunu yanlış tanımlıyor: "Konut sorununa burjuvazinin bulunduğu çözüm, gecekondular olmuştur. Sağlıklı bir yaşam sağlayacak olanaklardan yoksun olan bu gecekondular zamanla işçi sınıfının mücadelesinin önündeki engellerden birine dönüşürken, ücretler üzerinde olumsuz bir etkide de bulunmuştur." Gecekondular ülkemizde, burjuvazinin bulunduğu bir çözüm değil, aksine emekçilerin barınma sorunlarını çözmek için kendilerinin yarattıkları bir çözümdür.

"gecekonduların sınıf mücadelesini engellediği" yapay tezinden hareketle, bize bu canlı ve gerçek sınıf mücadelesine ilgisizliği öğütüyor.

Gecekondular ve ücret

"Gecekondular yıkılmıyız. Çünkü, gecekonduların mülkiyeti sermayeye ücretleri düşük tutma olanağı sunmakta, emekçileri sınıf mücadelesinin dışına düşüren etkenlerden biri olmaktadır."

Bu tez, Akkaya'nın yazısının can damarıdır. O, bize geniş yığınların düşük asgari ücretle gecekonduların sahibi oldukları için razı olduklarını, gecekondular olmasa, ücret için

mücadelenin büyüyeceğini anlatıyor.

"Gecekondularda oturmayıp, bu yüksek kira bedelini ödeyen bir emekçi için bugünkü asgari ücret asla kabul edilebilir ücret olmayacak, böylece ücret temelinde başlayan bir çıkar çatışması, sınıf mücadelesinin de önemli kaldıraçlarından biri olabilecektir."

Peki, ücret nedir? İşgücünün fiyatıdır. Ücret, işçinin işgücünü yeniden üretmesinin maliyetiyle belirlenir. İşçinin beslenme, üreme, yeniden kendisini üretime hazırlamak için gereken asgari temel gereksinimiyle ölçülür. Dolayısıyla işçi kitleleri gecekonduların sahipliğinden kiracı konumuna düşerlerse, ücretlerde de buna denk gelen bir artış er ya da geç olur. Bu doğrultuda bir mücadelenin zemininin doğacağı da doğrudur. Ancak bu artışın işçi sınıfına faydası nedir? İşçiler gecekondulardan çıkıp kiralara geçerlerse, bu ücret artışından faydalanan işçiler değil ev sahipleri olur. Kiraya çıkan işçi, ücretindeki artışı 'elini sürmeden' götürüp ev sahibine verecektir. Patronun kestiği konut bedeli bu defa ev sahibine ödenir. Büyük ve orta burjuvazinin cebinden çıkan para, ev sahibi küçük burjuvaların cebine girer. Başka bir yan ise, kirada oturan işçide işten atılma korkusu daha fazla ağır basacağından sokakta kalmamak için ağır iş koşullarına daha fazla boyun eğecektir.

Akkaya'nın gecekondular yıkılırsa, yüksek kira meblağı karşısında emekçilerin ücret temelli başlatacakları mücadelenin sınıf mücadelesinin kaldıracı

olacağı fikri, ekonomist bir bakış açısını yansıtır. Akkaya böylece politik bir soruna ve politik bir kitle hareketine ekonomik bir görüş açısının penceresinden bakmaktadır.

Diğer yandan, Akkaya'nın 'sınıf mücadelesi' kavramı da dardır ve sendikal alanla sınırlanmıştır. Sınıf mücadelesini ekonomik mücadeleye indiriyor. Ülkemizde gecekonduların mahallelerinin kuruluşu ve yıkım karşıtı direnişler, sınıf mücadelesinin bilfiil önemli bir alanını oluşturmuştur. Bu yaşamsal bir sorun etrafında direnişler yaşanmış, çeşitli mahallelerin halkı çocuk, genç yaşlı, kadın erkek barınma haklarını savunmak için aynı barikatta yana gelmiştir. Mücadelelerle kurulan bu gecekondular, aynı zamanda devletle devrimci hareket arasında otorite mücadelelerinin sürdüğü alanlar olmuştur. Emekçilerin yaşam alanları olan bu bölgeler onların örgütlü tarzda sistem karşıtı tepkiyi de büyüttükleri ve mücadeleye dönüştürdükleri mahallelere dönüşmüştür. Özellikle, '80 öncesinde örgütlü ve komünal bir yaşamın ve emekçi kültürünün hakim olduğu mahalleler doğmuştur bu mücadelelerden.

Akkaya, Kentsel Dönüşüm saldırısının aynı zamanda ilerici-emekçi geleneklerin biriktiği semtleri –sınıf mücadelesinin bu mevzilerini– dağıtmayı amaçladığını da görmüyor. Burjuvazinin saldırısının bu özgün yanını da analiz edemiyor.

İnsanca yaşanacak konut için sosyalist kent

Akkaya, gecekonduyu sağlık açısından da tartış-

mak gerekir, diyor. “Gecekonduları yıkmalıyız. Çünkü, gecekondular sağlıklı barınma yerleridir ve emekçiler burada yaşamayı hak etmemektedir.”

Evet gecekondular sağlıklıdır. Bugün gecekondular direnişlerinde halkla birlikte direnen komünistler de bunun farkındalar ve emekçilere böyle bir yaşamı reva görmüyorlar, göremezler de. Fakat kapitalizm koşullarında gecekonduların yıkılması demek kirada zor şartlarda yaşamak demektir. Her ay sonunda kirayı ödeme kabusunu yaşamak demektir. Dahası, yakın zamanda, Güzeltepe'deki kirada oturdukları evleri yıkılan ve duraklarda yaşamak zorunda kalan emekçilerin hikayesinde de görüldüğü üzere gecekondular, emekçiler için ucuz kiralık ev anlamını da taşımaktadır. Gecekonduda kirada oturan Güzeltepeliler emekçiler, evleri yıkıldığında başka bir yerde kirada oturamadıkları için uzun süre sokakta kurdukları barınakta yaşamak zorunda kaldılar. Aynı zamanda gecekondular, bu koşullarda işçi için bir sosyal güvencedir de.

Tabii ki sosyalist iktidar koşullarında kapitalizmin kenti de, bu kentin emekçilere reva gördüğü insanca olmayan sağlıklı yaşam koşulları da kökünden değişecektir. Sosyalizm, emekçi yığınların konut sorununa insanca yaşanacak bir çözüm bulabilecek yegane alternatiftir.

Sosyalizm, kapitalist kenti ve tabii onun bir unsuru olan gecekonduyu da yıkacak ve yeni bir kent kuracaktır. Ancak biz Akkaya'nın yazısında sosyalizmi de, sosyalist kenti de bulamıyoruz! Onun tüm

tartışması kapitalist düzenin sınırları içinde cereyan ediyor.

Akkaya'nın anlamadığı nokta, gecekondular karşıtı direnişlerde emekçilerin bir mevzisinin burjuvazinin saldırılarına karşı savunulduğudur. Tıpkı devlet sektörü işçilerine KIT'lerde çalışarak maruz kaldıkları sömürüyü 'reva' görmediğimiz gibi, varoşların yoksul gecekondular mahallelerinde yaşarak maruz kaldıkları yaşam koşullarını da 'reva' görmüyoruz. Ama, tıpkı özelleştirmelere karşı hakları ve işleri için direnen emekçilerin direnişlerine burun kıvrmadığımız, omuz başlarında yer aldığımız gibi, gecekondular direnişlerinde de yer alıyor. Ancak proletarya iktidarı ele geçirdiği, yeni bir kent kurmaya giriştiği, dolayısıyla emekçi kitlelerine gecekondulara aşan bir konut olanağı sunmaya yöneldiği koşullarda, ancak bu koşullarda, emekçilerin gecekondularda ısrar etmesi 'gerici' bir tutum olur. Akkaya'nın "Gecekondular, devrimci, sosyalist barınma hakkının düşmanıdır" tespiti ancak o koşullarda bir anlam ifade edebilir.

Akkaya'nın çözüm önerisi nedir?

"Yapılması gereken, gecekondularda yaşayanlara insanca yaşayacak, mülkiyetini edindiği değil düşük kira ile oturacağı sağlıklı konutların yerel yönetimlerce yapılmasının mücadelesinin verilmesidir."

"Bugün yapılanın tersine emekçilere sağlıklı bir konutta barınma hakkı sağlamak için merkezi yönetim ile yerel yönetimler üzerinde bir baskı uygulayarak düşük kiralık konutlar üretmeleri savunulmalıdır. Böylece, merkezi ısıtma sistemi ile ısınma sorunu ve sıcak su sorunu çözülecek olan bu konutlarda, yeşil alan ve dinlenme yerlerinin de oluşturulması ile daha yaşanabilir bir ortam sağlanmış olacaktır."

"Gecekondularını savunmak için platformlar kurmak yerine, gecekondularını ortadan kaldıracak politikalar temelinde yürütülecek bir mücadele için, sınıf mücadelesinin maddi temellerini oluşturmak ve ileriye taşımak için platformlar kurmak gerekiyor."

Yani anlayacağımız, Akkaya'nın çözüm umudu sosyalizmde değil, burjuva düzenin belediyelerinde. Eğer yerel yönetimleri kapitalist sistemin bir parçası görmüyorsa, o da Akkaya'nın büyük yanılgısıdır. Yerel yönetimler burjuva kent politikasının

uygulama merkezleri ve kent rantının dağıtım merkezleridir. Dahası bu yerel yönetimler, bizzat yıkım saldırısının uygulayıcılarıdır. Eğer Akkaya yaptığı öneri üzerinde ciddi düşündüyse, sadece İstanbul'da 5 milyon civarında emekçiye –ve daha da kırdan göç edecekler– belediyelerin "sağlıklı" ve "düşük kirali" konutlar sağlamasını önerdiğini fark etmiştir. Bu önerinin kapitalist düzen koşullarında uygulanabileceğini iddia etmek kapitalizm hakkında hayaller yaymaktan başka bir anlama gelmez. Akkaya'ya sadece İzmit ve Adapazarı'ndaki depremzedelerin kalıcı konutlar için kaç yıl beklediğini anımsamasını öneririz.

Akkaya'nın bu önerisinin bugünkü koşullar altında varabileceği yegane yer, AKP'nin 'Mortgage' planına yedeklenmektir. AKP de emekçilere diyor ki, gelin KIPTAŞ-belediye konutlarına, 'mortgage' ile kira öder gibi ev sahibi olun. Böylece emekçileri ev sahibi iken borçlu durumuna düşürüyor. Asgari 10 yıllık borcun altına sokuyor.

Akkaya'nın çözümleri kapitalizmin sınırını aşmadığı için sunduğu öneriler de o sınırın içinde dönüp duruyor. Kapitalizmin en çok geliştiği ülkelerden Fransa'da göçmen emekçilerin televizyonlara da yansıyan barınma koşulları, konut sorununun kapitalizmde çözümünün mümkün olmadığını ortaya koymaktadır. Hele de, neoliberal ekonomi politikalarıyla emekçilere dönük tüm sosyal hakların kısıtlandığı böyle bir dönemde.

Hele Akkaya'nın bu önerisini "sosyalist toplumun kuracağı barınma hakkının nüvelerini içeren proje" olarak sunması, daha da büyük bir teorik yanılgıya işaret ediyor. Kapitalist düzen altında herhangi bir alanda "sosyalizmin nüveleri" oluşturulamaz. Kapitalizm, toplu belediye konutlarını da kendi üretim tarzının içeriğine uydurur. Kapitalizm altında sosyalist nitelik taşıyan herhangi bir iktisadi öge olamaz.

Akkaya'nın "üç katlı apartmanlardan oluşan, merkezi ısıtmalı, yüzme havuzlu" vb. konutları, emekçi kitleleri için ancak sosyalist kentte mümkün olabilir. Konut sorununa "burjuva çözüm"ün eleştirisi ve bir "proleter çözüm" tartışması da ancak iktidar sorunuyla ilişkili olarak bir anlam kazanabilir. ■

Emeğin Sonu mu?

-Eugenio Gastiazoro-
Çeviren: Haydar Özkan

Burjuva iktisatçıların çoğunluğu, sanki işsizlik, bilimsel-teknik gelişmenin zorunlu bir sonucuymuş gibi, “teknolojik işsizlikten” söz ediyorlar. Bunların arasından bazıları ise, sanki kapitalist sistem emeğin sömürsü olmadan yaşayabilirmiş gibi, “emeğin sonu”ndan söz ediyorlar.

Bu iktisatçıların karşı-korusu, ücretli emekçilerden bahsedecekleri durumda, sadece kol emeğiyle çalışanlardan bahsediyorlar. İşgücü yerine kol gücünden söz ediyorlar. Böylece, kapitalist sistemin alım-satımı üzerine kurulu olduğu işgücünü, yok saymaya ya da görmezden gelmeye çalışıyorlar. Bu yoldan, işçi sınıfının sayıca azaldığını söylemeye çalışıyorlar. Daha da önemlisi, işçi sınıfının, tüm sistemin dayandığı güç olarak önemini yitirdiğini iddia ediyorlar.

Sınıfın birincil tanımı, yapılan işin tipine göre (kol veya zihin emeği, ağır veya hafif iş) değil, işin cereyan ettiği toplumsal ilişkiye göre yapılır. Ücretli emek yoksa sermaye de yoktur; işçi sınıfının önemini sayısı değil, sistemdeki işlevi belirler. Ve kapi-

talist üretim ilişkileri hakim olduğu sürece, işçi sınıfı üretim sisteminin ve sermayenin değerlendirilmesinin birincil dayanağı olarak kalır; sayısı ister artsın ister azalsın.

İşçinin karakteri, makine değiştiği için değişmez, bu karakter, işçinin makine karşısındaki tabii konumu ile belirlenir. Robotun sahibi olması başka bir durumdur; robotla, robotun sahibine işgücünü (çalışma kapasitesini, birikmiş bilgisini vb.) satarak, emek zamanını onun için harcayarak ilişki kurması başka bir durumdur. Bu ikinci durumda kavga, fazla emek zamanının üzerinde kopacaktır. Robot, daha kısa süre çalışmaya, işgününün kısalmasına imkan verir; ama sermaye, değerlendirilmek için, fazla emek zamanını artırmaya ihtiyaç duyar, iş gününü aynı tutmaya veya uzatmaya çalışır. “Teknolojik işsizlik” denilen şeyi yaratan, işte kapitalizmin bu ilişkisidir.

Kapitalizmin temel ilişkisi olan ücretli emek sorgulanmadığı için, “teknolojik işsizlik”, ancak bir “refah devleti” tarafından hafifletilebilecek doğal bir

sonuç, bir kader gibi görülüyor. Bu görüş, egemen sınıfların devletini bir hakem olarak gösteriyor. Bu yanlış bir çözümdür; çünkü bir sorunu, o sorunun kaynaklandığı sistemin içinde çözmeye çalışmaktadır.

Sistemin bir hastalığı

Toplumsal üretici güçlerin olağanüstü geliştiği bir dönem-deyiz ve bu üretici güçler, kapitalist üretim ilişkileriyle çatışıyor. Kapitalizmin tüm konjonktürel hastalıkları derinleşiyor, her seferinde bu hastalıklar daha açık hale geliyor. Tıpkı “yapısal işsizlik” denilen durumda olduğu gibi.

Çelişki şu ki; sermaye değerlenmek için canlı emeğe ihtiyaç duyar ve fazla emek zamanına el koyar. Bu yüzden, işgününü uzatmaya ihtiyaç duyar. Tercih, daha az sayıda insanı daha uzun süre çalıştırmak olur, emek zamanını daha fazla insan arasında yeniden bölüştürmek değil; çünkü bu, onun el koyduğu fazla emeği azaltır.

İş günü üzerine tartışma, somut olarak budur. Kısacası, bu, kapitalizmin temel çelişkisinden kaynaklanmaktadır. Teknoloji, çok daha fazla ölü emeğin çok daha az canlı emekle harekete geçirilmesine olanak tanımaktadır ve sonuç olarak, iş gününün kısaltılmasını mümkün kılmaktadır. Fakat, aynı zamanda, sermaye, canlı emeğin kullanımını sonucunda oluşan fazlaya el koymaya da ihtiyaç duyar. Bu yüzden iş gününü uzatmaya uğraşır, istihdam ettiği daha az sayıda insanı, daha çok çalıştırır.

Görölmek istenmeyen

Şimdilerde burjuvazinin ideologları görünümle-re takılıp kalıyorlar. Diyorlar ki; işsizlik ortaya çıkıyor çünkü, bir işçiye yeni bir iş yaratmak için çok büyük bir yatırım gerekiyor. Doğrusu, çok küçük bir canlı emekle devasa bir ölü emeğin harekete geçirilebildiğidir. Bu gerçekte, işçinin yabancılaştırılmasına işaret eder; yani işçinin, sınıf olarak ürettiği ürünle kurduğu yabancılaştırılmış ilişkiyi ortaya koyar. Çünkü bu ölü emeği de onun sınıf kardeşleri üretmektedir. Bu gelişkin makineler, başka işçiler tarafından yapılmaktadır.

Kısacası; işsizlik, ne doğal bir sonuç, ne de bilimsel-teknik gelişmenin kaçınılmaz bir sonucudur; hüküm süren kapitalist sistemin yasalarının işleminin sonucudur. Bugün, bilimsel-teknik gelişmeyi

Karl Marx, 1844'te “Evrensel tarih denilen şey, insanın, insan emeği tarafından üretilmesinden başka bir şey değildir” diye yazmıştı. Bundan dolayı, emeğin güvencesizleştirilmesi ve milyonlarca insanın işsizlik koşullarına itilmesi; insanı, vazgeçilmez konumu olan üretici pozisyonu içinde çürütür ve tüm toplumsal yaşamı çürütür.

yöneten bu sistem altında bu gelişme, emekçilerin yararına sonuçlar vermeyecek, yalnızca sermaye birikimini büyütecektir. Sonuç olarak, ücretli emeğin daha fazla sömürülmesine neden olacaktır.

Karl Marx, 1844'te “Evrensel tarih denilen şey, insanın, insan emeği tarafından üretilmesinden başka bir şey değildir” diye yazmıştı. Bundan dolayı, eme-

ğin güvencesizleştirilmesi ve milyonlarca insanın işsizlik koşullarına itilmesi; insanı, vazgeçilmez konumu olan üretici pozisyonu içinde çürütür ve tüm toplumsal yaşamı çürütür. Aynı zamanda, kapitalizm altında, işçilerin çürümesi ve yoksullaşması, Marx'ın yazdığı gibi. “emeğin ve onun yarattığı zenginliğin bir ürünüdür”. Kapitalizmde işçi, ne kadar zenginlik üretirse, üretimi güç ve hacim yönünden ne kadar büyürse, o kadar yoksullaşır. İşsizliğin son bulması ve emeğin saygınlığını yeniden kazanması, emeğin sömürücüleri değil üreticileri zenginleştirir, kapitalizmin sona ermesini gerektirir.

Emeğin esnekleştirilmesi

Kapitalizmin güncel gerçeği yüz yıl öncesiyle aynı değildir, ne var ki, özü hala ücretli emeğin sömürsüdür. Bilimsel-teknik ilerleme, ücretlerin artışını, çalışma koşullarının iyileştirilmesini ve iş gününün kısaltılmasını mümkün kılabilir. Fakat, kapitalizmin ekonomik yasaları hüküm sürdüğü müddetçe ve bilimsel-teknik gelişme bu yasaların içinde gerçekleşikçe, ne kadar tersi iddia edilirse edilsin, sonuç, proletaryanın artışı ve buna orantılı olarak da işsizler ordusunun artışıdır. Yedek işgücü, aktif işgücüne paralel olarak artar.

Yani, işgücünden başka satacak bir şeyi olmayan insanların sayısı mutlak olarak arttıkça, kârını korumak veya artırmak çabasıyla sınırlanmış olan sermaye, görece daha az yeni işçi istihdam eder, hatta eski işçileri atar. Böylece, Karl Marx'ın Kapital'in 1. cildinde, 23. Bölümde sergilediği sabit biçimler altında, işsiz proleterler ordusu, sayıca ve hatta oran olarak büyür.

Tüm bilimsel-teknik ilerlemelere karşın, sermaye ve emek arasındaki ekonomik mücadele, özü itibarıyla aynı kalır: işgücünün fiyatı için (ücret) ve

çalışma zamanının sınırları için (iş günü) mücadele. Güncel olarak, bilimsel-teknik gelişmenin yeni bir spiralinde ve bunun kapitalist sistemde kışkırttığı krizin arefesinde, pek çok kapitalist, çalışma zamanının düşürülmesini kabul ediyor –ama günlük olarak (işgününün düşürülmesi anlamında) değil, yıllık olarak. Bunun anlamı, iş gününün, yedek işsiz ordusundaki yeni artış zemini üzerinde, kapitalistlerin ihtiyaçlarına uydurulmasıdır.

Moda sözcük esnekleştirilmedi: İş gününün esnekleştirilmesi, ücretlerin esnekleştirilmesi, çalışma koşullarının esnekleştirilmesi, vb. Bunun anlamı, aynı sayıda ya da daha az işçi istihdam ederek, çalışan işçilerin üzerindeki sömürünün artırılmasıdır. Bilimsel-teknik gelişmenin güncel koşulları içinde,

tüm esnekleştirmeler, çalışan işçiler üzerindeki sömürünün artırılmasında kapitalistlere yardım ettiği halde, işsizlik ve çalışma koşullarının güvencesizleştirilmesi sorununu çözmek bir yana, daha da ağırlaştırır. Bu sorunu hafifletebilecek yegane yol, ücretler düşürülmeksizin, iş gününün 6 saate düşürülmesidir.

Bunun, tıpkı 100 yıl önce 8 saatlik iş gününde yapıldığı gibi, kapitalistlere yasal bir yükümlülük olarak uygulanması durumunda, kapitalistlerin, bahsi geçen emeğin esnekleştirilmesinde olduğu gibi, iş gününün uzatılması, ücretlerin düşürülmesi ve işsizliğin artırılması gibi 'çözümler' üzerinden sağlayacağı kaynakları sınırlandıracaktır. ■

*Bu yazı, Arjantin Devrimci Komünist Partisi'nin (PCR-Argentina) haftalık yayın organı 'HOY'un (Bugün) 9 Ekim 2005 tarihli sayısından alınmıştır.

Ne çok malları varmış!

Mal varlığı tartışmaları yeniden gündeme geldi. Pandora'nın kutusu açıldı. Bütün pislikler orlalağa saçıldı. Aç gözükler, yedikçe doymayanlar, hırızlar telaşa kapıldı. Mediate, kahvehane diyaloglarını aratmayan tartışmaları başladı.

◆ Sayfa 3'te

Adımlar kurultaya doğru hızlanıyor

Emekçi Kadınlar Derneği (EKD) Girişim'inin Şubat ayında İstanbul'un Avrupa ve Anadolu yakalarında gerçekleştireceği yerel kadın kurultaylarının hazırlık çalışmaları, emek, özveri ve özgün araçlarla yürütülüyor.

◆ Sayfa 5'te

Atılım

Ezilenlerin Sosyalist Alternatifi

Devrimci Sosyalist Haftalık Gazete Yıl: 2 / 11 Şubat 2006 Sayı: 2006 8 (93) Fiyatı: 75 Ykr (KDV dahil) ISSN: 1304-8097 www.atilim.org

Kahrolsun emperyal ırkçılık

Halkları aşağılayan ve hor görenler, cezalarını mutlaka çekecek. Dünya sömürgecilere, işgalcilere bırakılmayacak. Direnenler kazanacak.

Medeniyetler değil, onur çalışıyor

Yeni emperyal ırkçılık, ABD'nin yeni dünya düzeni stratejisinin ideolojisi. Dünya halklarının farklı dinsel inanç sistemlerini, toplumsal-kültürel değer birikimlerini, dinsel geleneklerini aşağılamasıdır. Sömürgeleştirmek ve 'ilkel uygarlaştırmak', 'kültüresiz toplumları', bu yolla 'terbiye etmek'; emperyalist ırkçılığın açık bir kutsallıkla dile getirildiği siyasetlerdir. 'Medeniyetler Çatışması' denen teori, Amerikan/Batı uygarlığının üstün ve kutsal olduğu kurgusuna dayanır. Başka bir deyişle, kapitalizmin/emperyalizmin bütün hastalıkları ve kötülüklerini yarıma çağırır. Sömürü, savaş, işgal, soykırım, göç, ırkçılık, faşizm... Emperyalistlerin dünyaya verebilecekleri başka birşeyleri yoktur.

Mutlaka yenilecekler

Karikatür krizi, Müslüman İnançtan halkların ayağa kalkın öfkesi ve eylemleriyle dalga dalga yayılıyor. Emperyalist ırkçılar, baltayı bir kez daha taş vurdularını gördüler. Teşahşimciler! Halkların teşhir ettiği; emperyalistlerin, siyonistlerin ve faşistlerin sömürgeci, işgalci, ırkçı, soykırımcı yüzüdür. Emperyalist AB, bu işgenciliklerin anavatanıdır. Müslüman faşizmi, Hitler Nazizmi onları kucaklıncı büyüştür. Dün Paris'te ayağa kalkın Müslüman kökenli göçmenler, bu gerçeği dile getirmişti. Şimdi, bütün dünya aynı şeye işaret ediyor. Evet, halklardan özür dileyecekler, dilemeliler! Ama bu yetmez! Mutlaka yenilecekler! Irak, Filistin, Nepal, Küba, Venezuela...Buna işaret ediyor.

◆ Sayfa 2'de

Bu kez de sanal çuvalar...

İran'a dönük saldırı hazırlarına, beyaz perdenin sanal alanında "hesaplaşmalar" işli ediyor. Karlar Yaşın, kurulumu sesizliğe kapa açılıyor. Sokan emeller, bu kez Türk halkının kafasına geçiriliyor olmasını!

◆ Sayfa 9'da

Direnirsek GSS'yi engelleriz

GSS ve Sanal Güvenlik yasası tasarılarına karşı 4 Şubat günü İstanbul Kadıköy'de atılacak yürüyüşün amacı ve emekçiler, genel greve çağırımı yinede, ESK, İst. Birliği ve Taban-Sen, yapıları çözümlerle GSS'ye geçit vermeseydikleri kaydedildi.

◆ Sayfa 7'de

Bu oyunu bozacağız

CHP TEKEL'i rüpt şubekten, AKP'de TEKEL'i kapılarına açtı. TEKEL'in iptalini düzenli, kapana sıkıştırılmaya çalışıyor. Direnenleri işliyor, TEKEL'i ağır işten çıkarıldıkça işleniyor de üsükl işli.

◆ Sayfa 6'da

İnkâra son verin

Ocalan'ın İnkârı ile ulusal reformist stratejinin mantığına uygun biçimde PKK'nın silahsızlandırılması için şartlar ileri sürdü. Kürt elyasetçilerine politika yapma hakkı tanırsanız, kültürel hakları anayasal güvence altına alırsınız.

◆ Sayfa 8'de

"İyi çocuklar"a takdirname

Şömineri'yi kana bulayan kontrgerilla tetikçisi astsubayların, ordu tarafından takdirname ile ödüllendirildiği açığa çıktı. Damağ ki ordu, halkın kanının dökmösünü 'üstün hizmet' olarak görüyor.

◆ Sayfa 8'de

BAŞYAZI Karikatür krizi

"3 Kapı Açılın" için çağırıcı olacağız

TMY tasarısı iptal edilsin

DHKC kontrgerilla cezalandırıldı

93. SAYI ÇIKTI

BAYİ VE KİTAPÇILARDAN ULAŞABİLİRSİNİZ

BA YAZI ROTA YÖNEL M YOL KARDE ÇE ORTAKÇA
 Karikatür krizi ran: Bir stersek Özgürlü ün Kirlı sava - Işık Kutlu -
 savunma bir kazanırız! dü manları tefrikaları Gelecek
 meydan okuma büyük umudu fal ve
 okuma büyü

Antiemperyalist Mücadelede Yanılsamalar, Ortadoğu ve Irak'ta Direniş*

Ortadoğu ve Irak'a yönelik emperyalist saldırganlık ve işgal; ABD'nin ve diğer uluslararası tekellerin, petrol ve silah tekellerinin çıkarlarından, ABD'nin petrol rezervleri ve taşıma yolları üzerindeki egemenliğinden hareketle dünya egemenliğini kurma hedefinden ayrı ele alınamaz.

Siyasal gericiliğin temel kaynağı emperyalizmdir.

Dünyada emperyalist tekeller ve güçlerin rekabeti ve hegemonya savaşı, her zaman salt iktisadi ve siyasi alanla sınırlı kalmaz. Stratejik hedefler ve güç ilişkilerine göre militarist boyutlara da sızır. Genellikle yeni sömürge, geri ve bağımlı ülkelere yönelik gerçekleşen bu saldırganlık ve tehdit, işgal ve savaşlar, emperyalist ve liberal ideologlar tarafından o ülke halklarının "diktatörlüklerden kurtarılması", o ülkelere "demokrasinin yerleştirilmesi" biçiminde yansıtılır. Emperyalist tehdit, işgal ve savaş koşullarında iradeleri kırılan reformist, revizyonist ve devrimci çizgilerden geriye düşen "sol" güçler de bu propagandaya, "statükoların yıkılması" sloganlarıyla yedeklenirler. Hatta, emperyalizmin karakterinin değiştiğini, gericiliğin merkezinin ortaçağ kalıntıları ya da gerici dini ideoloji olduğunu teorileştirenlere bile rastlanır.

Balkanlarda Sırbistan zulmü ve katliamları karşısında Kosovalı Arnavutların silahlı gücü UÇK, ABD ve

diğer emperyalistlerin dayatmasıyla silahlı güçlerini dağıttı. Ve ardından bağımsızlıkçı antiemperyalist mücadeleye çizgisinden geriye düştü. Bugün işbirlikçi durumu, ABD'nin gölgesinde "aşamalı iyileşme" veya devletleşmeye götürecek "bazı demokratik hakların kazanılması" biçiminde ifade edilir. Düşündürücü olan; SBKP ve ÇKP modern revizyonizmine karşı ilkeli ve onurlu bir ideolojik ve siyasi mücadele yürüten, bu anlamda onun iktisadi, siyasi ve askeri sonuçlarına katlanan ve tarihi büyük emperyalist güçlere kafa tutmakla geçen AEP ve Arnavutluklu komünistlerin de UÇK'nın, Kosovalı Arnavutların çıkarları için (nasıl çıkarlarsa!) "ABD ile işbirliğini" savunuyor olmalarına onay vermeleridir. Oysa, çok iyi bilinir ki, yine siyasi, askeri ve iktisadi kuşatma ve zorunluluklarla ülke kapılarının "yabancı sermaye"ye açılmasının sosyalist Arnavutluk'u hangi ağır sonuçlara, yıkım ve tahribatlara ittiğini en başta kendileri ve dünya komünistleri biliyor.

Bosna-Hersek'in "solcuları", ülkelerinde emperyalist işgalcilerin varlığını savunur ve meşru görürler.

Ulusal ve etnik çatışmaların son bulması koşullarında ancak işgalcilere ihtiyaç duyulmayacağını belirtirler. Böylece, faşizm ve ırkçılığın üretici kaynağı emperyalizmin niteliği ve gerici bölgesel güçlerin etnik çatışma ve boğazlaşmalarla gizlenemez bağı görülmek istenmez. Bu savrulma, uzlaşma ve sınıf işbirliği teorileri; birincisi, devrimci ve ilerici partilerin tarihsel ve güncel olarak taşıdıkları ulusalcı ve milliyetçi etkilenmeleri gösterir. Ki, Balkanlarda bu türden çok çarpıcı sapmalara rastlanır. İkincisi, ulusal ve etnik boğazlaşmalar ve düşmanlıkları ortadan kaldıracak halkların işgücü, eylemi ve mücadelesine güvenmek yerine, “dış” güçlerin himayesi ve müdahalesini çözüm görme sonucuna götürür.

Tabii ki, tam da burada, emperyalist haydutların kuşatması ve eşitsiz güç ilişkileri koşullarında büyük bir irade ve kahramanlıkla süren Irak direnişi ve bunun bölgesel, uluslararası sonuçları ve yansımalarının halkları motive edici ve harekete geçirici özelliğine ısrarla işaret etmeliyiz. Hatta, öyle ki, 1956’dan sonra revizyonist “barış teorilerine” gerekçe yapılan abartılı “savaş tehlikesi” çözümlenmelerinin komünist hareketi içe döndüren ve devrimler iddiasında geriye düşüren değerlendirmeleri yönüyle de dersler çıkarılmalıdır.

Avrupa’nın bazı devrimci ve ilerici partileri ise, Irak’ta emperyalist saldırganlık ve işgale karşı güncel siyasal görevlerini somut politika ve eylemler üzerinde yürütecekleri yerde, “ülkede sınıf mücadelesini geliştirmek” genellemesiyle yetiniyorlar ve böylece siyasal kendiliğindencilik ve kaydediciliği en kaba ve çarpıcı biçimde yaşıyorlar.

ABD ve İngiliz emperyalistlerinin Irak işgali, Suriye ve İran tehditleri ve BOP’lu saldırganlığı, “gerici Arap rejimlerine, bölgede statükonun kırılmasına yönelik bir müdahale” olarak değerlendirilir. Bunun başını emperyalist ülkelerde sistemin yedeği reformist ve liberal partiler, NGO’lar, burjuva ve küçük burjuva ideologlar; savaşın alıklaştırmacı ve korkutucu sonuçlarına çarpılan işgal ve tehdit altındaki ülkelerin sözde solcu partileri ve aydınları çekmektedir. Irak’ta işgal sonucu Saddam diktatörlüğünün yıkılmasını kırmızı bayraklarla sokaklara çıkarak kutlayan IKP’nin işgale desteği ve siyasal temsiliyetten öte, Şiiilerin temsilcisi olarak ABD tarafından oluşturulan kukla konseyde yer alması, işbirliğinin uç noktalara vardırılan utanç verici düzeyidir. Komünistlik ve ilkeler adına, işgalci hayduda karşı savaşaacağına ve halkı direnmeye çağıracağına, gerici İslami ideolojiyi baş düşman göstererek politik atalet ve işgali onaylamakla oyalanan coğrafyanın sözde “proletarya öncüleri” şüphesiz ki, tarih

önünde büyük vebal altına girmişlerdir.

Geleneksel işbirlikçi Kürt örgütleri KDP ve KYB güçleri, emperyalist işgalin en başta gelen siyasal ve toplumsal dayanakları oldular. ABD’nin stratejik ve taktik askeri-siyasi güçleri olarak diplomatik ve bölgesel alanda görevlerini başarıyla yaptılar. ABD, şimdi Güney Kürdistan’da (Irak Kürdistan’ı) büyük bir askeri üs kurmaya girişmiştir. Çünkü, en sadık ve güvenilir bölge olarak Güney Kürdistan’ı görmüştür. Gelişmeler, Kürt halkı ile işgal karşıtı Arap halklarının etnik bir düşmanlık ve çatışma sürecine girdiği yönündedir.

Uzun yıllar emperyalist Yeni Dünya Düzeni’ne karşı duran PKK ise, ABD’nin müdahalesini; bölgede statükoların yıkılması, “demokratik sömürgecilik” olarak değerlendirdi. Ve işgal karşısında “tarafsız” bir tutum takınarak, savaş ve işgal karşıtı gösteri ve mücadelelere katılmaktan özenle kaçındı. Hatta, Kürt yurtsever hareketin gazetelerinde bazı köşe yazarları, hızlarını tutamayarak emperyalizmin gerici karakterini gizleyecek biçimde ona yeniden ilerici bir rol biçmekten geri durmadılar.

Yeni küçük burjuva teorisyenler, özetle şunları söylediler: “Feodalizme karşı yükselen kapitalizmin ilerici, devrimci rolü, Ekim Devrimi ve sosyalist blokun ortaya çıkışı ile kesintiye uğradı; kapitalist emperyalizm, soğuk savaşın son bulmasıyla yarım kalan bu tarihsel rolünü yeniden oynamaya başladı.” Böylece, toplumsal gericiliğe tekabül eden dini ve yine emperyalizmle işbirliği yapan ve gerileyen feodal gericiliği, dünyada gericiğin başlıca kaynağı yaptılar. Ve onlar; bütün siyasal gelişmeler ve olgularla, emperyalist savaş ve sömürgeciliğin kapitalist barbarlık ve vahşetini, üretici güçlerin tahribatı ve yıkımını getiren emperyalist küreselleşmenin, hala “ilericiliğini” utanmadan savunabiliyorlar.

Oysa, Lenin, emperyalist kapitalizmin çürümüşlüğü ve siyasal gericiğini, emperyalist savaş, sömürgecilik ve işgallerin iktisadi ve siyasal temellerini yüz yıl önce ortaya koymuştu:

“Feodalizme karşı verdiği savaşla ulusların kurtarıcısı olan kapitalizm, şimdi, emperyalist kapitalizme dönüştü ve uluslar için en büyük ezici güç durumuna geldi. Eskiden ilerici bir niteliği olan kapitalizm, gerici oldu; üretici güçleri o derece geliştirdi ki, uluslar ya sosyalizme geçme ya da sömürgeler, tekeller, ayrıcalıklar ve ulusların çeşitli yollardan ezilmesiyle, kapitalizmin yapay olarak korunması için ‘büyük’ devletler arasındaki silahlı savaşında yıllarca ve hatta on yıllarca acı çekme şıkları ile yüz yüze geldiler.” (Sosyalizm ve Savaş, Türkçe, s. 14) Lenin’in teorik öngörüsü, em-

peryalist dünya savaşları, emperyalist hegemonya ve rekabet dalaşlarında defalarca kanıtlandı. Bazı ülkeler sosyalizme yöneldi, ulusal kurtuluş savaşlarıyla bir dönem bağımsız ülkeler durumuna eriştiler. Ama sosyalizmin yenilgisi ve bağımız ulusal devletlerin emperyalizme çeşitli bağımlılık ilişkileri geliştirmesi, ne yazık ki, yeni “acı çekmeleri” gündeme getirdi. Ve bugün, emperyalist sermaye, emperyalist küreselleşme saldırısıyla kendisini en yüksek karla değerlendirmek ve yeryüzünün temel kaynaklarını denetim altına almak için önündeki her türlü iktisadi, siyasi ve askeri engeli ortadan kaldırmak istiyor.

Emperyalist saldırganlık ve işgal, kapitalizmin iktisadi yasalarının ürünüdür

Ortadoğu’da emperyalist saldırganlık, işgal ve savaş, Bush ve Blair haydutlarının özel politikası, isteği ve yönelimi değil; emperyalist kapitalizmin iktisadi yasaları ve sermaye hareketinin ihtiyaç duyduğu siyasi ve askeri politikaların uygulanmasıdır.

Kapitalizmin azami kar yasası, kapitalist emperyalizmin son çeyrek yüzyıldaki yapısal krizi koşullarıyla birleşerek çokuluslu tekeller açısından, üretim ve sermayenin uluslararası örgütlenmesini kaçınılmaz kıldı. Böylece emperyalist devletler, kendi tekelci çıkarlarını korumanın yanında, yeni egemenlik alanları elde etmek için dünya emperyalist politikasını ve askeri stratejilerini şekillendirmeye yöneldiler.

Stalin yoldaşın belirttiği gibi, *“Tekelci kapitalizmi, sömürgeleri ve diğer geri kalmış ülkeleri boyunduruk altına almaya ve sistemli bir biçimde soymaya, bir çok bağımsız ülkeyi bağımlı duruma sokmaya, bugünkü kapitalizmin büyük işadamlarının karların azamisini elde etmelerine olanak sağlayan en “elverişli iş olan” savaşları düzenlemeye, en sonu, dünya ekonomik egemenliğini ele geçirmek için çabalar harcamaya, bu gibi sonu ne olacağı bilinmeyen işlere girişmeye iten, işte bu azami karı sağlama zorunluluğudur.”* (Stalin, Son Yazılar, s. 97)

Bugün Ortadoğu, Irak, Afganistan, Hazar havzası ve Balkanlarda tamı tamına gerçekleşen de budur. Marks’ın dediği gibi, azami kar için kapitalizmin işlemeceği cinayet yoktur.

Emperyalizm, ekonomik egemenlik için politik ve askeri egemenliği elverişli bir araç olarak kullanır ve kaçınılmaz kılar. Sermaye ve üretimin örgütlenmesinin uluslararasılaştığı bugünkü koşullarda, emperyalist devletler, emperyalist ordu ve donanma; yalnızca

kendi ülkelerinde işçi sınıfı ve emekçi yığınlar üzerinde mali oligarşi egemenliğinin baskı ve yönetme araçları olarak kalmazlar. Aynı zamanda dünya emekçi halkları üzerinde politik boyunduruğu geliştirmenin, çokuluslu tekellerin dünya kapitalist ekonomisi üzerindeki egemenliğini korumanın ve yeni egemenlik alanları için rekabetin aracı rolünü oynarlar.

Mali-ekonomik egemenliği koruma ve işlevli kılmanın bugünkü biçimi; sermaye ve üretimin uluslararası örgütlenmesi nedeniyle daha sıkı ve güçlü politik-askeri egemenliği geliştirme yönündedir. Tüm liberal yalan balonlarının aksine, emperyalist devletler, tekelci kapitalist ekonomi politikaların uygulanması için dünya çapında etkin egemenlik ve saldırı ihtiyacı yönünde stratejiler ve örgütlenmeler geliştiriyorlar.

Uluslararası örgütlenmiş sermayenin kar transferi, mali ağda serbestçe dolaşım, borçların ödenmesi önündeki engellerin kaldırılması ve “yapısal uyum”un gerçekleştirilmesi için emperyalist devletlerin etkin rol oynaması da buradan gelmektedir.

Elbette, emperyalist haydutlar, değişik bahaneler ve ideolojik motiflerle başta kendi halkları olmak üzere dünyada siyasi ve toplumsal destek sağlamaya çalışırlar. ABD’nin emperyalistler adına kendi dünya hakimiyetinin de ifadesi olan Yeni Dünya Düzeni kapsamında NATO için geçen on yılda kurguladığı askeri saldırı ve savaş konseptinde ifade ettiği bazı motifler, iç çatışmaya müdahale-barış sağlamak, ekonomik felaketler, gibi masumane bahanelerdir. ABD ve diğer emperyalistlerin bu dönemde savaş ve askeri işgal gerekçelerini bu “masumane” nedenlere dayandırdığına bütün dünya tanık oldu.

Dünya devriminin geçici gerilemesi koşullarında, emperyalist saldırıların yoğunlaşması konjonktürel bir etken olsa da, esasen, emperyalist küreselleşme döneminde yeni sömürgecilik yalnızca ağırlaşmakla kalmadı, mali ve tekelci ekonomik köleleştirme temelinde yükselen klasik sömürgeci yöntemlerin de devreye sokulduğu bir gerçektir. Bu dönemde, ABD’nin askeri yatırım ve üslerinin dünya ülkelerinin büyük çoğunluğunu kapsar hale gelmesi, askeri varlığı ve yayılmacılığının ne derece ağırlaştığının bir ifadesidir. Paralel bir gelişme de, AB’nin siyasi ve askeri birliği gerçekleştikten sonra, Fransız ya da Alman emperyalizminin askeri yatırım ve hegemonyasında yansiyacaktır.

Bu gelişme, nükleer ve gelişmiş konvansiyonel silah teknolojisi tekelinin, emperyalist dünyada askeri güç farkı makasını açmasına da dayanıyor. II. emperyalist savaş sonrası ABD’nin savaş makinesi NATO’ya sığınan küçük emperyalist ve yeni sömürge ülkeler,

bugün, farklı olarak emperyalist güç odaklarına sığınmayı, onlara askeri üsler sağlamayı zorunlu hissediyor. Dünya ülkeleri, hegemonyacı emperyalist güç odaklarının askeri üslerine dönüşüyor. Kuşkusuz ki, bu güç gösterisi, emperyalist politikacıların keyfi ve özel politikaları değil, emperyalist tekel gruplarının mali ve ekonomik köleciliğinin halklara karşı zor yoluyla sürdürülmesi, dünya hakimiyeti için militarizmin turmandırılmasıdır.

Bölgesel emperyalist birliklerle, yeni sömürgelerde emperyalist mali oligarşilerin bütünleşmesi temeli üzerinde köleci siyasi boyunduruk kurulmaktadır (ABD-Meksika ilişkisi). Bunun en ileri örneği AB'dir. AB, politik birliğini sağlarsa, hükümetler arası diyalogu aşar –ki amacıdır- anayasasına her hükümetin uyması zorunluluğu gerçekleşirse, gerçekte diğer ülkeleri de yöneten AB'nin egemen emperyalist devletleri Alman ve Fransız burjuvazileri olacaktır. Böylece ekonomik güç ilişkisine göre politik bakımdan da köleleştirme, en gelişkin halini AB'de bulacaktır ve bu yeni tip-te bir yeni sömürgeciliğin örneği olacaktır.

'90'lı yıllarda, NATO'ya ayaklanmadan barışa, ekonomik krizden doğa felaketlerine değin herhangi bir bahaneyle dünyanın her tarafında askeri saldırı görevi veren doktrin, birleşik emperyalist savaş işlevinin geliştirilmesinin bir örneğidir. Ve yukarıdaki ekonomik temel üzerinde yükselir. Bu durum, Sovyetler Birliği'nin çöküşü gibi konjonktürel nedenin ötesinde bir temele sahiptir. Dünya egemenliği rekabetinde, ABD'nin askeri üslerini dünya çapında yayması ve "önleyici savaş" doktrinini geliştirmesi; Fransız-Alman emperyalistlerinin AB'yi ekonomik entegrasyonun yanında politik ve diplomatik bütünleşme boyutuyla da geliştirmek istemeleri, bunun kaçınılmaz sonucu olarak AB ordusunu kurmaya girişmeleri, bunu yeterince açıklamaktadır.

Emperyalist küreselleşme döneminde, bu ekonomik mali temel üzerinde yükselen uluslararası politik örgütlenme; emperyalist devletlerin, üstten alta doğru politik egemenlik hiyerarşisi içinde ulus devletler ilişkilerini örgütleme; başlıca bir eğilim olarak bölgesel emperyalist ekonomik birlikleri örgütleme ve bunun emperyalist bölgesel politik birlikleri koşullaması; askeri üsleri yayma, saldırı savaş doktrinlerini geliştirme, himayeci sömürgeciliği yeniden gündeme getirme, stratejik ekonomik önemdeki bölgeleri işgal etme ve dünya çapında askeri savaş güçlerini yükseltme biçimlerinde gelişiyor.

Demek ki, mali sermayenin, sömürgecilik olmadan da kapitalist sömürüyü gerçekleştirme özelliği ile

azami artı değeri güvencelemek ve rakiplerine karşı üstünlük elde etmek için sömürgeciliği kaçınılmaz kılan özelliğini birleştiren karakteristiği, bugün uluslararasılaşmış sermaye ve üretim koşullarında daha üst boyutta sürmektedir.

Emperyalist küreselleşme koşullarında, emperyalist burjuvazi ile yeni sömürge halkları arasındaki çelişki de keskinleşmektedir. Ucuz işgücü sömürüsü, dış borçların turmanması, tekelci sermayeye özelleştirmeler yoluyla karlı yatırım alanlarının sunulması, meta değişiminde fiyat makasının sürekli açılması, toplumsal faydalı işlerin metaya dönüştürülmesi, mali sermaye ağırları yoluyla artı değer aktarılması vs. yollarla yapılan artık transferleri, bu ülkelerde toplumsal sefalet ve yıkımlara yol açmakta, halkları ekonomik köleleştirmeye itmektedir. Bu temel üzerinde siyasi ve askeri bağımlılık köleleştirici boyutlara varmaktadır. Buna, ABD'nin ve AB'li emperyalistlerin yeniden hortlattıkları himayeci sömürgecilik ve askeri işgalleri eklemek gerekir. Bu, ya petrol gibi stratejik önem taşıyan hammadde alanları (Irak), ya bölgesel politik egemenlik için jeostratejik önemi olan ülkeleri (Afganistan) ve hegemonya boşluğundaki alanları (Bosna, Kosova) veya hiçbir neden göstermeden arka bahçesindeki küçük ülkeleri ya da iç kargaşa bahanesiyle hakimiyet pekiştirmek istediği ülkeleri (Haiti, Fildişi Sahili) vb. kapsıyor. Ayrıca dünya emperyalist sisteminin hakim gücü ABD'nin Kuzey Kore ve Küba'ya saldırı planlarında görüldüğü gibi, politik hakimiyeti dışındaki ülkelere savaş biçimini de alabiliyor.

O halde, Ortadoğu ve Irak'a yönelik emperyalist saldırganlık ve işgal, ABD'nin ve diğer uluslararası tekelin, petrol ve silah tekelinin çıkarlarından, ABD'nin petrol rezervleri ve taşıma yolları üzerindeki egemenliğinden hareketle, dünya egemenliğini kurma hedefinden ayrı ele alınamaz.

Emperyalist ekonominin özü tröstler, tekel, birlikler ve dev bankaların "mutlak kudreti", "hammadde kaynaklarının kapatılması", muhtemel rakiplerin etkisiz kılınması, sermayenin kanlı birikimi, yoğunlaşması ve merkezileşmesidir. Bu tekelci kapitalizmin üstyapısı, siyasal gericiliğe tekabül eder. R. Hilferding, "Mali sermaye, özgürlük değil, egemenlik için çabalar" diyordu. Emperyalist kapitalizmin nesnel iktisadi yasalarının hareketi, kaçınılmaz olarak militarizm, silahlanma, gericilik, himayeci sömürgecilik, işgal ve savaşlara götürür. Emperyalizm, siyasal bağımsızlığı yıkmak ister. Çünkü, sömürge ve bağımlılık koşullarında, "siyasi ilhak ekonomik ilhaki kolaylaştırır, daha ucuzlatır." Emperyalizm, genel olarak demokrasinin

inkarıdır. Hatta, öyle ki, 11 Eylül'den sonra, Ortadoğu ve Irak işgali ile birlikte burjuva demokrasinin biçimselliğine de ihtiyaç duymadan bütün sahteliği ve ikiyüzlülüğüyle açığa çıkmaya başlamıştır.

Emperyalist ülkelerde neoliberal saldırı politikalarının uygulamalarına karşı işçi sınıfı ve emekçi yığınların öfkesi ve eylemini etkisiz kılmak, zayıflatmak için iç gericiyi örgütlenme biçiminde yeni yasal ve kurumsal yapılanmalara gidildi. Göçmenler, işsizlik, iktisadi kriz, kriminal olaylar, kültür çatışması ve hatta çevre kirliliğinin nedeni görüldüler. Gerek göçmenlik, gerekse de “global terörizme karşı mücadele” adına yeni gerici-faşist yasalar çıkarıldı. Yerel ve uluslararası kurumsallaşmalara gidildi.

Görüldüğü gibi, içte burjuva demokrasinin biçimselliğine bile ihtiyaç duymayan emperyalist güçler, işgal ettikleri ülkelere hangi demokrasiyi ve barışı götürecektir.

Burjuva demokrasinin biçimsel uygulanması, ancak sosyal haklar ve bazı iktisadi kısıntıların aşağıdaki sınıf ve katmanlara verilmesiyle birlikte mümkündür. Son yıllarda neoliberal saldırılarla sosyal ve iktisadi hak gasplarının büyük toplumsal yıkım, işsizlik ve yoksulluk getirdiği verilerle, tartışmalara meydan vermeyecek kadar açıktır.

ABD emperyalizmi başta gelmek üzere, emperyalist dünyanın insan hakları ihlalleri ise, gizlenemeyen resimlerle insanlığı utanç duyuracak hale getirdi. Guantanamo, Ebu Garip işkence görüntülerini, Almanya'nın kendi askerlerine işkence yöntemleri üzerine işkenceli eğitim yaptırmasını bütün dünya gördü, nefretle öğrendi. ABD, bütün uluslararası örgüt, anlaşma ve sözleşmelere uymadığını defalarca kanıtladı.

Emperyalizm ve dünya gericiyi, “antiterör yasaları”yla bütün dünyada işçi sınıfı ve emekçi yığınları, onların iktisadi ve siyasal örgütlerine, eylem ve mücadelelerine yönelik topyekün bir saldırı içindedir. Bu saldırılara bir yasallık ve meşruiyet vermek peşindedir.

Irak'ta İslami motifli antiemperyalist direniş cephesi

Dünyada antiemperyalist mücadele konusunda yaşanan siyasal ve ideolojik yanılsamaların başı, İslami motifli direniş ve eylemlerin antiemperyalist mücadele kapsamı dışında görülmesidir. Bazı radikal İslamcı örgütlerin sivil hedeflere yönelik tepki toplayan eylemleriyle halkların direnişini özdeşleştirmek, emperyalist savaşa karşı mücadelede NATO'yu hedeflemekten kaçınmak, Irak halkına destek ve dayanışmayı “kendi ülkesinde devrimci mücadeleyi geliştirmek” gi-

bi genel, teorik belirlemelerle geçiştirmek; önemli bilinç bulanıklığı ve eylem çarpıklığı örnekleridir.

Etkin ve caydırıcı bir antiemperyalist mücadele çizgisi, bu anlayışlara karşı siyasal ve ideolojik bir mücadeleyi kaçınılmaz kılıyor. Ve şüphesiz ki, bunun başarısı da en başta siyasal dayanışma ve pratiği örgütlemekten geçer.

ABD-İngiliz işgalcilerine karşı Irak halkının verdiği mücadele, gösterdiği direniş, saldırganlara karşı kendi ülkelerini, tarihlerini, kültürlerini ve petrol kaynaklarını savunma amaçlıdır. Bu, ulusal bir ayağa kalkış, onurlu ve haklı bir mücadeledir. Emperyalistlerin ulusal ve etnik çatışmaları kışkırtmalarına karşı ulusal cephe gibi direnen güçler, sayısız provokasyonlar ve kirli yöntemlere rağmen (sivil kıyafetlere bürünmüş İngiliz askerlerinin provakatif eylemleri gibi) özellikle iç çatışmalardan kaçınmışlardır. Direniş, sadece ulusal düzeyde değil, dünyada ABD'nin emperyalist ve stratejik projeleri ve politikalarını engellemiş ve iradesini kırmış, dünya halklarına büyük moral ve güven kaynağı olmuş, bu yönüyle de meşru, ilerici ve haklı bir savaştır.

Irak'taki direniş, sadece antiişgalci ya da anti-ABD'ci değil, aynı zamanda antiemperyalisttir. Çünkü, bugün, emperyalist saldırganlık, militarizm, barbarlık ve sömürgecilik ABD'de somutlanmış ya da cisimleşmiştir. ABD saldırganlığı, en başta ABD damgasını taşıyan uluslararası petrol ve silah tekellerinin çıkarları için Irak'ta ve bu anlamda “ulusal”dır, ama emperyalist küreselleşme ve sermaye hareketinin ihtiyaçları için de Ortadoğu ve Irak'ta ve bu anlamda “uluslararası”dır. ABD'nin Irak'tan kovulması ve tartışmasız bir yenilgi alması, çok açık ki, bütün emperyalist sistemin halkların mücadelesi karşısında aldığı ağır bir yenilgi olacaktır. Emperyalist ülkelerin, uluslararası ve bölgesel emperyalist kuruluşların işgalcileri örtük ve dolaylı biçimde desteklemeleri, ancak bununla açıklanamaz.

Bu direnişi antiemperyalist değerlendirmemek, aynı zamanda halkların antiemperyalist mücadele cephesini daraltmak, siyasal koşullar ve güç ilişkilerine bağlı olarak bu mücadelenin alacağı biçimleri, uzlaşma ve işbirliğine eğilimli zayıflıklarını görememek anlamına gelir. Irak direniş cephesinde tutarsız, sallantılı ve uzlaşmaya eğilimli güçlerin bulunması, o direnişin tarihsel anlamı ve önemini düşüremez.

O nedenle Irak direnişi, sadece her sosyalistin değil, her demokratın, “ezilen, bağımlı, eşit olmayan devletin; ezen, köleci, soyguncu ‘büyük’ devlete karşı kazanacağı zaferi sevgi ile karşılaması”, tarihsel ve siya-

sal bir sorumluluğu oluyor; özgürleşmesinin bir koşulu oluyor.

Irak ve Filistin direnişi, dünyada ABD'nin tek, mutlak ve yenilmez bir güç, bir irade olmadığını gösterdikçe; ABD'nin emperyalist savaş iradesi, Ortadoğu halklarının yenilmez iradesi, büyüyen gücü ve yaptırımcı eylemi karşısında gittikçe çözümsüzlüğe ve yenilgi sürecine yuvarlandı. Yeni Vietnamlar sendromu yoluna girdi. Bunun üzerine, yeni emperyalist hamlelerin yanında, işgal karşıtı direnişi dünya halklarının gözünde düşürmek için yoğun ideolojik ve siyasi çarptımalara, emperyalist ikiyüzlülük ve demagojilere başvurmaya devam ediyor.

Sorular çoğaldı

Emperyalist işgale karşı bütün dünyanın soruları giderek çoğalıyor:

ABD neden Iraklıların petrolünü, tarihini, kültürünü yağmalıyor? İşgal ve savaş dayandırdığı gerekçeler asılsız çıktığına göre, neden hala Irak'ta?

Dünyada her yıl bir trilyon dolar silah ve askeri yatırımın 500 milyarı ABD'ye aittir. Bu olağanüstü silahlanma neden? ABD'nin, 135 ülkede askeri güç veya askeri üs bulundurması neden?

Misket bombalarıyla Irak'ta binlerce çocuğun öldürülmesi, hastanelerin havaya uçurulması, Ebu Garip ve Guantanamo'daki işkence ve tecavüz olayları insanlıkla, insan haklarıyla nasıl bağdaşır? ABD, kendisinin de imza attığı uluslararası sözleşme, hukuk ve anlaşmalara neden uymuyor?

Yanıtsız sorular çoğaldıkça, ABD ve işbirlikçilerine karşı itiraz, tepki ve mücadele cephesi de büyüyor.

Bu durum karşısında, ABD emperyalistleri, Irak işgaline bölgenin işbirlikçi devletlerini; BM, NATO, AB, G-8 gibi emperyalist kuruluşları ortak etmeye çalıştı, başaramadı. Kurduğu mandacı hükümetle Irak üzerinde hükmetme yetkisi ve gücünü oluşturamadı. Irak'ta işgale gerekçe yaptığı kimyasal silah varlığı ve El Kaide bağlantısını kanıtlayamadı. Yaptırdığı göstermelik seçimler başarısızlıkla sonuçlandı. Irak'ın işgali ve savaşa karşı başta ABD halkı olmak üzere bütün dünyada tepkiler büyüdü. Bu bataklık ve kriz unsurlarını ortadan kaldıramayan Amerikan "imparatorluğu", bugün krizin yeni biçimler kazanarak daha da kapsamlaşmasını da engelleyemiyor. Bunlardan bir yenisi ise, anayasa krizidir.

Bu gelişmeler karşısında işgalci güçler İstanbul, Madrid ve en son Londra'da sivil insanların öldüğü bombalama eylemleri bahane ederek Müslüman halklara karşı tepki ve çatışmayı kışkırtıyor; işgal karşıtı di-

renişi gözden düşürme ve etkisizleştirmeye, uluslararası desteğini zayıflatmaya çalışıyor.

Emperyalizmin siyasi, ideolojik ve psikolojik propaganda ve yanılsama yaratma üretim merkezleri, Irak'taki her eylemi ve direnişi El Kaide ile bağlantılı kılmak, fidyeciler ya da kimin yaptığı açığa çıkmayan kafa uçurma ve infaz eylemleriyle özdeşleştirmek suretiyle bu haklı direnişin etkisini ve meşruiyetini düşürmek istedikleri yüzlerce olayla açığa çıkmıştır. Böylece, onlar, işgalin ilk aylarındaki propaganda etkileri azalınca başka demagojilere başvurmaya yöneldiler.

Madrid ve Londra bombalamaları

Madrid ve Londra'da gerçekleşen bombalamalar, sivil masum insanların ölümüne yol açtı. Şüphesiz ki, hedef olarak otobüs, tren ve metroların seçilmesi; haklı savaşların kuralları, mantığı ve yöntemleriyle bağdaşmadığı gibi, ezilenlerin haklılığını gölgeler, dolaylı destek güçlerini sınırlandırır. İşgalcilere demagoji malzemesi sunar. Bu tür eylemler, devrimci değerlere ve eylem anlayışına terstir. Onaylanamaz.

Burada radikal İslami örgütlerin gerçekleştirdikleri bombalama eylemleri arasındaki farklılıklara da işaret etmek gerekir. 11 Eylül İkiz kuleler ve Pentagon saldırıları emperyalist tekelleri ve askeri merkezleri; İstanbul eylemleri İngiliz sermayesi ve elçiliğini hedefler. Şüphesiz ki, oralarda sivil ve masum insanların yaşamını yetirmesi üzücüdür. Ama aynı zamanda bu durum, savaş yasaları ve kurallarının bir sonucu olarak değerlendirilebilir. Madrid ve Londra bombalamaları ise esasen farklıdır, eylem, sivil alanları hedeflemiş ve ölümlere yol açmıştır. Dolayısıyla sadece devrimcilerin değil, halkların ve ezilenlerin şiddet anlayışı, değerleri ve yöntemiyle de bağdaşamaz. Aynı zamanda destekçi dolaylı yedek güçleri ikircikli kılar, uzaklaştırır.

Aynı dönemde, çok daha dikkat çekici olan, aynı emperyalist merkezlerde, her gün onlarca çocuk, kadın ve yaşlı insanın öldürüldüğü Irak için kayda değer bir gündem ve tepkinin ortaya konulmamasıdır. Oysa, biraz insani düşünen herkes bilir ki, bir Londralının, bir Amerikalının, bir Fransız'ın hayatı; bir Bağdatlıının, bir Filistinlinin, bir Kürdün, bir Arap'ın hayatından daha değerli değildir. Dünyayı ezilen ve sömürülen milyarlarca dar edenler, çekilemez kılanlar; doğa ve üretici güçlerin yıkımı ve tahribatına yol açanlar, çok açık ki, kendileri de rahat ve huzur içinde olamayacaklardır. Emperyalist kapitalizm, ürettiği sömürgeci köleliğin, varoşların, göçmen gettolarının, lanetlilerin, baldın çıplakların öfkelerini, korkusunu duyacaktır. Anadolu halklarının meşhur bir sözü vardır: "Biri yer,

biri bakarsa; kıyamet orada kopar!”

Ortadoğu, Filistin ve Irak'ta eşitsiz güç ilişkileri ve işgal koşullarında emperyalist saldırganlık ve savaş karşıtı şiddet, meşru, haklı ve kaçınılmazdır. Ezilenlerin bu şiddeti, hem işgalcilerin savaş makinesi ve militarizmi yanında çok sınırlı, hem saldırganlığa ve tecavüze uğrayanların elinde meşru bir savunma aracı, hem de şiddetin dışında başka hiç bir yol bırakılmadığı için kaçınılmaz bir hak oluyor. Bu şiddete neden olanlar, savaşın yıkım, tahribat ve acılarını kendi ülkelerinin dışında tutmak isteyenler, işgalci ve sömürgeci güçlerdir. Doğal ki, ezilenlerin şiddetinin hedefi olacak; savaşın sonuçlarını kendi ülkelerinde de yaşayacaklardır.

Irak savaşında 100 bini aşkın Iraklı'nın öldürülmesi, yüz binlerce Iraklıya işkence yapılması ve tutuklanması, tecavüz olayları, hastanelerin bombalanması, müzelerin yağmalanması, ABD'nin savaş suçları, soykırımcı baskı ve zulmünün uluslararası sözleşme ve hukuka göre soruşturma konusu bile yapılmaması, Iraklıların aşağılanması çok doğal ki; içinde kurlsız ve yanlış hedefli eylemler de bulunsa, ezilenlerin şiddetini emperyalist metropollerin merkezlerine taşıdı.

Emperyalist haydutların saldırganlıkları ve işgali meşru görülür; uluslararası anlaşmalarla yasaklanmış kimyasal silahlar, misket bombaları, seyreltilmiş uranyumlu mermiler kullanılırsa; buna karşı ezilen ulus ve halkların kendi ülkelerini savunmaları, işgale karşı direnmeleri onurlu, haklı ve kaçınılmaz bir mücadeledir. Bazı radikal İslamcı örgütlerin kurlsız ve yanlış eylemlerinden hareketle, Ortadoğu halklarının suçlu olarak ilan edilmesi, bu gerçeği hiçbir zaman karartmaz.

Emperyalist propaganda merkezleri, işgal karşıtı direnişi “global terörizm”; tekellerin ekonomik ve siyasi çıkarları temelindeki militarist yığınak ve saldırganlığı “medeniyetler çatışması”, yağma ve vahşeti “demokrasi” biçiminde göstermekle ne yazık ki, büyük bir yanılsama yaratmaya devam ediyorlar.

Emperyalist ideologlardan P. Huntington, “soğuk savaş” sonrasında dünyayı Batı, Hint, Çin, İslam, Slav vb. medeniyetlere ayırır. Ve her medeniyetin diğerleriyle birlikte yaşamayı öğrenmesi gerektiğini; buna uymayanlara karşı, en “medeni Batı” tarafından şiddetin uygulanmasının anlaşılır bir şey olacağını ekler.

Londra bombalamaları sürecinde T. Blair, “şeytan ideolojisi” diyerek, bu şiddetin esasen “cihat”tan kaynaklandığını açıklar. Oysa, emperyalist kapitalist dünyanın ürettiği gerçek sorunların buna kaynaklık ettiği tarihsel olgular da, Irak gerçeği de gösteriyor.

Emperyalist haydutlar, dün de savaş ve sömürgeleştirme işgallerini, geri toplumlara “uygarlık götürme” adına gerçekleştirdiler. Ve halklar, defalarca bu uygarlığın emperyalist barbarlık, vahşet ve sömürgeleştirme saldırılarını anlamına geldiğini tecrübe ettiler, yaşadılar. Bugün de, emperyalist sermaye ve medyanın çarpıtıcı propagandasına rağmen Amerika'da savaş karşıtlığı %60'lara varıyor, İngiltere halkının %85'i, patlayan bombalarla Irak işgali arasında bir bağlantı olduğuna inanıyor. Türkiye'de halkların %80'i işgal karşısında yer alıyor.

Peki Irak'ta olanlar nedir?

1991-2003 arasında ABD ve ambargoya karşı duran Saddam diktatörü yönetimindeki eski Irak'tı. Ancak emperyalist işgal sonucu Saddam rejiminin yıkılması ve onun kurduğu sistemin dağılıştından sonra direnen ise yeni Irak oldu. Dolayısıyla BAAS rejiminin direnişe katılan çeşitli grup ve unsurları, artık kurulu egemen rejimin uzantıları ve elamanları değil, yeni Irak'ın doğması için ulusal direniş cephesi içinde direnen güçlerdir. İşgalci güçler de, direniş cephesi bileşenlerini BAAS partili militanlar, İslami direnişçiler, yabancı savaşçılar ve sosyalistler olarak vermektedir. Irak'ta bir avuç işbirlikçi azınlık ve işbirlikçi geleneksel Kürt örgütlerinin dışında çeşitli ideoloji, mezhep veya dine mensup her Iraklı bu onurlu ve meşru kavgada yerini almıştır. İşgalci güçlerin verilerine göre, 24 bin direnişçi yaşamını kaybetmiştir. Bu kayıplara rağmen Irak direnişinin büyüyerek devam ettiğini düşünürsek, onların Irak'ta direnen güçlere ilişkin verdikleri rakamların ne kadar küçük kaldığı anlaşılır.

Buna rağmen Irak'la ilgili verdikleri rakamlar, direnişin boyutları ve bileşimi bakımında bazı bilgilere ulaşmayı sağlıyor. CIA'nin analizinde ortalama 40 bin kişilik bir çekirdeğin olduğu, bunların eylemleri ve direnişi organize ettikleri; direnişin asker sayısının ise 200-250 bin arasında seyrettiği belirtilir. Yine Pentagon kaynakları, işgalcilere karşı günde 60 saldırının gerçekleştiğine işaret eder. ABD'de araştırma kurumu Uluslararası Politikalar Enstitüsü verilerinde ise, savaş sürecinde ABD'nin aylık ortalama yaralı ve ölü sayısı veriliyor: 20 Mart 2003-1 Mayıs 2003 arası 482 kişi, 1 Mayıs 2003-28 Haziran 2004 arası 415 kişi, 28 Haziran 2004'ten beri ortalama 747 kişi. Resmi verilere göre ABD, Bush'un Mayıs 2003'te bittiğini ilan ettiği savaşta 2000 askerini kaybetti ve yaralı asker sayısı da 15 bin. Bu askeri kayıplar küçümsenemez. ABD'nin askeri kayıpların yerini doldurmak için 15 bin asker

aradığı ve asker bulmakta zorlandığı, Irak ve Afganistan'daki ABD askerleri saflarında moral bozukluğu içinde firar, intihar, uyuşturucu kullanımının artması, psikolojik travmaların yaşanması bunu fazlasıyla gösteriyor.

Ortadoğu ve Irak halklarının direnişi ABD'nin stratejik politikaları ve planlarını bozuyor, emperyalizmi zayıflatıyor, bataklığa sürüklüyor. Bu antiemperyalist mücadele ya da işgale karşı direniş, emperyalist burjuvazinin propaganda etkisi ve yönlendirmesiyle yok edilemiyor. Çıplak gerçekleri örtemiyor.

Bugünkü tarihsel ve siyasi koşullarda tutarlı antiemperyalist bir çizgide mücadele yürütmek, emperyalist işgal ve saldırganlığa karşı net, ikircimsiz tavır almaktan geçer. Ve bu siyasi görevin yerine getirilmesi, her siyasi akımın aynı zamanda kendi ülkesinde sınıf mücadelesini büyütmesi ve geliştirmesi anlamına gelir.

İslami hareketin gelişimi

İslami hareketin tarihine bakılırsa, bazı dönemlerde onun sınırlı, güdük antiemperyalist bir pozisyonda seyrettiği görülür.

İslami gericiğin esasen batılı emperyalistlerin yedeğinde, işbirliği ve uzlaşma içinde yürüdüğü söylenebilir. İslami akımların, emperyalist sömürgecilik ve bağımlılığa karşı yürütülen ulusal hareketlerdeki ilerici rolleri daima sınırlı kalmıştır. Ve yine bu güdük antiemperyalist konumda bulunan İslami hareketlerin sayısı da sınırlıdır.

20 yy. başlarında İngiliz işgaline karşı İslami ideoloji ile mücadele eden Afgan emirleri, Türk devletine karşı ayaklanan Kürt önderi Şeyh Sait hareketi gibi İslami motifli ilerici ulusal hareketlere rastlanır. Ama aynı tarihsel dönemde İslami akımların birçoğu süreç içerisinde uzlaşma eğilimine girerek, emperyalizmin işbirlikçisi olmuşlardır. Endonezya'daki Serekat İslam gibi. 20. yy. başlarında komünistlerle birlikte antisömürgeci olan bu İslami örgüt, 1960'lı yıllarda Suharto faşist rejimi koşullarında, komünistlere ve halka yönelik saldırı ve katliamlarda suç ortağı olmuştur. Emperyalizm ve proleter devrimleri çağında geleneksel İslami kurum ve siyasi hareketler, emperyalizm ile işbirliği ve uzlaşma çizgisinde yürümüşlerdir.

2. emperyalist paylaşım savaşı sonrasında emperyalist dünyanın egemenliğini ele geçiren ABD, komünizm tehlikesi, sosyalist ülkeler ve halklara karşı yürüttüğü "soğuk savaş" sürecinde "yeşil kuşak" stratejisiyle İslami örgüt ve hareketleri kurdu, geliştirdi. Bu güçleri, Endonezya'da burjuva demokrat Sukarno yönetimi ve komünistlere karşı; Pakistan'da Z. Ali But-

to'nun askeri faşist bir darbeye yıkılmasında kullandı. İngilizler ise, Hindistan'da İslami hareketleri çok kullandılar.

"Yeşil kuşak" stratejisi sürecinde Arap ülkelerinde, SB'ne dahil Müslüman ülkelerde, Türkiye, Afganistan, Pakistan ve Güney Asya'daki İslami hareketleri kuran, besleyen ABD, Suudi-ABD petrol tekelleri ve emperyalist istihbarat örgütleridir. İslamcı örgütler, ABD'nin desteğiyle Türkiye'de 1960'lı yıllarda ABD ve 6. Filoya karşı yükselen antiemperyalist mücadele dalgası sürecinde devrimci güçlere karşı faşist Türk rejimiyle birlikte fiilen savaştılar. Askeri faşist darbelerde ideolojik gericiğin temel kaynağı ve siyasi yönetimin toplumsal dayanağı oldular. Daha sonraki yıllarda ise, Türk milliyetçiliğiyle faşizan bir karakterde devrimci harekete karşı savaşmaya devam ettiler.

1979'da İran'da İslami hareketin siyasi ve ideolojik önderliğinde gerçekleşen bir ayaklanma ile ABD yanlısı faşist Şah rejimi yıkıldı. İran İslam Cumhuriyeti kuruldu. Böylece İran, Ortadoğu ve İslami dünyada adete bir İslam enternasyonalizmi hareketinin mali, siyasi ve ideolojik merkezi olmaya başladı. İran İslam Cumhuriyeti, ilk bir yıldan sonra ilerici ve devrimci güçlere karşı tam bir fiziki imha hareketine girişti. Bugün de gerici bir diktatörlük uygulamakta, karşıdevrimci yöntemler ve politikalarla devrimci harekete ve Kürt ulusal hareketine savaş ilan etmiş durumdadır.

20. yüzyılın son çeyreğinde Filipinlerde Mora Ulusal Kurtuluş Cephesi, İran'da Halkın Mücahitleri hareketi antiemperyalist bir çizgide varoldular. Bugün ise, Filistin'de güçlü bir uzlaşma eğilimi taşıyan Hamas ve İslami Cihat, Lübnan'da Hizbullah örgütü ideolojik olarak gerici, ancak politik yönleriyle güdük antiemperyalist bir konumda bulunmaktadır. Ideolojik olarak antikomünist ve dini-köktendinci akımlar olmalarına rağmen, verili koşullarda devrimci güçlere yönelik saldırgan bir tutum içinde değiller.

1998'de bazı panislamist örgütlerin başını El Kaide çekmeye başladı. Onlar, ABD askeri güçlerinin Müslüman ülkelere çekilmesi için savaştılar. ABD'nin kutsal mekanlardan çekilmesini istediler. Bu örgütler, S. Arabistan, Sudan, Yemen ve Mısır'da askeri hedefler ve CIA mensupları başta olmak üzere ABD güçlerine yönelik silahlı eylemler gerçekleştirdiler. ABD saldırganlığı ve işgaline karşı politik İslami örgütlerde belirginleşen yön, panislamist ideolojik gerici bakış açılına sahip olmalarına rağmen, politik olarak ABD karşıtlığı konumunda bulunmaktadırlar.

Dünyada devrimci dalganın gerilemesi, Müslüman ülkelerde devrimci ve komünist hareketin zayıflaması,

Filistin işgalinin devam etmesi ve İran İslam Cumhuriyeti'nin bölgedeki İslami ideolojik etkisi, emperyalist saldırganlık ve işgal karşıtı öfkeyi biriktirdi ve bu akımların saflarına çekti. Doğan siyasi ve ideolojik boşluğu bu akımlar doldurdu.

Bugün Irak'ta, işgale karşı silahlı mücadele dışında başka bir yol bırakılmamıştır. BAAS milliyetçileri, radikal İslamcı güçler, yurtsever, sosyalist ve ilerici güçler; ABD'nin yenilebileceğini cesur eylemleriyle göstermeye devam ediyorlar.

Şüphesiz ki, ABD-İngiliz karşıtlığı, güdük antiemperyalist bir karşıtlıktır. Çünkü, emperyalist işgal ve saldırganlık, barbarlık ve vahşet bugün ABD'de somutlaşmıştır. İşgal, bunun somut bir yansımasıdır. Irak direnişçi güçlerinin ABD-İngiliz işgaline karşı, başka emperyalist güçlerin mali ve askeri desteğini aldığı iddia edilemedi. Direnişçilere en büyük destek ve dayanışmayı, savaş karşıtı halklar ve devrimci güçler vermiştir.

MLKP, ülkede, bölge ve diğer ülkelerde ABD ve diğer emperyalistlerin işbirlikçisi politik İslamcı akımları, devrimin ve mücadelenin temel düşmanı olarak hedef alır. Yine devrimci ve komünist harekete karşı saldırı içinde bulunan İslamcı güçlere karşı mücadele yürütür. Panislamist akımların stratejik bakımda antiemperyalist güçler olmadığını düşünür.

Bu akımlar, bölgenin ve dünyanın Müslüman olmayan halklarına karşı da düşmanlık güderler. Onun için sivilleri hedef almakta sakınca görmezler. Ulusal ve dinsel boğazlaşma ve iç çatışmaya açıktırlar.

Ne var ki, ABD'nin yeni uluslararası koşullardaki saldırı stratejisi, emperyalist saldırganlık ve işgale karşı devrimci ve komünist hareketin etkin bir müdahale geliştirememesi, Müslüman halkları dini ve milliyetçi geleneksel ideoloji ve siyasete yöneltti. Bu istem ve talepler, bazı burjuva ve küçük burjuva sınıf kökenli akımları ABD ve emperyalizme, özellikle de işgale karşı İslami çizgide tutum almaya itti. Öyle ki, İslami hareketin bu dönemsel siyasi ve ideolojik hegemonyasının etkileri, Ortadoğu coğrafyasında bazı komünist ve devrimci partilerin teorisi ve siyasi çizgisine de rengini yansıtabildi.

Devrimci partiler ve antiemperyalist güçler, nesnel olarak ABD ve emperyalizme darbe vuran, devrimcileri ve halkı hedef almayan bu pozisyondaki sınırlı antiemperyalist İslamcı akımlarla geçici ve mücadeleyi ilerleten eylem birliklerinde kaçınmazlar.

Tabii ki, aynı zamanda siyasi uyanıklığı ve ilkeli kalmayı elde bırakmazlar. Zira panislamist ideoloji geriye dönüşe özlem duyar ve gericedir. Pre-kapitalist

egemen sınıf ideolojisidir. Günümüzde de kapitalizmin egemenliğini korumada halk kitlelerini yanıltmak, uyuşturmak için kullanılır.

Yine emperyalist küreselleşme koşullarında ABD ve AB emperyalistleri ile yeni sömürge ülkelerde özgül gerici çıkarlarını korumak isteyen burjuva parti ve askeri klik temsilcileri arasındaki çıkar çelişkileri, bazen şiddet boyutuna varabiliyor. Milliyetçi söylemleri bu kesimler, siyasi yönetim ve statükolarını koruma üzerine bir burjuva muhalefet yürütüyorlar. Özellikle emperyalistlerin yeniden yapılandırma ve yeni siyasi düzenleme planları karşısında engel teşkil eden bu yönetimlere karşı, emperyalist güçler savaş, tehdit ve gerici nitelikli kitle hareketlerini kışkırtarak hükümet darbeleri yapmaya dek şiddeti turandırabiliyor. Noriega'yı cezalandırmayla başlayan bu tip saldırılar Taliban'a, Saddam'a, Aristide'ye, Miloseviç'e karşı savaşa dönüşürken; Gürcistan'da, Ukrayna'da gerici kitle eylemleriyle aynı hedefe varılmaya çalışılıyor. Bu yöntemler İran mollaları, Suriye yönetimi için de sırada bekliyor.

İşçi sınıfı ve halklar, onların devrimci partileri, gerici yozlaşmış burjuva muhalefet ile emperyalist saldırganlık arasındaki bu çatışmalarda taraf olmamalı, aksine bağımsız devrimci çizgisinde ısrar etmeli; özellikle işgal koşullarında emperyalist saldırganlığı asıl hedef almalıdır. Ayrıca, Irak'ta bekleneneği gibi, burjuva milliyetçi Baasçı hareketin bir bölümünün ulusal kuruluş mücadelesine katılmasına rağmen, olası uzlaşma koşullarında direnişi sona erdirmeye niteliği taşıdığını bilmelidir.

Irak ve Ortadoğu halklarıyla dayanışmak için daha çok irade, daha çok mücadele

2005 yazında Arap ve Latin Amerika ülkelerinin açıkladıkları Brezilya deklarasyonu, ABD ve İngiliz emperyalistlerinin dünya hegemonyası savaşına ve Irak işgaline karşı bir itirazı ifade ediyor.

F. Kastro ve Chavez'in Latin Amerika'da önderlik ettikleri antiemperyalist dalga büyüyor. ABD'nin "arka bahçesi"ndeki etkisi bir çözülme ve zayıflama süreci içindedir.

Rusya, Çin ve bazı Orta Asya ülkelerinin yer aldığı Şangay Örgütü; ABD'nin tek başına Dünya ve Ortadoğu'da kurmaya çalıştığı egemenlik ve stratejik politikalarına karşı bir güç olarak karşı duracaklarının işaretidir.

Özbekistan, ABD'nin ülkelerinde kurdukları askeri üstün çekilmesini istemektedir.

Bu gelişmeler karşısında ABD emperyalizminin çeşitli stratejik ve taktik hamleleri de devam ediyor. Bu

hamleler, Irak ve BOP üzerinde diplomatik, siyasi ve askeri alandaki yoğunlaşmasında görülür. Özellikle Türkiye ile giriştiği yeni ilişkilerde bunu görmek mümkündür. Ortadoğu, ABD için birden çok krizin yaşandığı bir alandır. AB-Türkiye ilişkilerindeki seyri gözleyen ABD, istemlerini kabul ettirmenin koşullarını da elde etmiş oluyor. ABD Başkanı Bush'un yeni güvenlik danışmanı Stephen Hadley, ilk dış temasını Türkiye'ye yaptı. Türkiye Başbakanı R. Erdoğan ve Genelkurmay Başkanı H. Özkök'le önemli görüşmeler gerçekleştirdi. Hadley'in gündeminde yer alan terörizme karşı savaş, Irak, Suriye, İran, İsrail-Filistin ve Lübnan kriz konuları, Türkiye'nin de gündeminde yer almaktadır. ABD-Türkiye çelişkisi, petrol ve dağıtım yolları üzerindeki rekabet ve çelişki (Rusya, AB, Çin, İran vb.) ve ABD, Filistin-İsrail ve Kürt sorunu çelişkileri, tümü Türkiye üzerinde üst üste biniyor.

ABD Başkanı Bush'un "1 Mart geçti, tarihçilere bırakalım" yaklaşımı, ABD'nin BOP, stratejik yönelim ve politikalarında duydukları Türkiye ihtiyacına işaret etmektedir.

ABD'de sivil ve askeri emperyalist savaş kurmaylarının "terörizme karşı savaş, Irak ve Afganistan" gündemli bir toplantıdan sonra Türkiye ziyaretleri sıklaştı. CIA Başkanı Porter Goss, "Şimdiye dek ABD dışındaki operasyonlar ve istihbarat toplamada, müttefik gizli servislerin ortaklığına güvendik. Bundan böyle kendi elemanlarımızla tek taraflı operasyonlar gerçekleştireceğiz. Çok değişik kışveler altında görev yapacağız. Öyle yerlerde olacağız ki, kimse hayal bile edemeyecek" diyor.

İki ABD generali, Orgeneral James Jones ve John Ağabeyzaid, yakın zamanda Türkiye ziyaretinde, "güvenlik sorunları" üzerine görüşmeler yaptılar. İstanbul'da Haziran 2004 yılında yapılan NATO toplantılarını sonucunda kurulması kararlaştırılan "Terörle Mücadele Mükemmeliyet Merkezi"nin (TMMM) resmi açılışına katıldılar. BOP'un anti-terör merkezi olarak sunulan TMMM, aslında ABD'nin Ortadoğu'da antiemperyalist güçlere yönelik bir eğitim ve askeri merkezi olarak işlev görecektir. Terörizmle mücadele, uluslararası terörizm, kaçırma, rehin alma, bombalı intihar eylemleriyle mücadele, terörizmin kategorileri, toplumsal olaylara müdahale vb. faaliyetler görev olarak alınıyor.

3 Ekim'de Türkiye-AB görüşmelerinin başlaması kararında, ABD'nin doğrudan etkin bir müdahalesi dikkat çekiyor.

Siyasal gelişmelerin yönü, Ortadoğu'da ABD, İsrail ve Türkiye arasındaki "stratejik" ve ABD, İsrail ve Irak Kürt siyasi partileri arasındaki "stratejik ortaklığın" ipuçlarını veriyor. Lübnan ve Suriye'ye yönelik tehditler, doğrudan ve bölgenin devletleri üzerinde yürütülüyor.

Ortadoğu ve Irak'ta yenilgi sürecine sürüklenen ABD emperyalizmi, Irak'ta anayasa referandumunu sonrasında, yeni askeri ve siyasi hamleleri getirecek manevra ve politikalar hazırlama ve denemeye devam edecektir.

Dünyada antiemperyalist mücadele dinamikleri ve olanakları geliyor. Bunları açığa çıkarmak, örgütlü biçimde harekete geçirmek; dünyanın bütün savaş karşıtlarının, antiemperyalist, ilerici, devrimci ve komünist partilerinin tarihsel ve siyasi sorumluluğu oluyor. Dolayısıyla antiemperyalist ve işgal karşıtı platform, toplantı ve konferans sonuçlarının artık somut ve eylemli pratikle birleştirilmesi yakıcı görevi daha fazla ertelenemez.

MLKP, dünyada ve çeşitli bölgesel alanlarda antiemperyalist direniş merkezleri ve platformları arasında ortak siyasal bir irade ve eylemi geliştirecek uluslararası bir koordinasyon ya da enternasyonal ilişkinin gerekliliğine inanmaktadır. Bu anlamda, bölgesel düzeyde geliştirilecek birleşik antiemperyalist bir müdahale ve mücadele; gerek tek tek ülkelerde, gerekse de uluslararası alanda antiemperyalist mücadeleyi de ilerletecektir. Bu aynı zamanda dünya komünist hareketinin enternasyonal birliğine giden yolda, gerçek ilişkiler üzerinde devrimci ve komünist partiler arasında siyasal, ideolojik ve örgütsel bir yakınlaşmanın olanakları ve koşullarını da yaratmış olacaktır.

ABD ve diğer emperyalist güçlerin Ortadoğu ve Irak'a yönelik emperyalist saldırganlığı ve işgalinin sonuçları, emperyalist metropollere de açık ve çarpıcı haliyle yansıdı. Ve bir kez daha doğrulandı ki, "başka halkı ezen bir halk, özgür olamaz." O halde, bugün, emperyalist ülkelerdeki işçi sınıfı ile geri ülkelerin işçi sınıfı ve emekçilerinin, ezilen ulus ve halklarının kaderi daha çok ortaklaşmıştır. Dolayısıyla dünya işçi sınıfı, emekçileri ve ezilenlerinin Ortadoğu halklarıyla dayanışması, mücadeleyi ortaklaştırması; aynı zamanda kendi özgürlükleri ve gelecekleri için savaşmaları anlamına gelecektir.

Irak ve Ortadoğu halklarıyla dayanışmak için daha çok irade, daha çok mücadele! ■

Bu yazı, Marksist Leninist Komünist Parti'nin (MLKP) Uluslararası Teorik Yayın'ı Kızıl Şafak dergisinin Ocak 2006 tarihli 10. sayısından alınmıştır.